C 6
2 S

Digitized by Google

Col. XIX. Tav. 3. N.o 10.

Digitized by Google

Col. XIX. Tav. 3. N.o 10.

Digitized by Google

DE
CONTROVERSIIS
CHRISTIANÆ FIDEI

Adversus nostrorum temporum Hæreticos

AUCTORE

JOSEPHO MARIA CALISTI GONSALEZ

D. C.

Eminentiss. & Reverendiss. Domino

ALBARO CIENFUEGOS

S. R. E. Tit. S. Bartholomæi in Insula

PRESBYTERO CARDINALI,

Civitatis Montis-Regalis Archiepiscopo, & Domino,
Comprotectori Germaniæ, Sacræ Cæsareæ, ac
Catholicæ Majestatis intimo Consiliario,
& Ministro Plenipotentiario apud
Sanctam Sedem Apostolicam.

TOMUS PRIMUS

De Cultu Sanctarum Reliquiarum.

Pertinet ad Conventum S. Bonavent. de Urbe

ROMÆ, ex Typographia Rochi Bernabò, MDCCXXX.

SUPERIORUM PERMISSU.

Digitized by Google

Eminentissime
PRINCEPS

Ogitanti lucubratiunculam hanc in defensionem Cultus, qui ritè Sanctorum Reliquiis defertur, publicum facere: non contemnendum, ut arbitror, mihi oc-

Digitized by Google

currit consilium, ut te, Eminentissime Princeps, in Patronum assumerem. Inter Servos adscriptus tuos, & Servi Opera tibi tanquam Domino deberi profiteor. Sub tuis auspiciis, meæ tenuitatis labor, non tam lucem, quam augumentum recipiet. Opus, quod ex nudo Authoris nomine vilesceret, sub tanti Protectoris omine, grande sibi auspicatur emolumentum. Cui autem dicari deberet, nisi tibi Sacrarum Artium, non fautori dumtaxat, sed veterano Magistro? Percelebrem Salmantinam Accade-

miam

miam Judicem appello, quæ te per tot lustra edocentem complexata fuit, & avidè retinuit. Sed augustior Christiani Orbis Pars, tui celebritati Nominis, angustus locus evasit. Egressus de Cognatione tua, non sat tibi fuit gloriam Gentis tuæ adipisci, ac in Patria floruisse, sed ubique gentium Liberalitatis signa reliquisti, Sapientiæ monumenta aperuisti, Æquitatis, ac Prudentiæ semitam docuisti. Appositè, quod de Nanzianzeno retulit Macrina Soror, de te, EMINENTISSIME PRINCEPS, dici potest: Tu Civitatibus, Populis,

Apud Christianum Lupum tom. 6. Epist. Dedicat.

lis, Nationibus celebris es: te ad ferendum auxilium, te ad res constituendas, Ecclesiæ vocant, & mittunt. *Germaniæ Regiones penetrasti, ut Sapientiæ tuæ radios undequaque diffunderes, Principibus admirationi esses, & qui Clavum tenet Imperii, te in arduis Consiliarium, ac fidelissimum Executorem haberet. Quæ apud exteras sparserat fama Nationes, in te vera esse Roma comprobavit, & major apparuit Sapientia, quam rumor, quem audivit. Præeunte merito, Purpuratorum amplissimum Sena-*

tum

tum ingreſſus, illicò oſtendiſti, quod advertit Boetius: Si quando Probis honores deferantur, quid in eis aliud, quam probitas utentium placet? Ita fit, ut non Virtutibus ex dignitate, ſed ex Virtute dignitatibus honor accedat. *Acceſſit Dignitas ad Virtutem, quæ nihil imminuta eſt per Dignitatem, ſed Dignitas eminentior inventa fuit per tuam Virtutem. Honoris gradus videris aſcendiſſe, non ut præeſſes, ſed ut omnibus prodeſſes. Auctus externis bonis, quæ olim reliqueras, ut Deo liberius viveres in Inclita*

De conſolat. Philoſ. lib. 3. proſa 6.

So-

Societate Jesu, eadem apud te non sinis remanere, sed in alios largiter effundis. Divitiæ enim, ut dixit quidam, effundendo magis, quam coacervando melius nitent: siquidem avaritia semper odiosos, claros largitas facit. *Hujus Christianæ largitatis splendore adeò celebraris, ut meritò Pater Pauperum nomineris, & sis. Quis inopia pressus, apud te, EMINENTISSIME PRINCEPS, solamen quæsivit, & non invenit? Aurum, quod tibi ex Ecclesiasticis proventibus redditur, pretiosius est, quia translatum in*

Boet. de consolat. Philosoph. lib. 2. prosa 5.

Pau-

Pauperes, largiendi uſu, deſinit poſſideri, immò nobilius poſſidetur, quia, nè te poſſideat, egenorum efficis Patrimonium. Evangelicæ admonitionis non immemor, ut theſaurizemus nobis Theſauros in Cœlo, non abſcondis pecuniam Domini tui, ſed reddis quodam ſacro fœnore auctam, dum largiter diſtribuis; caducas rerum mundanarum facultates in ſempiternas Cœleſtium poſſeſſionum opes conferre, non tam didiciſti, quam alios docuiſti, facto indicans quid ſit peragendum ab his, qui aliis

 an-

antistant Dignitate, quos, Sal-
Salvian. de Avarit. lib. 2. *viano teste*, tantum excellere
oportet merito, quantum gradu.
Nullus satis tuam commendare poterit integritatem, Justitiæ zelum, Pietatis viscera. Facultates non auxisti, sed lubenti animo minuisti, nè Christi Pauperibus subsidia desint, & ut cuncti ex te habeant non habentes. Modestissimi Animi **indignationem** *incurrere calamus pertimescit, vel leviter subsignando Opera, quæ te clariorem prædicant, cum ea præstantissimi hominis indoles sit, ora hominum con-*
temne-

temnere, ut illum habeat probantem, qui abundè donavit. Verumtamen libenter calamum à tuis laudibus cobibeo, ut majori laude dignus appareas, quando refugis laudari. Nè cohibeas quæso, EMINENTISSIME PRINCEPS, tuæ Protectionis suffragium erga hujus Operis Scriptorem, qui minimus, maximum, quod tibi debetur, contestatur obsequium. Scripta hæc, quæ minora fiunt per nomen Auctoris, magna erunt Protectoris beneficio.

E. V.

Humillimus, Addictiss. & Obsequiosiss. Servus
Joseph Maria Calisti Gonsalez.

Digitized by Google

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Sac. Palatii Apoſt. Magiſtro.

N. Baccarius Epiſcopus Bojanen. Vicesgerens.

APPROBATIONES

EX commiſſione Rm̄i Patris Fr. Jo. Benedicti Zuanelli Apoſtolici Palatii Magiſtri, vidi, & accuratè legi tractatum, cujus titulus eſt: *De Controverſiis Chriſtianæ Fidei adverſus noſtrorum temporum Hæreticos &c. Tomus Primus: de Cultu Sanctarum Reliquiarum*. Opus, reverà ſuo Auctore Illm̄o D. Joſepho Caliſti Gonſalez dignum, pium laborem laudo, exactum ordinem miror, uſu verò Sacrarum Scripturarum, & Sanctorum antiquorum Patrum, maximè delector. Omnes hujus tractatus lineæ ſunt vetuſtate nobiles, & novitate felices, ad profectum Hæreticorum cuncta tendunt, & ad bonam mentem non quæritur plauſus; licèt etenim Heterodoxos de mendacio, & audacia contrà Sanctos Patres, & univerſam antiquitatem

ſæ-

Digitized by Google

ſæpiſſimè convincant, rationibus, & non dicteriis vicem Hæreticis reddit, quià modeſtia Chriſtiani Catholici Scriptoris vincere ſcit, hoſtis eſſe neſcit, nec vincitur à malo, ſed vincit in bono malum. Nihil denique Fidei, aut bonis moribus contrarium in hoc Tractatu inveni, imò omnia ad reductionem Hæreticorum viam regiam ſternunt: ideoque Typis mandari poſſe cenſeo.

Datum Romæ è Conventu Sanctæ Mariæ ſupra Minervam Ordinis Prædicatorum de Urbe die 20. Maii 1729.

F. Bernardinus Membrive Ord. Prædicatorum, Magiſter Provincialis Scotiæ, Prædicator Regis Catholici, Inquiſitionis Generalis Hiſpan. Cenſor, Jacobi III. Magnæ Britaniæ Regis Theologus, & Sac. Rituum Congregationis Conſultor.

JUſſu Reverendiſſimi Patris Jo: Benedicti Zuanelli Sac. Apoſtolici Palatii Magiſtri, Opus cui titulus: *De Controverſiis Chriſtianæ Fidei adverſus noſtrorum temporum Hæreticos &c. Tomus Primus: de Cultu Sanctarum Reliquiarum* attentè perlegi: Auctore Illuſtriſs. D. Joſepho Caliſti Gonſalez. Votum Auctoris, qui Heterodoxos ad Unitatem Fidei Catholicæ ſuaviter revocare conatur, ſine fructu, ac irri-

irritum non crederem, dum Majorum nostrorum semitam, eis abundè demonstrat, & quam longè ab illa declinaverint, apertè manifestat. Publici ergo Juris fieri censeo, nihil enim Fidei, aut bonis moribus dissonum inveni, immò multa, quæ laudem promerentur, sed cum Auctor pluries me dignatus est docentem audire, & inter meos voluerit adscribi Discipulos, ab alienis laudari potius desidero, quod futurum spero dum opus lucem aspexerit.

Datum Romæ è Seminario S. Pancratii Carmelitarum Excalceatorum die 13. Julii 1729.

F. Maurus ab Annunciatione Carmelita Excalceatus Controversiarum Prælector.

IMPRIMATUR.

Fr. Jo: Benedictus Zuanelli Ordinis Prædicatorum Sac. Palatii Apostolici Magistro.

IN-

INDEX CAPITUM.

PARS PRIMA.

CAPUT PRIMUM. pag.12

CAPUT II.

Majorum nostrorum exempla, qui piè, & religiosè Sanctorum Exuvias, & Cineres coluerunt, proponuntur. pag.17

CAPUT III.

Miracula ex Reliquiis Sanctorum operata, referuntur. 25

PARS ALTERA.

CAPUT PRIMUM.

Quæ antiqui Hæretici contra Cultum dixere, refelluntur. 39

CAPUT II.

Quæ proponuntur à Witclepb contra Martyrum Reliquias, rejiciuntur. 47

CAPUT III.

Ex occultatione Corporis, ac Sepulturæ Moysis, non infertur, Sanctorum Reliquias non esse bonorandas. 58

Digitized by Google

CAPUT IV.

Dallæi discursus confutantur. 68

CAPUT V.

Quinam Adoratores Sepulchrorum sint, & rejiciantur ab Augustino, & an Reliquias Martyrum venerantes, tanti Doctoris censura inurantur? 87

CAPUT VI.

Nullum subesse periculum in veneratione Sanctarum Reliquiarum, ut quod Deo debetur subtrahatur, & Sanctis reddatur. 96

CAPUT VII.

Quæ Certitudo requiratur ad hoc, ut possimus venerari Sanctorum Reliquias. 115

CAPUT VIII.

Jacobi Piccinini audacia reprimitur. 124

CAPUT IX.

Sanctos nostras preces audire demonstratur. 150

PRÆ-

PRÆFATIO
AD LECTOREM CATHOLICUM.

OCTISSIMI, qui ſunt inter nos, cum plura ediderint Volumina in defenſionem Fidei Catholicæ contra vigentes temporum noſtrorum hæreſes, ſuperfluum tibi videri poterit, amice Lector, præſens tibi Opuſculum offerre ad perlegendum, ſelectiora habens, quibus abundè delecteris. Hoc diù me deterruit, nè publici juris facerem quales quales labores meos; ſed cum adhuc qui ex adverſo ſtant contra nos errandi finem non imponant, novaque in dies moliantur, obſequii debitum judicavi erga Sanctos noſtros, qui eam, quam, Deo miſerente, Fidem tenemus, proprio ſanguine conteſtati ſunt, eorum Reliquias religioſo Cultu à nobis ſervatas, à calumniis vindicare: Ab innumeris ferè periculis Animæ, Corporiſque, Sanctorum interceſſionibus liberatus, grati animi eſt, reddere pro viribus totum quod poteſt, etſi non omne quod debet.

Methodum Theologis noſtris conſuetam non ſervavi, provocando primò Adverſarios per Scripturarum teſtimonia, ſed per eos ſermones, quos Scholaſtici appellant Congruentias, Patrum quidem authoritate firmatas, & ſupernis ſignis, vel ex Sacris Litteris deſumptis, aliiſque monumentis munitas. Si quis prætermiſſæ methodi (non defuerunt etenim, qui me amicè reprehenderent) cauſam ſciſcitetur, eam, quam ex Tertullianicis præſcriptionibus didici, reddere non erubeſcam: *Iſta hæreſis* (Luthero-Calviniana, quæ Sanctorum detrahit Reliquiis) *non recipit quaſdam Scripturas: & ſi quas recipit, non recipit integras: adjectionibus, & detractionibus ad diſpoſitionem Inſtituti ſui intervertit: & ſi aliquatenus integras præſtat, nihilominus diverſas expoſitiones commentata convertit; Tantùm veritati obſtrepit adulter ſenſus, quantùm & corruptor ſtylus. Variæ præſumptiones neceſſariò nolunt cognoſcere ea, per quæ revincuntur. His nituntur, quæ ex falſo compoſuerunt, & quæ de ambiguitate cœperunt. Quid promovebis exercitatiſſime Scripturarum, cum ſi quid defenderis negetur: ex diverſo ſi quid negaveris defendatur? Et tu quidem nihil perdes, niſi vocem in contentione: nihil conſequeris niſi bilem de blaſphematione.* Juxta ergo Tertulliani conſilium, totum ne perderem, & aliquid conſequi poſſem, primò paulatìm perſtringo heterodoxos ex illa conjunctione, quæ Corpus inter, & Animam reperitur, quamve fatentur omnes, quos contrarios ſuſtinemus. Quid quid honoris Corpori redditur propter Animam deberi non inficiantur: quod abſque ambiguitate conceditur aſſumpſi ad ulteriora probanda, nè ſubitò haberem hoſtes negantes, vel affirmantes cum adjectionibus,

De Præſcrip. Cap.18.

bus, & ſubtractionibus. Hoc ſi tibi non arriſerit arguendi genus, Catholice Lector, adverte cum modernis Novatoribus, quos pinxit Tertullianus, mihi ineundum eſſe certamen. Prætergreſſus ſum ordinem, quia illi abſque ordine affirmant, negant, adjiciunt, detrahunt ad propoſitum Inſtituti ſui. Itaque ſi ad extrema me declinaſſe diſpliceat, hoc me feciſſe fateor, ut errantes reducerem ad medium. Fortaſſis in altera parte Operis ultra, quàm par erat me permiſiſſe heterodoxis cauſaberis. At quæ, ſalvo Fidei Sacramento, ac Catholicæ Eccleſiæ regulis permitti poſſunt, non renuo, dummodo nobis veritas adjudicetur, & ab illa receſſiſſe cognoſcant hæretici, etiam ex propriis, quæ affirmant, & intelligant uti monebat Tertullianus: ſine Scripturis ad Scripturas non pertinere. Si quæ autem alia ſint quæ tuos offendant oculos in nimio uſu argumenti, quod ad hominem vocant, vel in remiſſo ſtylo, aut in calamo in hoſtes Eccleſiæ non acuto, humanitatis tuæ ſenſum expecto ad veniam, & ſequens pagina indicabit unicè me deſiderare, ut in ſpiritu lenitatis, quos patimur Inimicos, habeamus Amicos, & qui exierunt à nobis, iterum credentes ad nos revertantur. Vale.

De Præſcrip. Cap. 37.

ADMONITIO
AD HETERODOXOS
Qua ipsis Authoris intentio manifestatur.

ORE Majorum nostrorum, qui in conscribendis Voluminibus suum aperuerunt sensum, ac intentionem propalarunt, qui finis, quæve intentio mea sit vobis aperiendum censeo ò heterodoxi. Sacratiora Fidei nostræ Mysteria, quæ impugnastis, defensare opus non assumpsi, id quod primò erat fortassis amplectendum, ordine inverso servans in fine, ac in principio differens de his, quæ laborum metam pertingere deberent. Ea tamen prætermissi ordinis inspectio fuit, ut vobis consulerem. Rei læsæ Majestatis Divinæ ob tot hæreses jam olim sepultas; quas renovastis, nè omnis spes veniæ vobis interclusa maneret, proposui primum pacem cum Amicis Dei, ut submota Justorum persequutione Intercessores apud Tronum Clementiæ habeatis. Qui Terreni Regis indignationem timet, quæritat Amicos, reconciliationis gratiam impetraturos. Immortalis Regis qui offenderit Majestatem, congruum est, ut adhibeat eos, qui consumato agone Deo finaliter placuerunt. Sic stetit Moyses pro Populo, qui gravissimè deliquerat, sic Abraham, sic Jeremias. Peccastis, impiè Unitatem Ecclesiæ scidistis, Deum blasphemastis, susdeque omnia vertistis, indecora de Incar-

carnationis Myſterio obloquuti, homines ad omne vitiorum genus provocaſtis, fatalem neceſſitatem inducentes, Deum ipſum Authorem peccati dixiſtis, bonis operibus de medio ſublatis, ac quæ Divini erga nos Amoris pignus ſunt, nonnullis Sacramentis proſcriptis, ſervitutem peccati, libertatem Filiorum Dei prædicare non timuiſtis, inde acuentes linguas veſtras cætui Presbyterorum, Monachorum, Virginum detraxiſtis, ac detrahere quotidiè non ceſſatis, Eccleſiaſticam Hierarchiam totam conculcaſtis, Eccleſiam Purgantem negaſtis, Triumphanti invidiſtis, reprobato quocumque Cultu, qui Civibus illius à nobis religiosè impenditur. Hanc errorum veſtrorum abyſſum conſiderans, qui veſtræ Converſionis amantiſſimus ſum, cogitavi prius oſtendere qualiter Sanctos veneremur, eorumque Cineres, ac pretioſas Reliquias exiſtimemus, ut hac veritate à vobis inſpecta deſiſtatis bellum inferre Sanctis noſtris; Arbitror enim vos facilè aliis erroribus ceſſuros, ſi huic uni contra Sanctorum Cultum vale dixeritis. Cohors enim Divorum, quæ modo contra vos eſt pro vobis erit, reddet vobis Dominus, Sanctis intercedentibus, illud lumen, quo juſtiſſimè privati eſtis, ut cognoſcatis, quæ ſit ſemita veritatis: *Hæc dicit Dominus ſtate ſuper vias, & videte, & interrogate de Semitis antiquis, quæ ſit via bona, & ambulate in ea, & invenietis refrigerium Animabus veſtris*. Refrigerium hoc vobis ex corde optans, nè diù erretis in invio, Semitam Antiquorum manifeſtavi, acquieſcere veritati admonui unico propoſito diſſenſionis capite inter nos, & vos de Reliquiis Sanctorum venerandis. Hæc ſcribendi intentio fuit, ut cognoſcentes in hoc uno vos erraſſe, & in aliis à ve-

Jerem. 6.

veritate receſſiſſe demonſtrem. Abſit à me in ſcribendo, vel plauſum hominum quærere, vel honoris faſtigium, vel inter Doctos adnumerari: hæc quæritent alii, ego autem quæro vos, ut reddam Deo, & veritati ex qua excidiſtis. Vilis, & contemptus ſim apud omnes homines, deſpiciar à vobis in hoc opuſculo, dummodò vel unus cognita veritate redeat ad Unitatem ſatis habeo. Si quis alio fine hæc me typis mandaſſe dixerit, Apoſtolicæ manſuetudinis non oblitus, tacebo lubenti animo, ſi conteſtatus fuerit me veritati adhæſiſſe, & ille adhærere non recuſaverit. Hoc volo, hoc cupio, hoc me impellit ad ſcribendum, ut diſcatis acquieſcere veritati, nec amplius quærentes mendacium diligatis vanitatem. Dura neceſſitas eſt neſcire cor alterius, dixit olim Auguſtinus; Fortaſſis, quia cordis mei ſenſum penetrare nequitis amplecti veritatem detrectatis? Cor meum patet ad vos ò Calviniani, iterum clamo, Deum teſtem invocans in Animam meam, volo vos, quæro vos, non veſtra, non hominum plauſum, non honores, non divitias, iterum regnet in corde veſtro Catholica Fides, & dicam
Ad Philip. 4. vobis cum Apoſtolo: *Gaudium meum, & corona mea vos eſtis in Domino*: addam honor meus, divitiæ meæ. Si illud vas electionis Paulus continuò angebatur, & cupiebat anathema eſſe pro Filiis Iſrael, ut pervenirent ad Legem Evangelii, quis feriò conſiderans miſerrimum Animarum veſtrarum diſcrimen, non clamabit ex corde, ut fugiatis à ſuperventura ira? Quis ſine dolore poterit ſuſtinere, ut Calvino è Cœlo cadente, ferè tertia pars Stellarum in profundum Abyſſi pertrahatur? Conſignati per Lavacrum Regenerationis Membra Chriſti, quis ferat, ut portetis characterem Beſtiæ Inferorum,

rum, & bibatis Calicem Dæmoniorum, qui bibistis per Baptismum Calicem Domini? Sit una Fides, sicuti unum est Baptisma. Sit finis meus in scribendo adducere vos ad veritatem, avertere vos à vanitate. Sit intentio vestra in legendo converti ad veritatem; Hanc vos amare, si gloriamini, quare nobis conjungi retardatis? Satis admirari non possum vos semper jactitare amorem veritatis, nihilque vobis illa molestius esse. Omnia comprobari vultis per Dei verbum scriptum, tradito amandato: Si autem insurrexerimus per testimonia Scripturarum, illicò ad interpretationes à Spiritu Veritatis omninò alienas, communi Patrum sensui contrarias confugitis, nescientes quod olim dixit Augustinus: *Omnia Divina Eloquia salubria sunt intelligentibus, periculosa verò his, qui ea volunt ad sui cordis perversitatem detorquere potius, quam suum cor ad eorum rectitudinem corrigere: hæc est in hominibus magna, & usitata perversitas, quia cum debeant vivere ipsi secundum voluntatem Dei, Deum volunt vivere secundum voluntatem suam, & cum ipsi nolunt corrigi, illum volunt depravari, rectum non arbitrantes, quod ille vult, sed quod ipsi volunt.* Ecclesia Catholica Clavem Scripturarum possidet, illa vos edoceat, quomodo intelligendæ sint Scripturæ, quid amplectendum, & si scriptis non mandatum, auribus tamen Apostolorum traditum ab omnium Redemptore Christo. Filii hominum usquequo gravi corde, ut quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? Sistite jam satis est, per duo integra Sæcula errastis, in tertio revertimini, mendacium deserentes, veritatem amplectentes. Unus ex vestris Matthæus Prætorius Mamela Prussus suasit in tuba Pacis unionem, responsum dedit Wenceslaus à San-

August. Enarrat. in Psalm. 48.

Vide Wenceslaum à S. Elia Carmelita Excalceat. in Echo Salutis.

à Sancto Elia in Echo Salutis æternæ, sinum Ecclesiæ Matris vobis apertum demonstrans, ut iterum recipiat, dummodo captivetis intellectum vestrum in obsequium Fidei. Iterum ergo rogo vos, ut deponatis magnam illam perversitatem ab Augustino indicatam, qua vultis vivere secundum voluntatem vestram. Vos Ecclesiæ subjici debetis, non ipsa vobis. Quæ dixerit vobis servate, & facite, & Pax facta est, totumque dissensionis caput submotum; In corde vestro custodiatur, quod Fulgentius Ruspensis admonuit: *Firmissimè tene, & nullatenus dubites, quemlibet Hæreticum, sive Schismaticum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti baptizatum, si Ecclesiæ Catholicæ non fuerit aggregatus quantascunque Eleemosynas fecerit, & si pro Christi nomine etiam sanguinem fuderit, nullatenus posse salvari.* Extra Ecclesiæ fines per hæresim facti certa est perditio, nisi reversi fueritis; Quos sequuti estis impii Hæresiarchæ jam pœnas sustinent in igne inestinguibili, quia divulsi ab Ecclesia, quæ una est, nec patitur divisionem. Propter modicum corruptibilis vitæ, quæ quotidiè sicut aqua non revertens elabitur, æternæ salutis negotium exponere summa fatuitas est. Si velitis vera narrare, injustam divisionis vestræ causam, & vos ipsi cognoscitis: hoc lumen, quod in vobis esse non ambigo, tandem operetur, ut redeatis ad Matrem, quæ vos exoptat, quæ clamat, ut iterum pariat. Quanta erit exultatio Filiorum, si viderint numerum Fratrum augeri, & quos hucusque adversos sustinuerunt, recipiant Amicos eodem glutino charitatis denuò conjunctos in veritate Fidei certantes in Terris, ut coronemur in Cœlis. Quale gaudium cordi meo, si hanc Lucubratiunculam le-

Apud Augustin. de Fide ad Petrum.

legentes incęperint noviſſima providere, propriæ ſaluti conſulere, & veterem hominem deponere. Utinam votum hoc meum impleatur. Non vobis diſpliceat homo, qui ex hac Urbe noſtra Romana veſtræ ſalutis amore unicè ducitur ad ſcribendum; Sint vobis in contemptum Mænia, ac Edificia Civitatis, non iraſcor, ſed Romanæ Eccleſiæ Fides ſit in ore, ſit in corde. Mementote quid de ea ſcripſerit Tertullianus: *Habes Romam, ubi nobis quoque Authoritas præſto eſt. Iſta quam felix Eccleſia, cui totam Doctrinam Apoſtoli cum Sanguine ſuo profuderunt, ubi Petrus Paſſioni Dominicæ adæquatur, ubi Paulus Joannis exitu coronatur, ubi Apoſtolus Joannes poſtea quam in oleum igneum demerſus nihil paſſus eſt, in Inſulam relegatur. Videamas quid dixerit, quid docuerit.* Quod Tertullianus antiquis hæreticis, hoc vobis ſuadeo, ut quid Romana Eccleſia dicat, quid doceat attendatis, cum Doctrinæ pignus ſibi ab Apoſtolis traditum illibatè cuſtodierit. Quotquot illi adhærent ut Filii recenſentur, qui repugnant ut alieni judicantur. Ipſa poteſt in ſpiritu, & veritate cum eodem Tertulliano clamare: *Mea eſt Poſſeſſio, olim poſſideo, prior poſſideo, habeo origines firmas ab ipſis Authoribus quorum fuit res. Ego ſum hæres Apoſtolorum. Sicut caverunt Teſtamento ſuo, ſicut Fidei commiſerunt, ſicut adjuraverunt, ita teneo.* Vos certè exhæredaverunt ſemper, & abdicaverunt ut extraneos, ut inimicos. Undè autem extranei, & inimici Apoſtolis hæretici, niſi ex diverſitate Doctrinæ, quam unuſquiſque de ſuo arbitrio adverſus Apoſtolos, aut protulit, aut recepit? Abjicite itaque quod ex veſtro arbitrio adverſus Romanam Catholicam Eccleſiam protuliſtis hucuſque, & recepiſtis, & una mecum infallibili ejus

Tertullian. de præſcr. Cap. 36.

Idem Cap. 37.

Judicio vos ſubmittere non renuatis, ut veniens Jeſus Chriſtus Dominus noſter inter Filios Eccleſiæ Romanæ, Sponſæ ſuæ, Matris noſtræ adnumerans, reddat Patri in perpetuum regnaturos.

Et quia vobis moleſtum eſſe intellexi in Scriptis Catholicorum verborum aculeum invenire, calamum cohibui quantùm ſat fuit: veruntamen ſi linguæ lapſum offenderitis, cordis nè credideritis. Aliquando veſtræ ſalutis zelo permotus extra manſuetudinis limites videor efferri, ſed ſi verba ad trutinam intentionis revocaveritis, vobis diſplicere non poterunt, cum eò directa ſint, ut removeatur error, non ut perſona lædatur. Adhuc tamen excuſandi ſunt Scriptores noſtri, ſi aliquo acumine uſi veſtras refellentes hæreſes. Obſecrandi quidem ſunt delinquentes, ſed etiam increpandi, ut cognoſcant deliquiſſe. Majorum exempla non profero, Tertulliani, videlicet, Athanaſii, Hilarii, ac Hieronymi, qui hæreſes profligantes, ſicuti in rebus, ita in verbis fortes apparuerunt. Duriuſcula verba ceſſabunt, ſi ab erroribus ceſſare inceperitis, & cum vos antiquæ hæreſi vale dicturos ſperem, duriorem, ſi fortè in hoc opere inveniatur, retracto ſermonem, mitiorem amplector, quo moveamini probare vera, falſa devitare.

CUL-

CULTUS
SANCTARUM RELIQUIARUM
A Modernorum Hæreticorum Calumniis
VINDICATUS.

Sitatissimum fuit Majoribus noſtris, Sanctorum Cineres venerari. Optimè noverant dignos obſequio illos, qui decertaſſent uſque ad ſanguinis effuſionem pro Domino Deo Exercituum, vel in Sanctitate, & Juſtitia perſeveraſſent in ſemel accepta Juſtificationis gratia, vel ſi deliquiſſent aliquando, per lamenta pœnitentiæ reſurrexiſſent majora repetentes certamina per multiplicia virtutum opera. Et quia ad conſolationem noſtram relicta ſunt inſtrumenta paſſionis Martyrum, vel Corpora ipſa Sanctorum, olim intimè conjuncta Animæ, quæ finaliter extitit habitaculum Spiritus Sancti: in honore haberi, & ipſa Corpora ſpecialique Cultu venerari abſque Idololatriæ labe profitemur.

Assumptum ostendam in prima Parte Operis ex conjunctione illa, quæ reperitur inter Animam, & Corpus, ex Majorum nostrorum iteratis exemplis, ac demum ex Miraculis, quæ ex prædicta veneratione facta perleguntur.

PARS PRIMA.

CAPUT PRIMUM.

INFICIARI nequeunt Adversarii nostri Corpus dignum obsequio, vel vituperio ex conjunctione ad Animam, quæ vel laudabiliter, vel malè in Corpore, & per Corpus operata est. Corpus ad Hominis naturam pertinere omnibus notum arbitror, nec aliquid extrinsecum adveniens esse, sed intrinsecum, maximèque ad illam spectans, quare in bonis particeps, vel in malis juxta mensuram operum Animæ quisque cordatus judicabit. Ex hac partium communione vera edocet Fides, quod gloria Animæ in Cœlis redundabit in Corpus, & ille ignis, qui mirabiliter cruciat spiritus, pertransiet statuto tempore ad torquendum Corpora. In qualibet benè instituta Republica conspicimus ob perpetrata scelera cruciari Corpora usque ad exitum Animæ, & post mortem ipsam juxta qualitatem delictorum, mortuorum cadavera magis, minusve, opprobriorum notis consignari. Si verò laudabiliter vixerit Homo, & pro Republcia strenuè laboraverit, honores indicuntur, ac pensatis meritis decernitur, qualiter honorari debeat. Hinc non ea-

eadem pompa funeris eſt Militis, ac Ducis, Ducis, & Regis, quia non eadem utrorumque conditio fuit dum viverent: & quamvis demortui Militis, & Regis cadaver exanime ſit, tamen, quia inſpicitur Regis cadaver, ut extitit aliquando ſub dignitate, plus confertur honoris mortuo Regi, quam Militi. Hæc, quæ in mortuorum corporibus civiliter impleri videmus, cur transferri ritu ſacro ad Sanctorum Corpora prohibemur? Libet cum Auguſtino reponere: *Nec ideò tamen contemnenda ſunt corpora defunctorum, maximè Juſtorum, atque Fidelium, quibus tanquam organis, & vaſis ad omnia opera Sanctus eſt uſus Spiritus. Si enim paterna veſtis, & annulus, ac ſi quid hujuſmodi tantò carius eſt poſteris, quantò erga Parentes major extitit affectus, nullo modo ipſa ſpernenda ſunt corpora, quæ utique multò familiarius, atque conjunctius, quam quælibet indumenta geſtamus; hæc enim non ad ornamentum, vel adjutorium, quod exhibetur extrinſecus, ſed ad ipſam naturam hominis pertinent: undè, & antiquorum Juſtorum funera officioſa pietate curata ſunt, & exequiæ celebratæ, & ſepultura proviſa, ipſique dum viverent de ſepeliendis, vel transferendis ſuis corporibus Filiis mandaverunt.* Vide unde oriatur cultus, qui jure ex Auguſtino defertur Sanctorum Reliquiis, & Corporibus, quia aliquando tanquam organis eis Sanctus eſt uſus Spiritus, eò ferè modo, quo Reſpublica civibus utendo ſuis, civili arbitratur dignos honore, ſic ſupernæ Hieruſalem adſcriptos Sacro veneramur obſequio.

Lib. 1. de Civit. Dei Cap. 13.

Tetigit hoc mirabiliter Apoſtolus quando dixit: *An neſcitis quoniam membra veſtra Templum ſunt Spiritus Sancti, qui in vobis eſt, quem habetis à Deo?* Et iterum: *Neſcitis quoniam Corpora veſtra membra ſunt Chriſti*; & cap. 3. *Neſcitis, quia Templum Dei eſtis,*

Prima ad Corinth. 6. 19. 15.

eſtis, & Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autem Templum Dei violaverit diſperdet illum Deus: Templum enim Dei Sanctum eſt, quod eſtis vos. Propriè S. Spiritus in Juſtorum Animabus dicitur habitare, ſed ex vi neceſſitudinis, ac conjunctionis cum Anima, & Corpora ipſa habitaculum ſunt Spiritus Sancti.

Apud barbaras gentes, quali in veneratione forent Templa falſis Numinibus dicata, vel leviſſimæ litteraturæ Homo noverit: ſi titulum quæramus, non alius profectò erit, quàm quia putaverint ibi adfuiſſe Jovem, Martem, aliosque, quos ſibi fingebat inanes Deos cæca gentilitas. Hinc vero Numini extructo Templo per Salomonem, qui refulſerit cultus apertè demonſtratur ex libris Regum, & Paralipomenon. Si in manufactis Templis non damnatur Cultus, non eſt cur reprobetur in Corporibus Sanctorum propter inhabitantem Spiritum in illis.

Scio oblatrare Adverſarios: *Mortua ſunt Corpora, nec ullus adeſt ſenſus; ſeparata ſunt ab Anima, quæ fuit ſedes Dei, & ſupernis Chariſmatibus abundavit: nullo ergo honore digna ſunt Corpora, neque enim de præſenti aliquid plus habet cinis Pauli, ac cinis Judæ.*

Inſaniunt dum hæc proferunt non intelligentes, quod ſcriptum eſt: *Viſi ſunt oculis inſipientium mori*, vivunt Sancti Deo, & hoc ſatis eſt, ut eorum exuvias & Reliquias veneremur. *Deus Abraham, Deus Iſaac, & Deus Jacob; Non eſt Deus mortuorum, ſed viventium.* Fatemur mortua Corpora Sanctorum in ſe, ſed vivit Anima, & vivit Deo; mortua ſunt, ſed ſubſignata in ſpe melioris reſurrectionis. Non eſt tale pondus argumenti, ut opprimat nos ad deſerendam veritatem: quando ipſi deferunt honorem Cadaveri ſtrenuiſſimi Ducis, vel Regis, verè ſciunt nullum ſupereſſe vitæ gradum in Corpore, at cum vivant apud illos fortiter geſta,

Sapien. 3.

Matth. 22.

ſta, honorant mortuum Corpus, & quamvis ſeparatum ab Anima lugeatur, ſibi tamen promeruiſſe unitum obſequia judicant, quæ deferuntur ſeparato; Annulus, Paterna veſtis ſeparata ſunt, nec vivunt, nec aliquando vixerunt, ut ſupra oſtendimus ex Auguſtino, chara tamen poſteris ſunt ob affectum ſuperſtitem erga Parentes. David ſaltabat totis viribus ante Arcam, nec Michol reprehendentem audivit, ſed dixit: *Ante Dominum, qui elegit me potius, quam Patrem tuum, & quam omnem Domum ejus, & præcepit mihi, ut eſſem Dux ſuper populum Domini in Iſrael, & Juda, & vilior fiam pluſquam factus ſum.* 2. Reg. 6. Conſtat Domini Arcam, nec tabulas inde latentes, non manna, nec urnam vitam habuiſſe, nec indè tamen ſacris privata honoribus, & David contempta uxore humiliter reddidit. Separationem Corporis ab Anima ab Eccleſia ſeparata membra nobis objiciunt, neſcientes ſeparationem, quæ fit morte interveniente neceſſitatis eſſe, pœnam culpæ, non actualem culpam. Timeant ipſi illam ſeparationem ab Eccleſia, quæ illos æterna hæreditate expoliabit. Corpora verò Sanctorum, & ſi ad modicum tempus ſeparata inveniantur, interim, quæ paſſa ſunt, & fortiter ſuſtinuerunt pro Dei gloria, non oblivioni data ſunt, ideò à nobis religiosè honorantur, & coluntur. Abſit, ut dicamus eoſdem omnino Cineres Pauli, ac Judæ; Non iidem reputantur Cineres Latronis occiſi, & mortui Regis; Primi vel in aera, vel in flumen projiciuntur, alterius unguentis condiuntur, ut ſerventur: Satis eſt, ut moraliter differant, ut dehonorentur unius, honorentur alterius cineres. Attenditur in his prudentum exiſtimatio, quæ diſcernit, ac penſat merita, ut diſtin-

ſtinguat honores. Futuræ reſurrectionis recordentur decretum opponentes, & unde diſtinguantur Pauli, & Judæ proditoris cineres intelligant.

Expectat Anima Pauli diem adventus Domini: timet Anima Judæ illam diem, prima gaudet in ſpe reſurrectionis, quia glorificabitur Corpus, & quod fuit in tribulatione erit particeps conſolationis, altera triſtatur, quia quantum glorificavit ſe, ac in deliciis fuit, tantum habebit Corpus tormentum, & luctum. *Omnes quidem reſurgemus, ſed non omnes immutabimur*, clamat Apoſtolus. Vide habitudinem Animæ Pauli ad ſuos Cineres, ſive Corpus, vel materiem. Diſtributa enim per manus Creatoris maſſa noſtrorum Corporum in varias portiones, portio Pauli reſpicit Animam Pauli, & non Judæ, quod paucis expreſſit verbis patientiſſimus cum dixit: *Et in carne mea videbo Deum Salvatorem meum*. Attende ly *mea*, & invenies quid ſubſtantiale diſtinctum in una portione, quod non reperitur in altera. Ex quibus jam ſummatim dictis evidens fit Sanctorum Corpora juſtiſſimè nos venerari ex intima conjunctione, quam habuerunt ad Animam, quæ Divinis Chariſmatibus fuit locupletata: *Meretur*, inquit Origenes, ***rationalis Animæ** domicilium, non projici temerè, ſicuti brutorum cadavera, præſertim quod fuit Animæ benè, ac ſanctè inſtrumento ſuo in certaminibus uſæ receptaculum*. Quali in èxiſtimatione fuerit gladius, quo fuit uſus David ad præcidendum caput Goliat manifeſtum redditur ex libro ſecundo Regum, quare idem Rex volens aſſumere gladium dixit: ***Da mihi hunc, quia non eſt alter ſimilis huic***. Benè, & ſanctè Juſtorum Animæ uſæ fuere corporibus, ut inſtrumentis ad ſuperandos Dæmonis aſtus, non abſre ergo

1. ad Corinth. 15.

Job 19. 26.

Lib. 8. contra Celſum.

1. Reg. 21. 9.

ergo erit, & honorem deferre talibus instrumentis.

Sed nè videamur terminos brevitatis transgredi, quid nos docuerint faciendum Majores nostri inspiciamus, etenim Majorum vestigia sectari, qui nobis dati sunt ad imitationem, gloriamur, & si illos invenerimus Cultores Sanctorum Corporum, clamabimus contra adversarios nostros: Vos qui estis, & unde venistis? Olim possideo, prior possideo, mea est possessio, sicuti tradiderunt ita faciamus. Avitam Patrum nostrorum Fidem retinemus, fidiculam vestram unius diei rejicimus, Deo, qui mirabilis est in Sanctis suis exosam, mundo ignotam, & ab omni specie pietatis alienam.

CAPUT II.

Majorum nostrorum exempla, qui piè, & religiosè Sanctorum Exuvias, & Cineres coluerunt proponuntur.

NON omnia, quæ à Patribus nostris, vel dicta, vel facta sunt in venerationem Sanctarum Reliquiarum hic referre decrevi, nè gravis sim prolixitate legentibus, selectiora adducam, alia satis erit indicare.

Et incipiendo à sexu infirmiori, sed devotiori, manifestum est, quod Marci ultimo de Sanctis Mulieribus dicitur: *Et cum transisset Sabbatum Maria Magdalena, & Maria Jacobi, & Salome emerunt aromata, ut venientes ungerent Jesum.* Factum hoc contemnant, si velint, Adversarii, attamen ubicumque prædicatum fuerit Evangelium, hoc commendabitur uti debitum obsequium Sacratissimo

Digitized by Google

Corpori Redemptoris nostri Jesu; Testis sit Augustinus: *Ipse quoque Dominus die tertio resurrecturus religiosæ Mulieris bonum opus prædicat, prædicandumque commendat, quod unguentum pretiosum super membra ejus effuderit, atque hoc ad eum sepeliendum fecerit, & laudabiliter commemorantur in Evangelio, qui Corpus ejus de Cruce acceptum diligenter, atque honorificè tegendum, sepeliendumque curarunt...... Sunt quidem, & alia, quæ Sancti Patriarchæ de Corporibus suis, vel condendis, vel transferendis prophetico spiritu dicta intelligi voluerunt*. His postremis verbis loquitur Augustinus de Corpore Jacob Patriarchæ translato à Filiis cum religioso honore ab Ægypto in Terram Chanaan, & de ossibus Joseph, quæ secum tulit Moyses; Et quamvis idem Sanctus Doctor Quæst. 161. in Genesim reddat mysticam rationem inquiens: *Sepultura Mortuorum significat remissionem peccatorum, eo pertinens quod dictum est, Beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata, ubi ergo sepelienda erant hoc significantia Cadavera Patriarcharum, nisi in ea terra, ubi ille crucifixus est, cujus sanguine facta est remissio peccatorum? Mortibus enim Patriarcharum peccata significata sunt hominum*. Hæc licèt acutè protulerit Augustinus, non sequitur, quin cum honore religioso, & Cadaver Jacob, & Ossa Joseph fuerint translata, cum in laudato superius Capite de Civitate Dei ostendat ex facto Joseph, & Moyses, quod non sint contemnenda Corpora Defunctorum, maximè Justorum, quibus tanquam organis, & vasis ad omnia opera bona Sanctus est usus Spiritus.

Lib. 1. de Civit. Dei Cap. 13.

Genes. 50. 10.

Exod. 13. 19.

Vide Caput Primum.

Smirnensis Ecclesia tanti fecit ossa Polycarpi Martyris, ut in comparatione illorum aurum, quasi exi-

exiguam arenam, & argentum quasi lutum reputaverit; Sic enim ſcribens ad Ponti Eccleſias ſuam conteſtatur venerationem: *Nos Divi Polycarpi Oſſa potiora lapillis pretioſis, auroque puriora ex Cineribus ſublata eo loco repoſuimus, qui illi erat decorus, conſentaneuſque*. Nec mirandum, ſi tanti æſtimarunt Smirnenſes oſſa Polycarpi, cum legamus apud Euſebium Jacobi Apoſtoli Cathedram apud Hieroſolymitanos in veneratione fuiſſe: *Jacobi Apoſtoli Cathedram*, inquit, *ad iſtud tempus ſervatam, Epiſcopi, qui illic ordine ſucceſſerunt, permagnò æſtimant: unde declarant perſpicuè, quemadmodum veteres Patres ad noſtram uſque ætatem ſanctis Viris ob eorum veram erga Deum pietatem, debitam venerationem, & tribuerint, & adhuc tribuere non ceſſent*. Conſulant Adverſarii Joannem Chryſoſtomum homilia 32. in Epiſt. ad Rom. ubi totus effunditur in laudibus Romanæ Urbis; conſiderent in quo laudis materiem reponat: *Celebro hanc Urbem, non propter copiam auri, non propter Columnas, neque propter aliam Phantaſiam, ſed propter illas Columnas Eccleſiæ. Quis mihi nunc dabit circumfundi Corpori Pauli, affici Sepulcro, videre pulverem Corporis illius, quæ adhuc in Chriſto deerant adimplentis, ſtygmata illius geſtantis, prædicationem Evangelii ubique diſſeminantis..... Vellem videre Sepulcrum, quo recondita ſunt arma illa Juſtitiæ..... hoc Corpus Urbem hanc munit, quod quavis turri, innumeriſque mænibus, ac vallis eſt tutius, & cum iſto Corpus etiam Petri*. Oh quam diſtat Fides Chryſoſtomi à perfidia Calviniſtarum; ille Sacras Exuvias Apoſtolorum Petri, & Pauli videre, & venerari cupiebat, iſti Pictavii Sancti Hilarii, Lugduni Sancti Irenæi, Thuronibus S. Martini Reliquias exufferunt. Ille Di-

Apud Euſeb. lib. 4. Hiſt. Ecc. Cap. 15.

Hiſt. lib. 7. Cap. 14.

Divinam commendat bonitatem, quia novam salutis occasionem nobis tribuit in Sanctorum Reliquiis, isti tanquam ethnicæ superstitionis signa detestantur, non erubescens Calvinus ore sacrilego dicere: *Reliquiarum desiderium nunquam superstitione caret, imò quod deterius, est mater Idololatriæ*. Longe sint, si velint, ab ista Idololatria conficta. Nos verò, quia semitam Patrum nostrorum non sequi, dictis non acquiescere, ut scelus idololatrandi arbitramur: *Omnes*, ut inquit Eusebius, *qui præclarè vixerunt quoquomodo mortui sunt venerabimur. Hæc nos quotidie factitamus, qui veræ pietatis Milites, ut Dei Amicos venerantes, ad monumenta quoque illorum accedimus, votaque eis facimus tanquam veris Sanctis, quorum intercessione non parum juvari profitemur*. Displiceat eis devotio nostra, uti superstitiosam contemnant, Basilium defensorem habemus, qui clamitat: *Pro Legis Judaicæ ritu, si qui moriebantur, horum morticina habebantur abominationi: Contra mors si cuipiam irrogatur pro Christi nomine, pretiosæ censentur Reliquiæ Sanctorum ejus. In priori Lege dicebatur Sacerdotibus: Non contaminabitur super ullo mortuo. Nunc è diverso Martyris ossa, quisquis attigerit ob gratiam Corpori insidentem, fit quodammodo sanctificationis particeps.*

Apud Coccili Tom. 1. tit. de Sanctis.

De præparatione Evang. lib. 13. cap. 7.

Homil. in Psalm. 135.

Objectet ergo Calvinus abominationem, nos ei sanctificationem ex Basilio subjiciemus, quæ non dumtaxat in solis Corporibus Sanctorum sistit, sed ipsi loculi, & monumenta spirituali gratia conferta sunt, ut inquit Chrysostomus. Si mater est Idololatriæ Cultus Reliquiarum, recensiti Patres dijudicandi sunt rei læsæ Majestatis Divinæ, vel si adhuc, eousque non pervenit malitia Calvinistarum, ut hoc afferant, audiant saltem Isidorum Pelusiotam meliora con-

Chrys. Laud. in Mart. Ignatium.

consulentem: *Si te offenderit, quod Martyrum Corporum Cinerem propter eorum erga Deum charitatem, atque constantiam bonore afficiamus; eos, qui ab ipsis medicinam accipiunt interroga, atque quot morbis remedium afferant intellige, sic fiet, ut non modo id, quod nobis fit non irrideas, verum etiam quod rectè, & cum laude fit imiteris*. Timent Idololatriæ crimen, si nobiscum jungantur, quasi ritus gentium introducamus in Ecclesia, Christi Sanguine fundata: *Sed illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor*. *Isidorus Pelusiota lib. 1. Epist. 55.* *Psal. 13.*

Talia olim Vigilantius timebat, sed excussit timorem illius Hieronymus: *Honoramus*, inquit, *Reliquias Martyrum, ut eum cujus sunt Martyres adoremus; honoramus Servos, ut honor Servorum redundet ad Dominum, qui ait, qui vos suscipit me suscipit; si non honorandæ sunt Reliquiæ Martyrum, quomodo legimus: Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus?* Satis expressit Hieronymus longè nos abesse ab ethnicæ superstitionis erroribus, non enim illum Cultum, qui unicè soli Deo debetur Sanctorum Corporibus reddimus, nec servire potius Creaturæ, quam Creatori oblectamur, sed quos Dei Servos, & Amicos novimus, quosve ipse Deus honorat honoramus; Nullum crimen, nullumque defectum recognoscimus, & si fortassis reperiatur à Calvinianis, inferamus cum eodem Hieronymo: *Ergo sacrilegi sumus, quando Apostolorum ingredimur Basilicas; Sacrilegus fuit Constantinus Imperator, qui Sanctas Reliquias Andreæ, Lucæ, & Timothei transtulit Constantinopolim, apud quas Dæmones rugiunt, & inhabitatores Vigilantii illorum se sentire præsentiam confitentur? Sacrilegus, & nunc dicendus est Augustus Arcadius, qui ossa Beati Sa-* *Epist. ad Riparium.* *Adversus Vigilant. Cap. 2.*

Samuelis longo post tempore de Judæa transtulit Traciam? Omnes Episcopi, non solùm sacrilegi, sed & fatui judicandi, qui rem vilissimam, & cineres dissolutos in serico, & vase aureo portaverunt? Stulti omnium Ecclesiarum Populi, qui occurrerunt Sanctis Reliquiis, & tanta lætitia, quasi præsentem, viventemque Prophetam cernerent, susceperunt, ut de Palestina, usque ad Calcedonem jungerentur Populorum examina, & in Christi laudem una voce resonarent ...

Idem Cap. 9. *Quod si Reliquiæ Sanctorum venerandæ non sunt, malè fecit Romanus Episcopus, qui super mortuorum Hominum Petri, & Pauli, secundum nos ossa veneranda, secundum te vilem pulvisculum, offert Domino Sacrificia, & Tumulos eorum Christi arbitratur Altaria, & non solùm unius Urbis, sed totius Orbis errant Episcopi, qui Cauponem Vigilantium contemnentes, ingrediuntur Basilicas Mortuorum.* En qualis Fides Christianorum omnium in quarto Sæculo, qualisque Cultus ex Hieronymo, qui ostendit etiam in retroactis Sæculis eundem semper viguisse, & Vigilantium Eunomio adhæsisse declarat: *O portentum*, inquit, *in terras ultimas deportandum, rides de Reliquiis Martyrum, & cum auctore hujus hæreseos Eunomio Ecclesiis Christi calumniam struis.*

Idem eodem loco.

Sanè si sententia Hieronymi non fuisset sensus omnium Catholicorum, Ruffinus Aquilejensis, qui, ut norunt omnes eruditi, in dictis, & operibus Hieronymi aliquid reprehendendum quæsivit, non utique siluisset, sed Mundo illum ostendisset tanquam magni criminis reum. Tantum abfuit, ut Hieronymum accusaret Ruffinus circa Cultum Sanctarum Reliquiarum; ut apertè Catholicam Hieronymi sententiam, & ipse sequatur, & damnet Paganos, qui, temporibus Apostatæ Juliani, Præcursoris Joan-

Joannis ossa comburere cogitarant: *Juliani*, inquit, *temporibus, Pagani apud Sebasten Sepulcro Joannis Baptistæ mente rabida, & funestis manibus invadebant, ossa dispergebant, & ea rursus collecta igne cremabant, & Sanctos Cineres pulveri mixtos per agros, & rura dispergebant. Sed Dei providentia, factum quosdam de Hierosolymis ex Monasterio Philippi Hominis Dei orationis illuc causa per idem tempus venisse. Qui cum tantum nefas, humanis quidem manibus, sed ferina mente fieri viderent, mori gratius habentes, quam hujusmodi piaculo funestari, inter eos, qui ossa ad comburendum legebant mixti, diligentius in quantum res patiebatur, ac religiosius congregantes furtim se, vel stupentibus, vel insanientibus subtraxere, & ad religiosum Patrem Philippum venerandas Reliquias pertulere.*

Ruffinus Eccl. Hist. lib. 2. cap. 28.

Certè monstratur apertè ex Ruffino nihil alienum à vera Catholica Religione fuisse amplexatum Hieronymum; si vel minimum novitatis contrarium praxi, ac usui Ecclesiæ apparuisset in doctrina Hieronymi, in apologetico Ruffini non defuisset. Sed quid immoramur in Ruffino, cum eodem Sæculo habeamus validum testimonium Concilii Carthaginensis quinti cap. 14. ubi Patres prohibent Altaria erecta ad memorias Martyrum recolenda, ni fuerint ibi Corpus, aut Martyrum Reliquiæ? *Placuit, ut Altaria, quæ passim per Agros, aut Vias tanquam memoriæ Martyrum constituuntur, in quibus nullum Corpus, aut Reliquiæ Martyrum conditæ probantur, ab Episcopis, qui eisdem locis præsunt, si fieri potest evertantur.* Si tantorum Hominum testimonium contemnitur, illicò cum Gennadio Massiliensi proferimus: *Si quis contra hanc sententiam venerit, non Christianus, sed Eunomianus, & Vigilantianus credi-*

Cap. 73. de Eccl. Dogmat.

di-

ditur. Quod si fortasse authoritatem Carthaginensis Concilii non multi faciendam judicaverint Adversarii, quia Provinciale fuit, quid dicent de Nycæna secunda Synodo, in qua Can. 7. hæc habentur? *Quæcumque Templa consecrata sunt absque Reliquiis Martyrum, in his fieri statuimus Reliquiarum depositionem cum consuetis precibus. Qui enim Templum consecrat sine Sanctis Reliquiis deponatur, ut qui Ecclesiasticas Traditiones transgressus sit.*

Non me latet respuere hanc Synodum modernos heterodoxos, quia contraria eorum erroribus reperitur, non attendentes pari passu posse rejici ab Arianis Nycænam primam; à Nestorianis Ephesinam; ab Eutychianis Chalcedonensem. Inveniendæ veritatis modus nunquam præscribetur, si illicò quidquid nostræ opinioni contrarium proponitur, tanquam falsum reprobatur. Ostendant quare falsitatis nota inuri debeat? Non quia Calvinus, aut Lutherus dixit. Si contentio sit de veritate affirmantium Cultum, aut negantium eumdem, appendatur in statera pondus Calvini, Lutheri, Vigilantii, Eunomii, & invenietur minus habens si conferatur cum Justino Martyre, Athanasio, Basilio, Chrysostomo, Gregorio Nazianzeno, Hieronymo, Augustino, Ambrosio, Patribus Carthaginensibus, & Nycenis, aliisque, qui à quarto Sæculo usque nunc floruerunt, quos brevitatis gratia omittimus, & pro Cultu Sacrarum Reliquiarum stetisse, nec Adversarii negant.

Quis vellet potius despicere testimonium horum Doctorum, ut adhæreret uni, aut alteri homuncioni? Non esset quærere Fidem, sed perfidiam, non sequi veritatem, sed vanitatem; quod si adhuc post tantam nubem testium velint pertina-

ces

ces esse, nos cum Ambrosio clamabimus: *Condant alii aurum, & argentum, ac de latentibus eruant venis, legant pretiosa monilium serta: temporalis ille thesaurus est sæpè habentibus perniciosus: nos legimus Martyrum Clavos, & multos quidem..... Munera itaque salutis accipite.* *Ambrosius Exort. ad Virgines.*

Accipite quæso munera salutis, ò Novatores, in veneratione Sanctarum Reliquiarum: accipite, non vobis proponimus, nisi avitam Fidem Patrum, accipite, vel si eorum dictis acquiescere detrectatis, saltem operibus credite, & Miraculis, quæ Deus in Cultu Sanctarum Reliquiarum est operatus aures vestras inclinate.

CAPUT III.

Miracula ex Reliquiis Sanctorum operata referuntur.

QUOT Patres dedimus superiori Capite, tot præcones sunt veritatis, tot testes omni exceptione majores ad confirmandum Cultum debitum Sanctorum Reliquiis. Satis quidem esse deberet benè dispositæ menti, sed quia adhuc cęcutiunt Eunomiani, seu novi Vigilantiani, excitamus illos per signa, & portenta, ut vel coacti credant veritati.

Solum Deum Principem Authorem Miraculorum recognoscimus: *Tu es Deus, qui facis mirabilia magna solus.* Miracula autem Deus operatur in confirmationem veritatis Fidei nostræ: *Signa autem, quæ crediderint hæc sequentur, linguis loquentur novis, serpentes tollent, si mortiferum quid biberint non eis nocebit, super ægros manus imponent, &* *Psalm. 135.* *Marci 16.17.*

benè habebunt : Illi autem profecti prædicaverunt ubique Deo sermonem confirmante sequentibus signis ; & rursum : *Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit peccatum non haberent*. Testes ergo veritatis signa sunt, ut illam amplectamur, nunquam verò adhibentur à Deo ad comprobandam falsitatem, nè refundatur in illum, qui solus est Author Miraculorum; Et quamvis referatur Vespasianum Imperatorem cæcum illuminasse, novimus, narrante Tacito, cæcum illa infirmitate ad tempus laborasse ob solam obstructionem meatuum, quare naturales causas non fugiebat asserta infirmitas. Objectent, si velint, aquam Baptismi evanuisse dum quidam Hebræus vellet iterùm baptizari per manus Pauli Novatiani; Signum dabimus, non pro Novatianæ hæresis confirmatione, sed pro veritate Sacramenti Baptismi non repetendi. Nec jactent prodigia facienda per filium perditionis Antichristum, illa enim erunt illusoria, fictitia, apparentia, non vera Miracula, ut ex Apostolo comprobatur, Faciet quidem de Cœlo descendere ignem, at descensus iste omninò naturalis erit, naturalem Dæmonum virtutem non superans, quare eodem tempore suscitabit Dominus servos suos Enoch, & Eliam, qui per vera, & supernaturalia Miracula, præstigias, & fictitia Antichristi signa destruent, & ostendent reliquiis salvandis Israel, ubi sit vera Fides, & Ecclesia. Si quid autem in Historiis Ethnicorum perlegatur ordinis superioris operatum, non longè sumus in concedendo, hoc quidem factum fuisse à Deo ad ostendendam innocentiam eorum, qui injustè reputabantur rei, ad comprobandam virginitatem, aliasque virtutes morales, ut præclarè docet Augustinus in libris de Civitate Dei. Scimus in Evan-

Joan. 15. 24.

Evangelio nonnullos in nomine Jesu Dæmonia ejicisse, qui tamen non erant ex Discipulis Christi, ut manifestaretur etiam per inimicos virtus sacratissimi Nominis; Patens itaque redditur vera Miracula ad solam ostensionem veritatis fieri, & cum hoc ita sit, cur nos Cinerarios appellare non cessant, & Idololatras, qui Mortuorum ossa veneramur? Si in ossibus istis non suscitasset Deus prodigia, adhuc sustineremus calumniam, si nos tamquam reos clamarent in nostro Cultu, at cum signa, & prodigia viderimus, cur redarguunt sequentes illam veritatem, quam palam nobis fecit Dominus per signa? Nonne tetigit Cadaver ossa Elisei, & revixit Homo, & stetit super pedes suos? Quamobrem in laudem Prophetæ dicitur: *In vita sua fecit monstra, & in morte mirabilia operatus est*. Quale crimen reputas in Cultu, si colentes exaudiuntur, & ad contactum, per vos nefandum, ò heterodoxi, mortui resurgunt? Nunquid iniquitas est apud Deum, aut illudit nobis operando Miracula, ut persistentes simus in malo? *Lucæ 11. 14.* *4. Reg. 13. 21.* *Ecclesiastic. 48. 15.*

Cum Præcursor Domini Joannes mitteret duos ex Discipulis suis, respondens Jesus ait illis: *Euntes renuntiate Joanni, quæ audistis, & quæ vidistis, cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt*. Renuntiamus vobis portenta, & signa, quæ audivimus, & vidimus, & adhuc hæsitatis, & non captivatis intellectum vestrum, ut credatis Deum mirabilem in Sanctis suis, & velle honorari in Reliquiis Servorum suorum? Non solius Elisei tantùm suscitatione mortui gloriosum factum est sepulcrum. *Matth. 11.*

Narrat Hieronymus in Epitaphio Paulæ cap. 6. quod pia Matrona invisit duodecim Patriarcharum se-

ſepulcra, & Samariam. Ibi ſiti ſunt Eliſeus, & Abdias Prophetæ, & Joannes Baptiſta, ubi multis intremuit conſternata mirabilibus, nanque cernebat variis Dæmones rugire cruciatibus, & ante ſepulcra Sanctorum ululare homines more luporum, vocibus latrare canum, fremere leonum, ſibilare ſerpentum, mugire taurorum. Fœmineas illuſiones hæc dicent, ſed cum referantur à Hieronymo de ſapientiſsima Muliere, effrontis animi eſt levitatem ſuſpicari.

Quid ulteriùs dicent de ſudariis, & ſemicinctiis Pauli, & de umbra Petri? Actorum librum proferamus: *Magis autem augebatur Credentium in Domino multitudo Virorum, ac Mulierum, itaut in plateas ejicerent infirmos, & ponerent in lectulis, & grabatis, ut veniente Petro, ſaltem umbra illius obumbraret quemquam illorum, & liberarentur ab infirmitatibus ſuis. Virtuteſque non quaslibet faciebat Deus per manum Pauli, itaut etiam ſuper languidos deferrentur à Corpore ejus ſudaria, & ſemicinctia, & recedebant ab eis languores, & ſpiritus nequam egrediebantur.*

Actor. Cap 5. & 19.

Cap. 19.

Nec eſt immorandum, quod hæc fiebant ex Reliquiis Virorum non mortuorum, etenim Deo acceptior erat, & eſt Anima Petri, vel Pauli poſt conſumationem, quam ante. Cumulus meritorum impletus, Martyrium conſumatum, & Charitas perfecta aliquid plus valere apud Deum arbitramur. Mors non tollit meritum Sanctorum, ſed coronat, & cum ſit pretioſa in conſpectu Domini, ſi in vita ſic honorati ſunt in Reliquiis Amici Dei, in morte augeri, non minui neceſſe eſt debitus honor. Si umbra Petri honorabilis, quanto magis Corpus? Si ſemicinctia, & ſudaria Pauli languores curabant, quid oſſa facient?

Ite-

Iterùm recurrit ſimilitudo annuli, & veſtis, quam attulimus ex Auguſtino cap. 1. Afferamus tamen non ex neceſſitate, ſed ex abundantia alia ſigna, & portenta, quæ quovis tempore in commendationem Cultus Servorum ſuorum operatus eſt Deus per eorum ſacratos Cineres. Omnia hìc conſignare ſolus ille poteſt, qui fecit; ſelectiora ex probatiſſimis Authoribus proponamus, ut appareat quam longè ſint à veritate negantes. Si Juſtinum conſulamus Quæſt. 28. Corporibus, ac Sepulcris Sanctorum Deum conceſſiſſe virtutem ſanandi profitetur: *Sanctorum Corpora*, inquit, *& Sepulcra Martyrum, & Dæmonum amoliuntur inſidias, & morborum ab arte medica comploratorum conferunt ſanationes*.

Deſcendamus ad particularia prodigia. Baſilio narrante ſcimus per Julittæ Martyris Corpus talia ſigna oſtendiſſe Deum, ut mutarit ſalſas in dulces aquas, adeòut, inquit Sanctus Doctor: *Martyr hæc Imaginem pientiſſimæ referat Matris, dum nutricis in morem totius incolas Urbis alit ſuaviter, perindè, ac lacte quopiam in communes uſus affatim ſcaturiente. Hanc ipſam in nos benignè contulit Martyr gratiam, quam olim ſuis Hyerecuntinis Eliſeus impertivit, dum ſalſuginem naturæ communis aquarum loci iſtius circumquaque finitimi, benedictione permutavit in ſaporem dulcem, planè delitioſum, & perquam ſuavem*. De Cœmeterio Eunuchi Candacis Reginæ Ætyopum refert Dorothæus Tyrius in Synopſi, quod barbaros ſceleſtes fugat, morbos pellit, & ſanationem operatur uſque ad præſentem diem. Et quoniam Adverſarii magni faciunt authoritatem Auguſtini perlegant illum lib. 22. de Civitate Dei, ubi diffusè tractat de cæco illuminato

Orat. in S. Julittam.

Me-

Mediolani cum reperta fuerint Corpora Sanctorum Martyrum Protasii, & Gervasii: *Miraculum*, ait, *quod Mediolani factum est cum illic essemus, quando illuminatus est cæcus, ad multorum notitiam potuit pervenire, quia, & grandis est Civitas, & ibi erat tunc Imperator, & immenso Populo res gesta est concurrente ad Corpora Martyrum Gervasii, & Prothasii.* Modum sanationis explicat lib. 9. Confess. cap. 7. *Imperavit admitti, ut sudario tangeret feretrum pretiosæ in conspectu tuo mortis Sanctorum tuorum. Quod ubi fecit, atque admovit, oculi confestim aperti sunt.*

Taceo de aliis Miraculis, quæ ad contactum Reliquiarum gloriosissimi Protomartyris Stephani perleguntur operata eodem Augustino authore in laudato libro de Civitate Dei, uti de Lucillo Episcopo, qui piæ Sarcinæ vectatione liberatus fuit à fistula, cujus molestia jam diù laboraverat. De Sanctimoniali quadam, cujus cadaver cum fuisset opertum tunica Sancti Levitæ, iterùm recepto spiritu revixit, & de Filio cujusdam Irenæi collectarii, qui ægritudine extinctus, peruncto Corpore oleo Martyris iterum inter viventes adnumeratus est.

Hæc quidem taceo, cum perlegi possint apud Augustinum fusiori, & sanctiori calamo tractantem, nec in uno, vel altero commoratur, sed plura, & plura signa refert ipso spectante patrata, ut possimus exclamare: *Testimonia tua credibilia facta sunt nimis*; nec valeat quisquam, si sanæ mentis fuerit, denegare Cultum, & non venerari Majestatem Domini fulgentem in Sanctis suis. Si quæ autem contra hæc signa oblatrare velint, certè non poterunt dicere à nobis conficta, sed à Patribus nostris visa, & nuntiata retulisse. Et Vigilantius opposuit, & Hie-

Psal. 82.

& Hieronymus abundè respondet Cap.4. inquiens: *Argumentatur Vigilantius contra signa, atque virtutes, quæ in Basilicis Martyrum fiunt, & dicit eas incredulis prodesse, non credentibus, quasi nunc hoc quæratur, quibus fiant, & non qua virtute fiant. Esto signa sint infidelium, qui quoniam sermoni, & doctrinæ credere noluerunt, signis adducantur ad Fidem. Et Dominus incredulis signa faciebat, & tamen non idcircò Domini sugillanda sunt signa, quia illi infideles erant: sed majori admirationi erunt, quia fuere tantæ potentiæ, ut etiam mentes durissimas edomarent, & ad Fidem cogerent. Itaque nolo mihi dicas: Signa infidelium sunt, sed responde, quomodo in vilissimo pulvere & favilla nescio qua, tanta sit signorum, virtutumque præsentia?*

Erubescant Calviniani moderni videntes unde arma desumant, ut insurgant contra nos. Non Ecclesiæ Doctores proferunt, sed Vigilantium adhibent, & ea, quæ dormitando deliravit contra Sanctos Dei iterum proponunt. Tali Magistro digni Discipuli. Dicant non vera signa nos ostendere, Hieronymus illis irridebit: *Nisi fortè in morem Gentilium, impiorumque Porphyrii, & Eumenii, has præstigias Dæmonum esse confingas, & non verè clamare Dæmones, sed sua simulare tormenta.* Cap. 4.

Ethnicorum mos fuit nostris insultare Miraculis, ea tribuentes, vel Magicæ arti, vel arcanis naturæ, uti docet Augustinus citato libro de Civitate Dei, vel quid simile eorum Deos fecisse, unde subridens idem Doctor addit Cap. 10. *Hic forte dicturi sunt etiam Deos suos aliqua mira fecisse: benè, si jam incipiunt Deos suos nostris mortuis hominibus comparare.* Aut ergo Calviniani dant per nostros mortuos homines Deum mirabilia fuisse opera-

ratum, aut negant, si negant; instat super illos sententia Augustini, & Hieronymi, & Ethnici jam facti sunt; si verò Miracula affirmant, cur detrahunt Cultui, & non potius dicunt: Sic honorabitur, quem Rex Cœlestis voluerit honorari? Mira profectò rerum conversio, matrem Idololatriæ dicunt Cultum Sanctorum, & ipsi Idololatræ facti sunt, mira credentes, & Cultum non reddentes. Assentimur, inquiunt, prodigia fuisse facta, non ut Reliquias Sanctorum veneremur, sed ut Deum honoremus, ut cognoscamus veram fuisse Fidem illorum Sanctorum, per quos signa fieri videmus. At nonne Servus honoratur propter Dominum? Et si prodigia admittitis, ut vera, nè sitis ethnici, quare eos dehonoratis, quos Deus honorat? Venerando Sanctos adoramus Deum, qui illos coronavit, & mirabiles nobis ostendit; & si vobis ultra concedentibus; ideò facta creduntur Miracula, ut vera illorum ostendatur Fides; quare nostra evacuabitur, cum videamus signa fieri per eos, qui Sanctorum pariter Cineres nobiscum coluerunt? Si Deo exosus Cultus noster, recurrit quod dicebat quidam: *Domine si error est, à te decepti sumus; nam ista in nobis tantis signis, & prodigiis confirmata sunt, & talibus, quæ nonnisi per te fieri possunt;* quando unquam colentes Romulum, Herculem, Isidem, Jovem, viderunt mortuos suscitari, leprosos mundari, cæcos illuminari, infirmos sanari? Testis falsitatis extitisset Deus, & confirmasset Idololatriæ scelus, exhibendo signa in talibus circumstantiis. Videntes ergò in obsequio reddito Sanctis nostris prodigia, ritè judicamus placere Deo obsequium, & cum non spernat preces humilium, sed exaudiat, velle quem exhibemus Cultum recogno-

Richardus à S.Victore lib. de Trinit.cap. 2.

sci-

ſcimus. Satis certi ſumus de recta, quam habuerunt Fidem Sancti, ad Tumbas illorum properamus pro ſpiritualibus Animæ, vel Corporis neceſſitatibus, quod petimus obtinemus. Si Deus graviſſimo Idololatriæ crimine offenditur, quare per Miraculorum ſigna dicit ſe placatum? Injuria afficeremus, & Sanctos ipſos accedendo ad Sepulcra, oſculando Oſſa, venerando Reliquias, ergo & ipſi clamarent adverſum nos, nec impetrarent quidquam pro nobis. Et cum è contra res ſe habeat, portenta, quæ narrantur à Patribus, etiam eo titulo fieri credendum ob Cultum debitum, vel ſi non eo titulo, facite vos ſimilia, & majora ſigna; nullum ſignum facitis damnantes Cultum Reliquiarum ut ſuperſtitioſum, & idololatricum, & vobis credemus? Audite nunc quid de vobis dicat Eraſmus, quem inter inimicos non computatis: *Apoſtoli quoniam excutiebant viperas, ſanabant ægrotos, excitabant mortuos impoſita manu, dabant dona linguarum, ita demum creditum eſt; & vix creditum eſt illis paradoxa docentibus. Nunc, cum juxta communem opinionem adſerant paradoxotera, nullus adhuc illorum extitit, qui vel claudum equum ſanare potuerit.* Nova ergo cum tradatis oſtendite ſigna, ſicuti & nos ex Tumulis Sanctorum antiqua ſequendo Patrum veſtigia. Novimus ex Hieronymo Bolſeco Calvinum velle quemdam Brulleum fictitiè mortuum oſtendere vivum, & verè fecit mortuum: negent hoc quantum velint, inquit Bolſecus, mancipia Calvini; exploratum, & ſatis fuit, veritaſque rei ſatis probata. Lutherus tentavit Vitembergæ dæmoniacam quamdam Puellam liberare, & vix ſe potuit fugiendo à Dæmone liberare; Teſtis oculatus Fridericus Staphilus narrat.

Eraſmus in Diatribe de libero Arbitrio.

Hæc portenta veſtra, quæ non ſe oſtendunt ad claudum Aſinum ſublevandum. Miracula, repeto cum Auguſtino, non facitis; quæ ſi faceretis, etiam ipſa in vobis caveremus, perinſtruentem nos Dominum, & dicentem: exurgent multi pſeudo-Chriſti, & facient ſigna, & prodigia. Audeat ſubjungere: Textum Evangelicum ſugillare nos, qui prodigia, & ſigna jactamus. Et cur non potius Novatores hæreticos, qui præſumpſerunt oſtendere ſigna, & defecerunt? Loquitur Chriſtus, non de veris, ſed de falſis, & apparentibus prodigiis, uti de confićto mortuo Calvini, & ſimilibus, quæ per Prodromos Antichriſti fient. Nunquid Martyres Domini, qui ſanguine proprio Catholicam Fidem conteſtati ſunt, Antichriſtos clamabunt? Oſſa ergo Eliſei ſub anathemate erunt? Sed quid immoror in his, ſemel deſcripta à Patribus noſtris proſequamur prodigia, ut obſtruantur ora loquentium iniqua.

Lib. 13. contra Fauſtum.

Non ea omnia, quæ narrat Ambroſius in mirabili inventione Sanctorum Gervaſii, & Protaſii hic referre poſſumus, pauca ſubjiciemus: *Cognoviſtis*, inquit, *imò vidiſtis ipſi multos à Dæmoniis purgatos, plurimos etiam ubi veſtem Sanctorum manibus contigerunt, his, quibus laborabant infirmitatibus abſolutos. Reparata vetuſti Corporis Miracula, quo ſe per adventum Domini Jeſu gratia terris major infuderat, umbra quadam Sanctorum, pleroſque ſanatos cernitis. Quanta oraria jactitantur, quanta indumenta ſuper Reliquias Sacratiſſimas, ut actu ipſo medicabilia repoſcantur? Gaudent omnes extrema lina contingere, & qui contigerit ſalvus erit*. Poterat ne melius Ambroſius inſaniam hæreticorum notare, noſtrum Cultum approbare, & Deus ipſe per ſigna in con-

Lib. 10. ep. 85. de Inventione SS. Gervaſii, & Protaſii.

contactu Sacrarum Reliquiarum suscitata testificari? Sed audiamus illum sermone 19. ubi retundit objecta Arianorum, quæ hodie sunt modernorum hæreticorum. *Celebritati vestræ, qui solent invident, & quia celebritatem vestram invidis animis ferre non possunt, causam celebritatis odere, atque amentiæ in tantum prodeunt, ut negent Martyrum merita, quorum opera etiam Dæmones confitentur: sed hoc non mirum, siquidem tanta est incredulorum perfidia, ut tolerabilior sit Diaboli confessio. Dicebat enim Diabolus: Jesu Fili Dei vivi, quid venisti ante tempus torquere nos, & cum hæc audirent Judæi ipsi, tamen Dei Filium denegabant. Et nunc audistis clamantes Dæmones, & confitentes Martyribus, quod pœnas ferre non possint, & dicentes, quid venistis, ut ante tempus nos tam graviter torqueatis? Et Ariani dicunt: Non sunt isti Martyres, nec torquere Diabolum possunt, nec aliquem liberare; cum tormenta Dæmonum, ipsorum voce probentur, & beneficia Martyrum remediis cæcorum, & absolutorum judiciis declarentur. Negant cæcum illuminatum, sed ille non negat se sanatum; ille dicit video, qui non videbam, ille dicit cæcus esse desivi, & probat facto, isti beneficium negant, qui factum negare non possunt. Notus homo est publicis cum valeret mancipatus obsequiis, Severus nomine, lanius ministerio. Deposuerat officium postquam inciderat impedimentum. Vocat ad testimonium homines, quorum ante sustentabatur obsequiis, eos Judices suæ visitationis accersit, quos habebat testes, & arbitros suæ cæcitatis. Clamat, quia ut contigit fibriam de veste Martyrum, qua Sacræ Reliquiæ vestiuntur, redditum lumen sibi sit; nonne simile illud est, atque illud quod in Evangelio legimus? Unius etenim potentiam laudamus Authoris, nec interest,*

Digitized by Google

utrum opus ſit, an munus, cum & muneretur in opere, & operetur in munere.

Hæc Ambroſius mirè deſcribens in perſona Arianorum Lutheranos, Calvinianos, alioſque modernos heterodoxos, qui invident Celebritatibus Sanctorum, ſicuti Ariani, quando & Dæmones ipſi confitentur merita Martyrum, & hi Dæmonibus deteriores facti negant, ut tolerabilior ſit Diaboli confeſſio, quam eorum perfidia. Miracula exhibemus operata in Cultu Sanctarum Reliquiarum. Clamatis Novatores voce Arianorum: Non poſſunt hæc præſtare Sancti. Qui non videbat videt, & dicit: cæcus eſſe deſivi, & probat facto. Vos negatis beneficium, qui factum negare non poteſtis, huc illucque divertitis torti evidentia facti, & Miracula illuſiones vocatis, aut aliquid profertis, quod ipſi neſcitis, omnia demum probatis, dummodo quod bonum eſt non teneatis. Eo vos perduxit perfidia, ut auſus fuit unus ex veſtris dicere: Beatum Ambroſium diabolica viſione faſcinatum, & Cacodæmonis voce deluſum, dum Reliquias Sanctorum Martyrum Gervaſii, & Protaſii ſibi divinitus patefactas honeſtiori ſepultura donavit, ſimulque Miracula tum peracta, ſubtilitates, & diabolicas illuſiones pronuntiat.

Cauſeus Calviniſta apud Coccium.

Quid inſultius, & procacius dici poteſt? Arianis conjuncti pejores apparetis, totum reponitis in calumniis, & dicteriis. In Belſebù Principe Dæmoniorum ejeciſſe Dæmonia Jeſum bleſphemabant Judæi, idem aſſeritis vos, & Eccleſiæ Chriſti reformatores appellari concupiſcitis? Patrum teſtimonia proferimus, & ſapientiores illis vos jactitare non erubeſcitis, adeout in Colloquiis convivalibus Cap. 1. de Patribus Eccleſiæ Lutherus non unum tan-

Lucæ 11. 14.

tantùm, sed omnes Patres carpere ore putido delectetur inquiens: *Hieronymum legere licet propter historiam, nam de Fide, & vera Religione, & Doctrina, nec verbum quidem in ipsius scriptis est; Origenem jam dudum diris devovi; Chrysostomum nullo loco habeo, non est nisi loquaculus; Basilius nihil valet, totus est Monachus, nec pilo quidem illum redimerem; Apologia Philippi omnes Ecclesiæ Doctores exsuperat, etiam Augustinum ..... Tertullianus merus inter Ecclesiæ Doctores, est Carolostadius; Cyprianus Martyr infirmus est Theologus*. Hæc impudentissimus homo. *Apud Coccium.*

Volunt tenebras esse in Patribus Ecclesiæ, de quibus dixit Christus: *Vos estis lux Mundi*. Doctores fatentur esse Ecclesiæ Basilium, Augustinum, cæterosque, & renuunt apprehendere disciplinam, & quod pejus est irrident, contemnunt, & blasphemant. Quare illis Sanctis donatum est Magisterium, nisi ut nos proficiamus discipuli, & ex ore Magistrorum pendentes, quæ nos docuerunt circa Cultum, & Miracula Sanctarum Reliquiarum teneamus? Cum Doctrinæ adjuncta fuerit Sanctitas, illorum testimonium amplectendum est, non rejiciendum. Testes idonei omninò sunt omni exceptione majores: obstinatissimi cordis est Fidem non adhibere. Et si saltem quantum ad historiam legendus est Hieronymus; ergo verum protulit: ea etenim prima Historici conditio censetur, ut vera narret. Vel si non audiendi sunt, quare appellantur Patres? Nova hæc doctrina est, ut Filii non audiant vocem Patrum. Vos quidem dicetis ex illis non descendere, & dò vobis, quia ex Patre Diabolo estis, & cum illis pluries comedisse testatur Lutherus. Quid mirum, si contempserit omnes

Do-

Doctores Ecclesiæ, contra quam semper insurrexit adversarius noster Diabolus? Sed protegente Deo, protegente Jesu Christo Sponso ejus, victrix remansit Ecclesia coruscans signis, abundas Miraculis ad confirmationem veritatis, ad ostensionem Sanctitatis, ad approbationem religiosi Cultus, qui Sanctorum Reliquiis redditur ab his, qui Christiana Professione censentur, qui Doctorum Ecclesiæ Doctrinam sequuntur, qui Patrum vocem auscultare gloriantur.

PARS

Digitized by Google

PARS ALTERA.

CAPUT PRIMUM.

Quæ antiqui Hæretici contra Cultum dixere refelluntur.

N priori parte firmare curavimus noſtra, nunc verò quam infirma ſint, quæ Adverſarii nobis opponunt oſtendere incipiamus: libuit percurrere, quæ antiqui hæretici Eunomius, & Vigilantius declamarunt contra Cultum Sanctarum Reliquiarum, nihilque inveni reſponſione dignum, contemneda ſunt quæ dicunt, non timenda, adeo à veritate longè ſunt, ut potius ferula, quam calamo ſint admonendi. Superius cum Hieronymo retulimus, quòd ille Vigilantius, ſeu Dormitantius deliraverit nil adducens, quo vel apparenter ſuum muniat errorem. Surrexit in defenſionem Vigilantii Lutherus aſſerens, quod ſi nihil fortaſſis ex Vigilantio remanet ad explodendas, & exſibillandas Reliquias Sanctorum, quia ſcri-

Digitized by Google

ſcripta Vigilantii perierunt: *Quod ſi adhuc*, inquit, *Vigilantii monumenta ſupereſſent, quemadmodum Hieronymi etiamnum extant, facilè crediderim eum multò Chriſtianius ſuper hoc ſcripſiſſe, quam ipſum Hieronymum; vellem terra omnes iſtas Reliquias contectas eſſe.*

Perierint ſcripta Vigilantii una cum ipſo, vel non, hoc non quæritur modo; ſed ſolum, quæ reliquerit pro defenſione ſui erroris perſcrutamur ex illis ſupparibus Authoribus, qui Vigilantium impugnarunt. Habes aliquid, ò Luthere, quod proferas ex Vigilantio, noli metuere, palam loquere, nè muſſites, dic apertè, nè recurras ad ſcripta, quæ non ſunt, alias confutaberis ab his, quæ contra ipſum ſcripta ſunt. Exeat nunc neſcio quis Neſtorianus, perlegat Anathematiſmum Cyrilli, dicat non extant ſcripta Neſtorii, quæ ſi extarent ſicuti Cyrilli, multò Chriſtianius ſcripſiſſet; Finge Arianum ſimilia proferentem de ſuo Ario: Pelagianum de Pelagio; alias fæces hæreticorum de ſuis hæreſiarchis; ex hoc dicto putaſne ſatis defendiſſe hæreſes, ſuoſque authores? Et tu ipſe parvipendes novum ratiocinandi genus abſque ratiocinio. Quare Chriſtianius ſcripſiſſet Jovinianus, quam Hieronymus? Cauſa latet in veſana mente Lutheri, & diſcipulorum ejus nunquam manifeſtanda, quia non extat, ſicuti monumenta Vigilantii. Ille Chriſtianius ſcribere judicandus eſt, qui profert ex Dei verbo ſcripto, vel tradito, ex conſenſu Patrum, ex oraculis Antiſtitum Romanorum, & Œcumenicorum Conciliorum, at cum ex his capitibus Chriſtianius ſcripſiſſe non demonſtretur, verè cum Vigilantio obdormiſti ò Luthere, qui ſcrutando talia defeciſti. Repoſuit tamen Vigilantius

tius textum Scripturæ, ut indicat Hieronymus, quo dicitur: *Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli servies*, quasi hoc textu proscribatur Cultus, qui à nobis Sanctorum Reliquiis jure defertur: sed evanescit puerilis objectio, si advertatur nos supremum illum Cultum, qui unicè soli Deo ob supremum Dominium supra Creaturas debetur, non transferre in Sanctos ejus, ut prima parte ex Hieronymo relatum est, sed solum honoramus, quos & ipse Deus honorat. Soli Deo inservire dicimur, quia Catholicè profitemur, quod unus sit Dominus, eique ex corde subjicimus: *Non est alius præter te Domine*. Sanctos non ut Dominos, sed ut servos Domini veneramur. Hispani, Galli, Angli unum in Regni Solio recognoscunt, non sic tamen uni Regi obsequium reddunt, ut despiciant propinquos, affines, & quos Regi charos esse intellexerint; testes volo heterodoxos, an sic honorent unum in Regno, ut cœteros Regios Ministros dijudicent dehonorandos; in tota Republica humana usus talis adhuc non apparuit, nec qui in Orbe dicuntur Principes sibi aliquid detractum putant, ex eo quod Conjunctos, Aulicos Ministros, & Servos illorum honoremus. Rex ergo Regum, & Dominus Dominantium à quo, si quæ est recta forma Regiminis, descendit, non irascitur, si aliquid obsequii deferamus his, qui computati sunt inter Filios Dei, & inter Sanctos sors illorum est. Quis unquam Pater indignatus est ex eo, quod servos viderit honorantes filios suos. Si Patre omisso soli honorarentur filii, justa esset causa indignationis, at si quod Patri debetur non negligitur, & quod filiis convenit exhibetur obsequium, delectari oportet, quia unicuique quod suum est reddere non detrectant.

Matth. 4. 10.

Digitized by Google

ctant. Divina quidem præcipit Scriptura, ut solum Deum adoremus Cultu supremo, & absoluto, qui dicitur Latriæ: Cultu tamen inferiori Duliæ, aut Hyperduliæ Sanctos venerari nullibi prohibemur. In assumpto aereo Corpore Angelos sacra obsequia recepisse ab hominibus, patet legentibus scripturam, quod si idem obsequium reddere volens Joannes Angelo sibi apparenti prohibitus fuerit, ideo factum scimus ex Gregorio, nè sub se naturam nostram prostratam cerneret, quam super se exaltatam in Cœlorum Rege venerantur. Indicium fuit sublimitatis nobis per Christum donatæ, non Cultus indebiti Angelis in Cœlo cum Deo regnantibus.

Causantur moderni hæretici, quod nomina Duliæ, & Hyperduliæ in Scripturis non habeantur. Similem quærimoniam protulere Ariani, quod vox consubstantialis non reperiretur; Contempsere Patres Nycæni debile Arianorum telum, & semel assumptum verbum explicativum Divinitatis Filii retinuerunt, & addiderunt Apostolorum Symbolo, nihil timentes clamores hæreticorum, dummodo salva consisteret Fides Catholicorum. Damus modernis hæreticis expresè non inveniri recensitas voces, cum tamen ex superius dictis non desint quantum ad substantiam, illas adhibemus sequentes vestigia Patrum nostrorum, qui contra perfidiam Arianorum protulerunt. Non illicitum reputamus contra novos errores novas statuere voces, contra nova venena nova antidota, & novis morbis nova adhibere medicamina. Nolunt verba dici, quæ scripta non sunt: hoc clamabat Constantius impius Imperator, hoc & Asseclæ illius, hoc & vos hodie repetitis, sed quid contra hos clamores scripserit Hi-

Hilarius audite: *Utitur autem etiam nunc* (Constantius scilicet) *artis suæ consuetudine, ut per recti speciem prava confirmet, & per rationis nomen insana constituat. Nolo, inquit, verba, quæ non scripta sunt dici. Hoc tantum rogo, quis Episcopis jubeat? Aut quis Apostolicæ Prædicationis vitet formam? Dic priùs, si rectè dici putas: nolo adversus nova venena novas medicamentorum comparationes: Nolo adversum novos hostes nova bella: Nolo adversum novas insidias consilia recentia .... Novitates vocum, sed prophanas devitari jubet Apostolus, tu cur pias excludis? Innascibilem scriptum nunquam legis, nunquid, & hoc negandum erit, quia novum est? Decernis similem Patri Filium, Evangelia non prædicant. Quid est quod non refugis hanc vocem? In uno novitas eligitur, in alio submovetur. Ubi impietatis occasio patet, novitas admittitur, ubi autem Religionis maxima, & sola cautela est excluditur.* Hæc Hilarius. Videant ergo Calviniani omnia nomina desiderantes expressè in Scripturis, quibus assimilentur, & unde proveniant. Vocem novam duliam reformidant, ut novum tueantur errorem de abrogando Sanctorum Cultu, sicuti negantes Divinitatem Filii Dei vocem homusion rejiciebant: *O Homo*, loquor cum Nazianzeno, *qui hoc probibes, quæro utrum ideo nominari non debeat, quia scriptum non est, aut quia credi non licet? Quod si ita credendum est, cur non ita profitendum? Aut si ideo ita nominandum non est, quia non ita credendum, obtinuit Arianæ labis assertio .... Frustra times, ò homo, profiteri quod credis, aut frustra credis, si ita non profiteris, & meritò hæreticus denotaris.* Si ergo ex Sacris Litteris excludere nequeunt Cultum Reliquiarum Sanctarum, cur redarguere nos volunt in una vocula,

Hilar. lib. contra Constantium.

S. Greg. Nazianz. orat. 49.

quæ indicativa eſt, qualiter Deum adoremus, qualiter Sanctos honoremus? Iterum textum adducunt: *Deum adorabis, & illi ſoli ſervies*; & pariter Ariani dicebant: *Pater major me eſt*. Non terruit Patres Nycænos Primos, & totum Catholicum Cætum textus ab Arianis adductus, ſed communi ſenſu interpretabatur de majoritate Patris ſupra humanam, quam aſſumpſit Filius naturam: Ita textus, qui à Vigilantianis exhibetur de Latriæ Cultu abſoluto, de Duliæ intelligitur: *Quod ſi rurſus* (lubet cum Athanaſio concludere) *quia voces iſtæ in Scripturis ſolemnes non ſint obmurmurationes faciant, æquum profectò eſt, ut ea de cauſa ipſi potiſſimum rejiciantur, utpotè locodedali novorum vocabulorum, & quod magis, & ſanis ſententiis non utentes, ſeque ipſi in hoc negotio incuſant, quod primi hujus rei occaſionem præbuerunt, dum ex non ſcriptis vocibus Deo bellum comparant, ſed tamen cognoſcet quiſquis eſt ſtudioſioris animi has voces tamen, & ſi in Scripturis non reperiantur, habere tamen eas eam ſententiam, quam Scripturæ volunt, & ob ipſam eas ſonare apud illos, quibus aures ad pietatem ſunt integræ, & minimè vitiatæ.*

S. Athanaſ. lib. de Nicæna Synod.

Alia, quæ Vigilantius, Hieronymo referente, ac confutante in Epiſtola ad Riparium, objecit, nullius ponderis ſunt: Separata à Corpore Anima, vilis, inquit, pulviſculus remanet omnibus communis, & contemnendus, ſed cum ſuperiori parte fuerit oſtenſum pulverem iſtum auro, gemmiſque pretioſiorem, ac quid quid intercedat diſcrimen inter Cineres Pauli Doctoris Gentium, & Judæ Proditoris Chriſti, nunc tantum addere juvat: *Cuſtodit Dominus omnia oſſa eorum, unum ex his non conteretur*. Deſertus ſit ad tempus ab Anima pulvis Sancto-

Pſalm. 33.

ctorum, adhuc honorandus est, quia sub custodia Domini manet glorificandus, intromittet iterum in ossa spiritum, & vivent, expectant donec impleatur numerus Justorum, quo impleto vindicabit Dominus Sanguinem Sanctorum suorum, qui effusus est, reddet retributionem superbis, qui humiliari ante sacratos Cineres noluerunt, & mutuata voce ab impiis dixerunt: *Unus est interitus hominum, & jumentorum, æqua utriusque conditio*. Videbunt tunc insensati Vigilantiani, qui reputant modo Cineres sine honore, quæ erit gloria illorum, & qui redditur à nobis Cultus initium illius gloriæ esse, quam & nos Catholici, Deo miserante, Corporibus nostris non defuturam speramus post finale Judicium. Utinam qui remanent heterodoxi Vigilantio adhærentes convertantur, & nobiscum venerentur Sanctorum Reliquias, ut cum mortale hoc induerit immortalitatem, corruptibile incorruptionem, possint una cum Deo, & Sanctis congaudere in Cœlestibus.

Eccle. 3. 19.

Dolet insuper Vigilantius apud Hieronymum, quod lucente Sole cærei accendantur ad Martyrum Sepulcra, quasi emendicemus lumen splendente in Orbe Sole, sed abundè respondet Hieronymus, & nos defendentes ritus sacros plura dicemus, Interim sileat Lutherus non extare ea, quæ Vigilantius scripsit adversus Sanctarum Cultum Reliquiarum. Nihil Hieronymus omisit, & retulit, quæ Caupo ille Calaguritanus eructavit, imò cum nuntiatum esset Hieronymo, quod bellum tentasset adversum Sanctos Dei, illicò se paravit, ut Sanctorum causam defensaret, at cum Riparius non particularia scripsisset, quæ blasphemabat hæresiarca, subdit Hieronymus: *Plura dictare volueram, si non epistolaris*

Epist. ad Riparium.

laris brevitas pudorem nobis tacendi imponeret, & si librorum ipsius ad nos voluisses mittere cantilenas, ut scire possemus ad quæ rescribere deberemus: Nunc autem aerem verberamus, & non tam illius infidelitatem, quæ omnibus patet, quam nostram Fidem aperuimus. Cæterum si volueris longiores nos adversus eum librum scribere, mitte nænias illius, & ineptias. Cum demum resciviſſet ex Ripario Sanctus Doctor particulares nænias, seu cantilenas, vel fatui hominis somnia, munus suum implevit, & imperiti Vigilantii hæresim omnem jugulavit inquiens: *Sed jam tempus est, ut ipsius verba ponentes ad singula respondere nitamur, fieri enim potest, ut rursum malignus interpres dicat fictam à me materiam, cui rethorica declamatione respondeam, sicut illam quam scripsi ad Gallias Matri, & Filiæ inter se discordantibus. Authores sunt hujus dictatiunculæ meæ Sancti Presbyteri Riparius, & Desiderius, qui Parochias suas vicinia istius scribunt esse maculatas, miseruntque libros per Fratrem Sisinium, quos inter crapulas stertens evomuit.* En qualiter extant deliramenta Vigilantii, sed quia optimè elusa vidit Lutherus per Hieronymum, dixit non superesse monumenta Vigilantii. Videamus modo, an meliora scripserint alii ex Dormitantio descendentes hæretici.

Hieron. Epist. 54. cap. 2.

CA-

Digitized by Google

CAPUT II.

Quæ proponuntur à Witcleph *contra Martyrum Reliquias rejiciuntur.*

VVitcleph natione Anglus Lutheranorum, & Calvinistarum prodromus junxit se antiquorum hæreticorum turmis, indixitque bellum Sanctorum Reliquiis repetens, quæ de Deo adorando protulerunt Eunomiani, seu Vigilantiani addens: *Solus Deus est orandus, ergo solus Deus adorandus. Cum orandi modum ex Magistro Christo poscerent Apostoli, sub his verbis formam habuere præscriptam: Pater noster, qui es in Cælis &c. nulla mentio fit in prædicta oratione Christi, aut Sanctorum ejus, nullus ergo Cultus exhibendus, si nullæ preces, aut orationes ad illos sunt dirigendæ.* Demum pessimus Cavillator sic ratiocinatur, seu potius sic insanit: *Quæ poterit esse ratio sic adorandi Creaturam? Non enim propter se Creaturam, quia tunc omnis Creatura esset adorabilis: si propter quia in ea gratia, & magnificentia Conditoris elucet, adhuc modulus straminis esset colendus Latria, quia in eo elucet eximiè gratia, & omnipotentia Conditoris.* Ex his deinde transit ad reprobandum ornatum Sepulcrorum Martyrum dicens libro 2. de Serm. Domini in Monte Cap. 17. *Quid rogo valet ornare Sepulcra Hominum mortuorum, & in ista hypocrisi laborare? Nam nec Animæ, nec Corpora sunt nunc in istis Sepulcris, quæ incolunt, collocata, & tamen ex Fide patet, quod Christus est essentialiter in qualibet Creatura, & virtualiter secundum humanitatem per omnem partem Ecclesiæ Militantis: quare ergo non honoramus istud Ca-*

Apud Thom. Valdensem Carm. To. 2. Tit. 13. Cap. 128.

Digitized by Google

Caput Ecclesiæ, & hypocrisim Sepulcrorum dimittimus? Hæc Witcleph blasphemavit in Sanctos Dei, referente præstantissimo Theologo Valdensi Thoma Carmelita. Nunc singula perscrutemur, ut appareat spiritu mendacii illum fuisse ductum, ac gloriæ Sanctorum invidisse, & cum ob reprobos mores, Asini Sepultura se tumulandum timeret, displicuit

Isaiæ 11. 10. ei Esaiæ vaticinium de Christo, & Sanctis ejus: *Et erit Sepulcrum ejus gloriosum.*

Concludendi leges addiscat Witcleph, & deinde sermonem proferat, ut audiatur: nulla in verbis istis connexio elucet: *Solus Deus orandus ergo solus adorandus. Aliud,* inquit Augustinus, *est interpellare, vel orare, aliud adorare. Omnis qui rogat orat, non omnis qui rogat adorat. Recole consuetudinem Regum, qui plerumque adorantur, & non rogantur, aliquando rogantur, & non adorantur.*

Aug. Tom. 6. cont. Maxim.

Genes. 23. Adoravit Abraham plebem Filiorum Het, non oravit tamen: David adoravit Arcam, non oravit illam: Crucem Domini adoravit Helena: Paula Romana Præsepe Domini: Hieronymus loca sancta invisit, & adoravit, & nos instrumenta Dominicæ Passionis adoramus, Cineres Sanctorum omnium veneramur, & non adeo habetes sumus, & dijudicemus orandum esse Crucem, Clavos, Lanceam, Præsepe, Vestes, Cineres: non adeo nectuntur ad invicem adorare, & orare, ut si unum assumatur, aliud constringatur. Quando regnabimus cum Christo post finale Judicium non cessabimus Deum collaudare, & adorare, sed expulsa omnium rerum indigentia, nihil postulabimus à Domino; adorare alterius excellentiam respicit: hæc est vel suprema & absoluta, uti in Deo uno in substantia, & in Personis trino, & tunc Cultus noster est supremus, & ab-

& abſolutus, & nulli puræ Creaturæ debetur. Cæterum cum ineffabilis illa Bonitas Divina communicaverit excellentiam ſuam rationalibus Creaturis, ideo Cultus aliquis redditur juxta majorem, vel minorem participationem. Deiparæ Virgini ob Divinorum Chariſmatum abundantiam Cultus hyperduliæ deberi profitemur, & gloriamur, Sanctis Duliæ adſcribimus Cultum. Summus igitur, qui Latriæ dicitur ſoli Deo debetur, medius Virgini, minor Sanctis.

Sed cum honor, qui jure debetur perſonis, expoſcat, ut ea, quæ ad illam pertinent pariter veneremur, hinc quæ ad Chriſtum ſpectant, cujus Perſona Divina eſt, latriæ Cultu honoramur, uti patet in Cruce ob contactum, vel quia Imago eſt Crucifixi, ſicque protrahendo ſermonem ad alia, quæ vel Virginem, vel Sanctos afficere poſſunt intrinſecè, aut extrinſecè, eodem Cultu, quo Virginem ipſam, & Sanctos honoramus. Deridendo nobis proponunt heterodoxi adoranda labia Judæ, Aſellum, & impiorum manus, quæ habuere contactum ad membra Chriſti. At Religio Chriſtianorum nunquam metuit chachinnos Paganorum, Judæorum, & Hæreticorum. Regiam Purpuram venerantur homines propter Regem, at non alia, quæ aliquod indecens redolent, aut Regem offendere poſſunt. Eſto nonnulla. habuerint contactum ad Chriſtum, tamen ratione ſcandali, aut alterius indecentiæ, non adorantur, uti de Aſello, cui inſedit Dominus. Si quæ autem rationales Creaturæ habuere contactum, aut fuit offenſivus Chriſti, ut oſculum Judæ, & manus Crucifigentium, & ex actione culpabili honor non comparatur, ſed vituperium: aut contactus fuit reverentialis, & adhuc

propter illum non adoramus Creaturam rationalem, quia Cultus debitus Christi Reliquiis, latriæ oportet esse, hunc autem nulli rationali Creaturæ exhibemus, nè aliqua Creatura latria propter se adorari videatur. Lubet hic transcribere verba Angelici Thomæ sic loquentis: *Creaturæ rationali debetur reverentia propter se ipsam, & ideo, si Creaturæ rationali, in qua est Imago Dei, exhiberetur adoratio latriæ, posset esse erroris occasio, ut scilicet motus adorantis sisteret in homine in quantum est res quædam, & non ferretur in Deum cujus est Imago. Quod non potest contingere de Imagine sculpta, vel picta in materia sensibili.* Habes ex hac doctrina verè Angelica, quare adoremus instrumenta Passionis Christi latriæ Cultu, & purissimæ Dei Matri, quæ Filium suum Jesum novem Mensibus gestavit in utero, ubere de Cœlo pleno lactavit, toties accepit in ulnas, toties reverenter fuit osculata, latriæ Cultum non reddimus: immò cum quidam offerre placentam Mariæ tanquam Deæ ausi fuissent, inter hæreticos computati sunt, & Colliridiani dicti sunt, ut edocuit nos Epiphanius in suo quod conscripsit adversus hæreses volumine. Quid impii Novatores nobis objiciunt labia Judæ proditoris, cum virginea, & sanctissima labia Mariæ, quæ sola interemit cunctas hæreses in universo Mundo, dignam Cultu latriæ non judicemus? Ecclesia Catholica, quæ spiritu Dei ducitur, sicuti damnavit excessivum Cultum Collyridianorum, ita defectum reprobat Lutheranorum, & Calvinistarum. Semper extrema amplectuntur hæretici, & sub fucato Religionis prætextu veram subvertere Religionem nituntur, sed portæ Inferi non prævalebunt.

D. Thom. 3. par. quæst. 25. art. 3.

Epiph. hæres. 79. lib. 3. to. 2.

Revertamur modo ad Orationem, tanquam me-

medium assumptum ab hæreticis ad probandum soli Deo Cultum esse tribuendum. Putasne verum est quod dicunt: *Solus Deus orandus*? Quomodo ergo dicitur: *Voca si est qui tibi respondeat, & ad aliquem Sanctorum convertere*; & rursum: *Et ascendit fumus incensorum de orationibus Sanctorum de manu Angeli coram Deo*; brevis esse cupio plura dicturus ubi de invocatione tractabimus, attamen obvia est legentibus oratio, quam ad Job direxit Origines: *O beate Job vivens in perpetuum apud Deum, & victor permanens in conspectu Regis Domini ora pro nobis miseris, ut etiam nos terribilis Dei misericordia protegat in omnibus tribulationibus, & eripiat ab omnibus oppressionibus maligni, & connumeret nos cum Justis, & conscribat nos cum his, qui salvi fiunt*. Perlegant antiquas lyturgias Witclephistæ moderni, & inspicient repositam ibi Sanctorum invocationem. Consulant Cyrillum Alexandrinum homilia die Joannis Evangelistæ coram Patribus Ephesinis habita, & dilectum Christi Discipulum exoratum intelligent, ut aperiret Mysterium Dominicæ Incarnationis contra Nestorianam perfidiam: *Mysterium hoc aperi ò Evangelista: Effare nobis ò Beate Joannes magnum quippiam, & eximium. . . . Ecce hic tantorum Pastorum cœtus ad te venit, remove nobis lapidem, sicuti Beatus Jacob pastoribus Haran: Resera nobis puteum vitæ, da ut nunc quoque de fontibus hauriamus, immò verò tuum nobis fontem appone*. Similia habent Patres Chalcedonenses actione undecima: *Flaviano æterna memoria: Ecce ultio, ecce veritas: Flavianus post mortem vivit, Martyr pro nobis oret*. *Obsecrandi sunt*, clamat Ambrosius, *Angeli pro nobis, qui nobis ad præsidium dati sunt: Martyres obsecrandi, quorum videmur nobis quodam Corporis pignore patrocinium*

Job 5.
Apocalyps. 8.
Origen. lib. 2. ad Job.
Ambros. lib. de Viduis.

propter illum non adoramus Creaturam rationalem, quia Cultus debitus Christi Reliquiis, latriæ oportet esse, hunc autem nulli rationali Creaturæ exhibemus, nè aliqua Creaturà latria propter se adorari videatur. Lubet hic transcribere verba Angelici Thomæ sic loquentis: *Creaturæ rationali debetur reverentia propter se ipsam, & ideo, si Creaturæ rationali, in qua est Imago Dei, exhiberetur adoratio latriæ, posset esse erroris occasio, ut scilicet motus adorantis sisteret in homine in quantum est res quædam, & non ferretur in Deum cujus est Imago. Quod non potest contingere de Imagine sculpta, vel picta in materia sensibili.* Habes ex hac doctrina verè Angelica, quare adoremus instrumenta Passionis Christi latriæ Cultu, & purissimæ Dei Matri, quæ Filium suum Jesum novem Mensibus gestavit in utero, ubere de Cœlo pleno lactavit, toties accepit in ulnas, toties reverenter fuit osculata, latriæ Cultum non reddimus: immò cum quidam offerre placentam Mariæ tanquam Deæ ausi fuissent, inter hæreticos computati sunt, & Colliridiani dicti sunt, ut edocuit nos Epiphanius in suo quod conscripsit adversus hæreses volumine. Quid impii Novatores nobis objiciunt labia Judæ proditoris, cum virginea, & sanctissima labia Mariæ, quæ sola interemit cunctas hæreses in universo Mundo, dignam Cultu latriæ non judicemus? Ecclesia Catholica, quæ spiritu Dei ducitur, sicuti damnavit excessivum Cultum Colliridianorum, ita defectum reprobat Lutheranorum, & Calvinistarum. Semper extrema amplectuntur hæretici, & sub fucato Religionis prætextu veram subvertere Religionem nituntur, sed portæ Inferi non prævalebunt.

D. Thom. 3. par. quæst. 25. art. 3.

Epiph. hæres. 79. lib. 3. to. 2.

Revertamur modo ad Orationem, tanquam me-

medium assumptum ab hæreticis ad probandum soli Deo Cultum esse tribuendum. Putasne verum est quod dicunt: *Solus Deus orandus?* Quomodo ergo dicitur: *Voca si est qui tibi respondeat, & ad aliquem Sanctorum convertere*; & rursum: *Et ascendit fumus incensorum de orationibus Sanctorum de manu Angeli coram Deo*; brevis esse cupio plura dicturus ubi de invocatione tractabimus, attamen obvia est legentibus oratio, quam ad Job direxit Origines: *O beate Job vivens in perpetuum apud Deum, & victor permanens in conspectu Regis Domini ora pro nobis miseris, ut etiam nos terribilis Dei misericordia protegat in omnibus tribulationibus, & eripiat ab omnibus oppressionibus maligni, & connumeret nos cum Justis, & conscribat nos cum his, qui salvi fiunt.* Perlegant antiquas lyturgias Witclephistæ moderni, & inspicient repositam ibi Sanctorum invocationem. Consulant Cyrillum Alexandrinum homilia die Joannis Evangelistæ coram Patribus Ephesinis habita, & dilectum Christi Discipulum exoratum intelligent, ut aperiret Mysterium Dominicæ Incarnationis contra Nestorianam perfidiam: *Mysterium hoc aperi ò Evangelista: Effare nobis ò Beate Joannes magnum quippiam, & eximium. . . . Ecce hic tantorum Pastorum cœtus ad te venit, remove nobis lapidem, sicuti Beatus Jacob pastoribus Haran: Resera nobis puteum vitæ, da ut nunc quoque de fontibus hauriamus, immò verò tuum nobis fontem appone.* Similia habent Patres Chalcedonenses actione undecima: *Flaviano æterna memoria: Ecce ultio, ecce veritas: Flavianus post mortem vivit, Martyr pro nobis oret. Obsecrandi sunt*, clamat Ambrosius, *Angeli pro nobis, qui nobis ad præsidium dati sunt: Martyres obsecrandi, quorum videmur nobis quodam Corporis pignore patrocinium*

Job 5.

Apocalyps. 8.

Origen. lib. 2. ad Job.

Ambros. lib. de Viduis.

vendicare: Possunt pro peccatis rogare nostris, qui proprio sanguine, etiam si quæ habuerunt peccata, laverunt .... Non erubescamus eos intercessores nostræ infirmitatis adhibere, quia ipsi infirmitates Corporis, etiam cum vincerent, cognoverunt. Quapropter sanctè decreverunt Arelianenses Patres Rogationes, seu Lætanias ante Ascensionem Domini celebrari concurrentibus in eandem sententiam Patribus Toletanis in Concilio quinto, Gangrensibus, & Bracharensibus, ac demum tota universali Ecclesia approbante, ac sequente illum piisimum morem orandi, & obsecrandi Sanctos; Etenim: *Oratio alicui dupliciter porrigitur, uno modo quasi per ipsum implenda, alio modo, sicut per ipsum impetranda. Primo quidem modo soli Deo Orationes porrigimus, quia omnes Orationes nostræ ordinari debent ad gratiam, & gloriam consequendam, quam solus Deus dat juxta illud Psalmi 83. Gratiam, & Gloriam dabit Dominus, sed secundo modo Orationem porrigimus Sanctis Angelis, & hominibus, non ut per eos Deus nostras petitiones cognoscat, sed ut eorum precibus, & meritis Orationes nostræ sortiantur effectum*; Itaque si Adversarii velint, quod solus Deus sit adorandus, tanquam supremus Dominus, & largitor Gratiæ, & Gloriæ, nullum jurgium erit inter nos. Sic enim solum Deum oramus, & adoramus, sed sicuti alius superest modus orandi Sanctos, ut Intercessores apud Deum, ita, & odorandi eosdem Sanctos ut Amicos Christi; & hæredes, & Filios Dei: *Quotquot enim receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri*; & honor, qui ad fideles conservos, devotos filios refertur, demonstrationem habet bonæ voluntatis, quæ est ad communem Dominatorem. Repetat hæreticus; *Solus Deus est oran-*

D.Thom. 2. 2. quæst. 83. artic. 4.

Joann. 1.

prandus, ergo ſolus adorandus. Clamabit Catholicus ſolus Deus adorandus ut Dominus, ſolus adorandus ut Largitor bonorum, Sanctos oramus ut Interceſſores apud Dominum, Sanctos colimus ut Amicos Dei, non ut Deos. Nunquid Paulum Jovem, aut Barnabam Mercurium dicimus, uti Ethnici faciebant? Abſit hoc à nobis, non ita deſipimus: Scimus quid interſit inter ſummum angularem lapidem Jeſum, & Apoſtolos ejus Barnabam, & Paulum, ſuperædificati tamen ſuper fundamentum Apoſtolorum, & Prophetarum, & eos veneramur ut dilectos Dei, eoſque oramus, ut bona ipſis intercedentibus, Deus nobis largiatur. Sed ſatis jam ſit de primo, quem contra nos direxit Witcleph ſermonem; videamus quid in altero dicat: *Elucet*, inquit, *in omni Creatura Gratia, & Omnipotentia Conditoris, omnis itaque Creatura adoretur adoratione latriæ, & modulus ſtraminis adoretur*. Verè ſtramineus diſcurſus. O inſanum caput quis te cogit adorare omnia? Si elucet Majeſtas Dei, & Omnipotentia in omnibus, adora Deum in omnibus, non adores omnia: Vides ornatum Cœli lauda Deum Cœli: Inſpicis Terram, adora eum qui fundavit Terram ſuper ſtabilitatem ſuam: Vides pulchra, dic Domino tuo pulchrior eſt, qui fecit illa: Vides bona, melior eſt qui fecit ea; & ſi Deus per quem facta ſunt omnia, & ſine quo factum eſt nihil debeat honorari in omnibus, non tamen omnia adoranda ſunt. Neſcis quid edocuerit nos Apoſtolus: *O homo tu quis es ut reſpondeas Deo? Nunquid dicit ſigmentum ei, qui ſe finxit; quid me feciſti ſic? At non habet poteſtatem figulus luti ex eadem maſſa facere aliud quidem vas ad honorem, aliud verò ad contumeliam?* Diſce ergo ex Paulo in eadem domo *Ad Roman. 9.*

vaſa

vaſa alia eſſe aurea, alia argentea, alia ænea, alia fictilia: Vis pro eodem reputare vas aureum, & fictile, argenteum, & æneum? Qui ornant menſam pro Rege, nunquid omnia vaſa, quæ Regis ſunt apponunt? Defer vas in contumeliam efformatum, placebit Regi talis ornatus menſæ? Tene ergo Apoſtoli ſententiam. Conditorem omnium nonnullas Creaturas efformaſſe ex eadem maſſa, ut eſſent in honorem, aliquas voluiſſe, ut venerentur, non omnes, ut ſic operando oſtenderet divitias gloriæ ſuæ in vaſa miſericordiæ, quæ præparavit in gloriam. Eſto eluceat aliquid de Creatore in qualibet Creatura, ſat eſt hoc quidem, ut adoretur Creator, non ut colatur Creatura; divitias gloriæ exigit, ut Creatura ſit in honorem: *Non enim omnes, qui ex Iſrael ſunt, hi ſunt Iſraelitæ. Non qui Filii carnis hi Filii Dei, ſed qui Filii ſunt promiſſionis æſtimantur in ſemine.* Non eſt motivum Cultus Sacri aliquod, quod commune inveniatur in omnibus, ſed quod peculiare eſt donatum à Deo eminentia ſanctitatis, & virtutis, deſideratur ad reverentiam exhibendam, quam cum inſpiciamus in Sanctis, meritò reveremur, & colimus, & extendimus ad eorum Cineres, aliaſque Reliquias, quia ut quid unum moraliter cum illis reputantur, vel ipſorum ſunt tamquam partes intrinſecè olim reuniendæ, ut Prima Parte Cap. I. explicare conati ſumus, vel contactum ſpecialem habuerunt, vel demum ut Imagines, quæ per ordinem ad prototypum honorantur. Modulus ergo ſtraminis comburatur cum hæreticis proponentibus.

Ad Rom. 9.

Quod tertio loco adducit de hypocriſi removenda ab Eccleſia circa ornatum ſepulcrorum hominum mortuorum, quia ibi non reſident, nec Anima,

ma, nec Corpus: Zelum quidem oftendit, quem, & imitatus fuit Lutherus ad Evangelium primæ Dominicæ Adventus, inquiens: *Hic Petro, hic Paulo Ædes erecta eft, ut omnes ferè anguli Divorum Phanis pleni fint, at cui ufui ipfis illa? His fumptibus indotatis virginibus confuli poterat, & alia majoris momenti opera patrari*. Sed zelus ifte zelus eft Judæ proditoris, qui redarguit factum Mariæ Magdalenæ ungentis pedes Jefu. Dò textum: *Maria ergo accepit libram unguenti nardi piftici pretiofi, & unxit pedes Jefu, & exterfit pedes Jefu capillis fuis, & Domus impleta eft ex odore unguenti; dixit ergo unus ex Difcipulis ejus Judas Ifcariotas, qui erat eum traditurus, quare hoc unguentum non veniit trecentis denariis, & datum eft ægenis? .... Dixit ergo Jefus, finite illam, ut in diem fepulturæ meæ fervet illud*. *Joan. 12.* Audi Luthere, audi Witcleph, audite omnes Sanctorum perfequutores. Sinite quod Ecclefia aliquid infumat in ornatu Templorum pro Sepultura Sanctorum, ne fitis Difcipuli Judæ Ifcariotes clamantis: *Quare hoc unguentum non veniit, & datum eft ægenis? His fumptibus confuli poterat indotatis virginibus*. Evangelifta Joannes refpondebit vobis: *Dixit autem hoc, non quia de ægenis pertinebat ad eum, fed quia fur erat*. *Joann. citato loco 12. 6.* Commendanda funt pietatis vifcera erga Pauperes, at non detrahendum cum Juda, fi eroget quis de fubftantia fua in ornatum Templorum: oportet unum facere, & aliud non omittere. Quot talenta auri David præparavit pro Templi ftructura, quot addidit Salomon demum per Gentes deftructum, iterumque ædificatum, quis valeat computare fumptus auri, argentique pondus? Conceffa pace ad tempus Machabæis, primum quod excogitarunt fuit afcendere Jerofolymam, *1. Machab. 4.*

mun-

mundare Sancta, & renovare, & ornaverunt faciem Templi coronis aureis, & Scutulis, & dedicaverunt Portas, & Paſtophoria, & impoſuerunt januas. Dixiſſet Judas proditor: *Ut quid perditio hæc?* Repeteret Lutherus: *His ſumptibus indotatis virginibus conſuli poterat, & alia majoris momenti opera patrari*. Approbavit tamen Dominus, quod Judas, & Lutherus condemnarunt. Dolent, quod paſſim ædificantur Deo Templa in honorem Petri, Joannis, Pauli, ut ferè omnes anguli pleni ſint. Utinam verum, quod nobis opponunt, ex augumento laboris hæreticorum, leniretur dolor noſter: Ceſſaret gemitus Catholicorum elevantium voces ſuas: Deus venerunt gentes in hæreditatem tuam; venit Maumetus, venit Lutherus, venit Calvinus polluerunt Templum Sanctum tuum, poſuerunt Hieruſalem in pomorum cuſtodiam. Quot Templa dextructa per Saracænos in Aſia, & in Africa. Quot everſa per Zuinglianos, Calviniſtas, & Lutheranos in Helvetia, Anglia, Dania, Olandia, aliiſque Germaniæ Provinciis? Si nos in omni angulo, in quo viget Cultus Summi Dei, veri Dei ædificamus, in quo vobis moleſti ſumus, aut in quo Deum offendimus? Fortaſſis Templa vos deſtruendo, expoliando Monaſteria, diripiendo vota Fidelium, patrimonia Pauperum, dotaſtis Virgines, aut alia majoris momenti opera perpetraſtis? Si de Luthero ſermo ſit defloravit, non dotavit. Pudet dicere, quæ facta referuntur à Calvino, & ſi vera fateri voluerint qui ſunt heterodoxi, ex tot divitiis acceptis ditiores, ſed non meliores facti ſunt. Reponat ergo Lutherus de Templis noſtris, & cui uſui ipſis illa? Si velint ſcire uſum ingrediantur, & Sacerdotes Deo pſallentes invenient, alios inſpicient abſolventes,

alios

Digitized by Google

alios abluentes Infantes per Sacramentum Regenerationis, alios ſoli Deo ſacrificantes, eique gratias agentes, quia coronavit Sanctos ſuos. En cui uſui ſint nobis Templa; quod ſi aliquando non ea, quam deceat, devotio ſplendeat: uti abuſus reprehenditur, nec deficiunt Sacerdotes diligentes decorem Domus Dei, & locum habitationis gloriæ ejus, adeoque, qui totis viribus annuntient illud: *Domus mea Domus orationis vocabitur*; & quod ibi adeſſe debeant Fideles, ut dimittantur, non ut commitant peccata. Si quem alium uſum deſiderat, ille erit, ut reparetur honor Dei per ædificationem Templorum, qui fuit ſublatus ab hæreticis per deſtructionem. *Matth.21.13.*

Quid eſt, quod demum clamat Witcleph: *Honoremus Caput Eccleſiæ Chriſtum, & dimittamus hypocriſim Sepulcrorum*. Putas non honoramus Chriſtum, quoties Altaria erigimus, & ibi offerimus Sacrificium? Audivit nè unquam nos dicentes: Offerimus tibi Petre, offerimus tibi Paule, offerimus tibi Cypriane? Domino offerimus, non Servis Sacrificium reddimus. Recolimus per Sacroſancta Myſteria Paſſionem Capitis noſtri quotidiè, & per incruentum Sacrificium Dominum laudamus in Sanctis ejus. Quæ hypocriſis iſta? Et ſi non adſit Anima præſens in loco, illorum Sanctorum, quorum memoriam celebramus, ideo non erit Deo acceptum Sacrificium expiativum noſtrorum delictorum, & gratiarum actionis pro victoria collata Sanctis ex meritis Jeſu Chriſti Servatoris noſtri Dei? Inſigne autem mendacium eſt, quod in Eccleſiis noſtris non ſint Reliquiæ Sanctorum. A Patribus noſtris cautum eſt, nè ſint Altaria abſque Reliquiis Martyrum. Patres Charthaginenſes ſupe-

perius dedimus, plura hic repetere non eſt neceſſe. Quod ſi Templa adhuc extarent omni prorſus Sanctorum Reliquia deſtituta, adhuc non inutilia eſſent, nec illorum erectio contemnenda, cum princeps motivum ſit Deum ibi ſpecialiter adorare; deinde Sanctos honorare, qui cum eodem Deo in Cœleſti manſione regnant ſine fine permanſuri. Concludat demum hoc Caput celebris authoritas Auguſtini libro ultimo de Civit. Dei Cap. x. *Nos autem Martyribus noſtris non Templa, ſicut Diis, ſed memorias ſicut hominibus mortuis, quorùm apud Deum vivunt ſpiritus, fabricamus: nec ibi erigimus Altaria, in quibus ſacrificemus Martyribus, ſed uni Deo, & Martyrum, & noſtro Sacrificium immolamus, ad quod Sacrificium, ſicut homines Dei, qui mundum in ejus confeſſione vicerunt, ſuo loco, & ordine nominantur, non tamen à Sacerdote, qui ſacrificat, invocantur. Deo quippè, non ipſis ſacrificat, quamvis in memoriam ſacrificet eorum, quia Dei Sacerdos eſt, non illorum. Ipſum verò Sacrificium Corpus eſt Chriſti, quod non offertur ipſis, quia hoc ſunt & ipſi.*

CAPUT III.

Ex occultatione Corporis, ac Sepulturæ Moyſis non infertur Sanctorum Reliquias non eſſe honorandas.

CAlviniſtæ tanquam invincibile argumentum nobis proferunt Scripturæ teſtimonium Deuteron. 34. *Mortuus eſt ibi Moyſes Servus Domini in Terra Moab jubente Domino: & ſepelivit eum in valle Terræ Moab contra Phogor: & non cognovit homo ſepulcrum ejus uſque ad præſentem diem.* Ideo ſepultum,

tum, inquiunt, per manus Domini Moysis Cadaver, nè Populus ille duræ cervicis supremos exhiberet honores mortuo homini, sicuti nos Papistæ facimus; nè idololatrandi foret occasio, Sepulcrum Legislatoris cautum est, ut homines ingnorarent; hinc Diabolus cum desideret idololatriam in Mundo, revelare voluit locum sepulturæ Moysis Servi Dei, & altercatio magna subsecuta cum Michaele Archangelo prohibente, nè palam faceret id, quod occultum custodivit Deus, nè Populus electus contaminaretur super mortuo, deserens Cultum Domini Dei sui, iterumque currens ad Idola Gentium. De hac altercatione sermo nobis est in Canonica Epistola Judæ sub his verbis: *Cum Michael Archangelus cum Diabolo disputans altercaretur de Moysis Corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiæ, sed dixit: Imperet tibi Dominus.* Interpretes doctiores utrumque laudatum textum communiter explicant: ideo Deum abscondisse Corpus Moysis, ut subtraheretur Hebræis idololatrandi incitamentum, quod intelligens Dæmon, locum, & Corpus ostendere nitebatur, ut ruerent homines in gravissimum Idololatriæ crimen: Compescuit tamen audaciam Michael, dicendo: *Imperet tibi Deus.* Ad hæc addi posset, quod si licitus redderetur Cultus aliquis exhibendus Cadaveribus, sive Cineribus, aut Sanctorum Reliquiis absque macula peccati, & periculo Idololatriæ, deberi Moysi, qui vidit Deum facie ad faciem, privilegium adeo eximium, ut per Angelicum Magistrum nulli alteri legatur præter Paulum in Scripturis concessum, itemque gratitudo Israelitici Populi erga Liberatorem, Conductorem, & Legislatorem suum hoc exigere videbatur, & quamvis ille Populus pronus esset ad

idololatrandum, præmissa admonitione Dominica, ac distinctione Cultus supremi, & non supremi, poterat longè esse periculum, & reddi Moysi, quod ei jure debitum apparebat: at cum oppositum factum perlegatur, datur intelligi non posse absque ethnica superstitione Sanctorum Cadavera, vel Reliquias Cultu Sacro honorari, & distinctio illa Cultus à nobis excogitata exorta dubitatur ex prophanis Gentilium libris, qui cum plures admitterent Deos, non æquales omnibus tribuebant honores, unumque Jovem supremum fatebantur, aliosque inferiores non negabant.

Prolixiores fuimus in proponendo, non timentes addere etiam ea, quæ dici possunt ab Adversariis, quo notum fiat nos haud fugere quid difficultatis sit in Cultu Sanctarum Reliquiarum, sed pro viribus solvere, ut inspecta veritate, redeant ad unitatem, qui nos conturbant. Adductum modo testimonium Scripturæ considerare libet, ut quid nos edoceat intelligamus. Jubente Domino Moysem legimus mortuum, ac per manus illius sepultum. Felix mors, quæ jubente Domino advenit, & per manum ejus suscepta est à mitissimo Legislatore. Incomparabilis honor Cadaveris Moysis, ad quod sepeliendum adjutrices manus Domini concurrerunt. Cui unquam mortalium tantum delatum est honoris, quantum Corpusculo Moysis? Poterat Corpus illud à fulmine absumi, sicuti factum dicitur de Simone Stylita: poterat terra aperiri, & recludere: poterat ignis descendere, & in pulverem resolvere: poterat demum aliis infinitis modis celare Corpus illud Omnipotens Deus: non fecit tamen, sed illud sepelivit. Si ex hoc vos judicatis nullum deferendum honorem Cadaveribus San-

Sanctorum, cur ſpiritus veritatis teſtatus fuit in Scripturis : *Mortuus eſt Moyſes ſervus Domini in Terra Moab jubente Domino : & ſepelivit eum in valle Terræ Moab contra Phogor ?* Si ſervus Regis mortuus humaretur per manus Regis, quis adeo demens eſſet, ut concluderet Regem judicare ſervum indignum honore ? Duo velim, ut notent Calviniſtæ, unum delatum Moyſi, alterum ſubtractum Hebræis. Primum, ut Corpus Moyſis ſepeliretur à Domino, ſeu miniſterio Angelorum terræ traderetur, & hoc eſt indicativum honoris. Secundum, ut locus ſepulturæ ejus ignotus eſſet Hebræis, & hoc fuit, ut ſubtraeretur honor ſupremus, & indebitus, qui redderetur ab illo Populo. In facto ergo Moyſis, quod tanti faciunt heterodoxi, advertant quomodo ſuaviter, & fortiter diſpoſuit omnia ineffabilis Providentia Divina, ut honoraretur Servus à Domino, & tolleretur occaſio ſervili Populo honorandi Moyſem ut Dominum. Non recedimus à plurium Doctorum ſenſu, non cognoviſſe hominem ſepulcrum ejus, nè Idololatriæ crimine contaminaretur Hebræorum gens, ſed hoc ideo fuit, ob ruditatem Populi, ob propenſionem ad Idololatriam, ſed illuceſcente veritate Evangelii, Apoſtolorum prædicatione ſubſequente, Idola Gentium dextructa ſunt, & periculum ſubmotum eſt; quotquot Chriſtiani ſumus ſcimus quod ſcriptum eſt: *Unus Dominus, una Fides, unum Baptiſma,* *Ad Ephes. 4. 5.* nec ad muta Simulacra currimus; & ſi quilibet agreſtis homo interrogetur an Sanctos colat, ut Deos, illicò reſpondebit: Unus eſt Deus: Sancti Amici Dei. At facilè coluiſſent ad inſtar Numinis Moyſem Hebræi, & quamvis ipſi non ignorarent ſupremo Cultu puram Creaturam non eſſe adorandam; occa-

occasione tamen accepta ad Idola Gentium convertebantur.. Tot prodigiis ab Ægyptiorum servitute liberatus Populus ille, nonnè illicò in Ægyptum

Num. 21. 5. revertere optabat.? Cœli deliciis pastus dixit: *Anima nostra jam nauseat super cibo isto levissimo*; & cum Moyses Legem de manu Domini recepturus, per aliquot dies in monte moram traxerit, congrega-

Exodi 32. 1. tus Populos adversus Aaron dixit: *Surge fac nobis Deos, qui nos præcedant: Moysi enim huic viro, qui nos eduxit de Terra Ægypti ignoramus quid acciderit*? Et cum Aaron nimium indulgens, fecisset opere fusorio ex inauribus vitulum conflatilem dixerunt:

Ibidem. *Hi sunt Dii tui Israel, qui te eduxerunt de Terra Ægypti*. Vide dementiam, ac cæcitatem Populi: fatetur se eductum ab Ægypto per Moysem, vult Deos qui præcedant: efformato unico vitulo, clamant: *Hi sunt Dii tui, qui te eduxerunt*, & qui paulò ante confitebantur beneficium acceptum per Moysem, modo totum denegant Moysi, ut totum donent vitulo. Si ergo remansisset Corpus Moysis totum illi tribuissent, totum Deo denegassent. Similem reddimus nos Papistę Cultum Sanctis nostris, eorumque Reliquiis? Absit à nobis hæc Judaica perfidia, hæc in nos putida calumnia Calvinistarum. Esto deberetur aliquis sacer honor Conductori, ac Legislatori Moysi, aut nullum reddidissent, uti faciunt quos impugnamus hæretici, aut Divinum impendissent, sicuti vitulo fecere: quare acutissimè de more reflectit Chrysostomus Homilia quinta in Matth., Deum dispofuisse, nè Israeliticus Populus per Mysem in Promissionis Terram non introduceretur, nè omnia beneficia in illum referret cum oblivione Domini Dei sui, sicut pluries accidisse sacrum testatur Eloquium: ut igitur omnis hujusmo-

modi amputaretur occasio, ipsum quoque ejus est occultatum sepulcrum. Plura referre ad ostendendum motivum hoc non urgere in aliorum Sanctorum Corporibus, omninò superfluum existimo. Immò, & si subesset periculum in sepulcro Moysis manifestato, extendere ad alia monumenta Sanctorum Patriarcharum, contra sensum Scripturæ apparet. Notum enim erat sepulcrum Abraham, Isac, & Jacob, Liæ, & Rachelis, & Joseph; notum Elisei, ad quod revixit homo, & stetit supra pedes suos, quare Matth. 23. habemus Judæos usque ad ea tempora ædificasse sepulcra Prophetarum, & ornasse monumenta Justorum. Et quamvis Calvinistæ putent ex laudato textu reprobari Cultus Sacrarum Reliquiarum, quia præmittitur comminatio sub illis verbis: *Væ vobis Scribæ, & Pharisæi hypocritæ, qui ædificatis sepulcra Prophetarum, & ornatis monumenta Justorum:* Attamen, nec ullum verbulum est, quo demonstretur quod vellent hæretici. *Matth.23.29.* Non enim Christus redarguit Scribas, & Pharisæos dicendo, væ vobis Idololatræ, qui ædificatis, sed væ vobis hypocritæ. Ornare monumenta Justorum ad Cultum, ut Idololatriæ crimen reputant Adversarii; Christus objecit hypocrisim, distinctum planè flagitium ab Idololatria. Novi interpretes hæretici pro eodem reputant. Enarrent aliquem ex Ecclesiæ Patribus sic exponentem. Expectavimus à mille, & trecentum annis, & non apparuit nisi Lutherus, Calvinus, Dallæus, Witcleph omnes hæretici, omnes ab Ecclesia proscripti, omnes ad tartara missi. Ædificare, & ornare monumenta Justorum, & Prophetarum, pium, & religiosum est, sed quia Pharisæi hoc ex æmulatione, & vana ostentatione faciebant, ut hypocritæ redarguuntur à Do-

Ambros. super Lucam Cap. 6.

Domino. Ambrosium profero: *Etenim propheticorum ædificatione Tumulorum sceleris eos, qui occiderant arguebant, & similium æmulatione factorum, se esse quoque declarabant paternæ iniquitatis hæredes, non igitur ædificatio, sed æmulatio, loco criminis æstimatur.* *Non Monumenta*, inquit Venerabilis Beda, *Prophetarum ornare, sed interfectores Prophetarum imitari sceleris est.* Cui consentit Rabanus: *Simulabant quidem se ob favorem vulgi captandum Patrum suorum horrere perfidiam, memorias Prophetarum, qui ab eis occisi sunt magnificè ornando: Sed in ipso opere testificantur, quantum paternæ nequitiæ consentiant, Dominum, qui ab eisdem Prophetis est prænuntiatus, injuriis agendo.* Hæc communis interpretatio Patrum, quæ quantum distet ab errore hæreticorum eosdem Judices appello; & certè si totus integer textus perlegatur apparet, quod illa comminatio: *Væ vobis Scribæ*, non sistit in ly *ædificatis*, sed conjungitur cum sequentibus: *Væ vobis Scribæ, & Pharisæi, qui ædificatis sepulcra Prophetarum, & ornatis monumenta Justorum, & dicitis. Si fuissemus in diebus Patrum nostrorum, non essemus socii eorum in sanguine Prophetarum.* En objectum redargutionis integrum, qui legit intelligat, & caveat ab insana interpretatione Novatorum. Væ vobis Calvinistæ, qui sub speciæ pietatis destruitis Monumenta Sanctorum, & diçitis Deum esse colendum, & interim dehonoratis illum in Sanctis suis, & putatis obsequium præstare Deo persequendo quos dixit, & fecit amicos, filios adoptavit, & constituit hæredes. Octo comminationes, sive væ, hæc scribens, numeravi in citato Capite Matth. contra Pharisæos, & Scribas, & solam hypocrisim reprehendunt. Nullus sermo est de abrogando Cultu San-

Beda in Lucam lib. 4. cap. 4.

Rabanus Matth. 23.

Matth. 23. 29. 30.

Digitized by Google

Sanctorum. Nec jactent saltem hypocrisim esse honorare Cineres Justorum, & Prophetarum. In Pharisæis, & Scribis quidem dabimus hypocrisim fuisse, quia ex prava intentione procedebant, ut Plebis auram captarent, interimque dum se honorare fingebant Prophetas, à Prophetis pronunciatum Christum occidere cogitabant, umbratilem, & fictitium Cultum Servis reddebant, & Dominum vitæ interficere incipiebant. At Christiana, & vera Religio docet honorare Dominum in se, Servos, Amicos, Justos, Sanctos Domini propter Dominum: sed satis quantum ad hoc superius loquuti sumus. Textum deindè Canonicæ Epistolæ Judæ quomodo faveat hæreticis haud facilè intelligo. In Canone Sacrorum Librorum non accipiunt, ex illa ergo desumi argumentum non debet. Nos quidem à Spiritu Sancto dictatam veneramur, quia Catholica Ecclesia, quæ columna est, & fundamentum veritatis ita nos edocuit, & eadem Ecclesia admonet nullum extare Caput in Sacris Litteris, quo prohibeatur Cultus Sanctarum Reliquiarum. Spiritus Matris nostræ est spiritus Unitatis, & Pacis, non vertiginis, repugnantia reprobat: statuens itaque, quod Epistola sit Canonica, affirmat aliter interpretandum textum, quam facitis vos. Quamvis si Patres consulamus circa motivum recensitæ altercationis inter Michaelem, & Dæmonem, Græci sentiunt concertationem fuisse, quod Diabolus Moysis Corpus expeteret propter homicidium in Ægypto commissum, & Michael ipsum defensaret. Alii relati à Beda judicant textum esse intelligendum, non de Cadavere Moysis, sed de Corpore mystico, scilicet de Judæorum Populo, quem à Diaboli insidiis Michael protegebat. Alii demum, Am-

Beda in hunc locum.

Ambrosio narrante (si Sancti Doctoris sunt Commentaria in Epistola ad Titum) volunt per Incantatorum præstigias tentasse Dæmonem Moysis Corpus suscitari, ut idololatrandi foret occasio, sed restitit ei Sanctus Michael: quod inter fabulas computat ille Doctor. Sivè unam, sivè alteram amplectantur Calviniani interpretationem, nihil est detractum honori, quem religiosè reddimus Cineribus Sanctorum. Demum si concedamus eo pari modo intelligendum esse textum Epistolæ Judæ Apostoli, ac Exodi 34. eadem adhibenda erit responsio, quæ superius explicata est. A gentibus autem incepisse ritum nostrum colendi Corpora Sanctorum à veritate omninò alienum est. Habuerint varietatem in reddendo honorem Diis suis Ethnici: coluerint cum diversitate Deos terrestres, vel marinos, montium, ac vallium, relinquimus perscrutandum quibus familiare est in his libris versari, & otium suppetit commorandi in vanis, certè mihi vacuum non est, totus præoccupatus sum in heterodoxorum erroribus confutandis. Crediderim demonstrasse sufficienter in priori parte unde ad nos defluxerit modus honorandi Corpora Sanctorum. Non oblivioni tradant, quod gestum fuerit à Sanctis Mulieribus erga Corpus Dominicum: recolant quod Joseph ab Arimathæa introivit audacter ad Pilatum, & petiit Corpus Jesu; meminerint quomodo Angeli descenderint ad Sepulcrum Christi visitandum postquam resurrexisset, occurrerint illuc solando anxias Mulieres, revolverint cum omni veneratione vestes, terruerint hostes, lapidem deposuerint; mortem Ozæ non recordantur, qui ausus fuit tangere Arcam? David humiliatum reposuimus: Sepulcrum Elisei indicavimus: Sanctorum

Pa-

Patrum testimonia dedimus : Miracula descripsimus. En unde ortum habeat Cultus noster, & devotio nostra, non à prophanis Gentilium libris. Errarunt quidem Gentes reddendo supremum Cultum Jovi tanquam Supremo Numini, qui erat vel spurcissimus homo, ut iidem Ethnici testantur, aut Idolum, & scimus, quia Idolum nihil est in mundo; errarunt in divisione Cultus, quia Deos multiplicabant, vel saltem quibus opprobria debebantur, honores reddebantur : *Omnes Dii Gentium Dæmonia, Dominus autem Cælos fecit*. Vix calamum cohibere possum quin exclamem, ò insensati Calvinistæ: vidistis in Ecclesia Catholica sacros adscribi honores Dæmonibus ? Antequam judicet Ecclesia, an aliquis sit inter Martyres, & Sanctos adnumerandus, quæ, & qualia requirit ? Nonnè expectat signum voluntatis Divinæ, quæ se manifestat per Miracula? Vidistis Creaturas coli ut Numen, & Deos reputari ? Cur autem Deus voluerit potius donare nobis, quam illi Populo pleniorem cognitionem, nisi sciremus abundè, quæ Deo tribuenda sunt, quæ & Sanctis ejus ? Noli velle investigare, si non vis errare : gratias age Deo, quia cum oleaster esses, insertus es in bonam olivam. At non oliva eritis in Domo Domini, nisi desinatis detrahere Amicis Domini, & revertamini ad Ecclesiam Matrem vestram, quæ pro vobis lacrymas fundit, iterumque expectat, ut redeatis ad sinum suum, & dicat: Filioli mei, quos iterum parturio donec efformetur in vobis Christus. Utinam antequam moriar videam vos in unitate Ecclesiæ, & si vobis ignotus, non cesso quotidiè supplices manus porrigere ad Thronum Clementiæ, ut auferat à cordibus vestris velamen, & cæcitatem, quæ ferè similis est cum

Psal. 95.

Judaica ruditate: Intercessores apud Deum deprecor Sanctos, ut pro modico labore ad honorem illorum assumpto, Patrem Misericordiæ vobis placatum reddant per Jesum Christum omnium Redemptorem.

CAPUT IV.

Dallæi discursus confutantur.

DAllæus Calvinianæ Confessionis Minister in libro contra Latinorum Traditionem de Religiosi Cultus objecto multa congerit, ut ostendat Sanctarum Reliquiarum honorem nuperum inventum esse: incognitum priscis Patribus Christiani nominis trium Sæculorum: nulla extare argumenta, quibus probetur vetustissimos illos Christianos, nê dum Reliquias, sed Divos ipsos coluisse: exprobatum quidem à Paganis Cultum Sanctorum, sed post tertium Sæculum, nec antea legimus usitatum fuisse apud Patres nostros ad unius, vel plurium Martyrum Sepulcrum propriè, & seorsim ab aliorum Fidelium Sepulcris orare, velut aliqua major sit hujusmodi loci Sanctitas, & Religio: hæc enim omnia in quarto Sæculo initium cognoverunt. Ultimo insurgit, nullum ritum condendarum sub omni Altari Reliquiarum intra trecentos annos à Christo nato fuisse, neque Majores nostros illis tribus Christianissimis Sæculis gestasse legimus in publicis Processionibus Reliquias, vel solemnes Translationes fecisse, vel ad collum appensas in præsidium, & defensionem habuisse: hæc autem omnia incæpisse sub quarti Sæculi initio. Sic Calvinista Dallæus discurrit, & magnum apud suos sibi com-

Dallæus cap. 10. 11. 12. 13. &c.

comparavit nomen, ut nemo tantæ eruditionis, & ſcientiæ judicetur. Veruntamen nimium miſeri facti eſtis ò Calviniſtæ, ſi alios eruditos Magiſtros, & Doctores non profertis, circuitis Mare, & Aridam, ut faciatis unum Proſelitum, & cum fuerit factus, facitis eum filium gehennæ duplo quam vos. Neſcio qualis eruditio appareat in homine iſto, quæ ſcientia reſplendeat, & quod rationis lumen effulgeat. Fateor Chriſtianiſsima priora tria Sæcula recenſita, at nos defeciſſe à Fide, unde probas ò Dalleæ? In publicis Proceſsionibus, inquis, non erat mos Patribus noſtris deferre Reliquias ad Divinum implorandum auxilium, in quarto Sæculo hæc actitari cœperunt. Gratias tibi ago propter erudita mendacia. Scis quare uſus non fuerit in tribus Sæculis, quia Eccleſia erat ſub Regibus perſequentibus, in quarto Sæculo facta eſt ſub Regibus obſequentibus. Quid excogitas publicas Proceſsiones, quando qublica aderat perſecutio nominis Chriſtiani? Nunquid poterant fieri ſolemnes Translationes temporibus Neronis, Aureliani, Trajani, Decii, Diocletiani? Quod fieri non potuit primis illis in Sæculis, fieri non debuit in ſubſequentibus? Vide eruditionem, & ſubtilitatem inferendi! Omnia tempus habent, & tempus belli, & tempus Pacis. Primis temporibus bellum inferebatur Chriſtum annuntiantibus, & ſequentibus: vix in ſpeluncis, & cavernis Terræ poterant inhabitare Patres noſtri: clam uni Deo Sacrificium offerebatur: neceſſaria ad ſalutem Sacramenta adminiſtrabantur: inungebantur Athletæ ad pugnam: reficiebantur Euchariſtico Cibo Fideles, nè deficerent in via: lapſis dabatur venia, at hæc omnia peregebantur ſecretò, nec à furentibus Gentilibus Templa noſtris

ſtris permittebantur, in quibus Fidei inſtituta Majores noſtri traderent. Inane ergo eſt argumentum ex non uſu illorum Sæculorum inferre abuſum in ſubſequentibus. Quando in Lege veteri ædificatum eſt Templum, & ritu ſolemni dedicatum, niſi cum pacem donavit Deus Salomoni ab omnibus inimi-
Reg. 3. 5. cis ſuis? Unde dixit: *Nunc non eſt Satan, nec occurſus malus, quamobrem cogito ædificare Domum nomini Dei mei*. Si quis ſapientiſsimi Salomonis opus reprehendere vellet ſic diſcurrendo. Templum non fuit conſtructum à David Rege ſanctiſſimo, à Samuel Judice rectiſsimo, à forti Sampſon, à mirabili Joſue, à religioſo Moyſe, ergo nec conſtrui debebat à Salomone: nonnè fatuus meritò cenſeretur? Et tamen proh pudor ſimiliter ratiocinatur Dallæus, & ſapiens reputatur. Sicuti itaque Salomon reprobandus non eſt, quia Templum conſecravit Altiſsimo Deo, quod recenſiti Majores noſtri non fecere ob bella ingruentia contra finitimos Populos idololatras, ita ſi in quarto Sæculo publicæ dedicationes Templorum cum Reliquiis Sanctorum, ac ſolemnes Translationes à Patribus noſtris inſtitutæ ſunt, non obiurgandi, quaſi defecerint, quia hæc omnia non peracta fuere à prioribus Patribus trium Sæculorum. Primi in bello, alteri in pace conſtituti edocuerunt nos quomodo in utroque tempore Deo ſit inſerviendum. Requievit Eccleſia ſub Principibus obſequentibus, & quod perfici non potuit ſub tirannica poteſtate, Deo miſerente abſolutum fuit ſub legitima. Lacrymantibus oculis inſpicimus Orientis faciem commutatam, & ubi Deo publicè ſacrificabatur, Dæmonibus, ac ſpurciſſimis hominibus immolatur, non tamen condemnamus reſiduum Chriſtianorum ibidem
com-

commorantium, si solemnes Processiones cum Reliquiis non celebrent, aut alia non perficiant juxta consuetudinem Majorum. Alia est ratio Fidei, alia Disciplinæ: Fides omninò invariabilis, una, immutabilis: Disciplina aliquam subire potest variationem, quia temporum, locorum, personarum conditionem considerat, & si à Fide nos defecisse putat Dallæus ob nonnulla, quæ usum obtinuerunt apud nos, & non apud primos Patres nostros, pariter & Calvinistas defecisse comprobatur, quia multa sanctè à Patribus primis instituta, non negligunt tantum, sed contemnunt, irrident, & prædicant non facienda: Viget nè ille rigor Disciplinæ in imponendis salutaribus pœnitentiis apud Calvinistas? Omnis satisfactio odiosa est illis, & tamen primi Patres nostri plures Canones efformarunt, uti quisque eruditus novit. Vitam communem servant, ut submotum sit inter illos meum, ac tuum? Et ita vixisse primos Christianos legimus in Actibus Apostolorum. Defecerunt itaque una nobiscum. Ubi est ergo nunc Ecclesia? Non apud nos, ut vos impiè clamatis, non apud vos, ut nos certè judicamus, en ergo Christus in promissis mendax, qui dixit: *Ecce ego vobiscum sum usque ad consumationem* *Matth.28.20.* *Sæculi*? Blasphemiam, si horreant, desinant cum Dallæo nobis improperare, quod in pace nobis donata per Christum multa faciamus, quæ in bello Patres nostri adimplere non potuerunt. Demum si, Dallæo consentiente, in quarto Sæculo incœperunt Deo dedicari Altaria cum Reliquiis Sanctorum: publicas Translationes fieri, tunc defecisse Ecclesiam concludendum est, cum hæc omnia idololatriam sonent apud vos, à temporibus ergo Constantini usque ad prædicationem Calvinianam omnes

nes

nes declinaverunt, ſimul inutiles facti ſunt, & ad idololatriam prolapſi ſunt; In tam ſubita Fidei mutatione, nec unus ex tot Sanctiſſimis Patribus fuit, qui admoneret Populum ſibi commiſſum, & diceret, quod ad Idola revertiſſent? Eruditus, qui dicitur Dallæus ignorare non debuit quinam Epiſcopi componerent Nycænam Synodum primam. Multi ſapientiſſimi erant, plures, qui pro Fide Chriſti decertarunt, & vulnerum cicatrices portabant, nonnulli, qui in tertio Sæculo floruere, & optimè noverunt quænam Fides eſſet priorum Sæculorum: pejus erraſſent Patres Nycæni rurſus idololatriam foventes, quam Arius Verbum Divinum aſſerens Creaturam. Omnes Scriptores, tam Catholici, quam Ethnici nobis notum faciunt in quarto Sæculo Idola Gentium deſtructa fuiſſe, ſolus Dallæus revixiſſe affirmat, teſtes nullos profert, & ſibi Fidem adhiberi deſiderat: negantia argumenta exhibet de publicis dedicationibus Templorum, & ſolemnibus Translationibus Corporum Sanctorum Martyrum, quæ tribus Sæculis non fiebant, & concluſum eſſe poſitivè contendit contra Fidem Catholicorum. Quid diceret ſi Benedictum XIII. feliciter Regnantem inſpiceret in ætate ſenili tot ſacris laboribus ferè attritum, quotidiè Altaria ſolemni ritu cum Sanctorum Reliquiis conſecrantem, laſſos humeros ad Urnas Cinerum Sanctorum publicè deferendas ſupponentem? Exclamaret profectò hæc non fiebant in primo, ſecundo, tertio Sæculo à Benedicti Prædeceſſoribus; ſed cui datum eſt divinitus illis ſuccedere, repeteret Benedictus: quod Patres noſtri facere non potuerunt ob ſevitiem Paganorum, nunc fieri debet ob pietatem Chriſtianorum in honorem Sanctorum, qui fortes facti

facti sunt in bello, & nobis sanguine suo pacifica tempora impetrarunt ab illo, qui dedit eis victoriam per Jesum Christum Dominum nostrum, in cujus gloriam primariò cedunt, & Consecrationes, & solemnes Translationes. Sed revertamur ad alia, quæ nobis objicit Dallæus. Secretò, asserit, in primis Sæculis tumulata fuisse Corpora Sanctorum Martyrum, & omninò occultare curasse Fideles, nec reposuisse sub Altaribus. Romanæ Mulieres, quæ facultates suas erogarunt in alendis Pauperibus, humandis, condiendisque Cadaveribus Martyrum eruditum hominem edocebunt, illorum temporum angustias, impedimento quidem fuisse, nè religiosi obsequii plura signa darent, dedisse tamen etiam cum aperto discrimine, vel in Prædiis suis sepeliendo cum notis certis, quibus secernerentur futuris temporibus, qui usque ad sanguinem restitissent, & peculiari dignos honore Athletas demonstrasse per distinctos lapides, in quibus Martyrium indicabatur per vitreas ampullas cruore tinctas Militum Christi, & per alia Symbola, quæ adhuc nostris temporibus patent. A rabie furentium Gentilium absconsa remanebant Corpora Martyrum: attamen sic occultare quædam pietatis, & observantiæ species erat, & honor non parvus, dum tale exercebant officium, ut posteris aliquid de Sanctis Martyribus remaneret, & Cineres Justorum, non confunderentur cum Cineribus impiorum. Quando verò Deo placuit aperire Tumulos Martyrum, & antiquorum apparuit veneratio in Martyres, & noster Cultus Martyrum publicus factus est. Utinam majori circumspectione Patres nostri occultassent Corpora nonnullorum Sanctorum in Anglia, & Gallia, modo exuviæ remanerent ad nostram

consolationem : sed excusanda illorum simplicitas est. Quis unquam talem malitiam excogitasset in Calvinianis, ut etiam in mortuos desevirent? Occultatio itaque, quæ à Dallæo fingitur, nè Cineres Sanctorum in honore essent apud primos Christiani nominis Patres, potius oppositum demonstrat, & ut debitæ reverentiæ signum est accipienda. Si ea primorum Sæculorum Fides fuisset, ut omnis Reliquiarum Cultus esset abdicandus, quare separarunt pretiosum à vili, & Corpuscula Martyrum sepelierunt, ut dignosci, & distingui ab illis possent? Quare absque confusione recondita? Quid vitreæ ampullæ, quid lapides distincti cum palmis, quid ly *Pro Christo* indicant, nisi religiosum honorem? Poterant æquè facilius cum aliis Cadaveribus confundi, uti Julianum Apostatam fecisse refertur in odium Christianæ Religionis : poterant nullum signum apponere : omnia symbola auferre, quæ cum non fecerint, Divina stat firma Traditio, etiam in primis Sæculis, de religioso Cultu Sanctorum Cineribus reddendo.

Latinorum vocat hanc Traditionem Dallæus, quare autem non Græcorum? Fortassis Græci manus Calvinistis dederunt denegando honorem Reliquiis Sanctorum? Supra testimonium retulimus Jo. Chrisostomi, Basilii, & aliorum. Nycæna secunda Synodus ferè tota ex Patribus Græcis composita, quid in ea statutum fuerit non ignorat Dallæus. Immò cum pax reddita est Ecclesiæ per piissimum Imperatorem Constantinum, in Oriente publicæ Translationes apparuerunt. Narrat Ambrosius oratione de exitu è vita, & virtutibus Theodosii, quomodo Helena Constantini Mater invenerit juxta pium votum Dominicam Crucem, & honoraverit: *He-*

Helena, inquit, *Magna Fœmina, quæ multò amplius invenit, quod Imperatori conferret, quam quod ab Imperatore acciperet: Anxia Mater pro Filio, cui Regnum Orbis Romani cesserat, festinavit Hierosolymam, & scrutata est locum Dominicæ Passionis. Stabulariam hanc primò fuisse asserunt, sic cognitam Constantio Seniori, qui postea Regnum adeptus est. Bona stabularia, quæ tam diligenter Præsepe Domini requisivit. Bona stabularia, quæ stabularium non ignoravit illum, qui vulnera curavit à latronibus vulnerati. Bona stabularia, quæ maluit æstimari stercora, ut Christum lucrifaceret. Ideò illam Christus de stercore levavit ad Regnum, secundum quod scriptum est Psalm.* 112. 7. *Quia suscitat de terra inopem, & de stercore erigit pauperem. Venit ergo Helena, cœpit revisere Loca Sancta, infudit ei spiritus, ut lignum Crucis requireret, accessit Golgotham, & ait: Ecce locus pugnæ, ubi est victoria? Quæro Vexillum salutis, & non invenio: Ego, inquit, in Regnis, & Crux Domini in pulvere? Ego in aureis, & in ruinis Christi Triumphus? Ille adhuc latet, & latet palma vitæ æternæ? Quomodo me redemptam arbitror, si redemptio ipsa non cernitur?*

Eo igitur tempore, quo Christianæ Militiæ adscribi Imperatores cœperunt, honestiori loco, & Sanctorum Reliquiæ repositæ fuere, & solemniter transferri, excogitatum fuit etiam apud Græcos. Constantinum Imperatorem Reliquias Andreæ, Lucæ, & Timothei Constantinopolim transtulisse testis est Hieronymus: idem refert eo tempore factam fuisse jussu Augusti Arcadii celeberrimam Translationem Ossium Beati Samuelis de Judæa in Traciam, & tanta lætitia, ut de Palæstina usque Chalcedonem jungerentur Populum examina, & in

Epist. ad Riparium.

 Chri-

Chriſti laudem una voce reſonarent. Sed nè exurgere contra nos poſſint moderni Dallæiſtæ, ſive Calviniſtæ dicentes teſtimonia Ambroſii, & Hieronymi Latinorum eſſe, non Græcorum, conſulamus Græcos Hiſtoricos præter datos in prima parte, an fuerit ſolummos Latinorum, seù Græcorum ſimul transferre ſolemniter Sanctorum Reliquias ad venerationem. Non repeto teſtimonium Dorothæi Tirii in Synopſi: non enim me latet cenſura doctiſſimi Cardinalis Bellarmini, quem ut Magiſtrum proſequor, aliiſque proponere condelector: fateor me in Controverſiis Fidei contra modernos Hæreticos nunquam recedere à ſententia Venerabilis Viri: tam acutè Adverſariorum objectis reſpondet, tam ſolidè noſtra tuetur, ut qui erudiri deſiderat contra vigentes hæreſes adeat Robertum Bellarminum: hic enim de Scriptoribus Eccleſiaſticis Synopſim Dorothæi plenam fabulis deſcribit, quod ſi nos ſupra retulimus teſtimonium prædicti Authoris, cum eodem Bellarmino reponimus: *Non meminiſſem libri tam fabuloſi, niſi vidiſſem à multis citari, & non minimi fieri*. Hoc ergo Authore Synopſis omiſſo, Nazianzenum Gregorium proferamus de inventione Corporis S. Cypriani ſic loquentem: *Quamquam Cypriani nomen apud omnes, non modo Chriſtianos, verum etiam eos, qui adverſæ Claſſis erant (virtus enim omnibus ſimiliter venerationi eſt) clariſſimum, & celeberrimum eſſet, Corpus tamen obſcurum erat, atque hic Theſaurus apud Mulierem quamdam pietate fervidam occultabatur: idque diuturno tempore, ſivè quod Deus hac oratione piam Matronam honore affici vellet, ac propterea illa Martyrem amplexu ſuo teneret, ſive etiam, ut deſiderium noſtrum exerceret, num ſcilicet hoc damno an-*

Gregor. Naz. orat. 18. in S. Cyprian.

angeremur, acerbeque ferremus nos Sanctis Reliquiis privari. At verò postquam ille Martyrum Deus commune omnium bonum alicui privatim concedere, & singulari erga illam gratia, publicis commodis detrimentum adferre minimè sustinuit, per revelationem in apertum Corpus profert. Subindè recenset eloquentissimus Doctor Miracula: Dæmonum nimirum oppressionem, morborum depulsionem, futurorum prænotionem: *Quæ omnia*, inquit, *vel Cineres ipsi Cypriani, modo Fides adsit, efficiunt*. In longum abirem, si omnes Translationes in Græcia factas hic referre vellem. Sozomenus refert Pulcheriam Imperatricem inventis Sacris Quadraginta Martyrum Reliquiis, Deo gratulatorias preces fudisse, quod Sacram Reliquiarum inventionem fuisset affecuta, & post hæc pretiosissima Thæca Martyres honoratos, juxta venerabilem Thyrsum composuit, publica Festivitas cum debito honore, ac pompa, ac psalmodiis celebrata, cui interfuisse, & ipse Sozomenus testatur, concludens: *Hoc Imperio Deus multorum Sanctorum Corpora manifestavit: cujusmodi illud est, quod accidit in Zaccaria vetusto Propheta*. Theodoretus narrat, Apollinem Daphnæum impio Juliano responsa non dedisse ob invictissimi Martyris Babilæ Reliquias, quæ non longè repositæ fuerant, quod ægrè ferens Apostata Imperator, jussit ex eo loco transferri, & profecti Christiani ad lucum lubentibus animis loculum in bigis collocant, omnesque ad unum accedentes, saltare, Psalmosque Davidicos cantare cœperunt, & inter singula versuum membra interponere: *Confundantur omnes, qui adorant sculptilia*. Theodorus Lector lib. 2. quatuor enumerat sub Constantino Magno, Theodosio, Arcadio, & juniori Theodosio.

Sozomen. lib. 4. cap. 2.

Idem cap. 16.

Theodoret. Eccl. Hist. lib. 3. cap. 9.

Psalm. 96. 7.

Evagr. lib. 1. cap. 13. 16. lib. 2. cap. 3. lib. 4. cap. 29. 34.

dosio. Evagrius ad longum describit Translationem Sanctissimi Corporis Simeonis, Leone Augusto Imperium gerente, & Martyrio Antiochiæ Episcopatum administrante. Antiochiam deportatum, à Militibus fuit custoditum, nè vicinæ Urbes illud surriperent, & cum Sacrum Pignus ab Antiochenis postulasset Imperator, dixerunt Cives: quoniam Civitas mœnibus caret Sanctissimum Simeonis Corpus huc apportavimus, ut nobis muri, & munimenti loco sit, quibus verbis persuasus Imperator venerandum Corpus illis concessit. Martyris Euphemiæ inde recenset, Levitæ Ignatii, Sergii Martyris, Thomæ Monachi festivas Translationes. Perlegat Dallæus Georgium Alexandrinum, & quid Theodosius junior fecerit erga Corpus Sancti Doctoris Joannis Chrysostomi de humilibus litteris conscriptis, quali honore receptum Sacrum Cadaver, quomodo repositum in propria Sede, ac si vivens foret Populo benedixerit, claudum sanaverit. Oblatret Dallæus fabulis hæc similia esse; Modo contentio non est, an vera sint Miracula, quæ à Græcis referuntur operata per Sanctorum Reliquias. De veritate horum Miraculorum satis me dixisse puto priori Parte Capite III. Nunc juvat reponere cum Jeremia Constantinopolitano, Schismatico quidem homine, & nobis adverso, qui non potuit tamen adduci, ut Calvinianis erroribus subscriberet: *Si è præduro saxo aqua in solitudine effluxit: si ex Asini mandibula Sampson sitienti aqua erupit, cur Martyrum Reliquiis idem fieri incredibile sit?* Testimonium hoc, quod ab inimica voce profertur, libentius audiri judico ab hæreticis. Revertantur ergo prævaricatores ad cor, & cognoscant quod durissimo saxo concedunt, quod Asini man-

Apud Coccill tit. de Sanct.

mandibulæ, perperam negari Dominicæ Cruci, Vestibus Deiparæ, Ossibus Pauli. Sed, ut dixi, contentionis caput illud est, an Cultus Sanctarum Reliquiarum sit dumtaxat Traditio Latinorum, ut Dallæus vult, & cum omnes Græci Historici meminerint recensiti Cultus, nec ullum dissidium inter Latinos, Græcosque fuisse, sed omnes unanimi consensu dignos honore Sacras Reliquias reputasse, mendax de more Dallæus, homo neuter demonstratur. Non enim solùm relati Historici mentionem faciunt de Sacris Translationibus, sed & alii idem tradere compertum est legentibus. Cedrenus siquidem in Constantino Copronymo, ex quo descendunt quos patimur Adversarii, scelus sordidi Imperatoris detestatur, qui Reliquias Sanctæ Euphemiæ cum cista in mare abjecit, quæ Dei gratia incolumis demum appulit, ac deinde Constantino, & Iræne imperantibus, digna veneratione suum est reducta Templum. Refert Joannes Zonaras in Leone Magno Imperatore, pretiosam Sanctissimæ Deiparæ Vestem è Palæstina Romam novam fuisse translatam, & à Leone in argenteo loculo in Æde, quam ipse in Blanchermis struxerat, repositam, quæ Ædes ex eo sacer loculus appellatur, & sub Imperio Constantini Leonis filii venerandam Præcursoris Joannis manum Antiochia Bixantium deportatam fuisse à quodam Jobo Diacono, ac demum Imperio Romani Pueri Nicephorum Phocam ab Imperatrice evocatum, secum partem Vestis, ac Capillorum Sanguine concretam ejusdem Sancti Præcursoris Constantinopolim transtulisse. Omitto Suidam in Copronymo, Nicetam Choniatem in Andronico Comneno, Michaelem Clycam parte quarta Annalium, Nicephorum Callistum lib. 2. cap. 41., Joannem

nem Cantacuzenum Apologia tertia, alios Græcos Scriptores, qui omnes uno ore teſtantur de ſolemnibus, ac feſtivis Translationibus, deque honore Sanctorum Reliquiis reddito in Imperio Græcorum. Qua fronte dicat ergo Dallæus Traditionem eſſe Latinorum, fateor me ignorare, cum Græcorum, Latinorumque mens apertiſſima videatur. Repetit tamen,altiſſimum ſilentium fuiſſe in Authoribus trium ſæculorum; ex ſilentio inferre ruinam putat cauſæ noſtræ: ſed ſi Patres ſiluerunt, bellum non indixerunt Sanctis noſtris,quomodo ergo probat reſpuiſſe, & damnaſſe honorem, quem Sanctis reddimus; ſi Dallæo teſte nihil dixerunt? Dixiſſent inquit, ſi eſſet licitus: dixiſſent repeto ſi eſſet illicitus; Proferat primos Patres, qui reprobent ut illicitam Sacrarum Reliquiarum venerationem, quod cum facere nequeat, ex ſilentio Patrum inferat, nec pro Cultu, nec contra aliquid probari poſſe, quamvis rectius dici debeat, quod adhuc non clamantibus hæreticis Patres tacuerunt: quare Patres in quarto Sæculo tanta ſcripſerunt? Quia Progenitores veſtri Eunomius, Vigilantius, Julianus Apoſtata, Conſtantinus Copronymus multa blaſphemantes dixerunt, vobis tacentibus, aut ſecurius loquebantur, aut utilius tacebant. Sed rem altius perſcrutemur, & Dallæum ex Dallæo, & Calviniſtas cum Calviniſtis impugnemus. Ab illis ſcire cupimus quos Scriptores admittant præter Canonicos in primo Sæculo? Qui circumferuntur ſunt Author libri Paſtorum, Sanctus Linus Papa, S. Clemens, Procorus unus ex ſeptem Diaconibus, Sanctus Dionyſius Areopagita, Sanctus Ignatius Martyr, Abdias Babilonicus, Sanctus Polycarpus Martyr, Sanctus Martialis Lemovicenſis Antiſtes; nunc

nunc vestrum proferte judicium : aut scripta horum Patrum legitima sunt, aut pseudicrafa, si primum asseritis, en testimonium Clementis : *Eorum, qui apud Deum vivunt, nec Reliquiæ quidem Corporum sunt inhonoratæ : siquidem Eliseus Propheta postquam defunctus, mortuum suscitavit à pyratis Syriæ occisum : attigit enim Corpus Elisei, & excitatus revixit : quod quidem nunquam accidisset, nisi Corpus Elisei Sanctum esset : & castus Joseph Jacob Patrem jam defunctum in lecto jacentem amplexatus est : item Moyses, & Jesus filius Nave Reliquias Corporis Joseph ferebant, neque se tamen Cadavere contaminari putaverunt. Quocirca, & vos Episcopi, ac reliqui, non existimate pollui, si mortuos contingere, & tractare non caveatis, neque eorum Reliquias accersemini, ejectis hujusmodi observationibus stultis.* Quid clarius dici poterat ? En silentium submotum in primo Sæculo ; nonnè Dionysius Areopagita lib. de Divinis Nominibus cap. 3. scribit convenisse Apostolos ad contuendum Corpus illud, quod Authorem vitæ, Deumque receperat ? Primos Authores sugillant Calvinistæ cum suo Dallæo, & sub venerandis nominibus supposita esse Opera, quæ referuntur: hinc septem Ignatianas, quas recenset Hieronymus Epistolas rejiciunt. Dionysium Authorem sexti Sæculi prædicant, Abdiæ Babylonici, Lini, Clementis Opuscula, Decreto Gelasiano ut apocrifa inuri. Non meum est in præsenti loco vindicare Epistolas Sancti Martyris Ignatii, Areopagitæ Opera, quod nostri eruditissimi præstarunt : interim si sanum proferre quis cupit de his Operibus judicium, Venerabilem consulat Bellarminum de Scriptoribus Ecclesiasticis : ego verò alteram argumenti partem reassumam contra Dallæum,

Constitut. Apostol. lib. 6. cap. 29.

& Dallæum à Dallæo convictum clamabo.

Nihil scripserunt Patres primi Sæculi, aut si scripserunt nuda nomina ad nos pervenerunt, ut asseris, & ea quæ lectitantur supposititia esse, non genuina illorum Patrum Opera. Unde ergo reprehendis nostrum Cultum, quasi contrarium primis Patribus, si de ipsis nihil omninò scitur? Unde novistis Calviniani Sanctorum Reliquiis non fuisse adhibitum in primis Sæculis religiosum Cultum, si nulla extant Scripta Patrum? Revoca nos Dallæe ad Fidem, & disciplinam Patrum Christianissimi Sæculi, & ignotam Fidem, & disciplinam illorum profiteris; initium, dicis, sumpsisse obsequium, quod reddimus Sanctis nostris in quarto Sæculo, in quo, & publicæ Translationes institutæ, Processiones indictæ, & repetis simul nihil scripsisse Patres. Qui asserit rem aliquam hoc tempore incœpisse, novit in priori tempore non fuisse. Qui ergo das ignotum esse quid ageretur primis temporibus, nè accuses tanquam novum, quod in subsequentibus peragi intellexisti, alias te scientiam, & ignorantiam componere judicaberis; novum, & inauditum monstrum in primis, mediis, & futuris Sæculis. Placet referre, quæ dixit in duobus libris de usu Patrum. In primo libro per undecim Capita totus est, ut suadeat egrè posse constare, quid circa nostras de Religione Controversias senserint Patres, cum pauca extent ab iis scripta tribus præsertim antiquissimis Sæculis, quorum potissima ratio esse debeat. Porrò primis tribus Sæculis pauci Doctores libris conscribendis operam dederunt, sed neque ea ipsa, quæ tum ediderunt Christiani, tamen & si pauca, ad nos omnia pervenere. Pars major intercidit, vel temporis injuria, vel hominum in abo-

Apud Natalem ab Alexan. Sæcul. 5. Dissert. 25.

abolendis, quæ ad palatum non ſapiebant, audacium fraude, ut Papiæ quinque libri, Quadrati Athenienſis, & Ariſtidis Apologiæ, Libri Egeſippi, Melitonis, Dionyſii Corinthii, Apollinaris, Philippi, Modeſti, Hippolyti, Julii Africani, Dionyſii Alexandrini, & aliorum monumenta, quorum nobis nuda nomina, & tituli apud Euſebium, & Hieronymum ſuperſunt. Capite ſecundo ſubdit: Difficile eſſe certò ſcire, quæ fuerit veterum Patrum hodiernis de Controverſiis Fides, quia quæ ſuperſunt è tribus prioribus Sæculis ſcripta, maximam partem agunt de rebus alieniſſimis ab iis, quæ hodie circa Religionem in controverſiam vocantur: hi enim pro ſuorum temporum ratione, vel Chriſtianiſmum criminationibus, quibus per calumniam gravabatur, purgant, vel inſulſa, & impia Ethnicorum Sacra exagitant, vel obduratam Judæorum pervicaciam coarguunt, vel portentoſa hæreticorum ſui temporis deliria confutant, vel Fideles ad patientiam, & Fidem Chriſti fortiter profitendam hortantur, vel quoſquam denique Scripturæ textus interpretantur: quæ omnia perperam ad Controverſias noſtras faciunt. Hæc Dallæus de recto uſu Patrum; omitto plura, quæ in ſequentibus Capitibus narrat parum devotus in Patres, quos omnes demum dat erraſſe, & ſi eorum ſcripta remaneant nihil ex illis evinci poſſe, quia homines fuerunt, & Fidem humanam ſolum præſtant, quæ fallibilitati obnoxia eſt.

Veritas una eſt mi Dallæe, nec contraria patitur: aut verum eſt, quod in volumine de vero uſu Patrum conſcripſiſti, & non provocare debueras nos ad Patres primorum Sæculorum, cum nihil de hac Controverſia fuerint loquuti. Verſipellis

homo, cum ſe viderit agitatum in ſuis erroribus à ſententiis Patrum, totus eſt, ut nævos confingat in Patribus, ſubjectos erroribus clamitat, eorum Scripta injuria temporum periiſſe, hominum fraude ad nos vitiata perveniſſe, aut demum de noſtris Controverſiis nihil egiſſe. Cum verò in alio volumine Sanctorum Cultum ſuſcipit impugnandum, immemor ſui, totum ſe convertit ad Patres trium Sæculorum, & quod firmat in uno, deſtruit in altero, in utroque falſus: ſi nihil dixerint, pro ſe dixiſſe contendit, ſi dixerint, flocci faciendum, quod dixerint. Ad infirmanda ergo ea, quæ de religioſi Cultus objecto conſcripſit, ipſe Dallæus ſufficeret in volumine de vero Patrum uſu, quos rejicit nunc Judices Controverſiarum, & modo ſtatuit, varius, anceps, non ſibi conſtans, vult ſcripſiſſe, & non ſcripſiſſe, fortes in Fide, lapſos in eadem, ſequendos, & perſequendos. Sed diverſum cum ſit mendacium deſtruere, & veritatem firmare, multa ſcripta Patrum periiſſe fatemur, & hæreticorum pruriginem vitiandi, quæ bona ſunt, ſenſiſſe: attamen quæ ſuperfuerunt fragmenta trium Sæculorum ſatis demonſtrant, quæ fuerit Religio Patrum. Celebre teſtimonium Smyrnenſis Eccleſiæ in Epiſtola Encyclica ſuperius dedimus, & iterum reproducimus: *Nos Divi Polycarpi oſſa potiora lapillis pretioſis, auroque puriora ex cineribus ſublata, eo loco repoſuimus, qui illi erat decorus, conſentaneuſque, quo etiam in loco, nobis, ſi fieri poterit, convenientibus, concedat Deus natalem ejus Martyris diem cum hilaritate, & gaudio celebrare, tum in memoriam eorum, qui glorioſo certamine perfuncti ſunt, tum ad poſteros ejuſmodi exemplo erudiendos, & confirmandos.* Singula penſentur verba, ut appareat quam

Apud Euſeb. lib 4 Hiſtor. Eccl. cap. 15.

quam falsè processerit Dallæus. Monumentum hoc est ex priscis Sæculis Christianissimis, & Fideles illi fuere Charitate ferventissimi, & Fide purissimi etiam concedente Dallæo, & tamen Ossa Polycarpi digna veneratione judicarunt: solemnem memoriam quotannis celebrare promittunt, si fieri poterit, quo ostendatur, si Solemnitates, Translationes, Processiones, & si quæ hujusmodi fuerint omissa, ex supervenienti impedimento, quod desiderabant non implevere: demum natalem Martyris diem recolere se velle affirmant, & in memoriam eorum, qui glorioso certamine perfuncti sunt, & ad posteros erudiendos, & confirmandos. Qui dicitur eruditus Dallæus perdiscat quid sit faciendum, quid docuerint, & quare honoraverint Corpora Sanctorum Patres nostri, ut posteri imitarentur. Qui ex illis descendunt, imitari non detrectant. Videant modo originem suam heterodoxi, nostra qualis sit ex trium Sæculorum testimonio, ad quod nos deduxit Calvinianæ sectæ Magistellus comprobatur. Martyrem Justinum Apologia 2. non refero, nec Cyprianum Ep. 37. qui adnotari diem passionis Martyrum præcepit: *Denique & dies eorum*, inquit, *quibus excedunt annotate, ut commemorationes eorum inter memorias Martyrum celebrare possimus*. Arbitror enim ex hucusque dictis manifestam fieri veritatem sincero corde inquirentibus, & diligentibus adesse testimonium Fidei nostræ in primis Christiani nominis Sæculis, quod etsi pauca scripserint circa Cultum Sanctarum Reliquiarum Majores nostri, ea temporum conditio erat, ut nonnulla, Ethnicis insultantibus, occultarentur, nè occasionem inde sumerent Christianam Religionem calumniandi. Composuisse Apologeticos

ticos libros pro defenſione Fidei oblatos Imperatoribus ſcimus, ut objecta crimina diluerent, puritatem noſtrorum Sacrificiorum aperuerunt, nè ſpurcitias Gnoſticorum Legem crederent Chriſtianorum: ſubticuerunt tantillum honores, quos ritè deferimus Sanctis noſtris, quia cum cæca Gentilitas neſciens diſtinguere inter dexteram, & ſiniſtram, reprehenſa quod Numina, quæ colebat, non eſſent niſi homines, aut opera manum hominum, idem ex ignorantia aſſereret de noſtra Religione, at cum Fideles aperirent ſenſum ſuum aliis Fidelibus, ſeu Credentibus, uti Eccleſia Smyrnenſis Ponti Eccleſiæ, apertè Cineres Martyrum colendos eſſe judicavit, feſtos dies inſtituendos, & in obſequium Sanctorum, & ad exemplum poſterorum, nè erubeſcerent eorum veſtigia ſequi honorando Deum in Sanctis. En quomodo ex paucis, quæ ſcripſerunt habeamus nos non receſſiſſe à ſemita Majorum, qui tribus primis Sæculis floruerunt, ac multum aberraſſe à veritatis ſcopo Dallæum, dum auſus eſt proferre Cultum Sanctorum incœpiſſe in quarto Sæculo. Cœtera, quæ ſcripſit Patribus noſtris injurioſa, ſi vita comes fuerit, ſuo loco confutabo: interim, ſi quid ab uno, vel altero ex Patribus minus aptè dictum, debiti officii erat, vel ad ſanum ſenſum trahere, vel reverenter occultare, aut quod Filiorum eſt modeſtè excuſare, nec præſumere ſe doctiorem, aut ſanctiorem, ut ſolus Dallæus fuerit veritatem aſſecutus: & quot quot Patres, quos Eccleſiæ à quarto Sæculo uſque modo donaverit Deus, ſpiritu vertiginis obreptos circa religioſi Cultus objectum. Comparare ſe uni, vel alteri ſumma audacia eſt, omnibus ſe majorem oſtendere extrema ſtultitia eſt, quæ in ſolo Dallæo reperitur.

CA-

CAPUT V.

Quinam Adoratores Sepulcrorum sint, & rejiciantur ab Augustino, & an Reliquias Martyrum venerantes tanti Doctoris censura inurantur?

FUlgentissimum Ecclesiæ lumen Augustinus Manichæorum hæresi ejurata, & ad meliora conversus per Sanctum Ambrosium, postquam per lavacrum regenerationis Christianæ Militiæ Mediolani adscriptus fuit, Romam rediit, indixitque bellum Manichæis: *Jam baptizatus*, inquit, *cum Romæ essem, nec ferre tacitus possem Manichæorum jactantiam de falsa, & fallaci continentia, vel abstinentia, qua se ad imperitos decipiendos, veris Christianis, quibus comparandi non sunt, insuper præferunt, scripsi duos libros, unum de Moribus Ecclesiæ Catholicæ, alterum de Moribus Manichæorum.* *S. Augustin. 1. Retract. 7.* In primo itaque libro mores Monachorum, ac Fœminarum Deo in Claustris solicitè, castèque viventium cum laude recenset, & commemorat se cognovisse multos Episcopos optimos, viros sanctissimos, plures Presbyteros, Diaconos, & Ministros Divinorum Sacramentorum, quorum virtus, eo illi mirabilior, & majori Prædicatione dignior videbatur, quo difficilius est eam in tam multiplici hominum genere, & in ista vita turbulentiore servare. *Cap. 31. 32. 33. 34.* Deindè aliud vitæ genus, quod Mediolani, & Romæ vidit, describit, eorum scilicet, qui in Civitatibus degunt à vulgari vita remotissimi. Demum cap. 34. Manichæos objurgans loquitur: *Istis Manichæi, si potestis obsistite, istos intuemini, istos sine men-*

mendacio, si audetis, & cum contumelia nominate: Istorum jejuniis vestra jejunia, castitati castitatem, vestimentum vestitui, epulis epulas, modestiam modestiæ, charitatem charitati, & quod res maximè postulat, præceptis præcepta conferte. Nolite mihi colligere professores nominis Christiani, nec professionis suæ vim, aut scientes, aut exhibentes, nolite consectari turbas imperitorum, qui vel in ipsa Religione superstitiosi sunt, vel ita libidinibus dediti, ut obliti sint quid quid promiserint Deo: Novi multos esse Sepulcrorum, & Picturarum adoratores. His postremis verbis putant heterodoxi Augustinum favere illis, ac nos impugnare, qui in Cultu Sanctarum Reliquiarum facti sumus adoratores Sepulcrorum; Augustini ergo mens indaganda, & quos reprehenderit exponendum.

Doctissimus Bellarminus videns, quod paulò post susceptum Baptismum hos libros ediderit Augustinus, putat temperasse sententiam in aliis libris: *Sed hæc*, inquit, *scripsit Augustinus initio Conversionis suæ. Postmodum autem reprehendit quidem illam consuetudinem, sed non tanquam idololatriam.* Pace tamen tanti Magistri dixerim, non aliquid est in Augustini sententia, quod moderari debeat, & si quid fuisset, cum libro Retractationum cap. 7., quæ emendanda sibi videbantur, in libro de Moribus Ecclesiæ proposuerit, indicasset: & quamvis negativum argumentum infirmum sit, attamen consideratione dignum apparet Augustinum omnibus notum fecisse, quæ voluit correcta in libro de Moribus Ecclesiæ. Junior quidem scripsit laudatum librum, at non primus illius perspicacissimi ingenii extitit fœtus cum cap. 1. dicat: *In aliis libris satis opinor egisse nos, quemadmodum Manichæorum invectio-*

Bellarminus lib. 2. de Reliquiis Sanctor. cap. 4.

vectionibus, quibus in legem, quod vetus Teſtamentum vocatur, imperitè, ac impiè feruntur. Alia itaque præceſſerant contra Manichæorum impietatem antequam Sanctus Doctor de Moribus Catholicæ Eccleſiæ opus conſcriberet, & ſe jam obſervaſſe teſtatur in quolibet ordine, ſeu vivendi modo, quæ laudem promerentur, quæ vituperari deberent. Junior conſcripſit, ſed ſenior factus revocavit ad trutinam opus, multa corrigendo, multa explicando, multa retractando, nullum verbulum reperies, quo explicet, retractet, corrigat id quod ſemel dixit: *Novi Sepulcrorum adoratores*. Quæ ergo aſſeruit de Sepulcrorum adoratoribus junior, ſenior retinuit: quare ut innoteſcat Auguſtini mens, mores Fidelium Eccleſiæ, & in primis, & ſubſequentibus ſæculis ſub brevitate ſunt referendi. In Eccleſiæ naſcentis exordio, qui convenerant Fideles ad Sacroſanctum Euchariſticum Cibum ſuſcipiendum, alio deinde cibo corporali reficiebantur per Cœnam, quæ dicebatur Charitatis, hæc impenſis divitum fiebat, & ſimul in unum pauperes, & divites, quaſi Fratres veſcebantur. Deſcribit hanc Cœnam Tertullianus inquiens: *Cœna noſtra de nomine rationem ſui oſtendit: vocatur enim* ἀγάπη *id quod eſt pœnes Græcos dilectio . . . . Nihil vilitatis, nihil immodeſtiæ admittit, non prius diſcumbitur, quam oratio ad Deum prægustetur. Editur quantum eſurientes cupiunt, bibitur quantum pudicis eſt utile, ita ſaturantur, ut qui meminerint, etiam per noctem adorandum Deum ſibi eſſe; Ita fabulantur, ut qui ſciunt Dominum audire, oratio convivium dirimit.* Hæc Cœna, ſive Agapæ in ſubſequentibus ſæculis, etiam cum adeſſent Fideles in Templis ad memorias Martyrum celebrandas, inſtituebantur:

Tertullian. Apologet. cap. 39.

nonnulli tamen irrepſerunt abuſus in primo Sæculo, quos reprehendit Paulus, ut qui ſumptus præbebant divites, pauperes non expectarent, temperantiæ etiam legibus non cuſtoditis, unde juſſit cum convenirent ad manducandum invicem expectarent, & non confundere eos qui non habent. Apoſtolica admonitio ſervata eſt uſque ad Tertulliani tempora, ut ipſe fatetur: *Quantiſcumque ſumptibus conſtet, lucrum eſt Pietatis nomine facere ſumptum, ſiquidem inopes quoque refrigerio iſto juvamus*. Verum iterum graviores apparuerunt abuſus, ut inebriarentur aliqui ad Sepulcra Martyrum, & aliter exaudiri poſſe non crederent, ut docet Ambroſius de Elia, & Jejunio cap. 17. *Quid autem*, inquit, *obteſtationes potantium loquar? quid memorem Sacramenta, quæ violare nefas arbitrantur? Bibamus, inquiunt, pro ſalute Imperatorum, & qui non biberit ſit reus indevotionis: videtur enim non amare Imperatorem, qui pro ejus ſalute non biberit. O piæ devotionis obſequium! Bibamus pro ſalute Exercituum, pro Comitum virtute, pro Filiorum ſanitate, & hęc vota ad Deum pervenire judicant, ſicut illi, qui Calices ad Sepulcra Martyrum deferunt, atque illic in veſperam bibunt, & aliter ſe exaudiri poſſe non credunt. O ſtultitiam hominum, qui ebrietatem Sacrificium putant: qui æſtimant illos ebrietate placare, qui jejunio paſſiones ſuſtinere didicerunt*. Cœna itaque dilectionis, & in ſubſidium Pauperum inſtituta paulatim in Convivium potantium, & ſeſe inebriantium tranſivit, quare Laodicena Synodus Canone 28. edixit: *non oportet in Dominicis locis, ſeu Eccleſiis Agapen facere, & intus manducare, vel accubitus ſternere*; hoc idem Mediolani fieri vetuerat Ambroſius, ut teſtatur Auguſtinus libro ſexto Confeſſionum

Prima ad Corinthios 11.

Loco citato.

ſionum cap. 2. In Africa tamen tempore ejuſdem Sancti Doctoris non erat ſublatus mos deferendi cibos ad Martyrum memorias. Deſcribens enim de Civitate Dei modum honoris, qui Sanctis Martyribus reddebatur, adhuc vigentem apud plures conſuetudinem commemorat: *Quicunque*, ait, *epulas ſuas eo deferunt, quod quidem à Chriſtianis melioribus non fit, & in plerìſque terrarum nulla talis eſt conſuetudo: tamen quicunque id faciunt, quas cum appoſuerint, orant, & auferunt, ut veſcantur, vel ex eis etiam indigentibus largiantur, ſanctificari ibi eas volunt per merita Martyrum in nomine Domini Martyrum. Non autem iſta eſſe ſacrificia Martyrum novit, qui novit unum quod Deo illic offertur Sacrificium Chriſtianorum.* Præter hanc Cœnam Charitatis, quæ in ſe commendabilis eſſet, ſi in ſua ſimplicitate perſtitiſſet, quam Paulus indicavit, & Tertullianus dixit ſuo tempore cuſtodiri, à qua recedens, meritò fuit à ſupervenientibus Patribus interdicta: alius apud nonnullos irrepſerat error ex Ethnica ſuperſtitione deſcendens, ut ad Sepulcra Parentum, & aliorum deferrent cibos, & vina, putantes Animas aliquod ſolamen ex his accipere, quamvis eis ſeſe ingurgitarent offerentes, omnis temperantiæ, & ſobrietatis modo poſthabito. Mentionem habet aſſerti erroris Auguſtinus: *Cum ſolemnitatem hanc Eccleſiis, meritò Religioſa obſervantia, introduxerit, miror cur apud quoſdam Infideles hodie tam pernicioſus error increverit, ut ſuper Tumulos defunctorum cibos, & vina conferant, quaſi egreſſæ de Corporibus Animæ carnales cibos requirant. Epulas enim, & refectiones caro tantum requirit, ſpiritus autem, & anima his non indigent: Parare aliquis ſuis caris dicit, quod ipſe devorat, quod præſtat ventri imputat* pie-

Lib. 8. cap. 27.

Inter Opera Auguſt. ſerm. 15. de Sanctis.

pietati. *Cessate ergo Fratres ab hoc Gentili infidelitatis errore*. Usibus, abusibus, atque erroribus, qui apud nonnullos vigebant, breviter rececensitis, Augustini mens aperitur absque ulla contrarietate tanto Doctore indigna, absque ulla retractatione ab humili Sancto non indicata. Quando ergo reprehendit adoratores Sepulcrorum, non loquitur de illis, qui ad memorias Martyrum cibos deferebant, & vina, ut per Martyrum merita quandam sanctificationem, vel benedictionem perciperent, vel in honorem Martyrum inopia pauperum solamen sentiret, cum in relato capite de Civitate Dei dicat nullam adesse culpam in tali consuetudine, licet non ubique esset: & libro sexto Confessionum cap. 2. laudat Monicam piissimam Matrem, quæ Mediolani accessit ad memorias Martyrum cum canistro cibis repleto juxta morem Africæ, & retulerit uti hoc Episcopum vetuisse cognovit: *Pietatem ibi*, inquit Sanctus Doctor, *quærebat non voluptatem . . . . . . abstinuit se libentissimè, ac pro canistro pleno terrenis fructibus, plenum purgatioribus votis pectus, ad memorias Martyrum afferre didicerat*. Nec item redarguit eos, qui ad Templa accedebant in Solemnitatibus Sanctorum, oblatisque cibis vescebantur, & bibebant cum hilaritate vinum usque ad ebrietatem, quamvis enim reprehensione digni essent, & alibi fecerit, tamen isti, adoratores Sepulcrorum dici non poterant, cum solum rei dicerentur ob temperantiæ limites non servatos. Isti itaque adoratores Sepulcrorum, non ad Martyrum memorias properabant, sed ad Sepulcra Parentum, & Carorum, qui luxoriosissimè super mortuos bibebant, epulas cadaveribus exhibentes, putantes Animas his cibis oblectari, & illis ali-

aliquod ſolatium adferre. Iſta perpetrantes poterant, & debebant notari, ut adoratores Sepulcrorum. Error enim erat à malitia non denudabilis admixtus cum ſuperſtitione, & à Gentili Populo deſumptus: quare ſicuti Sermone 15. de Sanctis, vocavit Infideles, qui ſuper Tumulos defunctorum cibos, & vina conferebant, ita in libro de Moribus Eccleſiæ, ut adoratores Sepulcrorum renuntiavit. Tantum abeſt, ut cenſuram cohibuerit Auguſtinus, ut acrius reprehenderit in Sermone citato, quem poſt librum de Moribus Eccleſiæ conſcripſit. Nec mirum eſt, ſi Sanctus Doctor contra hos homines inſurrexerit, & tanquam idololatras proſcripſerit, illa enim omnia, quæ ibi peragebantur, Gentilium Cultum redolebant. Qui novit funebres ludos adhibitos ab Ethnicis erga Sepulcra Parentum, illicò intelliget, quare Auguſtinus objurgaverit ſe ſe ingurgitantes ſupra Sepulcra Parentum, & inter Ethnicæ ſuperſtitionis profeſſores adſcripſerit. Tertullianus in libro de Spectaculis Gentium, ludos dividit in ſacros, & funebres, utroſque vocat idololatricos: *Una*, inquit, *conditio partis utriuſque eſt, una Idololatria, una renunciatio noſtra adverſus Idololatriam*. Qui ergo luxorioſiſſimè ſuper mortuos bibebant epulas illis offerentes, vetitos in Chriſtiana Religione funebres ludos revocabant, quibus mortui, ut dicit Varro apud Auguſtinum, Dii exiſtimabantur, quod non ſoleant ludi, niſi Numinibus celebrari. Qui plura voluerit de ludis funebribus, Livium perlegat lib.41., Alexandrum ab Alexandro lib. 3. cap. 7., & addiſcet quos carpit Auguſtinus, & de Moribus Eccleſiæ, & Sermone 15. de Sanctis nihil omninò diſtare in facto ab Ethnicis ſuperſtitioſis.

Cap. 6.

Hæc

Hæc dixerim, non ut judicium contemnam Bellarmini, ſed ut manifeſtem quid mihi probabilius apparuit circa mentem Auguſtini. Nunc iterum Heterodoxos perſtringamus; Fortaſſis Auguſtinus, nè eſſemus adoratores Sepulcrorum, juſſit, nè ullus redderetur honor Sacris Cineribus Martyrum? Quos dicitis reprehendiſſe Auguſtinum in citato capite de Moribus Eccleſiæ? At certè non corrigit eos, qui accedentes devotè ad Martyrum Sepulcra, ibi Deum adorabant, Sanctos honorabant, cum doceat modum adorandi Martyres longè diſtare à prophano Deorum Cultu inſanæ Gentilitatis, & gratiora vota Martyribus offerendi, Matrem ſuam ab Ambroſio didiciſſe teſtatur. Nullum nobis eſſe commercium cum Gentilibus per honorem exhibitum Martyrum Cineribus, & ſi epulas deferamus ad eorum Tumulos, conſtanter affirmat. Conſulant cap. 27. de Civitate Dei, ubi acutè quid Martyribus debeatur, quid Ethnici Diis ſuis redderent exponit. Niſi cæcutiant in meridie Calviniſtæ, crediderim non ſentire eorum erroribus adhæſiſſe Auguſtinum. Quot mirabilia enarrat, quæ operatus eſt Deus per Cineres Sanctorum, quæ ſummatim retulimus ex lib. 22. de Civit. Dei? Si autem velint, Auguſtinum reprobare conſuetudinem illam deferendi cibos, & vina ad Sepulcra Martyrum, cum jam ſublata fuerit illa conſuetudo, quid eis diſplicet? Si quædam ſimilitudo inerat cum parentalibus Gentium, veniant nobiſcum, ingrediantur Templa, manibus quidem vacuis, ſed Fide pleni, nihil timeant, non invenient, niſi panem, qui verbis conſecratoriis in Corpus, vinum, quod in Sanguinem vertitur Chriſti, at iſta non offerimus Martyribus teſte eodem Auguſtino: *Nec tamen*, in-

Lib. 8. de Civit. Dei cap. 27.

inquit, *nos eisdem Martyribus Templa, Sacerdotia Sacra, & Sacrificia constituimus: quoniam non ipsi, sed Deus eorum nobis est Deus. Honoramus sane memorias eorum tanquam Sanctorum Hominum Dei, qui usque ad mortem suorum Corporum pro veritate certarunt, ut innotesceret vera Religio, falsis Religionibus, fictisque convictis: quod etiam si qui antè sentiebant timendo reprimebant: quis autem audivit aliquando Fidelium stantem Sacerdotem ad Altare, etiam super Sanctum Corpus Martyris ad Dei honorem, Cultumque constructum, dicere in precibus, offero tibi Sacrificium Petre, vel Paule, vel Cypriane, cum apud eorum memorias offeratur Deo, qui eos & homines, & Martyres fecit, & Sanctis suis Angelis Cælesti honore sociavit*? Hæc Augustinus. Fideles verò antiqui si quid ciborum, & vini attulissent, non ea Sacrificia Martyrum credebant, sed vel ut comederent una cum aliis, vel ut distribuerent Pauperibus, ut dictum est. Si talis mos è medio sublatus, non proscriptus ideo fuit Cultus Sacrarum Reliquiarum, vel conventus Christianorum ad Martyrum tumbas, sed intemperantiæ vitium cum quodam loci sacri contemptu, interdictum: non enim per ebrietatem Deus adoratur, vel Sancti honorantur: & si aliqui pietatem quærebant, plures indebitam voluptatem in illis cibis capiebant. Si demum Adoratores sepulcrorum illi intelligantur, qui super mortuos Parentes luxuriosissimè bibebant: quæso quæ affinitas est cum devotè orantibus, & jejunantibus ad memorias Martyrum? In Ecclesia Dei illud genus hominum semper sub detestatione fuit: perniciosissimus error est sic epulari super mortuos, nec ebrietas vivorum mortuis prodesse potest; An nos hæc peragere quis dicat? Quam simi-

ſimilitudinem exhibeat inter illam ſuperſtitionem, & Cultum noſtrum? Si qui eſſent Adoratores ſepulcrorum eo modo, quo retulit Auguſtinus, Sectatores non haberent apud nos, ſed Judices ſeverè punientes ſentirent. Illa itaque objurgatio Auguſtini innoxiam devotionem noſtram minimè offendit, & quamvis clamitent Adverſarii,nos eadem perpetrare, quæ illi Adoratores, putida calumnia contemnenda eſt. Ethnici olim apud Auguſtinum dolebant, quod memoriæ Martyrum noſtrorum, Templis, eorum delubriſque ſuccederent, ut videlicet qui hæc legunt animo à nobis averſo, atque perverſo, putent à Paganis Deos cultos fuiſſe in Templis, à nobis autem coli mortuos in ſepulcris. Dolor illorum veſter factus eſt, & nos orare ad Sepulcra Martyrum non finitis, ſed cum in Domino mortui ſint, cum Chriſto vivunt: qui vos ſequuntut Sepulcrorum Adoratores dici promerentur.

De Civit. Dei lib.8. cap.26.

CAPUT VI.

Nullum ſubeſſe periculum in veneratione Sanctarum Reliquiarum, ut quod Deo debetur ſubtrahatur, & Sanctis reddatur.

COhibere linguam ſuam neſciunt moderni Calviniſtæ, & ſub ſpecie pietatis timent, nè taliter augeatur Cultus Sanctorum, ut inde quod unicè Domino debetur in ſervos transferatur; Hujuſce timoris cauſam indicant, quia eò devenerunt ſigna venerationis noſtræ, ut quod olim Patres noſtri reprobarunt, nos amplectamur; objiciebat Vigilantius cereos ad Martyrum Tumulos accendi lucente Sole: hæc fieri à Mulieribus reponebat Hie-

Hieron. adverſus Vigilan.

Hieronymus, zelum habentibus, sed non secundum scientiam: hodie verò passim collucent lampades, accenduntur cerei ad Sepulcra Sanctorum, ut major horum apparatus inspiciatur ubi Cineres alicujus Martyris requiescunt, quam ubi verum Christi Corpus sub Eucharisticis speciebus asservatur; Templa nostra, quæ soli Deo dicari innuit Augustinus citato superius lib. 8. de Civit. Dei cap. 27. jam nomen; & omen mutarunt, nomen Domini perdidere, ut dicantur Divi Petri, Pauli, Francisci, Dominici, Agatæ, Luciæ. Rudem Plebem plus confidere in particula Ossis alicujus Sancti, quam in dextera Domini: unde illud verificatur: *Maledictus homo, qui confidit in homine*. Innumeras fraudes fieri, approbando falsas pro veris, emptiones, & venditiones cum periculo immutationis objecti veræ Religionis: quæ mala, nè sequantur, sat est, ut unus adoretur Deus, omni, & quocumque alio Cultu inferiori abdicato, nè in Idololatriam degeneremur cum Gentibus.

Jeremiæ 17. 5.

Calvinistas falso pietatis zelo succensos aliqualiter solari curabimus, monentes primum sibi timere, sibique cavere. Nos qui intra sinum Catholicæ Ecclesiæ, quæ columna est, & firmamentum veritatis, commoramur, edocti sumus illic non trepidare, ubi nullus adest timor: augeri Cultum Sanctorum non pertimescimus cum subtractione honoris Dei, quia Sanctos honoramus propter Deum, nec Deum subjicimus Sanctis, sed eos veneratione dignos censemus ex illa subjectione, quam ad Deum finaliter habuere. Majestatem Domini adoramus, fidelitatem Servorum commendamus. Servos exaltari supra Dominum tunc dicitur, quando quod soli Domino debetur, ab eo aufertur, & donatur servis;

Referant Calviniani, an viderint hoc factum fuisse in Ecclesia Dei? Quicumque reddatur honor Sanctorum Corporibus, seu Reliquiis, à vobis ut idololatricus judicàtur: quem ergo excessum redarguitis in modo, qui substantiam ipsam condemnatis sine modo? Sanctos, eorumque Reliquias posse religiosè coli absque peccati macula probavimus: honorem, qui ipsis impenditur descripsimus, non esse supremum: Ecclesiam Catholicam nunquam docuisse, ut Numina, Sanctos esse colendos, nusquam hoc factum fuisse, nec fieri potuisse. Perterrefacere nos vultis per futura tempora, quæ in vestra potestate non sunt, quasi in posterum simus exaltaturi Sanctorum Reliquias usque ad solium Divinitatis; sed non dormitabit, neque dormiet, qui custodit Israel. Quæ non fecistis in Sanctos Dei? quæ non scripsistis ut tolleretur de medio Cultus? Et tamen obtinere non potuistis, quia fortis armatus Christus, Ecclesiæ Sponsus, custodit Atrium suum, & custodiet, donec militans in terris Ecclesia adjungatur illi, quæ in Cœlis regnat. Sicuti ergo Deo protegente, vobis contradicentibus, Sanctorum, eorumque, quæ ad ipsos spectant, honor servatus est, ita modus honoris, seu religiosi Cultus, absque Divinæ Majestatis læsione servabitur. Sed causas timoris vestri videamus. Accenduntur nunc cerei, dicitis, ad Sanctorum sepulcra, qui mos apud Hieronymum non probatur. Contemnitis vos Sanctorum Reliquias, qui mos, ut execrabilis à Hieronymo reprobatur, quare vos non timetis? Primus mos disciplinam tangit, quæ aliqualiter variari potest ab Ecclesia, quæ condit legem, temporum, & personarum conditionibus inspectis. Alter verò Fidem evertere conatur. Fidei dogma est, an possint absque labe Ido-

Idololatriæ Sancti invocari, eorumque Reliquiæ honorari: vos qui oppositum blasphematis, Fidei unitatem scinditis, & meritò hæretici denotamini. Nos qui cereos accendimus, dumtaxat reprehendere potestis, quod Antiquorum disciplinam in aliquo immutavimus; causa itaque timoris vestri sit super vos. Temporibus Apostolorum Agapæ fiebant, in solemnitatibus Martyrum cibi deferebantur, ut supra relatum est: hæc disciplina sanctè instituta, quia in perniciem, ex hominum malitia, vertebatur Animarum, sanctè etiam submota fuit: *Præceptum esse ista non fieri*, inquit Augustinus, *nec ab eis, qui sobriè facerent, nec ulla occasio se ingurgitandi daretur ebriosis*. In sacris Cœmeteriis noctem insomnem ducebant orando utriusque Sexus Fideles, attamen ad auferendos impiorum hominum prætextus, Illiberitani Patres ita decreverunt Can. 19. *Placuit prohiberi ne Fœminæ in Cœmeteriis pervigilent, eo quod sæpè, sub obtentu orationis, scelera latenter committant*: Quamvis itaque, tempore Hieronymi, lampades non collucerent, modo talis consuetudo sit, ut ante memorias Sanctorum ardeant, Fides nullum experitur detrimentum, nec eo augetur honor servorum, ut decrescat Domini; Repetam cum Hieronymo, quem nobis proponunt: *Quicumque accendunt cereos, secundum Fidem suam habent mercedem, dicente Apostolo: unusquisque in suo sensu abbundet. Idololatras appelles hujusmodi Homines?* Audiant Paulinum Hieronymo coævum sic canentem.

Div. August. 6. Confes. 2.

Hieronym. Epist. ad Riparium.

Aurea nunc niveis ornantur limina velis,
Clara coronantur densis Altaria lychnis,
Limina ceratis adolentur odora papyris,
Nocte, dieque micant: sic nox splendore diei,

Fulget, & ipsa dies, cœlesti illustris honore,
Plus micat innumeris lucens gemmata lucernis.

Hæc cecinit Paulinus de Cultu Sancti Felicis Nolani, sed in Judæa morabatur, quando volumen edidit contra Vigilantium Hieronymus, quare consuetudinem accendendi cereos apud omnes, ibi non viguisse crediderim, sed solum apud nonnullas Religiosas Fœminas; Ait enim: *Cereos, autem, non clara luce accendimus, sicut frustra calumniaris, sed ut noctis tenebras hoc solatio temperemus, nè cæci tecum dormiamus in tenebris; Quod si aliqui propter imperitiam, & simplicitatem Sæcularium hominum, vel certè Religiosarum Fœminarum, de quibus verè possumus dicere; Confiteor, zelum Dei habent, sed non secundum scientiam: hoc pro honore Martyrum faciunt, quid inde perdis?* Non improbat absolutè Sanctus Doctor pium morem, cum dicat: facientes à Domino mercedem recepturos; sed quia signa exterioris honoris sacri, non ad libitum Sæcularium Hominum, vel Fœminarum instituenda sunt, ideo placitum eorum, quibus cura Animarum demandata est, expectandum erat; Postmodum ubique gentium religiosa consuetudo vim obtinuit; & Bracharenses Patres secundi Concilii, tertiam proventuum partem Ecclesiæ, assignant pro luminaribus ejusdem Ecclesiæ. In Africana Synodo quarta Can. 6. statuitur, ut Acolytus accipiat ab Archidiacono ceroferarium cum cereo: *ut sciat se ad accendenda Ecclesiæ lumina mancipari.* Dolent plura lumina extare ante Tumulos Sanctorum, quam ante Sacratissimum Christi Corpus: libidine contradicendi, non veritatis amore hæc proferunt. Acerbè blasphemarunt contra augustissimum Eucharistiæ Sacramentum, in quo Redemptor noster divitias Amoris sui nobis exhibuit

Adversus Vigilantium cap. 3.

buit. Non adesse Corpus Christi, sed figuram, deliravit Calvinus; Corpus esse, sed una cum pane effutiit Lutherus: Sacramentum asseruit solum in usu non permanens, aliaque horrenda dixere renovantes mortuam hæresim Berengarianam. Nunc verò causantur ob paucitatem luminarium coram Christo, quem non adorant. Equidem fatemur in aliquibus Templis plures lampades ardere ante memorias Sanctorum, quam coram Christo, quem catholicè profitemur adesse realiter in Sacramento: at quis indicavit Calvinianis modernis plus honoris conferri ex hoc servis, quam Domino? Ille luminarium apparatus, nonnè cedit etiam in honorem Domini, qui coronavit servos? Si quis reddat Regi nummum aureum, ut contestetur dominium Regis supra Servorum bona, donet Servis decem, ut intercedant apud Regem, affirmabitur in majori existimatione esse servum, quam Regem, quia servo dantur decem, Regi verò unus redditur nummus? Absit hæc vilis excogitatio. Decem luminaria, si accendantur ad Sepulcrum Divi Petri, unum ante Altare Domini, decem ordinantur, ut Sancti orent apud illum, qui unus est Deus. Ille exterior Cultus ab interiori formam sumit. Nullus est, qui Catholica Professione censetur, qui nesciat plus honoris exhibendum esse Creatori, quam Creaturæ. Quamvis obsequii signa sint, non crescit ex numero luminum honor, ut ubi plures inspexerimus ardere lampades, ibi judicemus majorem Cultum esse reddendum. Solum Sacrificium est, quod soli Deo debetur, hoc Sanctis offerre grande piaculum esset: illicitum est, enim, æquare Creaturam Creatori. Si opponerent Calvinistæ, quod Sanctis Sacrificia redderentur, tunc, quidem, ostenderent periculum, im-

immò re ipsa cultum Sanctorum augumentum sumere usque ad contemptum Dei : at cum nusquam hoc viderint, fictitium periculum oritur ex eorum perfidia, non ex nostra pietate. Habemus aliquid quo contestamur, & veneremur Omnipotentis Dei dominium, hoc nunquam Sanctis exhibetur : *Quis autem*, iterum loquor cum Augustino, *audivit aliquando Fidelium, stantem Sacerdotem ad Altare, etiam super Sanctum Corpus Martyris ad Dei honorem cultumque constructum, dicere in precibus : offero tibi Sacrificium Petre, vel Paule* ? Habemus, & alia signa Deo, Virgini, Sanctisque communia, hæc si multiplicentur in Sanctorum honorem, nunquam pervenient ad supremum Cultum demonstrandum, cum signa communia sint, determinationem, si acceperint, vel ex persona Sancti, & hæc creata est, vel reddentis, & hæc Christiana est : Clarius expressit Augustinus : *Non autem ista esse Sacrificia Martyrum novit, qui novit unum, quod Deo illic offertur Sacrificium Christianorum*. Vos qui ignoratis Sacrificium Christianorum, illud, inquam, Sacrificium incruentum, contra quod acuistis linguas vestras, putatis quot luminaria ardent apud Sanctorum memorias, tot esse Sacrificia : at qui Catholici sumus novimus unum superesse Sacrificium in nova lege expiativum peccatorum, rememorativum Christi Passionis, & Gratiarum actionis : hæc oblatio munda Corporis, & Sanguinis Domini Deo offertur : alia, quæ communia appellantur signa pensanda sunt juxta communem Fidelium mentem, ac personarum merita, quibus sacrantur. Aperimus caput Principi, Civibus, Servis, non tamen æquales arbitramur in civili honore, quamvis omnibus hoc commune signum exhibeamus. Hactenus de-

August. lib. 8. de Civit. Dei cap. 27.

næ-

næniis puerilibus, quas proponere non erubeſcunt. Templa noſtra nomen, & omen immutaſſe, unde noverint, fateor me ignorare: Deo non eſſe dicata aſſerunt; Adhuc in Catholica Eccleſia talia non vidimus Templa; cum dolore ſcimus plura ab Heterodoxis deſtructa, & ſi quæ apud illos remanſerint, ibi non invocatur, ſed blaſphematur nomen Domini: periit Sacrificium, & amplius non ſunt, qui veniant ad ſolemnitatem: Quod Jeremias flevit ſuper Hieruſalem, eſſet hodie in Civitatibus, ubi lues Lutheranorum, & Calviniſtarum graſſatur, repetendum; ſed cohibendæ ſunt lacrymæ in Civitatibus noſtris, ubique, enim, illud impletur: *Domine dilexi decorem Domus tuæ, & locum habitationis Gloriæ tuæ*. More Manichæorum, & Donatiſtarum invidia contabeſcunt, ſi viderint in Chriſti pace lætitias, frequentias, alacritates ad hymnos audiendos, & canendos, & ad verbum Dei percipiendum, celebres, hilareſque Conventus, & ut in omnibus morem nobis adverſum gerant, clamitant: Nomen, & omen mutarunt Templa Catholicorum: unde omen amiſerunt? fortaſſis ibi Diis, ſeu falſis Numinibus immolatur? Quia ſortiuntur nomen ab aliquo ex Martyribus, Domini non ſunt? Cujus Martyres ſunt, niſi Domini, cujus ergo erunt Templa, niſi illius, qui coronavit Martyres? Fatemur Auguſtinum ſenſiſſe ſoli Deo dedicari Templa: amplectimur quod catholicè docet illuminatiſſimus Doctor, ſed ſi unum Templum conſtruitur ſub titulo Deiparæ Virginis, aliud ſub Petri, vel Pauli, vel Joannis nomine, Deo non erigitur? Abſit hoc excogitare: *Nonne*, inquit Auguſtinus, *ſi alicui Sanct Angelo excellentiſſimo, de lignis, & lapidibus faceremus Templum, anathematizaremur à veritate Chriſti, & ab*

Pſal. 25.6.8.

Auguſt. lib. 1. contra Maximum arg. 11.

ab Ecclesia Dei, quoniam Creaturæ exhiberemus eam servitutem, quæ uni tantum debetur Deo? Supremi, itaque, Cultus indicium est Templorum constructio, quoties ergo ædificantur, universorum Domino consecrantur: illa nominum diversitas, quam præseferunt Templa nostra, multiplicitatem gratiarum, ac Beneficiorum, quæ à Deo Sancti acceperunt, indicant: *Nos*, repetit Augustinus, *Martyribus nostris, non Templa sicut Diis, sed memoria sicut hominibus mortuis, quorum apud Deum vivunt Spiritus, fabricamus: nec ibi erigimus Altaria, in quibus sacrificemus Martyribus, sed uni Deo, & Martyrum, & nostro sacrificium immolamus*. Quamvis Templum dicatur divi Petri, Domini tamen est ob memoriam victoriæ, quam fuit largitus eidem Petro, ut rectè suadet Augustinus: in eo gratias Deo agimus ob nobis concessa, intercedente Apostolorum Principe; illuc properamus, ut quæ nobis necessaria sunt Apostolico interveniente suffragio, consequi possimus. Nomina multa Templorum, quia Beneficia multa, sed unus est Deus, à quo bona cuncta procedunt, in cujus Templis, Orationibus Sanctorum, & deprecationibus, suscipiuntur preces nostras, ut monet Cyrillus Hierosolymitanus Cathachesi quinta. Advertendum quod dixit Augustinus loco superius citato de Civitate Dei: quamvis erigantur Deo Templa in memoriam Martyrum, Ministros tamen, qui ad sacrosancta Mysteria recolenda deputantur, Sacerdotes Dei vocamus, non Francisci, non Antonii, aut Agnetis: *Deo quippè*, ait, *non ipsis sacrificat, quamvis in memoriam sacrificet eorum: quia Dei Sacerdos est, non illorum*. Nomen sortiuntur sacræ Ædes à memoria hujus, vel illius Sancti, Dei enim semper recensentur, quia Sacerdotes Dei sunt, non San-

August. de Civit. Dei lib. 22. cap. 10.

Sanctorum. Qui divinis honoribus coli desiderarunt sibi Sacerdotes instituerunt; Svetonium adeant Novatores cap. 22., & intelligent Caligulam inter Deos adnumerari cupientem sibi Sacerdotes instituisse. Ethnici, qui in pluralitate Deorum erravere, alios habuere Sacerdotes Isidis, alios Jovis, alios Apollinis. Nos, qui in unius Fide constituti, ac complantati sumus, plures Sacerdotes, sed unius, & solius Dei possidemus. Templa plura sunt, diversis Nominibus indicantur, sed sicut Sacerdotes, ita Templa unius sunt; illa Nominum multitudo instituta est, ut sciat unusquisque quam multa Sancti, & nos precibus eorum, ab eo, qui unus est, acceperimus. Plura hæc Nomina, pluribus Intercessoribus apud Deum nos indigere manifestant: non quod magis in particula Ossis alicujus Sancti, quam in Deo confidamus, ut mentiuntur Hæretici. Nullus est, qui oret Cineres Sanctorum, sed apud Cineres. Novimus Sanctos, Amicos Dei esse, inopiam nostram orando aperimus, ut quod ob indignitatem nostram obtinere non possumus, eorum meritis à Deo nobis donetur. Patrociniis Sanctorum coadjuvari posse credimus, at objectum spei nostræ non sunt Sancti; Fiducia nostra, quæ firma, & roborata spes nominatur, in eo sistit, ut æternalia bona, & temporalia in ordine ad Beatitudinem à Deo expectemus, precibus Sanctorum adjuvantibus, ut reddantur: hoc non est magis confidere in homine, quam in Domino: *Duo respicit Spes, scilicet bonum, quod obtinere intendit, & auxilium, per quod illud bonum obtinetur. Bonum, quod aliquis sperat obtinendum, habet rationem causæ finalis: auxilium, per quod aliquis sperat illud bonum obtinere, habet rationem causæ efficientis. In genere autem utriusque causæ* in-

Div. Thomas 2.2. quæst.17. artic.4.

inventitur principale, & ſecundarium. Principalis finis eſt finis ultimus, ſecundarius finis eſt bonum, quod eſt ad finem. Similiter principalis cauſa agens eſt primum agens: Secundaria efficiens eſt agens ſecundarium inſtrumentale. Spes autem reſpicit Beatitudinem æternam, ſicut finem ultimum. Divinum autem auxilium ſicut primam cauſam inducentem ad Beatitudinem: ſicut ergo non licet ſperare aliquod bonum præter Beatitudinem, ſicut ultimum finem, ſed ſolum ſicut id quod eſt ad finem Beatitudinis ordinatum, ita etiam non licet ſperare de aliquo homine, vel de aliqua Creatura, ſicut de prima cauſa movente in Beatitudinem: licet autem ſperare de aliquo homine, vel de aliqua Creatura, ſicut de Agente ſecundario inſtrumentali, per quod aliquis adjuvatur ad quæcumque bona conſequenda in Beatitudinem ordinata, & hoc modo ad Sanctos convertimur, & ab hominibus etiam aliqua petimus, & vituperantur illi, de quibus aliquis confidere non poteſt ad auxilium ferendum. En qualiter ſpei noſtræ fundamentum elucidet Angelicus Thomas Aquinas; Modus quo ad Sanctos convertimur, vel etiam rudis Populus, & infimæ Mulierculæ, non eſt talis, ut dijudicemus Sanctos daturos auxilium ad aſſequendam Beatitudinem, quam in Cœlis ſperamus, ſed impetraturos eſſe ab illo, cui dicitur: *Auxilium meum à Domino, qui fecit Cœlum, & Terram.* Sed pro aliquo intercedere apud Deum, cum quædam ſit ſpecies auxilii, hinc fiducia noſtra ſe extendit ad Sanctos, tanquam ad cauſas ſecundas, & etiam ad oſſa, ſi velint, quibus aliquando utitur pientiſſimus Dominus, ut inſtrumentis, ad mirabiles ſanationes conferendas, uti de Cadavere Eliſei factum eſt ad ſuſcitandum mortuum. Sic confidere in homine non cadit ſub maledicto prænuntiato per Prophe-

Pſal. 120. 2.

phetas Jeremiam, & Esaiam: *Maledictus homo, qui confidit in homine*: *Confidis super baculum arundineum confractum..... cui si innixus fuerit homo intrabit in manum ejus, & perforabit eam*. Similes comminationes, quæ passim in sacris litteris reperiuntur, illos afficiunt, qui contempto Deo, hominibus adhærent, ut hæc terrena finaliter possideant: hi quidem sub maledicto sunt: *Quid enim prodest homini, si Mundum universum lucretur, Animæ verò suæ detrimentum patiatur?* Sic ponentes spem suam in filiis hominum, confidunt in baculo arundineo confracto: *Exhibit Spiritus ejus, & revertetur in Terram suam, in illa die peribunt omnes cogitationes eorum*: forabit manum illorum, quia nihil invenient viri divitiarum in manibus suis. At confidere in Domino, quod precibus Sanctorum sit elargiturus æterna ad fruitionem, ac retributionem, temporalia ad usum, adeo licitum existimavit Paulus, ut dixerit: *Confido in vobis in Domino, quia nihil aliud sapietis*: *Confidimus autem de vobis in Domino, quoniam quæ præcipimus, & facitis, & facietis*. Mirè hic expressit Catholicorum fiduciam, ut obstruantur ora calumniantium nos in Sanctorum Cultu: dixit, τὸ: *in Domino*, tanquam in primario Motore, & fine ultimo: τὸ: *in vobis*, tanquam in secundario Agente. Exemplo è Sacris Paginis desumpto hoc lubet declarare. Iratus erat Dominus onerosis Amicis Job, quia rectus sermo de ore illorum non processerat: respondit tamen Deus se veniam daturum, si offerrent holocausta, & Job pro illis oraret; *Fecerunt, sicut locutus fuerat Dominus ad eos, & suscepit Dominus faciem Job. Dominus quoque conversus est ad pœnitentiam Job, cum ille oraret pro Amicis suis*. Quis neget delinquentes Amicos, à Domino veniam

Jerem. 17. 5.
Isaiæ 36. 6.
Matth. 16. 26.
Psal. 145. 4.
Secunda ad Thessalonic. 3. 4.
Job 42. 9. 10.

peccatorum ſperaſſe, cui dubium ineſſe poterit fiduciam in labiis Job orantis pro Amicis, habuiſſe? Fortaſſis rei facti ſunt plus confidentes in homine, quam in Domino? Novum alienorum delictorum Scrutatores Calviniſtæ, invenerunt peccatum, quod Deus non cognovit; Si ſtetiſſet coram Amicis Job aliquis ex modernis Cavillatoribus, illicò repoſuiſſet: plus confiditis Amici in ulceroſo Jobo, quam in munificentiſſimo Domino, dabit Deus veniam, quid intermiſcentur labia hominis? Gratiam, & gloriam dabit Dominus, quid Martyris oſſa, quid pulvis Sanctorum juvant? Ut notam tamen faceret innocentiam Servi ſui Job, voluit Deus veniam Amicis ejus largiri. Negent Job orationes non conduxiſſe ad veniam impetrandam, & tunc delebitur illud: *Dominus quoque converſus eſt ad pœnitentiam Job: cum ille oraret pro Amicis ſuis*. Et ſi eò adhuc eorum audacia non pertingit, addiſcant quid pulvis, quid oſſa Martyrum præſtent. At oſſa, inquies, pulvis, veſtis orare non poſſunt, ſicuti Job, qui vivens erat. Sancti, quorum ſunt oſſa, pulvis, veſtes, poſſunt orare, hoc credere neceſſe eſt: *Paulus Apoſtolus*, inquit Hieronymus, *ducentas ſeptuaginta ſex ſibi dicit in navi Animas condonatas, & poſtquam reſolutus eſſe cœperit cum Chriſto, tunc ora clauſurus eſt, & pro iis, qui in toto Orbe ad Evangelium ſuum crediderunt mutire non poterit*? Habent oſſa, habent cineres vocem ſuam, qua clamant ad Dominum: timeant hanc vocem Hæretici, nec dicant in contemptum Sanctorum, nos repoſuiſſe totam ſpem noſtram in oſſibus, fingentes emptiones, venditiones, quas nuſquam excogitavimus. Et ſi aliquando illicitæ venditiones, & emptiones ſubſecutæ fuerint, non ideo Religionis objectum fuit immutatum: non illicò

Hieronym. ad. verſus Vigil. cap. 3.

cò destruitur Fides, aut Religio, ac aliqua committitur culpa, etiam in subjecto peccante. Vera edocet Religio, non furandum, non mæchandum, si quis rem proximi sui usurpet, reus constituitur, non Infidelis, aut Hæreticus proclamatur. Fides est argumentum non apparentium, sperandarum substantia rerum, quoadusque revelatis assensum præbemus ex motivo superiori, primæ Veritati, quæ nec fallere, aut falli potest, innixi, Fidem servamus in corde. Si quis viderit Mulierem proximi sui ad concupiscendam eam, jam mæchus est in corde suo: si alter, nec viderit, nec concupierit uxorem proximi, dicat tamen cum pertinacia, licitum esse concupiscere, & retinere alienam Mulierem, mæchus non est, tamen Hæreticus judicatur: uterque exul erit à Cœlesti Regno, si in illo statu diem clauserit extremum: unus malè operans, & si crederet: alter quia, & si recensita mala non fecerit, dixit tamen esse facienda. Catholica Ecclesia nunquam ut licitam simoniæ labem approbavit: si in illis, quæ jure humano interdicuntur, fuerit interdum dispensatio subsecuta, penès Ecclesiæ Principem potestas est, nec mihi, nec opponentibus rationem reddere tenetur de æquitate in dispensando. Si verò aliquis violaverit legem divinitùs datam, ne de spiritualibus mercaturam exerceamus, peccatum unius, Ecclesiæ Sponsæ Christi innocentiam non maculat. Peccatum Proditoris Judæ Apostolorum cœtum non coinquinavit, nec quia unus in veritate non stetit, cœteri Apostoli, & Successores sunt persequendi, & Ecclesiastica Hierarchia de medio tollenda. Cultus itaque Sacrarum Reliquiarum retinendus est, & commendandus, quamvis unus, vel alter ob damnabile lucrum dissipet, vendat, emat Sacratissimos Cineres, alia-

aliaque execranda committat. Ex Christi latere aperto Ecclesiæ manavere Sacramenta, sine quibus ad vitam, quæ verè vita est, non pervenitur. Vitæ ostium mortis januam dicent, quia multi blasphemantes contra Sacramenta insurrexerunt? Et eo nequitia aliquorum processit, ut pro sortilegiis, incantationibus, aliisque nefandis sceleribus abuterentur? Ergonè accedendum non est ad Sacramenta, vel auferenda, quia aliqui iniqui sunt, & pejores fiunt sacrilega participatione Sacramentorum? Sancta sunt, & Sanctitatem communicant Sacramenta, si quis dignè accedat, percipiat, utatur: Sanctitatem non amittunt, licet non conferant indignè sumentibus. Laudabilis est Reliquiarum Cultus, Deo gratus, nobisque proficuus, nihil in se continens mali, multa habens, ut proficiamus in bono, non culpandus, nec removendus Cultus, si alterius vitio id, quod ad bonum est institutum, vertitur in malum. Piissima Mater Ecclesia Filiis suis consulens Sanctorum Cineres publicè exponit, ut honorentur, non ut vendantur, & emantur: hæc iniqua mercimonia proscripta sunt inter Catholicos. Hæc dixerim dummodo Sacræ Reliquiæ sint inter eos, qui Christiana professione censentur. Si enim in manus impiorum devenerint, Turcharum, & Hæreticorum, laudabile esset summam auri offerre, ut redimerentur à vexatione, ab injuriis, sacratissima pignora Sanctorum. Quare inclyta Venetorum Respublica semper defensabitur à Deo contra impetum Inimicorum suorum, quia nihil existimavit argentum, & aurum, ut à manibus Turcharum Corpora Sanctorum eriperet: Smirnensis Ecclesiæ exemplum secuta, potiora lapillis pretiosis, ossa Prophetarum, Patriarcharum, & Martyrum judicavit; Pro hoc

hoc recto judicio Civitas Venetiarum habitabitur confidenter: Salvator cum Sanctis suis ponetur in ea murus, & antemurale, fortitudinem Orientalium Nationum abstulit, quia Sanctorum Corpora dato pretio redemit, ut ei loco muri, & munimenti sint. Urbem nostram, ex qua hæc scribo, commendavit Chrysostomus, non ex copia auri, argenti, ædificiorum, columnarum, sed quia in ea Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli Corpora requiescerent. Non deesset mihi laudis materies, si te jure, ò Civitas Venetiarum collaudare voluero: omitto in bello fortiter gesta, in pace optimè instituta, urbanitatem in exteros, æquitatem in tuos, satis te prædicant Sancti, quia donasti sacris eorum Cineribus habitaculum, à Saracenorum opprobriis vindicasti,& supremæ Hierusalem Cives,tuos habitatores fecisti; detrahant tibi heterodoxi, te laudabunt Fratres tui, Sancti tui, pro quibus Terra, Marique decertasti, ut possideres ad Cultum, haberes ad munimen, æternum retineres ad Regnum. Contemnant ergo Calviniani has negotiationes, approbat illas Deus, nec ullum imminet periculum immutationis objecti Religionis. Plura mala timent futura, nos plura speramus obventura bona.

Demum quod extremo loco superius dixerunt: ut adoretur Deus, omni inferiori Cultu abdicato,nè revertamur ad Idololatriam cum Gentibus, pietatis quidem speciem videtur habere, sed astutia ad decipiendos simplices abscondìtur. Vellent enim paulatim Ecclesiam Custodibus, & Protectoribus expoliare, ut esset in captivitatem, & prædam inimicorum suorum; Fideles inter tot Dæmonum insidias oppressos optarent, ne ullus esset, qui adjutrices porrigeret manus Deum orando, ut conterat

sa-

ſatanam ſub pedibus noſtris. Adoretur, inquiunt, Deus: & quis negavit Deum non eſſe adorandum, & orandum? Invocabat Dominum, qui dicebat, Deus Abraham, Deus Iſaac, & Jacob; ſed Amicos exprimebat, ut miſericordiam facilius inveniret. Jacob moriturus Filiis Joſeph benedixit, & ait:
Geneſ. 48. *Deus, in cujus conſpectu ambulaverunt Patres mei Abraham, & Iſaac: Deus, qui paſcit me ab adoleſcentia mea uſque in præſentem diem: Angelus, qui eruit me de cunctis malis, benedicat pueris iſtis, & invocetur ſuper eos nomen meum, nomina quoque Patrum meorum Abraham, & Iſaac, & creſcant in multitudinem ſuper terram.* Quamvis felicia deprecaretur à Domino Filiis Joſeph Sanctiſſimus Patriarcha Jacob, ut tamen creſcerent in multitudinem ſuper terram, Angelos, & homines, tam viventes, quam mortuos Divini Nominis invocationi adjunxit. Solus Deus erat daturus bona Ephraim, & Manaſſi, ſed Angelus, Abraham, & Iſaac à Jacob invocati, impetraturi erant, quæ pueris Deus elargiri decreverat: non indigebat quidem adjutorio Patriarcharum Altiſſimus, ut redderet juxta vota Iſraël duobus Filiis Joſeph: petiit tamen Jacob, ut oſtenderet plurimi valere apud Deum Sanctorum patrocinium, non ex neceſſitate, quæ in Deo ſit, ſed ex dignatione, & benignitate. Nimium præſumptuoſi inveniuntur Hæretici, ut recurrant ad Dominum nullo Amicorum Dei patrocinio ſuffulti. Quis dignis laudibus Sanctitatem Jacob celebrare poterit? Et tamen ſupplex invocavit Angelum, qui illum à malis eriperet, & quaſi in ſe non haberet, unde exaudiretur à Domino, obtulit merita Parentum pro Nepotibus. Si Juſti facere non erubuerunt, quid detrectant peccatores? puta indignabitur Deus, ſi inter

ter hujus vitæ pericula, plurium delictorum conscii, implorenus subsidium illorum, qui illi placuerunt? *Incipiam*, inquit Origenes, *me genibus prosternere, & deprecari universos Sanctos, ut mihi non audenti petere Deum propter nimietatem peccati, succurrant*. *Origen. in lamentationibus* *Illum, igitur*, repetit Ephrem Syrus, *ò beatissimi viri, ò gloriosissimi Martyres Dei, me miserum vestris precibus juvate, ut in illa hora misericordiam consequar, quando manifesta erunt occulta hominum*. *Serm. de Sanctis Martyribus.* *Tu verò*, addit Nanzianzenus in laudem Basilii, *ò Sacrum, & Divinum Caput, è Cælo nos, quæso, inspice, Carnisque stimulum à Deo nobis ad disciplinam datum, aut precibus tuis siste, aut certè, ut cum forti animo perferamus, persuade, atque omnem nostram vitam ad id, quod maximè conducibile est, dirige, nosque postquam ex hac vita migraverimus, illic quoque tabernaculis tuis excipe*. *Orat. 20.* Quid memorem Gregorium Nissænum, aliosque Patres, si hæc una vox semper Justorum fuit, qui Deum adorarunt, & Sanctos honorarunt? Non timuerunt ad Gentium Idololatriam revertere, ante Sacras Reliquias se prosternendo, lacrymas profundendo, exorando Sanctos, ut omnium Judicem Deum illis placatum redderent: hæc fecerunt Sancti, hæc docuerunt posse fieri absque injuria Creatoris. Hisce autem miserabilibus temporibus, quando homines bibunt, sicut aquam, iniquitatem, si quid conferatur honoris Amicis Dei regnantibus cum Christo in Cœlis, uti grande piaculum reputatur, & interim, nec Deum, nec hominem reverentur Hæretici. Quomodo Deum adorant, quem persequuntur in Amicis suis? Dixit olim Paulus Sacerdoti imperanti, ut percuteretur: *Percutiet te Deus paries dealbate*, & illicò pœnituit inquiens: *Nesciebam Fratres, quia Princeps est Sacer-* *Actorum 23. 3. 5.*

dotum : *Scriptum est enim* : *Principem Populi tui non maledices* . Verbulum unum dehonorativum Sacerdotis illius Legis , quæ jam cessaverat , si tantum displicuit Paulo , poterit nè placere Deo, quod purissima Mater , cui ipse Deus tantum contulit honoris, contemnatur ? Illa Corpora abjiciantur , ac si jumentorum essent , quæ pro Christi nomine non horruerunt vincula , carceres , & tormenta dirissima ? Quare abdicandus Cultus inferior , dum bene compatitur cum Catholicorum Religione ? Non sat est dicere, ut solus adoretur Deus , proscribendus quicumque alter Cultus . Cur potius uni , vel alteri Hæretico acquiescere debemus, qui sola authoritate personali suadet Cultum Sanctorum esse destruendum , & non potius tot Sanctissimis Patribus , Ecclesiæ Matri, & Deo, Cultum commendantibus ?

Innumeras fraudes audent nobis reponere , quia sæpe falsæ pro veris Reliquiis approbantur . Permittamus in uno , vel altero eventu aliquam posse fraudem reperiri , innumeræ ergo erunt ? Quod rarò contingit , quomodo dicitur sæpe evenire ? Nunquid subtrahendus honor Sacris Reliquiis, quia inculpabiliter decipimur ab alterius malitia ? Nulli honesto homini esset caput aperiendum , falli enim possumus aperiendo viro immorigero , & inhonesto ; Nulli esset credendum , seu Fides adhibenda, cum aliquando contingat aliorum perfidiam augeri . Nè ergo decipiamur à proximo , quæ illi debentur , vel civili conversatione , vel ex humano convictu, omittamus , negligamus, non impleamus? Paulatim Mundus belluarum saltus esset , non rationabilium Creaturarum domicilium , sed de hoc fusiori calamo capite sequenti .

CA-

CAPUT VII.

Quæ Certitudo requiratur ad hoc, ut possint venerari Sanctorum Reliquias.

ANtiquus humani Generis hostis Diabolus, qui Animabus nostris insidiatur, ut pereant, primum Hæreticos suscitavit, ut bellum gererent adversum Sanctorum Reliquias; stetit tamen de more victrix Ecclesia, commendans Filiis suis, ut honorarent Dei Amicos, nec contemnerent Corpora, aut alia, quæ ad ipsos Sanctos spectarent. Alterum ergo excogitavit modum, quo impugnaret Cultum, suadens sciolis, ac parum devotis hominibus, non esse quidem detrahendum illis, qui sacras venerantur Reliquias, verum unumquemque teneri certificari, an quod veneramur, & colimus, sit tale, ut possimus absque peccati macula reddere, quod Sanctis, & Amicis Dei jure deberi profitemur. Non exiguum, inquiunt, errandi periculum subesse dignoscitur, si illicò properemus ad Cultum, nescientes, an cineres sint occisi Militis in bello, vel Martyris Christi. Refert Augustinus quosdam pseudo-Monachos solitos suo tempore cursitare per vias cum Martyrum Reliquiis, ut illi affirmabant, ad auram Populi captandam, attamen meritò hæsitavit Sanctus Doctor, an Martyrum essent; Hinc in ore omnium est ejusdem Augustini sententia. *Multa Corpora sunt, quæ veneramur in Altari, quorum Animæ torquentur in igne.* Novimus ex Severo Sulpitio Sanctum Martinum Turonensem Antistitem cohibuisse Populum à Cultu, quia ignarus sacros reddebat honores corpori cujusdam facinorosi, &

August. lib. de Moribus Ecclesiæ.

& ebriosi hominis ; multa denique ex historicis monumentis referri possent , quæ comprobant præviam certitudinem necessariam ad Cultum.

Latet anguis in herba , ut mordeat occultè , & interficiat securè. Scioli exquirunt certitudinem, ut retrahant à Cultu : si enim illos interrogemus , quæ sufficiens sit , ut sacro veneremur obsequio Crucem Domini , Vestes Deiparæ, Cineres Sanctorum ? Summam reponunt , quæ nulli , vel materiali errori possit esse obnoxia. Verum hæc certitudo cum ferè impossibilis sit , subtrahendus esset omnis Cultus Reliquiarum. Non multum ab hæreticis in facto distare arbitror hos indevotos homines : hoc unum interesse discrimen agnosco, ut primi dicant : non honorandas esse Sanctorum Reliquias , alteri verò dicant honorandas , sed non honorent. Quis unquam excogitavit certitudinem summam, quam Methaphysicam appellant Scholastici , exoptari , ut veræ à suppostitiis secernantur Reliquiæ , & publicæ exponantur venerationi ? Mihi suspectus est, qui nimius est in prædicta certitudine invenienda. Quod pendet ex nuda , & pura voluntate hominum fallibilium , gradum certitudinis summæ obtinere non potest , nisi constet voluntatem dirigi specialiter à Deo, nè erret, uti de Summo Antistite Romano Ecclesiam Catholicam sibi commissam ex Cathedra docentem, ac Patribus legitimè congregatis in Oecumenicis Synodis cum submissione ad visibile caput, à Spiritu Sancto manuduci , omninò sentiendum : in aliis verò factis personalibus , quæ Juris admixtionem non patiuntur,moralem certitudinem, & gradualem expetere debemus , non summam , & quam dicunt methaphysicam. Ut Fidei dogma amplectendum est Christum sub Eucharisticis speciebus

bus latentem, esse adorandum, ut autem adoretur, non exigitur, ut per illam præfatam summam certitudinem, nobis innotescat particularem illam formulam, sive, ut vocant hostiam, esse ritè consecratam: accedit quidem verbum ad elementum, & fit Sacramentum; At verba Ministri Sacrificantis conversiva Panis in Christi Corpus, secretò proferuntur, & adstantium aures non pertingunt: communis tamen usus Credentium est, ut illicò ac elevatur à Sacerdote venerabile Sacramentum, adoretur absque ulla cunctatione, non requirendo, an protulerit omnia, & singula verba, an aliquis audierit. Et quamvis elata voce verba proferantur, adhuc latet, an Minister contrariam custodierit intentionem. In ultimo agone certantibus, defertur Dominicum Corpus: Quotannis recolitur memoria instituti Beneficii per solemnes Processiones cum spiritali lætitia Populi Christiani, & nusquam factum est, ut requirerent Credentes, ut certò scirent, an Ministri debitam expresserint formam: an rectam servaverint intentionem. Oh summam Sciolorum, vel potius perditorum hominum dementiam. Oh detestandam perfidiam, quæ sub prætextu debitæ certitudinis, debitam Christo, & Sanctis ejus subtrahit venerationem. Quando omnium Redemptorem in Sacramento latentem adorabimus? Vestrum commune responsum novi; quando, scilicet, erimus omninò certi, quod verè adsit sub speciebus: at cum hæc certitudo nunquam in vobis sit, nunquam ergo adorabitis Christum, nunquam properabitis, ut reficiamini cœlesti pane, cum possibile sit, ut defectu formæ, vel intentionis, illa ineffabilis conversio subsecuta non fuerit. Referat Sacerdos juxta instituta Divina omnia peregisse, adhuc

non

non estis omninò certi, an seriò loquatur, vel potius decipiat: ergo nec Christus in vobis erit, nec vos cum Christo: soli Ministri participes esse poterunt Sacramenti, & adorare, cum certi sint de sua intentione, & prolatione verborum: cæteri verò dimittantur jejuni, ut deficiant in via. Et rursum cum illi, qui Sacerdos Dei nominatur, remaneat occulta intentio Antistitis ordinantis, longè fieri ab Altari per vos necesse est. En Sacramentum, pro salute omnium institutum, à nemine percipietur, & Christus, qui voluit nobiscum esse usque ad consumationem sæculi sub visibilibus speciebus Eucharisticis, à nemine adorabitur. Qui ambulat simpliciter, ambulat confidenter. Qui credit, Christum realiter adesse in Altaris Sacramento, adhæret Divinis promissis de custodia Ecclesiæ: suavem Dei recolit Providentiam, quæ ita regit volubiles, ac defectibiles voluntates nostras, ut quamvis possint Ministri Domini deficere, vel per subtractionem debitæ formæ, vel per appositionem contrariæ intentionis, hæc tamen communiter non eveniant. Acutè, ac piè explicuit hoc Eminentissimus, ac doctissimus Pallavicinus in Historia Concilii Tridentini. Si verò aliquando aliquis contingat defectus, non illi reprehendendi sunt, qui adorant Sacramentum, quod ut tale communiter existimatur, sed ille culpandus Minister, qui occasionem materialiter idololatrandi præstitit: Deo exosa est perfidia Ministri, accepta devotio Populi: punietur primus ob gravissimum scelus: absque mercede non erit alter ob innocentiam suam, quæ non evacuatur per aliorum malitiam. Scrutari autem, sciscitari, & interrogare non tenetur homo, antequam adoret Christum in Sacramento super forma, aut intentione Ministri: sat est,

Pallavic. in Histor. Conc. Trid. tom. 2. lib. 9. cap. 6.

est, ut sit certus certitudine Fidei de præsentia reali Christi in pane ritè consecrato, ut prudenter judicet venerandum in occurrentibus circumstantiis publicæ elevationis, per Ministrum deportationis ad infirmos, ac Religiosæ reservationis in Templis, & similibus. Lubet hic Scholasticorum Salmanticensium doctrinam reponere: *Dicendum*, inquiunt, *Cultum esse actum Religionis, quæ fertur in objectum, ut prudenter apparet dignum veneratione: apparet autem, quoties nulla ratio se offert ad prudenter dubitandum de opposito: unde meritò adoramus Cultu absoluto hostiam, quam videmus Populo adorandam proponi, sicuti exercemus actum misericordiæ circa illum, qui censetur pauper. Fides autem non fertur ad objectum, nisi ut verè revelatum à Deo, ut supra ostendimus, undè quia Deus non revelavit hanc hostiam in particulari continere Corpus Christi, propterea id non credimus Fide Theologica, licet eamdem hostiam adoremus absolutè, sed Fidem referimus ad hostiam ritè consecratam, sive ad hoc, quod Corpus Christi continetur sub speciebus panis ritè consecrati: cum autem dicitur Cultum esse protestationem Fidei, sensus non est, quod Fide Theologica credamus idipsum, quod colimus, sed quod Cultus ortum ducat ex Fide, qua credimus aliquid esse sanctum, & veneratione dignum, licet illud, quod hic, & nunc in particulari occurrit, sanctum non sit, si sanctum apparet. Et ita accidit in exemplo relato, nam ex Fide Theologica, qua Christum credimus esse in hostia ritè consecrata, ortum ducit, quod hic, & nunc veneremur hanc hostiam, quæ revera consecrata non est, sed prudenter apparet consecrata.* Hæc doctissimi Magistri, sapienter de more admonentes, illam summam certitudinem à nuperis dubitantibus excogitatam, in Cultu particulari non requiri.

Salmanticen. To.7. Trac.17. Disp.2. dub.4. §.1. n.94.

Sed

Digitized by Google

Sed revertamur, unde digressi sumus, & ex similitudine absolutæ adorationis, quam reddimus hostiæ huic particulari, concludamus de Religioso Cultu Reliquiarum. Itaque per Fidem edocti Catholici de reali præsentia Christi in hostia consecrata, transeunt absolutè ad venerationem hujus peculiaris hostiæ: ita depositum ejusdem Fidei custodientes, quo instruuntur Sanctorum exuvias esse Religioso Cultu honorandas, ducuntur, ut honorent Cineres Sancti Joannis de Nepomuceno, Sanctæ Agnetis Politianæ, quamvis non habeant summam certitudinem, quod ossa, quæ venerantur, sint Joannis, vel Agnetis. Certitudo, quæ *nulli*, vel minimo errori materiali subesse possit, non versatur circa singulares Reliquias, sed circa easdem universim sumptas. Certum namque est certitudine Fidei, nos posse venerari Sanctorum Reliquias, at non eâdem certitudine novimus hanc, quam colimus Reliquiam esse Martyris, vel alterius hominis. Possumus tamen absolutè honorare, sicuti absolutè adoramus hostiam. Confingant Adversarii, qui accidere queunt, ex hominum nequitia, errores, non retardabimur à Cultu: neque enim est prudens ratio dubitandi, quod sit, ex eo, quod possit esse defectus. Nunquam adorabimus Christum in Sacrificio incruento, quia poterit esse, quod consecrata non fuerit hostia? Nunquam digno honore prosequemur Reliquias Sanctorum, cum evenire possit, ut Sanctorum non sint? Nunquam misericordiæ actūs erga miseros exercere debebimus, quia possibile est, ut alterius inopiam, vel miseriam non sublevemus, sed magis superbiam provocemus? Referunt Augustinum subdubitasse de Reliquiis Martyrum, quæ à pseudomonachis circumferebantur: rationale dubitandi

tandi motivum in Sancto Doctore extitiſſe dicemus. Aliquando deceptos fuiſſe homines in Cultu Reliquiarum, putantes Sanctum venerari, & impium honorarunt, ultra concedere non ambigimus, & ſi Severi Sulpitii unum non ſat eſſet relatum exemplum, alterum ex Cap. *Audivimus de Reliq. & venerat. Sanctor.* adducere poſſemus: attamen inane eſt argumentum ab uno, vel altero facto, univerſaliter inferre de omnibus. Non prudens recenſendus eſſet, qui deceptus ab uno judicaret omnes homines decipere proximum. Urgent cautè procedendum in materia Cultus Reliquiarum, cum Chriſtianæ Religioni detractum ſit ſæpius, ut docet Innocentius Tertius. Verum doctiſſimus Pontifex aſſerit fuiſſe detractum ex eo quod quidam Sanctorum Reliquias exponerent venales, non quia Fideles has honorarent. Cautè quidem procedendum ab Epiſcopis antequam firmatas litteras concedant, nè variis figmentis, aut falſis documentis decipiatur Populus, ut innuit quartum Lateranenſe Concilium. Sed Prælati, & Populi non confundantur officia: quæ Lateranenſis, & Tridentina Synodus præceperunt, exactè ſerventur ab Epiſcopis, alii verò Deum honorantes in Sanctis ſuis, cum inſpexerint Reliquias authoritate eorum, ad quos ſpectat, recognitas, & publicæ venerationi expoſitas, poſſunt venerari: ſi aliquis fortè ſequatur error, non minuitur meritum, nec Sancti indignantur in illum, qui corde puro acceſſit ad eorum reputatas memorias, aliorum fraude deceptus. Ea nunc temporum conditio eſt, ut nonnulli omnia ferè ſub dubio exponant, & coram mulierculis, & indoctis hominibus diſſerant, vel de Sanctorum Reliquiis, vel Martyrum acta proponunt, ut vitiata, dubia, incerta, corri-

De Reliq. & venerat. Sanctor. Cap. cum ex eo.

Cap. cum ex eo.

genda. Quid quæso hi sermones, quid liberculi cum his disceptationibus vernacula lingua operantur in Populo? Devotio, & simplicitas læditur, retardantur homines ab invocatione Sanctorum, & quæ ad imitationem referuntur exempla, parvipenduntur.

Extra campum jam calamus ferebatur: qui desiderat contra Modernos dubitantes erudiri, videat plures, qui sanæ doctrinæ jugiter adhærentes, abundè scripserunt undè originem trahant similes homines in omnibus dubitantes, & nunquam ad notitiam veritatis pervenientes. Revertamur itaque ad sententiam, quæ Augustino tribuitur: *Multa Corpora Sanctorum veneramur in terris, quorum Animæ cruciantur in Inferno*. Sibi consultum putant Adversarii, nè Sanctos honorent, cum potius inferre æquissimum esset, tempore Augustini Fideles coluisse Cineres, quos Sanctorum existimabant, licet tales non essent, & non longè fuisse Augustinum à tali Cultu ostenditur, quia non dicit venerantur, sed veneramur. Quò in loco tamen Augustinus protulerit illam sententiam, fateor me ignorare, pluries quæsivi, & non inveni. Accidit hisce diebus, ut perlegerem Opera doctissimi Prosperi Fagnani in secundum librum Decretal. de Testib. Cap. *venerabili*, & intelligerem non infimæ notæ homines hæsitasse, immò negasse illum dictum, quod sub venerando nomine refertur, esse Augustini: *Non obstat ultimum*, inquit Fagnanus, *tum quia dictum illud, licet passim tribuatur Augustino, tamen hoc negant Covar., & alii: ac præterea esto illius Author fuerit Augustinus, tamen secundum Covar. ubi supra dum dixit: Multa Corpora Sanctorum veneramur in terris, quorum Animæ cruciantur in Inferno:*
hoc

hoc tantùm intellexit, videlicet, nos venerari plura Corpora, quæ putamus esse Sanctorum ab Ecclesia canonizatorum, & tamen non sunt illorum, sed potius damnatorum hominum, & fortassè Infidelium, latronum, sicariorum, & hujusmodi. Judicium ergo Ecclesiæ in hoc non fallitur, quia definit aliquem esse Sanctum, puta Divum Hieronymum, sed non definit tale Corpus esse Divi Hieronymi, & fieri potest, ut Anima, quæ illud Corpus informabat, fuerit alterius, & crucietur in Inferno, licet nec circa approbationem Reliquiarum error sit præsumendus, ut ibi per eum, maximè in Ecclesia Romana ad hoc Cap. 1. *infra de Reliq., & venerat. Sanct., & notat per Joannem Andream in Cap. à nobis, il secondo num.*4. *de sent. Excommunic.* Hæc Fagnanus. Permissa itaque authoritate Augustini, non inde sequitur summum certitudinis gradum prærequiri antequam accedamus ad venerationem Reliquiarum, cum & illo caruisse dicat, & tamen à Cultu non cessasse profitetur.

Redibit iterum asserta authoritas in Tractatu Dogmatico de Canonizatione Sanctorum, ibique expendam, an debeat Augustino adscribi, vel non: nunc satis sit ostendisse solam certitudinem moralem sufficere, ut Sanctorum Reliquias debito honore prosequamur, errorem Communem non esse præsumendum, qui si aliquando sequatur, non ideo remissiores esse debent Fideles in veneratione Sanctorum.

CAPUT VIII.

Jacobi Piccinini audacia reprimitur.

STATUERAM amplius non immorari referendo, quæ moderni hæretici clamitant in Cineres Sanctorum. Satis me dixisse arbitrabar ad demonstrandum Cultum, satis ad convincendum de falsitate negantes. Accidit autem, dum hæc scriberem, ut audacissimi hominis Jacobi Piccinini Opus perlegerem, & in Apologetico pro Novatoribus §. 12. nullius Religionis hominem viderim insurgere adversus Ecclesiam Romanam, quæ commendat Sacrarum Reliquiarum Cultum. Posthabito quocumque signo, non solùm Christianæ modestiæ, sed humanitatis, quæ inter efferas gentes solet reperiri: totus est in dicteriis, totus in calumniis. Quò virus simplicium corda penetraret, nostra vernacula lingua conscripsit, seu blasphemavit.

Itaque breviter, perstrictè, atque summatim, quæ præsentis instituti nostri proposito adversari videntur, proponam ad confutandum, remittendo Lectorem ad magnificum Volumen Eminentissimi Cardinalis Gotti, si optet uberius, plenius, ac planius totam Jacobi Piccinini audacem inscitiam devictam.

Recensito ergo articulo ait: *Rebellis vocari meritò potest ille Filius, qui dum ostendit Reliquias Patris, Testamentum abscondit, ejus præcepta contemnit; similiter operatur Ecclesia Romana: Petri, & Pauli Sacra Scripta pessumdat, & interim de eorum Reliquiis gloriatur. Nec arduum est causam perscrutari; Absque lingua sunt Reliquiæ, nullum adest*

adest periculum, ut contra Pontificem clamitent; Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli Capita, Romanas novitates non reprobant, uti eorum Scripta faciunt.

Nollem mansuetudinem oblivisci, sed quis valeat justam indignationem continere, audiendo, quæ Piccininus absque ullo pudore, protulit? Contumax, & rebellis appelletur Filius, qui parvipendit, immò contemnit Præcepta Parentis. At Romanam Ecclesiam nihil æstimare Scripta Apostolorum Petri, & Pauli dicit, sed non probat Piccininus. Nunquam abscondit Ecclesia, quæ pro ejus utilitate scripserunt Apostoli, nunquam expunxit è cathalogo divinarum Scripturarum percelebrem Epistolam Pauli ad Hebræos, uti ausi fuere Centuriatores, Lutherus, Kemnitius, & alii, quos defendendos suscepit Piccininus. Nunquam subdubitavit de secunda Petri; Illibatè custodivit semper Ecclesia has sacratissimas Epistolas, veluti ditissimum Patrimonium, ac venerabile Testamentum Parentum suorum, nihil contrarium addendo, nec minimum jota subtrahendo.

Novemdecim Sacræ Scripturæ loca depravasse, partim mutilasse Lutherum, compertum est apud Eruditos. Et ut ad rem nostram propius accedamus: ubi in Paulinis Epistolis legitur: ad Romanos 3. *Arbitramur hominem justificari per Fidem*: addidit, *solùm*, ut operum necessitatem excluderet. Ad Galatas 4. *Factum ex Muliere*: adulteravit dicendo, *natum ex Muliere*: cum non pauca injuria purissimæ Dei Genitricis. Ad Ephesios 6. legitur: *Accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti state*; abstulit τὸ, *perfecti*, ut nihil unquam perfecti in homine statueret, sed omnia

omnia peccatum esse blasphemaret, & ad Thessalonic. 4. id quod habetur, *ut abstineatis vos à fornicatione*: omisit, ut liberius operibus carnis vacare posset. En qui depravarunt Scripta Apostolorum Petri, & Pauli. En qui abscondunt Testamentum Parentum, vel si aliquando protulerint, mutilum, & cum adjectionibus contrariis. Catholica, autem, quæ Romana est Ecclesia, Cathedram habet veritatis, quam à Petro recepit, quamve per universum Orbem prædicari gaudebat Paulus, fideliter servavit depositum Sacrarum Scripturarum, & servatura est usque ad consumationem sæculi. Quare Filiis suis pientissima Mater, & Parentum integrum Testamentum revelat, & eorum Sacras Exuvias, quibus divinitus locupletata fuit, exhibet ad venerationem; in utrisque gloriatur, utraque possidens. Caveant qui utrisque detrahunt hæretici. Nequit Ecclesia Romana timere; A tramite veritatis non deviasse scimus Matrem nostram, quamobrem pertimescere non debet scripta Apostolorum, quasi condemnantia novitates ejus, cum semel Fidei doctrinam ab eisdem Apostolis acceptam, non dimiserit. Causa ergo à Piccinino superius adducta una cum Authore vilescat, ac pereat, & Joannem Chrysostomum Urbem hanc nostram collaudantem, etiam ex eo quod Corpora Sanctorum Petri, & Pauli possideat, audiamus: *Ob id illam beatam prædico, quod erga illos Paulus dum viveret adeo fuit benevolus, adeo illos amavit, & coram disseruit, & postremò vitam apud illos finivit. Cujus Sanctum Corpus ipsi possident: & propterea Civitas illa hinc facta est insignis magis, quam ab aliis rebus omnibus: & tanquam Corpus magnum, ac validum duos habet oculos fulgentes: Sanctorum, videlicet, horun Corpora. Non ita*

Joan. Chrysost. in Epist. ad Romanos serm. 32.

ita Cælum ſplendeſcit, quando radios Sol dimittit, quemadmodum Romanorum Urbs duos iſtos fulgores ubique terrarum emittens. Horum Sanctorum Corporum fulgores ſuſtinere nequivit hæreticus, & ad tenebras mendacii confugit.

Sed videamus, an quæ in ſequentibus articulis dixerit. Articulo octavo: *Vigilantium inter hæreticos non eſſe adnumerandum cenſeo, quia ab Auguſtino, & Theodoreto in hæreticorum cathalogo non refertur, immò ab ipſo Hieronymo, ut Sanctus collaudatur: ejuſdem ſententiæ Vigilantium, & Hieronymum fuiſſe aſſero, quamvis unus alterius ſenſum non penetraret*.

Eruditiſſimum Opus Aurelii Auguſtini ad *Quodvultdeum* non legiſſe arbitror Piccininum, nam ſi ejus lectioni vacaſſet, alios intellexiſſet fuiſſe hæreticos, qui in illo opere non adnotantur. Ex Poſſidio cap. 5., ex Sancto Iſidoro cap. 9. de Viris illuſtribus, ex Primaſio Africano Epiſcopo, denique ex cenſura, quæ præfigitur operi ejuſdem Auguſtini, noſſe debuerat librum hæreſeon, morte interveniente, imperfectum ab Auguſtino fuiſſe relictum. Sed nè fortè poſſit nobis reponere librum ad *Quodvultdeum* imperfectum appellari, non in numero hæreticorum imminuto, ſed in altera parte, quam promiſit Auguſtinus, ſcilicet, *in poſterioribus partibus, quid faciat hæreticum, diſputabitur*, quæ diſputationes ob mortem tanti Doctoris deſiderantur, nè, inquam, hoc in ſui excuſationem adducat hæreticus conſulamus Auguſtinum, qui non omnes retuliſſe hæreſeos ingenuè fatetur: *Ecce*, inquit, *quam multas commemoravimus hæreſes, nec tamen modum tuæ poſtulationis implevimus. Ex quo, enim, Chriſtiana Religio (ut verbis tuis utar) hæreditatis pro-* *Div. Auguſt. ad Quodvultdeum.*

promissæ nomen accepit, quæ hæreses ortæ sint, quomodo commemorare omnes potui, qui omnes nosse non potui? Quod ideo existimo, quia nullus eorum, quorum de hac re scripta legi, omnes posuit: quandoquidem inveni apud alium, quas apud alium non inveni, & rursus apud istum, quas ille non posuit. Ego autem propterea plures, quam ipsi posui, quia collegi ex omnibus, quas omnes apud singulos non inveni, additis etiam his, quas ipse recolens apud ullum illorum invenire non potui. Unde meritò credo, nec me posuisse omnes, quia nec omnes, qui de hac re scripserunt legere potui, nec hoc quemquam eorum video fecisse quos legi..... Audivi scripsisse de hæresibus Sanctum Hieronymum, sed ipsum ejus opusculum, nec in nostra Bibliotheca invenire potuimus, nec unde possit accipi scimus: quod si tu scieris perveni, & ego per te ad aliud perveniam, & forsitan habebis meliùs aliquid, quam hoc nostrum: quamvis nec ipsum, quamvis hominem doctissimum omnes hæreses arbitrer indagare potuisse, & certè Abeloitas nostræ Religionis hæreticos, quantum existimo, ille nescivit, sic fortè, & alibi alios in obscurissimis locis reconditos, ejusque notitiam ipsa locorum suorum obscuritate fugientes.

Immunem vindicet nunc Vigilantium ab hæresi Piccininus. Quia ab Augustino non fuit recensitus inter hæreticos, ideo non erit talis? Firmissima Augustini sententia est, nec Celsum omnes Philosophorum sectas, narrasse, Sanctum Epiphanium Cyprium, Philastrium Brixiensem, nec doctissimum Hieronymum, omnes hæreses retulisse, plures effugisse, & ipsum Augustinum in data authoritate cognovimus. Nihil enim confert causæ Vigilantii, si Augustini notitiam evaserit. Abeloitæ hæretici erant, quamvis ignoraret Hieronymus, sciret Augusti-

gustinus. Vigilantius itaque hæreticus fuit, quamvis ignoraret Augustinus, sciret Hieronymus, qui nisi certior fuisset redditus per Riparium, & Desiderium Presbyteros Gallos, ignota, & eidem Hieronymo remansisset hæresis Vigilantiana. Vix nata hæc hæresis, fuit extincta, nec Sectatores habuit; Galli enim puritatem Fidei diligentes, illicò insurrexerunt mittentes in Palestinam, qui nuntiarent Hieronymo omnium hæreticorum hosti infensissimo: hic acceptis litteris, unius noctis spatio, hæresim, & Authorem repressit: adfuit, & providentia Dei terribilis in consiliis super Filios hominum; Immisit, enim, barbaras gentes Gothorum, Alannorum in Galliarum Regna, & de medio impium cum ejus impietate abstulit. Quid ergo mirum, si reticuerit hanc hæresim Augustinus? Addere aliquid ex abundantia possumus, quod si Augustinus Vigilantii dogma scivisset, nec in suo subnotasset libro ad *Quodvultdeum*, Augustinus esset trahendus ad sensum Ecclesiæ Catholicæ, non Ecclesia ad sensum Augustini: major est, enim, authoritas Ecclesiæ Catholicæ, quam Augustini, Hieronymi, vel cujuscunque Doctoris in particulari: hoc dixerim, non ex necessitate: error, enim, ab Hispano homine in Gallias delatus, subitòque extinctus, qui dumtaxat post plura sæcula revixit in Copronymo, in Witcleph, Luthero-Calvinistis, à Sancto Doctore recenseri non poterat, qui usus fuit Cathalogo Tertulliani, Sancti Epiphanii, Sancti Philastrii; & Sancti Hieronymi Opus in sua Bibliotheca invenire non potuisse profitetur. Sed si personam Vigilantii non subsignavit Augustinus, errorem confutasse superius demonstravimus Prima Parte Capite 3. Fortè ex Sanctis Patribus nullus est, qui

tantum deferat Reliquiis Sanctorum, ſicuti Auguſtinus. Caput octavum libri vigeſimi ſecundi de Civitate Dei relegat Piccininus, & deſinat irridere nobis, qui ſi quas patimur anguſtias, illicò recurrimus ad Memorias Martyrum, ibique addiſcet novum hoc non eſſe in Eccleſia Dei: paſſim in Africa fieri ſuo tempore teſtatur Sanctus Doctor: *Erat*, inquit, *quidam Senex Florentius Hipponenſis noſter, homo religioſus, & pauper, qui Sartoris ſe arte paſcebat, Caſulam perdiderat, & unde ſibi emeret non habebat: ad viginti Martyres, quorum memoria apud nos eſt celeberrima, clara voce, ut veſtiretur, oravit...... Ecce quomodo viginti Martyres te veſtierunt*. Et paulò poſt ſubdit: *Itemque apud nos vir Tribunitius Eleuſinus ſuper memoriam Martyris, quæ in Suburbano ejus eſt, ægritudine exanimatum poſuit Infantulum Filium ſuum, & poſt orationem, quam cum multis lacrymis ibi fudit, viventem levavit: quid faciam? Urget hujus Operis implendi promiſſio, ut non hic poſſim omninò commemorare quæ ſcio: & proculdubio plerique noſtrorum, cum hæc legent, me tanta prætermiſiſſe, quæ utique mecum ſciunt, quos jam nunc, ut ignoſcant rogo, & cogitent quam prolixi laboris ſit facere quod me hic non facere ſuſcepti Operis neceſſitas cogit*. Hæc Auguſtinus antiquam oſtendens conſuetudinem orandi, & recurrendi ad Martyrum Memorias: quare, ſi Urbs Romana ſub anno milleſimo ſeptingenteſimotertio, dum inſolitis vexaretur motibus Terræ, properavit ad Sanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli Sepulchrum, & eorum Sacras Reliquias publicè expoſuit venerationi; immeritò à Piccinino reprehenditur: nec repetat inquiens: *Vellem, ut unus Jeſuita mihi aſſereret, an antiqui de-*

Div. Auguſt. lib.22. de Civit.Dei cap.8.

Piccininus artic.12.§.6.

deferrent infirmos ad Sepulchra Sancti Stephani, Jacobi. Eleusinus etenim, de quo loquitur Augustinus, Filium detulit ad Memoriam Martyris Stephani: ex ejus oleo perunctus revixit Irenæi Collectarii Filius: ex floribus cæca Mulier protinus vidit: Lucillus Episcopus fistula liberatus: hæc omnia operatus est Deus, narrante Augustino, cum ad Memoriam Stephani veniebat magnæ multitudinis concursus, & occursus. Hoc te, ò hæretice, edocere possunt Jesuitæ, & desinas admirari, si videris languidos efferri ad Sanctorum Sepulchra, ibique inspexeris collucentes lampades, flores Altaria ornantes: hæc omnia à mille, & biscentum elapsis annis in Dei Ecclesia fiebant, non contradicentibus, sed approbantibus sanctissimis, ac doctissimis Episcopis, qui & aliorum Sæculorum mores optimè noverant.

August. loco citato.

Jam ferè exciderat quod superius jactitabat Piccininus de titulo Sanctitatis Vigilantio attributo à Sancto Hieronymo: Fateor in Epistola ad Paulinum hæc habet Hieronymus: *Sanctum Vigilantium Presbyterum qua aviditate susceperim, melius est, ut ipsius verbis, quam meis discas litteris, qui cur tam citò à nobis profectus sit, & nos reliquerit, non possum dicere, ne lædere quempiam videar. Tamen quasi prætereuntem, & festinantem paululum retinui, & gustum ei nostræ amicitiæ dedi, ut per eum discas quid in nobis non desideres.*

Hieronymus Epist. 13. ad Paulinum.

Scio Henricum Gravium insignem Theologum Ordinis Prædicatorum subdubitasse, an Vigilantius, qui recensetur in hac Epistola ad Paulinum, sit idem adversus quem fortissimè pugnat Hieronymus, sed absit hæc dubitatio: si quis enim vult contentiosus esse, hoc nostra consuetudo non pati-

Henricus Gravius in Epist. S. Hieronymi.

tur. Sit idem Vigilantius, qui uno tempore conclamatur ut Sanctus, in altero reprobatur ut hæreticus; In Palestinam speciem pietatis præseferens, in Galliis hæreticam pravitatem disseminans: brevi temporis intervallo, quo cum Hieronymo versatus est, nihil in eo apparuit unde damnaretur, fortassis aliquid eluxit ut commendaretur. Sed cum sola perseverantia coronetur, & plures sint quorum laudantur initia, titulus ille Sanctitatis nihil profuit Vigilantio, qui non perseveravit. Quis Sanctum non appellasset Judam in initio Apostolatus? Quis non reprobasset Paulum, quando persequebatur Ecclesiam Dei? In principio Judas Sanctus, & Apostolus, in fine proditor, & apostata. In principio Saulus judaizans, & persecutor Christianorum, in fine Paulus, & Prædicator veritatis. In Palestina itaque Vigilantius, Sanctus fuit vocatus à Hieronymo, in Galliis ut hæreticus ab eodem judicatus. Magnum quid est, si varientur nomina, cum varientur mores? Quamvis ut verum fateamur, hæsitavit semper Hieronymus de probitate, ac Fide Vigilantii, & in laudata Epistola ad Paulinum aliquid subindicant illa verba: *Qui cur tam citò à nobis profectus sit, & nos reliquerit, non possum dicere, nè lædere quempiam videar*. Sed clarius loquitur Epist. 75. *Alterius potius acquievi, quam meo judicio, & oculis aliud cernentibus, aliud Schedulæ credidi, quam videbam*. Sanctum, uti erat, judicavit Hieronymus Paulinum Nolanum Antistitem; Sanctum appellavit Vigilantium propter Epistolam commendatitiam Paulini. Sanctitas asserta à Hieronymo respiciebat merita mittentis, non missi: aliud Schedulæ credidit, quam videbat; quid enim viderit declarat. *In hac Provincia*, inquit, *cum subi-*

Hieronymus ut supra.

Idem Ep. 75.

Idem adversus Vigilantium.

ſubitus terræmotus, noctis medio omnes de ſomno excitaſſet: tu prudentiſsimus, & ſapientiſsimus Mortalium, nudus orabas, & referebas nobis Adam, & Evam de Paradiſo. Et illi quidem apertis oculis erubuerunt, nudos ſe eſſe cernentes, & verenda texerunt arborum foliis: tu & tunica, & Fide nudus, ſubitoque timore perterritus, & aliquid habens nocturnæ crapulæ, Sanctorum oculis obſcænam partem corporis ingerebas, ut tuam indicares prudentiam. Tales habet adverſarios Eccleſia: hi duces contra Martyrum Sanguinem dimicant. Ex his poſtremis verbis riſu excipiendum eſt quod vult ſuadere Piccininus, Sanctum, ſcilicet Hieronymum ejuſdem fuiſſe opinionis cum Vigilantio; Chriſtianæ pietatis officium dicebat Hieronymus, Martyres, eorumque Reliquias venerari; Vigilantius crimen idololatriæ clamabat. Qui Martyrum Baſilicas ingrediebantur ad orandum commendabat Hieronymus, ut verè Chriſtianos, ac Religioſos; Vigilantius reprobabat ut ſacrilegos, & cinerarios. Unus venerabatur prodigia, quæ in Sepulchris Martyrum operabantur: alter argumentabatur contra virtutes, & ſigna, & dicebat, ea prodeſſe incredulis, non credentibus. Si talia ſentientes ejuſdem judicas opinionis, de medio ſublata eſt omnis contrarietas. Paulatim Catholicos eadem ſentire cum Calviniſtis: Calviniſtas cum Mahumethanis: hos cum Ethnicis declarabis; hanc confuſionem optares, ut omnem deſtrueres Religionem. At nos ſemper conteſtabimur. *Quæ participatio juſtitiæ cum iniquitate? Aut quæ ſocietas lucis ad tenebras? Quæ autem conventio Chriſti ad Belial? Aut, quæ pars Fideli cum infideli?* Una eſt Catholica Eccleſia extra quam eſt omnis hæreticus, quia propriam ſequitur electionem.

Secund. ad Corinth. 6. 14. 15.

nem. Hieronymus docendo Cultum esse reddendum Sanctorum Reliquiis, Ecclesiæ Catholicæ tenebat unitatem. Vigilantius detrahendo Cultui, erroris sui amplectabatur proprietatem. Penetravit sensum Vigilantii Hieronymus, & vidit illum longè recedere à veritate Catholicæ Fidei, ideoque Judæum, & Samaritanum judicavit. Nunquam adeo exarsit Sanctus Doctor, quam contra hæreticum hunc, & quamvis fateatur de semetipso: *Nequaquam me hæreticis pepercisse, & omni egisse studio, ut hostes Ecclesiæ, mei quoque hostes fierent*. Tamen Ripario scripsit: *Fateor tibi dolorem meum; sacrilegiam tantum Vigilantii, patienter audire non possum: legi enim Siromasten Phinees, austeritatem Eliæ, zelum Simonis Cananæi, Petri severitatem Ananiam, & Zaffiram trucidantis, Paulique constantiam, qui Elymam Magum, viis Domini resistentem, æterna cæcitate damnavit. Non est crudelitas pro Deo pietas, unde, & in Lege dicit: Si Frater tuus, & Amicus, & Uxor, quæ est in sinu tuo depravare te voluerit à veritate: sit manus tua super eos, & effunde sanguinem eorum, & auferes malum de medio Israel*. Judicet nunc Lector, an ejusdem fuerit opinionis Hieronymus cum Vigilantio? An unus alterius sensum non penetraverit?

Hieronym. adversus Pelagium.

Idem qu. 53.

Verum aliquid permittamus Piccinino, ut sciverit solus, quod alii nunquam scire potuerunt. Edoceat interim nos, quænam fuerit mens Vigilantii, ad quam pertingere non potuit acutissimus Hieronymus? Adaperiat nobis hanc parabolam, revelet Mysterium hoc magnum. Fortè Vigilantius indignas Cultu judicavit Sanctorum Reliquias? Et hanc blasphemiam aptissimè novit,& exhorruit Hieronymus, quare Catholicæ Fidei zelo justissimè suc-

ſuccenſus, inſurrexit, ut deprimeret naſcentem hæreſim. Crimen Idololatriæ dixit Vigilantius ingredi Martyrum Baſilicas, & hoc delirium non ignoravit Sanctus Doctor, & ut liberaret ab inſania hominem, validum adhibuit medicamen, inquiens: *Sentio, ſentio infeliciſſimè Mortalium, quid doleas, quid timeas ..... Do conſilium, ingredere Baſilicas Martyrum, & purgaberis.* Adhuc unum ſupereſſe poterit in quo convenirent ambo: ut dicerent ſolum Deum eſſe adorandum, ſed ex hoc principio malè intellecto à Vigilantio, diſſenſionis caput oriebatur: inferebat Catholicè Hieronymus, Cultum ſupremum adorationis, quem latriæ vocamus, ſoli Deo eſſe reddendum: Sanctis vero religioſum honorem. Dedimus ſupra authoritatem Sancti Doctoris, quam, & hic libet repetere: *Nos autem, non dico Martyrum Reliquias, ſed nè Solem quidem, & Lunam, non Angelos, non Archangelos, non Cherubim, non Seraphim, & omne nomen quod nominatur, & in præſenti Sæculo, & in futuro, colimus, & adoramus, nè ſerviamus Creaturæ potius, quam Creatori; qui eſt benedictus in ſæcula. Honoramus autem Reliquias Martyrum, ut ejus cujus ſunt Martyres adoremus.* Honorem hunc proſcribebat Vigilantius dicens apud eundem Hieronymum: *Magnum honorem præbent hujuſmodi homines beatiſſimis Martyribus, quos putant de viliſſimis cereolis illuſtrandos: quos Agnus, qui eſt in medio Throni cum omni fulgore Majeſtatis ſuæ illuſtrat.* Vide ſacrum honorem, quem fatebatur Hieronymus, denegatum Martyrum Reliquiis à Vigilantio. An autem aliud eſſet latens, in quo ad invicem convenirent, & non ſe intelligerent, nè temerè aliquid dicamus, à Piccinino expectabimus declarandum; interim ad alia tranſeamus. §. 33.

Hieronymus Epiſt.53.

Idem adverſus Vigilantium.

Digitized by Google

§. 33. Bellum indicit Sacris Peregrinationibus: *Currimus ab uno ad aliud Templum : ab Urbe Romæ ad Ædem Lauretanam, ab hac Jerosolymam petimus*. Paucis quidem, sed irrisoriis verbis reprehendit antiquissimum morem invisendi, ac venerandi loca sacra. Ægrè ferunt Novatores has Peregrinationes, & Claudius Taurinensis, Jona Aurelianensi narrante, cum Crucis adorationem negasset, pariter detestatus fuit iter susceptum devotionis: eadem impietatis vestigia calcarunt Witclephistæ, Lutherani, Calvinistæ, Peregrinationes votivas inanes conclamantes, in quibus operam, pecuniam tempus, stultè vulgus amittit.

Vos ergo soli sapientes, vosque soli prudentes, quibus datum est, peregrinos non esse super Terram, tempus non terere, & pecuniam reservare? Sed ostendite ex quibus Sacræ Scripturæ textibus prohibeamur adire loca Sanctorum? Non tantæ authoritatis estis, ut verba vestra debeant absque probantibus textibus suscipi. Nos in simplicitate nostra iter assumentes ad Memorias Martyrum, aliorumque Sanctorum visitandas, exemplis Majorum provocamur, dicente Eusebio Cæsariensi: *Nos Christiani veræ pietatis milites, ut Dei Amicos honorantes, ad Monumenta ipsorum accedimus, votaque ipsis facimus tanquam viris Sanctis, quorum intercessione ad Deum non parum adjuvari profitemur*. Præsto etiam adest authoritas Divina, quæ Deum demonstrat aliqua elegisse loca, in quibus vellet specialiter honorari; & ut ad ea confluerent Populi, & Nationes. Phase debebat immolare Israeliticus Populus, at non in omni loco, nec in qualibet Urbe apparere necesse erat coram Domino, sed Deus locum designavit: do textum: *Non poteris immo-*

Eusebius de præparat. Evangel. lib. 13. cap. 7.

Deuteron. 16. 5. 6. 16.

molare Phase in qualibet Urbium tuarum, quas Dominus Deus tuus daturus est tibi, sed in loco, quem elegerit Dominus Deus tuus, ut habitet nomen ejus ibi..... tribus vicibus per annum apparebit omne masculinum in conspectu Domini Dei tui in loco, quem elegerit in Solemnitate Azymorum, & Solemnitate Hebdomadarum, & in Solemnitate Tabernaculorum. In libro primo Regum cap. 1. refertur Patrem Samuelis Elcana ascendisse statutis diebus de Civitate sua, ut Domino Deo Exercituum in Silo sacrificaret. Si dixerint inanem hanc Peregrinationem, à Sancta Muliere Anna Elcanæ uxore confundentur, quæ voti, & petitionis suæ fructum retulit à Domino: *Cum esset Anna amaro animo, oravit ad Dominum* 1. Regum 10. 11.
flens largiter, & votum vovit, dicens: Domine Exercituum, si respiciens videris afflictionem Famulæ tuæ, & recordatus mei fueris, nec oblitus ancillæ tuæ, dederisque servæ tuæ sexum virilem: dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus, & novacula non ascendet super caput ejus. Voti compos effecta Mulier, iterum Peregrinationem suam instituit, & assumpto Puerulo, quem ablactaverat, commodavit eum Domino: quamvis enim priùs ascendisset Elcana, Anna noluit pergere, dum adhuc ab uberibus ejus penderet infantulus: *& adduxit eum secum postquam abla-* Eo loco 24.
ctaverat, in vitulis tribus, & tribus modiis farinæ, & amphora vini, & adduxit eum ad domum Domini in Silo. Multiplex hic peregrinandi modus describitur, & ex præcepto Domini ad celebrandum Phase, & ut in sanctiori loco Deus honoretur ad obtinendum beneficium, & pro accepto debitas ad reddendas grates. Quamvis primus modus adveniente plenitudine legis gratiæ, quia figurativus erat, cessarit, eique successerit oblatio munda Corporis, &

Sanguinis Domini, alii tamen ſuperſunt modi. Quovis enim tempore licitum redditur adire ea loca, in quibus magis abundè oſtendit Deus divitias miſericordiæ ſuæ, vota Fidelium ſuſcipit, ac exaudit. Nec unquam legimus objurgatam piam illam Fœminam, quia aſcenderit ad deprecandum Dominum, ut auferret à ſe opprobrium ſterilitatis, vel Puerum adduxerit, quem pepererat. Quinimò Eunuchum

Actor. 8. 27. Candacis Reginæ, dum veniſſet in Hieruſalem, ut adoraret, Fidei Myſteria didiciſſe novimus: Feſti-

Actor. 20.16. naſſe Paulum ſi poſsibile eſſet, ut diem Pentecoſtes celebraret Jeroſolymis. Sed quid dicet Piccininus de Puero Jeſu quotannis peregrinante in Hieruſa-

Lucæ 2. 41. 42. 43. lem una cum Sanctis Parentibus: *Et ibant Parentes Jeſu per omnes annos in Hieruſalem in die ſolemni Paſchæ, & cum factus eſſet annorum duodecim, aſcendentibus illis Jeroſolymam ſecundum conſuetudinem diei Feſti, conſumatiſque diebus, cum redirent, remanſit Puer Jeſu in Hieruſalem, & non cognoverunt Parentes ejus.* Tantus occurſus erat Peregrinorum in Hieruſalem, ut multi ex gentibus inter eos numerarentur, qui venerant, ut adorarent. Religioſum itaque, ſi reputatum fuit, peregrinari in Hieruſalem antè adventum, cur poſt conſumatum noſtræ Redemptionis ſacroſanctum Myſterium, ut impium judicabitur? Sanguis Jeſu non habebit vim ſanctificandi celeberrimam illam Regionem, ut præ cæteris nequeat viſitari? Utinam mihi daretur adorare ubi ſteterunt pedes Jeſu, ubi natus, ubi crucifixus, ubi mortuus Dominus vitæ. Non alienum eſt, non ſuperfluum, ſed valdè congruum Catholicæ religioni ea inviſere loca, in quibus opus noſtræ ſalutis incepit, ut in Æde Lauretana; ubi impletum per mortem Chriſti; ac demum ubi fuit per Mar-

Martyrum Sanguinem testificatum. Adeò solemne fuit Majoribus nostris has Sacras Peregrinationes frequentare, ut possimus dicere cum Hieronymo: *Longum est nunc ab Ascensu Domini usque ad præsentem diem per singulas ætates, qui Episcoporum, qui Martyrum, qui Eloquentium in Doctrina Ecclesiastica virorum, venerint Jerosolymam, putantes se minus Religionis, minus habere scientiæ, nec summam, ut dicitur, manum accepisse virtutum, nisi in illis Christum adorassent locis, de quibus primum Evangelium de patibulo coruscaverat.* Non stolidum vulgus recenset Hieronymus properasse Jerosolymam versus, sed Episcopos, Martyres, ac Eloquentissimos in doctrina Ecclesiastica, ut pium hunc usum à nobiliori portione Gregis Christi incepisse intelligamus. Erubescant Lutherus, Calvinus, Piccininus, qui Sanctas Peregrinationes, ut fatui vulgi opiniones reprobarunt, ut inanes contempserunt. Fatua ne Helena Constantini Mater, fœmina incomparabilis fide, & religione animi, ac munificentia singulari, quæ divinis, ut ait Ruffinus, admonita visionibus Jerosolymam petiit? Fatua Paula Romana, quæ teste Hieronymo cuncta loca Jerosolymis tanto ardore, ac studio circuivit, ut nisi ad reliqua festinaret, à primis non posset abduci, prostrataque ante Crucem, quasi pendentem Domiuum cerneret, adorabat? Ingressa Sepulchrum resurrectionis osculabatur lapidem, quem ab ostio monumenti amoverat Angelus; & ipsum corporis locum, in quo Dominus jacuerat, quasi sitiens desiderantes aquas, fideli ore lambebat? Si fœmineam dixerint devotionem Heterodoxi, dignam clamabimus, ut illam imitentur viri. Ab hac devotione non abhorruit laudatus Hieronymus. Hanc futuram in Regibus, &

Hieronymus Epist. 19.

Ruffin. lib. 1. cap. 7.

Hieronymus Ep. 27.

 Prin-

Principibus hujus sæculi, etiam ad Sanctorum Sepulchra, olim vaticinati sunt Prophetæ, ut explicat Augustinus: *Videtis ipsa simalacra, vel confringi, vel incendi, vel includi, vel destrui, & contrà eadem simulacra, pro quibus hujus sæculi ipsæ potestates Christianos occidebant, impetus suos, legesque vertisse, & imperii nobilissimi eminentissimum culmen ad Sepulchrum Piscatoris Petri submisso Diademate supplicare. Hæc omnia Scripturæ Divinæ, quæ in manus omnium jam venerunt ante longissima tempora, futura esse, testatæ sunt.* Idem repetit Joannes Chrysostomus homil.66. *Christus tunc omnem terrarum Orbem traxit ad se adorandum, cum mortuus fuisset. Quid de Christo loquor, cum & Discipulos, postquam obierunt, tunc effulgere fecerit? Quid dico Discipulos? Nam, & eorum loca, & Sepulchra, & tempora, perenni memoria celebrari curavit...... Itaque quo regias quidem aulas videat, nullus unquam peregrinatus fuit: multi verò Reges plerumque hujus spectaculi gratia peregrinati sunt.* De semetipso fatetur Sanctus Antistes magno desiderio urgeri, visitandi Carceres, & Catenas Apostoli Petri, præpediri tamen, pastorali sollicitudine: *Si ab Ecclesiasticis curis*, inquit, *essem remotus, & esset mihi corpus sanum, ac validum, non recusarem hanc suscipere Peregrinationem, ut solum viderem Catenas, & Carcerem, quo fuit vinctus.* Intermisisse aliquando assiduam studiorum occupationem Origenem, ut Romanam Ecclesiam inviseret tempore Zephyrini Pontificis, testis est Eusebius: Ruffinum Aquilejensem, & Melaniam Jerosolymis excepisse, qui veniebant eò voti causâ, Episcopos, Monachos, & Virgines, & omnes qui adventabant suis fovisse expensis, Palladius refert. Ad S. Hippoliti Templum,

Augustinus Epist.12.

Jo: Chrysost. homil 13. in Epist. ad Ephes.

Euseb. Hist. Eccles. lib.6. cap.12.

plum, quam magnus Peregrinantium accesserit numerus, mirè describit Aurelius Prudentius, qui floruit sub Theodosio seniore, sic enim hymno undecimo de Sancto Hippolito canit.

Manè salutatum concurritur, omnis adorat,
Pubes eunt, redeunt Solis ad usque obitum:
Conglobat in cuneum latios simul, & peregrinos,
Permixtìm Populos Religionis amor.
Oscula perspicuo figunt impressa metallo,
Balsama diffundunt, fletibus ora rigant.
Jam cum se renovat decursis mensibus annus,
Natalemque diem, passio festa refert:
Quanta putas studiis certantibus agmina cogi,
Quæve celebrando vota coire Deo.
Urbs augusta suos vomit, effunditque Quirites,
Una, & Patricios ambitione pari.
Confundit plebeja Phalanx umbonibus æquis
Discrimen Procerum præcipitante Fide.
Nec minùs Albanis acies se candida portis
Explicat, & longis ducitur ordinibus.
Exultant fremitus variarum hinc inde viarum
Indigena, & Picens, Plebs, & Hetrusca venit.
Concurrit Samnitis atrox, Habitator, & altæ
Campanus Capuæ, jamque Nolanus adest.
Quisque sua lætus cum conjuge, dulcibus, & cum
Pignoribus, rapidum carpere gestit iter.
Vix capiunt patuli Populoram gaudia campi
Hæret, & in magnis densa cohors spatiis.
Angustum tantis illud specus esse Catervis,
Haud dubium est, ampla fauce, licet pateat.
Stat sed justa aliud, quod tanta frequentia Templū
Tunc adeat cultu nobile regifico.

Si

Digitized by Google

Si vellem Majorum noſtrorum deſcribere, ac omnes referre Peregrinationes, prolixitate, tædio afficerem legentes, nec ad finem pertingerèm laboris, fortaſſis inutilis, quippecum omnibus notum ſit in quovis ſæculo properaſſe ad loca celebriora, ubi Deus manifeſtabat Omnipotentiam ſuam. Eccleſiaſticas conſulere poterit Hiſtorias Piccininus, ubi morem antiquiſſimum, non inutilem, ſed valdè commendabilem ſemper viguiſſe intelliget, & dumtaxat poſt exortam hæreſim Witcleph, ac modernorum Novatorum, bellum incepiſſe contrà Sacras Peregrinationes: interim audiat Georgium Scholarium, virum inter Græcos ſapientiſſimum: *Ibi oportet eſſe Eccleſia, ubi Chriſti ſignum refulget, ubi palàm Chriſti Fides prædicatur, ubi terræ Reges, & Principes, venientes ad ſacra loca inſpicienda, & Apoſtolorum Capita adoranda, una cum illis, & Præſidem eorum Pontificem adorant, & ejus pedibus advolvuntur.*

Sect. 17. de Primatu Papæ.

Cabilonenſem Synodum ſub anno 813. celebratam nobis opponere poterunt, quæ Peregrinationes devotionis ergo, reprobare videtur.

Attamen Patres Cabillonenſes redarguunt illos, qui ſub prætextu devotionis circuibant, committentes ſcelera, aut audactèr per omnem viam iniquitatis incedebant, ſub ſpe veniæ impetrandæ, ad loca ſancta peregrinantes. Plurimùm errabatur à nonnullis ſivè Clericis, ſivè laicis, divitibus, & pauperibus, qui putabant impunè peccare, ſive peccaſſe, quia Sanctorum memoriam oraturi frequentabant. Patres ergo, girovagis delinquentibus modum imponere cupientes, aliqua ſtatuerunt circà Peregrinantes. Juvat eoſdem Patres audire cap. 44. 45. *Superiùs ſcripſimus Presbyteros*

Tom. 2. apud Bail. Sam. Conc.

Digitized by Google

teros villicos esse non debere, & nunc eos in Tabernis bibere, cancellarios publicos esse, nundinas insolenter peragere, Romam sive Turonum absque licentia Episcopi sui adire, penitùs decrevimus inhibendum. Nam & à quibusdam, qui Romam, Turonumve, & alia quædam loca sub prætextu Orationis inconsultè peragrant, plurimùm erratur. Sunt Presbyteri, & Diaconi, & cæteri in Clero constituti, qui negligentèr viventes, in eo purgari se à peccatis putant, & ministerio suo fungi debere, si præfata loca attingunt. Sunt nihilominus laici, qui putant se impunè peccare, aut peccasse, quia hæc loca oraturi frequentant. Sunt quidam Potentium, qui acquirendi census gratia, sub prætextu Romani, seu Turonici itineris, multa acquirunt, multos pauperum opprimunt, & quod sola cupiditate faciunt, Orationum, sive sanctorum Locorum visitationis causa, se facere videri affectant. Sunt pauperes, qui vel ideo faciunt, ut majorem habeant materiam mendicandi: de quorum numero sunt illi, qui circumquaque vagantes illò se pergere mentiuntur, vel quia tantum sunt vecordes, ut putent se sanctorum Locorum, sola visione, à peccatis purgari, non attendentes quod ait B. Hieronymus: non Jerosolymam vidisse, sed Jerosolymis benè vixisse laudandum est. Hæc Patres Cabillonenses nullimodè prohibentes sanctas Peregrinationes, sed solùm illas, quæ sub specie sanctitatis, velamen erant plurium iniquitatum. Impensè laudant Patres eos, qui sincero devotionis, ac Fidei affectu iter assumunt, castigantes corpus, & in servitutem redigentes, ut præteritorum delictorum veniam, Sanctis intercedentibus, impetrent, pro collatis bonis gratias agant; subdunt etenim laudati Cabillonenses cit. cap. 45. *Qui verò peccata sua Sacer-*

cer-

cerdotibus, in quorum sunt Parochiis, confessi sunt, & ab his agendæ pœnitentiæ consilium acceperunt, si orationibus insistendo, eleemosynas largiendo, vitam emendando, mores componendo, Apostolorum limina, vel quorumlibet Sanctorum invisere desiderant, horum est devotio omnibus collaudanda. Sæpe contingit, ut ea, quæ bona sunt, ex Hominum nequitia vertantur in malum, & quod est institutum ad salutem, sit ad interitum: nec exemplis indigemus ad hoc demonstrandum; quicumque rationis compos intelligit. Sicque accidit in Peregrinationibus ad limina Sanctorum, quæ si non assumantur ea rectitudine, quæ à Majoribus nostris desideratur, non proficiant: Quare Sanctus Basilius dixit: *Verum enimverò, neque nundinationes illæ, quæ ad Sepulchra Martyrum celebrari solitæ sunt, convenire Nobis putandæ sunt: Neque enim, ullam aliam ob causam, adesse decet Christianus ad Martyrum Conditoria, aut istis contigua loca invisere, quam orandi causa, & ut Sanctorum constantiæ admoniti, in qua illi, nè pietatem amitterent, ad necem usque fortiter perseverarunt, ipsi quoque ad similis fortitudinis æmulationem incitentur.* Defectum itaque reprehendunt PP., qui concomitari Pereginantes solet aliquandò, at loca invisere sacra orandi gratia, pietatis indicium est, & commendatur ab omnibus, qui intrà Catholicæ Ecclesiæ sinum continentur.

Basil. Regul. fus. disputat. respon. 40.

Sed adhuc silere nesciunt Etherodoxi, & dicunt, Deum esse ubique, nec locorum angustiis circumscribi, quarè peculiaria adire loca, est terminis immensitatem, & Divinam Omnipotentiam colligare.

Sapientissimus Salomon, cui Deus contulit sapientiam multam nimis, quamvis sciret, Deum ubi-

ubique esse, fudit tamen preces in Templo, quod erexerat: *Et flexis genibus contra universam multitudinem Israel, & palmis in Cælum levatis ait: Domine Deus Israel, non est similis tui Deus in Cælo, & in Terra, qui custodis pactum, & misericordiam cum Servis tuis, qui ambulant coram te in toto corde suo . . . . ., & nunc Domine Deus Israel, firmetur sermo tuus, quem loquutus es Servo tuo David. Ergò nè credibile est, ut habitet Deus cum Hominibus super Terram? Si Cæli, & Cæli Cælorum non te capiunt, quantò magis Domus ista, quam ædificavi? Sed ad hoc tantum facta est, ut respicias orationem Servi, & obsecrationem ejus, Domine Deus meus, & audias preces, quas fundit Famulus tuus coram te, & aperias oculos tuos super Domum istam, diebus, ac noctibus, super locum, in quo pollicitus es, ut invocaretur nomen tuum.* Perdiscant Novatores ex Salomone, Deum, qui Cœlum, & Terram implet, & ubique est, secundum imperscrutabilem altitudinem consilii sui, aliquandò elegisse, & de die in diem eligere nonnulla loca, ubi specialiter honoretur, & invocetur nomen suum, & exaudiat preces Servorum suorum, illuc in fide, & pietate accedentium. Quis umquam ex Fidelibus negavit, Deum ubique præsentem esse? Attamen, si voluerit potius hìc, quam alibi extendere mirabilia potentiæ suæ, quis poterit eum redarguere? Aut quarè Homines, ut rei judicabuntur, si properaverint ad prodigia, & signa Domini inspicienda? Si opera manuum Hominum quis voluerit considerare, & longum assumpserit iter, silent Hæretici; Si autem singularia, quæ Deus aliquibus in locis operatur, curramus, ut videamus, & Deum admirabilem in Sanctis suis prædicemus, illicò insurgunt, quasi

2. Paralipom. 6. 13. 14. 17. 18. 19. 20.

Jonas Aurelianensis de cult. Imagin. lib. 3.

velimus Deum limitibus circumſcribere: *Licet Deus,* inquit Jonas Aurelianenſis, *ubique præſens ſit, & omnia loca manus ejus fundaverint; Tamen Beati Abraham fidem probaturus, non in quocumque loco, ſed in Monte, quo ſibi placuit, Filium offerri præcepit, & trium dierum ſpatio, ad eumdem locum ſupradictum Virum ire voluit. Eumdem autem locum poſteà ob id fuiſſe clarum, atque inſignem traditur, atque à multis frequentatum; undè, & nomine: in Monte Dominus videbit: eſt inſignitus. Beatus item Moyſes, qui Populum Iſrael docuerat, Domini eſſe Terram, & plenitudinem ejus, Cælum, & Cælos Cælorum: tamen præcepit eis, nè in omni loco, quem vidiſſent, ideſt, qui eis placuiſſet, victimas, & hoſtias offerrent: ſed locum, quem Dominus eorum elegiſſet, aſcendere eos juſſit, & ibi immolare hoſtias. Si locus retinens arcam inſenſibili ligno compactam, & à foris, intuſque deauratam, continentem Urnam Manna plenam, & Virgam unam, Tabulaſque lapideas, meruit nobilitari, tantaque frequentia Populi honorari: cujus putandus eſt ille Religionis, qui complectitur Corpus Apoſtoli, tanquam Cæleſtis Theſauri Arcam? Quibus omnibus docemur non improbandos, nec more tuo ſtultos, inſipienteſque appellandos eos, qui devotionis augumentandæ gratia, interceſſioniſque per ſuffragia quærendæ, Apoſtolorum adeunt limina: quia credimus, quod per hæc, non ſolummodo eorum mentibus adoleſcat Amor circa Divini Cultus ſervitutem, ſed etiam laboris ſui, atque itineris, quæ ſubire volunt intentione Divini Amoris mercede donentur.* Hæc Jonas Aurelianenſis acutè explicans nullum præjudicium inferri Divinæ Immenſitati, ſi ſpecialiter Deus adoretur, ubi refulget per mirabiles ſanationes Corporum, illuminationes Mentis, per

Digitized by Google

per ferventiorem, quam impartitur devotionem: ubique, quidem Deus eſt, & nullo continetur, vel includitur loco qui condit omnia: verumtamen ad iſta, quæ hominibus viſibiliter nota ſunt, quis poteſt ejus conſilium perſcrutari, quare in aliis locis hæc miracula fiant, quare in aliis non fiant? Ea itaque adire loca, in quibus facta ſunt, & fiunt miracula, eſt Domini laudare potentiam; Ex ipſa viſitatione, ſeu Peregrinatione, accenditur charitas in Deum, & in Sanctos ejus: ex charitate zelus imitationis, ex imitatione deſiderium æternæ fruitionis, & conjunctionis. Et hæc, quidem, ſint ſatis contra ea, quæ objectat Piccininus: quamvis enim plura proferat contra Cultum Sacrarum Reliquiarum, indignum tamen, Theologo exiſtimo ea narrare, quæ aliena ſunt ab inſtituto præſentis Controverſiæ. Quis pacato animo poteſt ſuſtinere audaciam hominis effutientis, quod omnes Reliquiæ Sanctorum, quas venerationi exponunt Jeſuitæ, ſi ad pondus Sanctuarii adducerentur, invenirentur falſæ? Putat ſatis conſultum ſuæ cauſæ, adducendo quæ omninò ignorat, affirmando quod ſcit certò mendacium eſſe. Vidit in opere Pauli Segnerii incredulorum excuſationes devictas, modum vindictæ excogitavit, calumniam compoſuit, quæ nulli homini placere poteſt, cum lividum animum dumtaxat demonſtret. Demum, ſi illæ Reliquiæ non ſunt Sanctorum, quid contra Cultum Sanctorum peractum? Satis ſuperiori Capite oſtenſum eſt quid requiratur, ut cum fructu veneremur Sacras Reliquias. Extra campum fertur Piccininus, quando probat nonnullas Reliquias, Sanctorum non eſſe; Si tales non ſint, & ita judicaverint, quibus hæc Provincia demandata eſt, manus dabimus, nè ho-

Digitized by Google

norentur: ſolas enim Sanctorum Reliquias obſequio dignas affirmamus: nobis autem duriuſculum apparet ,judicium Piccinini pondus eſſe Sanctuarii: æquitatem perſpectam non habemus hominis iſtius, ut credere debeamus longè eſſe ab eo pondus, & pondus. Undè novit quod illæ Reliquiæ, quæ apud Jeſuitas exponuntur ad Cultum, ſint ſuppoſititiæ? Qui calumniam ſtruit fortaſſe clamitat ita eſſe, quia ipſe dicit? Sed Calumniatoribus fidem adhibendam eſſe ignoramus. Si negaverit calumniam, onus ſuſcepit probandi vera eſſe, quæ protulit, quod cum hucuſque non fecerit, ſecundum leges, etiam apud barbaras Nationes receptas ,condemnandus Piccininus, abſolvendi ſunt Jeſuitæ. Si cum jura partium ſunt obſcura, reo potius favendum, quam Actori, quid faciendum quando Actoris jura nulla ſunt? Nullus erit in Orbe innocens, ſi ſufficiat accuſare; nec repetat: nullus erit in Terra nocens, ſi ſufficiat excuſare. Innocentiam etenim non deſtruit accuſatio, nocentiam non repellit excuſatio, ſed unam, vel alteram firmat probatio. Jam Patres Societatis firmum Innocentiæ robur manifeſtant, cum recognitas authoritate Prælatorum in Templis proferunt ad venerationem Reliquias; Statuta Patrum Tridentinorum ſervantes, omnem culpæ ſuſpicionem evacuant; Sola ergo remanet accuſatio hæretici Jacobi Piccinini, quæ omni, vel apparenti approbatione deſtituta, illum calumniatorem demonſtrant. Sed, ut dixi, extra campum fertur impugnans Cultum Sacrarum Reliquiarum, ut ſaltem fugiens poſſit victor acclamari. Revocetur itaque ad pugnam, nec aliud fingat diſſenſionis caput. Quod Catholica profitetur Eccleſia publicè exponimus, & defenſamus: Sanctorum, ſcilicet, Cineres ſa-

ſacro dignos eſſe honore. Cum non potuerit hanc veritatem, divinitus revelatam, evertere, redarguit, quod Cineres, qui in Eccleſiis degunt Jeſuitarum, Sanctorum non ſint. Quid hoc, quæſo, ad diſſidium noſtrum? De Cineribus aliorum, qui Sancti non ſunt, nec nuncupantur, quæſtio non eſt. Noli fugere Miles, noli ſigna deſerere. Peccant, inquis, Jeſuitæ: nec Jeſuitarum crimina ad noſtram pertinent controverſiam, ſed Sanctorum merita, quid ſi Jeſuitæ peccaverint? *Quid ergo*, inquit Tertullianus, *ſi Epiſcopus, ſi Diaconus, ſi Vidua, ſi Virgo, ſi Doctor, ſi etiam Martyr lapſus è regula fuerit, ideò hæreſes veritatem videbuntur obtinere? Ex Perſonis probamus Fidem, an ex Fide Perſonas?* Si vera aliorum crimina non tollunt culpas, errores, hæreſeſque Piccinini, quanto magis conficta? Non quia receſſerint Jeſuitæ à veritate, hæreſes obtinent firmitatem. Catholicæ Eccleſiæ Fides fortaſſis nutat, quia nonnulli è regula ſint lapſi? Non ideò Eccleſia Catholica eſt columna, & fundamentum veritatis, quia adhæret Jeſuitis, ſed Jeſuitæ probantur Fideles, & Catholici, quia adhærent Eccleſiæ, illamque ut Matrem, & Magiſtram venerantur. Sed nimium indulſi calamo revocans hominem ad certamen, qui cum non habeat arma ad præliandum contra Dominum, Servos vult percutere Domini. Avolent tamen, quantum volunt paleæ, levis, vel potius nullius Fidei, quocumque afflatu tentationum, eo purior maſſa frumenti in horrea Domini congregabitur. Huc, illucque divertat, currat heterodoxus, modò improbet Cultum, quem dedimus Sanctorum Exuviis, modo aſſerat Cineres non eſſe Sanctorum, cum Auguſtino ad Dominum clamabimus: *Improbatio, quippe, hæreticorum, facit eminere, quid Eccle-*

Tertull. de Præſcr. cap. 3.

Aug. 7. Confeſ. cap. 19.

Ecclesia tua sentiat, & quid habeat sana Doctrina. Oportuit, enim, & hæreses esse, ut probati manifesti fierent inter infirmos.

CAPUT IX.

Sanctos nostras preces audire demonstratur.

AD finem properantes Opusculi, illud discutere libet, an preces, quas fundunt Fideles ad Memorias Sanctorum, audiantur ab ipsis Sanctis. Heteredoxi supervacuum dicunt Sanctorum opem implorare, cum nesciant mortui, quid inter vivos peragatur: *Mortui nihil noverunt amplius*, ut dicitur Ecclesiast. nono. Et Esaias clamat: *Abraham nescivit nos, & Israel ignoravit nos*. Hinc piissimo Regi Josiæ, pro magno beneficio promisit Deus, quod ante esset moriturus, nè videret mala, quæ ventura illi loco, & Populo minabatur: *Hæc dicit Dominus Deus Israel: Dicite viro, qui misit vos ad me: hæc dicit Dominus: Ecce ego adducam mala super locum istum, & super habitatores ejus omnia verba Legis, quæ legit Rex Juda; quia dereliquerunt me, & sacrificaverunt Diis alienis, irritantes me in cunctis operibus manuum suarum: & succendetur indignatio mea in loco hoc, & non extinguetur. Regi autem Juda, qui misit vos, ut consuleretis Dominum, sic dicetis: hæc dicit Dominus Deus Israel: pro eo quod vidisti verba voluminis, & perterritum est cor tuum, & humiliatus es coram Domino, auditis sermonibus contra locum istum, & habitatores ejus, quod videlicet, fieret in stuporem, & in maledictum, & scidisti vestimenta tua, & flevisti coram me, & ego audivi,* ait

Esaiæ 63. 16.

Primo Regum 22.16.17. 18. 19. 20.

ait Dominus: idcircò colligam te ad Patres tuos, & colligeris ad Sepulchrum tuum in pace, ut non videant oculi tui omnia mala, quæ inducturus sum super locum istum. Ex his, quæ Sacer indicat Textus, datur intelligi, mortuos, etiam Justos, ac Sanctos, quæ in Mundo accidunt, sive mala, sive bona, omninò ignorare, si flens coram Domino Josias obtinuit colligi ad Patres suos, nè videret, quæ Deus inducturus erat super Judam. Qualis enim misericordia fuisset auferre Sceptrum Regni per mortem Josiæ, ac talem ei statuere locum, ubi omnia, quæ comminatus fuerat Dominus, mala vidisset? Si prænuntiatum malum adeò perterruit Josiam, ut largiter fleret, & scinderet vestimenta sua, quid non fecisset visum? Et si sublatus ideò dicitur Josias, nè videret quæ in hoc visibili mundo fiunt, dicuntur, & accidunt, mortuorum cognitionem effugiunt, omninò latent, nec vident, nec intelligunt mortui.

Accedit ad hæc argumentum Augustini lib. de Cura pro Mortuis cap. 13. *Si rebus Viventium interessent Animæ Mortuorum, & ipsæ nos quando eas videmus, alloquerentur in somnis; ut de aliis taceam me ipsum pia Mater nulla nocte desereret, quæ terra, marique secuta est, ut mecum viveret. Absit enim, ut facta sit vita feliciore crudelis usque adeo, ut quando aliquid angit cor meum, nec tristem Filium consoletur, quem dilexit unicè, quem nunquam voluit mæstum videre*. Advertendum Sanctum Doctorem loqui de Animabus cum Christo regnantibus: loquitur enim de piissima Matre Monica, quæ ob meritum præstantissimæ vitæ, jam Deo fruebatur, & tamen in illo statu Beatitudinis, quid vellet, quid ex ea desideraret Augustinus, nescit: & Mater, quæ in vita adeò anxia fuit pro spiritali salute Filii, mærorem

Au-

Digitized by Google

Auguſtini blandè fuiſſet conſolata, ſi ſciviſſet, aut ſi Mortui Vivorum rebus, atque actibus cognoſcendis, adjuvandiſque intermiſcentur. Conſulendus Origenes lib. 11. in Epiſt. ad Romanos: Gregorius Nanzianzenus in funebri oratione Gorgoniæ Sororis, qui eandem cum Auguſtino amplecti videntur ſententiam.

Novus non eſt iſte error hæreticorum modernorum, ſed renovatus: Vigilantius ſiquidem, cum omnem Sacrarum Cultum Reliquiarum ejuraſſet, Catholicis irridendo, opponebat: Sanctorum Animas circumvolare Sepulchra Cinerum ſuorum, nè ſi aliquis precator acceſſiſſet, abſentes audire non poſſent: *Et poſt hæc*, inquit Hieronymus, *de baratro pectoris tui cœnoſam ſpurcitiam evomens, audes dicere. Ergo Cineres ſuos amant Animæ Martyrum, & circumvolant eos, ſemperque præſentes ſunt, nè fortè aliquis precator adveniat, abſentes audire non poſſint?* Contempſit argumentum Vigilantii Hieronymus, oſtendens in eam incidiſſe dementiam Hæreſiarcam, ut plus concederet Diabolo, quam Martyribus, ac Beatis, qui ſequuntur Agnum quocumque ierit. Incluſæ dicebantur à Vigilantio Animæ, vel in ſinu Abrahæ, vel in loco refrigerii, vel ſubter Aram Dei, nec poſſe ſuis Tumulis præſentes eſſe, ut poſtulantium Orationes audiant: inferebat acutè Hieronymus, plus poſſe Diabolum in igne, quàm Sanctos in Regno, quippècum adverſarius noſter celeritate nimia toto vagetur Orbe, & præſens ſit ad ruinam plurimorum: *Tu Deo legem pones? Tu Apoſtolis vincula injicies, ut uſque ad diem Judicii teneantur, nè ſint cum Domino Deo ſuo? De quibus ſcriptum eſt: Sequntur Agnum quocumque vadit: Si Agnus ubique, ergo & hi, qui cum Agno ſunt,*

Hieron. adverſus Vigilant.

Idem eo loco.

sunt, ubique esse, credendi sunt. Et cum Diabolus, & Dæmones toto vagentur Orbe, & celeritate nimia ubique præsentes sint: Martyres post effusionem sanguinis, arca operientur inclusi, & inde exire non poterunt. Ex hoc Sancti Doctoris testimonio, clarè patet non subdubitasse Patres, Sanctos, ad quos preces porrigimus, audire nos orantes, dum si qui oppositum sentirent, inter hæreticos adjudicabant, & meritò quidem; nam si in hac mortali vita dedit nobis Deus, ut sensum aperiremus nostrum per litteras inter absentes, & innotescerent vota nostra, etiam illis, qui à nobis longè positi sunt, quanto magis in Regno Beatitudinis decuit Deum Sanctis donasse, ut nos intelligerent, & cognoscerent quid ab eis exposcimus. Decurtant felicitatem Sanctorum, qui volunt ea ignorare, quæ declarant plenitudinem gaudii supernæ Beatitudinis. Clamabat Regius vates: *Satiabor cum apparuerit gloria tua.* *Psalm. 16.* Hanc spiritalem satietatem denegat, qui naturalem inclinationem Beatorum, sciendi quid hic de ipsis cogitetur, aut quid eis à suis, vel alienis commendetur, impletam non recognoscit. Quid aliquando contulerit Deus Sanctis suis in hac vita, non est necesse, ut referamus: at nemo inficias ibit ex adversariis nostris, interdum Dei Amicos prophetico spiritu, quo ea, quæ procul sunt, viderent, fuisse donatos, cum & Caiphas pessimus homo prophetaverit. Si enim Divini muneris lux, etiam hic in tenebris lucet, ut abscondita revelentur, & quæ secreta sunt manifesta fiant, quantò magis hoc erit in gloria? Audiant Apostolum clamantem: *Charitas nunquam excidit, sivè Prophetiæ evacuabuntur, sivè linguæ cessabunt, sivè scientia destruetur, cum autem venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte* *Prima ad Corinth. 13.*

Digitized by Google

eſt : cum eſſem parvulus loquebar ut parvulus , ſapiebam ut parvulus , cogitabam ut parvulus . Quando autem factus ſum vir , evacuavi quæ erant parvuli . Videmus nunc in enigmate , tunc autem facie ad faciem . Nunc cognoſco ex parte : tunc autem cognoſcam, ſicuti cognitus ſum. Apoſtolica admonitio docet nos, futuram in Cœlis cognitionem perfectam , & plenam , & quamvis prophetico ſpiritu donemur , adhuc inter Mundi hujus tenebras commorantes , ſolum ex parte cognoſcimus, & ex parte prophetamus. Sumus veluti parvuli, menſuræ ætati comparati , ac plenitudini cognitionis Beatorum cum Chriſto regnantium . Videmus in enigmate , non facie ad faciem , & tamen ex tantillo luminis prophetici , varietate ſacrorum velaminum circumdati , penetrarunt Sancti Dei ſecreta cordium , quæ longè ſunt prænunciarunt , & viderunt : quid putas quando jam gaudent in Cœleſtibus ? Si parvuli hæc ſciverunt , & cognoverunt , Adulti per gloriæ poſſeſſionem ignorabunt ? Si de micis , quæ ceciderunt de Menſa Domini ſui , mens eorum , quaſi repleta fuit, nunc recumbens ſuper Menſam ejuſdem Domini jejuna erit , aut non ſatiabitur ab ubertate Domus Dei ? Filii Sponſi quandiù cum illis Sponſus eſt jejunabunt, & lugebunt, & ab illis ſublatus, ſeu adhuc per beatificum lumen non donatus , ſaturari poterunt , & gaudere ?

Nec putent me aſſumpſiſſe arguendi genus,myſticis familiare , aut per allegorias , & pias meditationes velim oſtendere , quod Sancti cognoſcant quando illos oramus , & deprecamur , ut intercedant pro nobis apud Patrem Miſericordiæ . Allegoricum , ac Myſticum ſenſum aliquantulum deſeramus , & recurramus ad litteralem Sacrarum Scriptu-

pturarum. In eo enim ſiſtimus, ut demonſtremus munificentiſſimum Dominum plus luminis elargiri Servis ſuis conregnantibus in Cęlis, quam militantibus, & peregrinantibus in Terris. Hoc ſatis innuunt Sacræ Litteræ, hoc abundè indicat Apoſtoli collaudatus textus. Si ergo viator per propheticum lumen, quæ ſuaptè natura penetrare nequiret, intelligit: & Beatus, perfectiori, ac ſanctiori lumine illuſtratus, eadem cognoſcere poterit. Hoc non eſt confugere ad allegoricum ſenſum, vel ad pias meditationes, ſed illud dicendi genus amplecti, quod à Scholaſticis noſtris argumentum à minori ad majus appellatur. Demonſtravit Apoſtolus perfectionem miniſterii Legis novæ ex quadam claritate, quæ apparuit in facie Moyſis, & deducto argumento à minori ad majus, ita concludendi Leges, in non diſſimili materia, nobis præſcripſit: *Quod ſi miniſtratio mortis litteris deformata in lapidibus, fuit in gloria, ita ut non poſſent intendere Filii Iſrael in faciem Moyſi propter gloriam vultus ejus, quæ evacuatur. Quomodo non magis miniſtratio ſpiritus erit in gloria?* Quod Paulus in uno aſſeruit, aſſumimus nos in altero, ut dicamus. Si Miniſtri Domini virtute luminis, quod evacuatur obſcura prænoverunt, quanto magis per amplius, & perfectius lumen permanens, ſcrutari poterunt quæ longè ſunt, & ſecreta videntur, & ut obſcura prædicantur. Hoc argumentum tam efficax viſum fuit Patribus noſtris, ut Auguſtinus non dubitaverit affirmare Eliſeum cognoſcere in Cœlis multa recondita in cordibus noſtris, quia in vita per propheticum lumen cognoverat, quæ Giezi Puer in corde celabat: itâ enim lib. 22. de Civit. Dei cap. 29. argumentatur: *Si ergo in hac vita, ubi hominum mirabilium prophe-*

2. ad Corinth. 3.

tia, ità comparanda est illi vitæ, quasi parvuli ad juvenem: vidit Eliſeus accipientem munera ſervum ſuum, ubi ipſe non erat: ità nec cum venerit quod perfectun eſt, nec jam corpus corruptibile aggravabit Animam, ſed incorruptibile nihil impediet, illi Sancti ad ea, quæ videnda ſunt oculis corporeis, quibus Eliſeus abſens ad ſervum ſuum videndum non indiguit, indigebunt? Nam ſecundum Interpretes ſeptuaginta, iſta ſunt ad Giezi verba Prophetæ. Nonnè cor meum tecum ibat, & novi, quod converſus eſt vir de curru ſuo in obviam tibi, & accepiſti pecuniam? Sicut autem ex hebræo interpretatus eſt Presbyter Hieronymus: nonnè cor tuum, inquit, in præſenti erat quando reverſus eſt homo de curru ſuo in occurſum tui? Corde ſuo ergo ſe dixit hoc vidiſſe Propheta, adjuto, quidem, mirabiliter, nullo dubitante, divinitus. Sed quanto amplius tunc omnes munere iſto abbundabunt, cum Deus erit omnia in omnibus? Acutè Sanctus Doctor ex adjutorio divino uni Eliſeo collato ad videndum, quæ Giezi longè poſitus, in corde recogitabat, & dixit, infert hoc munere abbundare omnes Beatos debere, cum Deus ſit omnia in omnibus illis. Et ſicut cor Eliſei in præſenti erat Giezi Puero dona poſtulanti, ità Sancti præſentes ſunt, hoc eſt, audiunt opem ab ipſis efflagitantes. Nec objectent Auguſtinum in libro de Cura pro Mortuis cap. 16. ità difficilem viſam fuiſſe quæſtionem hanc, ut dixerit: *Res hæc altior eſt, quam ut à me poſſit attingi*. Hæc quidem protulit Auguſtinus, non dubius de ſubſtantia, ſed de modo cognitionis. Credidit ipſe Sanctos audire, & cognoſcere preces noſtras, at modum exprimere, arduum ei apparuit, an ſcilicet in Dei verbo intelligerent, vel per Angelica miniſteria ubique diffuſa, vel per quan-

quandam præsentiam ubi eorum memoriæ sunt. Hoc dixit excedere vires intelligentiæ suæ, & humilis Doctor non erubuit scribere, se promptum, si posset, sciscitari à quodam Joanne Monacho, qui tempore Theodosii senioris Prophetiæ dono enituit, & cuidam religiosissimæ Fœminæ, illum videre cupienti in somnis apparuit: *Si illum*, inquit, *Sanctum Monachum ipse vidissem, quia, sicuti fertur, patientissimè interrogabatur, & sapientissimè respondebat, quæsissem ab eo quod ad istam pertinet quæstionem ..... & de Martyribus ab illo pergerem quærere ..... dissereret mihi, ut arbitror, hæc omnia, sicut vellem, ipse Joannes: ut aut eo docente discerem, & ea quæ audirem, vera, & certa esse cognoscerem: aut ego crederem, quæ nescirem, illo dicente, quæ sciret*. Cæterum quæstio non erat, ut diximus, an Sancti ea, quæ ab ipsis orando petimus scirent, sed quomodo scirent: ait, enim citato capite: *Quamvis ista quæstio vires intelligentiæ meæ vincat, quemadmodum opitulentur Martyres iis, quos per eos, certum est, adjuvari? Utrum ipsi per seipsos adsint uno tempore tam diversis locis, & tanta, & tanta inter se longinquitate discretis, sive ubi sunt eorum memoriæ, sive præter eorum memorias; ubicumque adesse sentiuntur: an ipsis in loco suis meritis congruo, ab omnium Mortalium conversatione remotis, & tamen generaliter orantibus pro indigentia supplicantium, sicut nos oramus pro mortuis, quibus utique non præsentamur, nec ubi sint, nec quid agant scimus: Deus omnipotens, qui est ubique præsens, nec concretus nobis, nec remotus à nobis, exaudiens Martyrum præces per Angelica ministeria usquequaque diffusa, præbeat hominibus ista solatia, quibus in hujus vitæ miseria judicat esse præbenda: & suorum merita Martyrum,* *ubi*

ubi vult, quando vult, quomodo vult, maxîmèque per eorum memorias, quoniam hoc novit expedire nobis ad ædificandam Fidem Christi, pro cujus illi confessione sunt passi, mirabili, ac ineffabili potestate, ac bonitate commendet. Res hæc altior est, quam ut à me possit attingi, & abstrusior, quam ut à me valeat perscrutari: & idcò quid horum duorum sit, an verò fortasis utrunque sit, ut aliquando ista fiant per ipsam præsentiam Martyrum, aliquando per Angelos suscipientes personam Martyrum, definire non audeo, mallem à scientibus ista perquirere. Neque enim nemo est qui hæc sciat, non qui sibi scire videatur, & nesciat. Dona enim Dei sunt his alia, & illis alia largientis secundum Apostolum, qui dicit: unicuique dari manifestationem spiritus ad utilitatem. Hæc Augustinus suam sapientiam manifestans cum pietate conjunctam, nec ab humilitate separatam: edocens simul ab omnibus credendum esse, Sanctos intelligere preces nostras, & quamvis lateat quomodo hoc fiat, non ideò negandum hoc posse fieri. Si in heterodoxis eluceret humilitas Augustini, captivarent intellectum in obsequium Fidei, nec superbiæ spiritu elati, præsumpsissent omnia scire, à nemine edoceri, Ecclesiæ Matris Doctrinam rejicere, & Cathedram erroris constituere, ex qua cum tot Animarum Christi Sanguine redemptarum pernicie, prædicant apud Martyrum Memorias non esse orandum. Si dixerint non posse facilè explicari, quomodo cognoscant Sancti petitiones nostras, adeant Augustinum, & addiscent humilem subjectionem salubriorem modum esse ad pertingendum culmen scientiæ Sanctorum, à qua sæpe excidimus per superbiam nostram. Doctissimus Augustinus, quamvis dixerit se nescire modum, non tamen nega-

gavit. Quomodo enim negari poteſt quod apertè indicant ſacræ litteræ? Nonnè Apocalipſ. 5. habetur: *Quatuor animalia, & viginti quatuor Seniores ceciderunt coram Agno habentes ſinguli Citharas, & Phialas aureas plenas odoramentorum, quæ ſunt Orationes Sanctorum, & cantabant canticum novum?* Noverunt, profectò, Seniores à Joanne relati, Orationes, ſi coram Agno pro ſalute Mundi occiſo, repræſentandas cuſtodiebant. Nec ſolitam blaſphemiæ vocem emittant clamantes, Apocalipſim Joannis irreformabilis authoritatis non eſſe; Etenim hoc delirium Lutheranorum, ut tale cognoſcitur, & contemnitur ab ipſis Calviniſtis. Marcionitæ, referente Tertulliano contra Marcionem lib.4. Alogiani, & Theodotiani, teſte Epiphanio hæreſi quinquageſima quarta, acuerunt linguas ſuas contra Apocalipſim Joannis: Cæterum Catholica Eccleſia, uti à Spiritu Sancto dictatum librum, in quo quot verba ſunt, tot ſunt Sacramenta, ſuſcepit. Antiquiſſimi Patres Apocalipſis Joannis mentionem faciunt; Juſtinus, qui eam commentariis illuſtravit: Irenæus lib. 5. Tertull. lib. 4. contra Marcionem: Cyprianus de exortatione Martyrii in pluribus Capitibus: Euſebius lib. 4. cap. 24. & 26., qui plures Patres refert, qui eam, ut divinitus ſcriptam acceperunt: Ambroſius in Pſalm.40. Auguſtinus Tract. 36. in Joannem: Hieronymus in Epiſt. ad Paulinum: Innocentius Primus ad Exuperium, & plures alii Eccleſiæ Doctores, quos apud Venerabilem Bellarminum notatos invenies lib. 1. de Verbo Dei cap. 19., ut meritò poſſimus dicere cum Severo Sulpitio lib. 2. Sacræ Hiſtoriæ: *Liber Sacræ Apocalipſis, aut impiè, aut ſtultè non recipitur*. Cum ergo firmum ſit teſtimonium Apocalipſis, quod Beati in-

Digitized by Google

intelligant preces noſtras, non poterunt Adverſarii, niſi aut impiè negare, aut ſtultè reprobare. Hæc unica Joannis authoritas, crediderim, ſatis eſſet ad veritatem demonſtrandam, niſi ut ſupra monuimus cum Tertulliano, nobis ſermo eſſet adverſum hæreſim Calvinianam, quæ: *Non recipit quaſdam Scripturas, & ſi quas recipit, non recipit integras: adjectionibus, & detractionibus, ad diſpoſitionem inſtituti ſui intervertit*; quare, & alios Scripturæ textus oportet adducere, quò aſſerta veritas manifeſtior fiat. Angelos in Cœlis cognoſcere poſtulationes noſtras adeò apertè declarant Scripturæ, ut nequeant, & ipſi heterodoxi denegare. Sepeliebat mortuos Tobias in captivitate poſitus, jejunabat, & orabat: innotuerunt, tamen, hæc omnia Rafaeli Archangelo, ut habetur Tobiæ 12. *Manifeſto ergo vobis veritatem, & non abſcondam à vobis occultum ſermonem. Quando orabas cum lacrymis, & ſepeliebas mortuos, & derelinquebas prandium tuum, & mortuos abſcondebas per diem in domo tua, & nocte ſepeliebas eos, ego obtuli orationem tuam Domino*. Rurſus Apocalipſis octavo: *Alius Angelus venit, & ſtetit ante Altare habens turibulum aureum, & data ſunt ei incenſa multa, ut daret de Orationibus Sanctorum omnium ſuper Altare aureum, quod eſt ante Thronum Dei: & aſcendit fumus incenſorum de Orationibus Sanctorum de manu Angeli coram Deo*. Angelici, itaque, ſpiritus, non ignorant, quando apud Dominum eos Interceſſores adhibemus. Ex hoc principio per Scripturas revelato, Sanctos intelligere preces noſtras manifeſtè deducitur. Etenim per eandem Scripturam, Juſtos ad Angelorum Beatitudinem aſſumi admonemur: *Erunt ſicuti Angeli Dei in Cœlo*, inquit Redemptor noſter Matth.

Vide Præfat. ad Lectorem Catholic.

Digitized by Google

Matth. 22. *Neque enim*, ut habetut Lucæ 20. *ultra mori poterunt*. Equales enim Angelis ſunt, & Filii ſunt Dei, cum ſint Filii Reſurrectionis. Iterumque Apocalipſis 2. *Menſus eſt murum ejus centum quadragintaquatuor cubitorum menſura hominis, quæ eſt Angeli*. Si ergo eadem menſura oſtenditur, æqualitas prædicatur, & ſimilitudo affirmatur: oportet, ut fateamur, quod ſicut Angeli à Deo per verbum ejus diſcunt petitiones noſtras, & quid de his implendum ſit, vel non: ita, & Animæ Sanctorum, faciem Dei contemplantes, in ejus veritate intelligent preces hominum, & quæ exaudiendæ ſint, vel non, quia in illa æterna hæreditate, ut loquitur Gregorius, omnes communi claritate Deum conſpiciunt: quid eſt quod ibi neſciant, ubi ſcientem omnia, ſciunt? In illa faciali viſione contemplantur ſpeculum illud ſine macula Verbum Dei, & Angeli, & homines, utrique in Dei Majeſtate rapiuntur, & gaudent. Non quod in illa Cœlitum Regione manſiones multæ non ſint: alia enim claritas Solis, alia Lunæ, & Stella differt à Stella in claritate: ſed cum omnes, ut diximus, communi charitate Deum conſpiciant, etiam quæ ad ſuæ Beatitudinis complementum ſpectant, intuentur. Hæc menſura hominis, quæ eſt Angeli in Apocalipſi indicata: hæc ſimilitudo eſt, quam Angelos inter, & homines, Chriſtus in Cœlis prænunciavit futuram.

Lib. 4. Dialog.

Satis mirari non poſſum petulantiam Chriſtiani Rodingi, qui contra Scholas Jeſuitarum Deiparam Virginem ſic loquentem inducit: *Deſine me ſalutare, & ſalutando venerari: deſine Sanctos è vita defunctos adorare ..... tu ubi terrarum ſis, quid agas, denique, an mortuus ſis, neque ſcimus, neque curamus, tantum abeſt, ut te precantem exaudiamus.*

Conqueruntur heterodoxi, si aliquid in scriptis Catholicorum perlegerint, vel tantillum à mansuetudine recedens. Veruntamen quis poterit justam indignationis causam, similem in Virginem audiens blasphemiam, continere, & non potius illud usurpare: *Responde stulto juxta stultitiam suam, nè sibi sapiens esse videatur?* Bernardus, qui de Virgine protulit: *Ille taceat tuas laudes, qui te invocans senserit se esse deceptum*: quamvis mellifluus dicatur, puto quod intelligens, quæ absque ullo pudore à Rodingo proferuntur, felle amaritudinis calamum impleret. Adeonè Regina Mundi oblita suorum dicitur, ut nesciat quid agatur, non curat placatum reddere Jesum Filium suum Dominum nostrum? Unde hoc novit Rodingus? Fortassis ex verbo Dei scripto, aut ex unanimi Sanctorum Patrum sensu, aut auriculam ejus Virgo purissima adaperuit? Omnium ætatum Patres, tam Græci, quam Latini, quorum scripta ad nos pervenerunt, Mariam venerantur, & colunt, postulando ejus Patrocinium, ut apud Deum misericordiam invenire possimus: unus Rodingus ore putido audet exclamare: *Noli me salutare, & salutando venerari!* Gabriel, ex supremis Spiritibus, à Deo missus ad Virginem, reverenter dicit: *Ave Maria Gratia plena Dominus tecum.* Nunc vilis homuncio diabolica plenus nequitia Angelicam Salutationem audet prohibere: *Soli Mariæ*, inquit Origenes, *hæc salutatio servabatur. Si enim scisset Maria, & ad alium quempiam similem factum esse sermonem (habebat, quippè Legis scientiam, & erat Sancta, & Prophetarum Vaticinia quotidiana meditatione cognoverat) nunquam, quasi peregrina, eam salutatio terruisset.* Cognovit Maria adhuc Puella Prophetarum Vaticinia, nunc super Choros Ange-

Proverb. 26.

Luca 1.

Origen. hom. 6. in Lucam.

gelorum exaltata tanquam Domina, & Regina, fingitur ignorare quid peragatur in terris, nec curare preces noſtras, quaſi in ſtatu feliciori, deterioris conditionis evaſerit, & quod Deus Angelis conceſſit, Matri denegaverit.

Quam ſpatioſus pateret aditus enarrandi laudes, Virgini Matri à Patribus noſtris meritò attributas; Sed in peculiari Opuſculo, ſi vita comes fuerit, de his loqui opportunum redibit tempus: nunc ſub brevitate ex eiſdem Patribus demonſtremus, miſeris opem ferre, & apud Thronum Clementiæ Divinæ, pro nobis intercedere, atque cognoſcere quidquid à Deo, ipſa adjuvante, expectamus: *Ave Gratia plena*, ait Neocæſarienſis Gregorius, *Dominus tecum, tu enim verè es, ut aveas, gaudeaſque, quod tecum Divina Gratia, uti novit habitaculum, elegit. Cum Ancilla Rex Gloriæ, cum ſpecioſa ſpecioſus forma præ Filiis hominum, cum impolluta qui ſanctificat univerſa. Tecum, ac ex te Deus, homoque perfectus. Ave Gratia plena, Fons lucis, quæ illuminat omnes Credentes in ipſam. Ave Gratia plena, ſpiritualis Solis Oriens, & Flos vitæ immaculatus.* *Homil. 1. de Annunciat. Virginis.*

Debito præconio Protectricem noſtram in Cœlis regnantem Beatam Virginem, Sanctus Ephrem Syrus nobis commendavit, illam honorificis titulis exornando, atque hunc in modum invocando: *O Sancta Dei Genitrix, ſub alis Pietatis, ac Miſericordiæ tuæ protege, & cuſtodi nos; Miſerere nobis, qui ſordibus peccatorum conſpurcati ſumus, qui ſceleribus, atque delictis quamplurimis Creatorem Deum noſtrum, & Judicem univerſorum offendimus ...... non nobis eſt alia, quam in te fiducia. Ex ulnis ſiquidem maternis tibi dediti ſumus, Domina noſtra, tuique Clientes appellati, nè igitur à maligno Satana ad* *Serm. de Laudib. Mariæ.*

Conqueruntur heterodoxi, si aliquid in scriptis Catholicorum perlegerint, vel tantillum à mansuetudine recedens. Veruntamen quis poterit justam indignationis causam, similem in Virginem audiens blasphemiam, continere, & non potius illud usurpare: *Responde stulto juxta stultitiam suam, nè sibi sapiens esse videatur*? Bernardus, qui de Virgine protulit: *Ille taceat tuas laudes, qui te invocans senserit se esse deceptum*: quamvis mellifluus dicatur, puto quod intelligens, quæ absque ullo pudore à Rodingo proferuntur, felle amaritudinis calamum impleret. Adeonè Regina Mundi oblita suorum dicitur, ut nesciat quid agatur, non curat placatum reddere Jesum Filium suum Dominum nostrum? Unde hoc novit Rodingus? Fortassis ex verbo Dei scripto, aut ex unanimi Sanctorum Patrum sensu, aut auriculam ejus Virgo purissima adaperuit? Omnium ætatum Patres, tam Græci, quam Latini, quorum scripta ad nos pervenerunt, Mariam venerantur, & colunt, postulando ejus Patrocinium, ut apud Deum misericordiam invenire possimus: unus Rodingus ore putido audet exclamare: *Noli me salutare, & salutando venerari*! Gabriel, ex supremis Spiritibus, à Deo missus ad Virginem, reverenter dicit: *Ave Maria Gratia plena Dominus tecum*. Nunc vilis homuncio diabolica plenus nequitia Angelicam Salutationem audet prohibere: *Soli Mariæ*, inquit Origenes, *hæc salutatio servabatur. Si enim scisset Maria, & ad alium quempiam similem factum esse sermonem (habebat, quippè Legis scientiam, & erat Sancta, & Prophetarum Vaticinia quotidiana meditatione cognoverat) nunquam, quasi peregrina, eam salutatio terruisset.* Cognovit Maria adhuc Puella Prophetarum Vaticinia, nunc super Choros Ange-

Proverb. 26.

Luca 1.

Origen. hom. 6. in Lucam.

gelorum exaltata tanquam Domina, & Regina, fingitur ignorare quid peragatur in terris, nec curare preces noſtras, quaſi in ſtatu feliciori, deterioris conditionis evaſerit, & quod Deus Angelis conceſſit, Matri denegaverit.

Quam ſpatioſus pateret aditus enarrandi laudes, Virgini Matri à Patribus noſtris meritò attributas; Sed in peculiari Opuſculo, ſi vita comes fuerit, de his loqui opportunum redibit tempus: nunc ſub brevitate ex eiſdem Patribus demonſtremus, miſeris opem ferre, & apud Thronum Clementiæ Divinæ, pro nobis intercedere, atque cognoſcere quidquid à Deo, ipſa adjuvante, expectamus: *Ave Gratia plena*, ait Neocæſarienſis Gregorius. *Dominus tecum, tu enim verè es, ut aveas, gaudeaſque, quod tecum Divina Gratia, uti novit habitaculum, elegit. Cum Ancilla Rex Gloriæ, cum ſpecioſa ſpecioſus forma præ Filiis hominum, cum impolluta qui ſanctificat univerſa. Tecum, ac ex te Deus, homoque perfectus. Ave Gratia plena, Fons lucis, quæ illuminat omnes Credentes in ipſam. Ave Gratia plena, ſpiritualis Solis Oriens, & Flos vitæ immaculatus.* *Homil. 1. de Annunciat. Virginis.*

Debito præconio Protectricem noſtram in Cœlis regnantem Beatam Virginem, Sanctus Ephrem Syrus nobis commendavit, illam honorificis titulis exornando, atque hunc in modum invocando: *O Sancta Dei Genitrix, ſub alis Pietatis, ac Miſericordiæ tuæ protege, & cuſtodi nos; Miſerere nobis, qui ſordibus peccatorum conſpurcati ſumus, qui ſceleribus, atque delictis quamplurimis Creatorem Deum noſtrum, & Judicem univerſorum offendimus...... non nobis eſt alia, quam in te fiducia. Ex ulnis ſiquidem maternis tibi dediti ſumus, Domina noſtra, tuique Clientes appellati, nè igitur à maligno Satana ad* *Serm. de Landib. Mariæ.*

Inferni portas abduci nos ſinas. Tu enim noſter es Portus, ò Virgo intemerata, ò pia Auxiliatrix. Sub tua tutela, & protectione toti ſumus: quare ad te unicam confugimus, ſuppliciter clamantes, & deprecantes, nè dulcis Filius tuus Salvator noſter, & Vitæ omnium dator, ob plurima, quæ commiſimus ſcelera, è medio tollat nos, miſerabileſque Animas noſtras inſtar leonis diripiat, aut ſicut ficum ſterilem nos excidat. Obſecramus, ut ad Chriſtum ſecuri pervenire poſſimus, aulaſque illas Beatorum ſubire, ubi non ſunt lacrymæ, neque luctus, non vexatio, non moleſtia, non mors, non cruciatus, non locorum anguſtiæ, ſed lætitia inexhauſta, voluptas Juſtorum maxima, deliciæ infinitæ, gloria, & ſplendor. Omitto aliam, quam habuit ad Sanctam Dei Genitricem Orationem, in qua illius implorat auxilium in ultimo vitæ agone, deprecans, ut per ipſam truces peſſimorum Dæmonum aſpectus pellantur, atque hæres inaceſſæ Gloriæ Dei inſtituatur: *Quod*, inquit, *utinam per ipſam interceſſionem tuam, atque Patrocinium, Domina mea Sanctiſſima Dei Mater, mihi, & omnibus humiliter ad te recurrentibus, & ſpem totam in te figentibus, poſt hoc exilium concedatur, gratia, miſeratione, & benignitate Unigeniti tui Filii Domini Dei, & Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti.* Conſulat hæreticus Tertullianum lib. de Carne Chriſti cap. 17. Irenæum lib. 3. cap. 33., & lib. 5. cap. 19. ibique releget excellentiam Virginis Deiparæ, pietatem illius erga humanum genus, & quomodo ſit cauſa ſalutis noſtræ. Adeat S. Epiphanium hæreſi 79., ut addiſcat idem crimen omninò eſſe, Virginem Deo æquare, ſicuti Collydriani auſi fuerunt, ac illius dignitatem deprimere clamando, quod nihil intelligat de nobis, qui commoramur in Mundo, nihil

nihil curet, non audiat, nec exaudiat preces miserorum ad illam confugientium, uti Rodingus, & qui illum ſequuntur hæretici, blaſphemant. Olim negaſſe nonnullos Dei Providentiam, perhibet Scriptura: *Nubes latibulum ejus, nec noſtra conſiderat, & circa cardines Cœli perambulat*. Similes illis redduntur Novatores Virginem deſcribentes Dei deliciis abſorptam, noſtra non reſpicientem: & tamen ex Bernardo novimus, Deiparæ à Deo demandatum, ut Chariſmatum dona per ipſam ad nos deſcendant. *Totis, ergo*, inquit, *medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam veneremur, quia ſic eſt voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam..... nec dubius dixerim exaudietur, & ipſa pro reverentia ſua. Exaudiet utique Matrem Filius, & exaudiet Filium Pater. Filioli hæc peccatorum ſcala, hæc mea maxima fiducia eſt, hæc tota ratio ſpei meæ*. Et in alio Sermone, Eccleſiam provolutam pedibus Mariæ repræſentat, tanquam ad Mediatricem, ut impetret lumen Gratiæ, & Gloriæ: *Jam te Mater Miſericordiæ, per illum ſinceriſſimum tuæ mentis affectum, tuis jacens provoluta pedibus Luna, Mediatricem ſibi apud Solem Juſtitiæ conſtitutam, devotis ſupplicationibus, interpellat, ut in lumine tuo videat lumen, & Solis gratiam tuo mereatur obtentu, quam verè amavit præ omnibus, & ornavit*. Non erubuit Auguſtinus appellare Virginem, Matrem omnium Chriſtianorum: *Maria*, inquit, *faciens voluntatem Dei, corporaliter tantummodo Mater eſt, ſpiritualiter autem, & Soror, & Mater. Ac per hoc una illa Fœmina, non ſolum ſpiritu, verum etiam corpore, & Mater eſt, & Virgo. Et Mater quidem ſpiritu, non Capitis noſtri, quod eſt ipſe Salvator, ex quo illa*

Job 22. 14.

Bernardus Serm. de Nativit. Virgin.

Idem Serm. de Aſſumpt.

Auguſt. lib. de Virginit. cap. 6.

illa ſpiritualiter nata eſt, quia omnes, qui in eum crediderint, in quibus, & ipſe eſt, rectè Filii Sponſi appellantur. Sed planè Mater membrorum ejus, quod nos ſumus, quia cooperata eſt Charitate, ut Fideles in Eccleſia naſcerentur, qui illius Capitis membra ſunt: Corpore verò Mater ipſius Capitis. Quapropter idem Sanctus Doctor, non dubitavit ejus Patrocinium implorare inquiens: *Admitte preces noſtras intra Sacrarium exauditionis, reporta, reporta nobis antidotum reconciliationis...... quia tu es ſpes unica Peccatorum, per te ſperamus veniam delictorum, & in te, Beatiſſima, noſtrorum eſt expectatio præmiorum.*

Si ergo ex Patribus noſtris talia proferuntur de Virgine, quomodo componi poterunt, quæ à Chriſtiano Rodingo, & Dallæo lib. 3. de religioſi Cultus objecto cap. 17. 18. impudentiſſimè dicuntur? Si totum voluit Deus nos habere per Mariam, neceſſe eſt, ut intercedat pro nobis, ut habeamus. Si Mater eſt, obliviſci non poterit Filiorum. Si Eccleſia provoluta pedibus Mariæ dicitur, ut devotis ſupplicationibus apud Solem Juſtitiæ, Mediatricis ſentiat effectum, cur deſerendus Eccleſiæ ſenſus, ut amplectamur unius, vel alterius hominis deliramenta? *Ego*, dicebat Bernardus, *quod ab Eccleſia accepi, ſecurus, & teneo, & trado.* Quod conantur oſtendere Moderni Luthero Calviniani, nec ex Eccleſia eſt, nec ex Patribus Eccleſiæ, quis unquam audebit ſecurè tenere, & tradere? Cæterum quæ hucuſque ſcripſimus de Deipara Virgine, ex antiquiſſimis Patribus, & ex Eccleſia Matre deſumpſimus: hoc ergo certum, hoc amplectendum, hoc omnibus tradendum. Si vellent Calviniani unius hominis, qui ſub clientela Virginis commoratur, con-

Bernard. Epiſt. 144.

consilium accipere, illis suaderem, ut ad Deiparam confugerent, & sicuti ex Hieronymo Vigilantius Martyrum Basilicas ingrediendo, remedium contra spiritum blasphemiæ sensisset: ita recurrendo ad Virginem, errores isti deponerent: *Nihil enim*, inquit Petrus Damiani, *tibi impossibile* (scilicet Virgini) *cui possibile est desperatos in spem Beatitudinis relevare. Quomodo enim illa Potestas tuæ Potentiæ poterit obviare, quæ de Carne tua Carnis suscepit originem. Accedis enim ante illud aureum Reconciliationis humanæ Altare, non solum rogans, sed imperans, Domina non Ancilla.* Vel ut ante jam scripserat Sanctus Germanus Patriarcha Constantinopolitanus, Oratione de Dormitione Deiparæ: *Tu verò maternam vim apud Deum obtinens iis, qui supra modum peccant, supra modum veniam conficis, non enim fieri potest, ut non exaudiaris, quoniam tibi ad omnia, & per omnia, & in omnibus Deus, tanquam veræ, & immaculatæ Matri, obedit.* Dulcius Bernardus: *O quisquis te intelligis in hujus sæculi profluvio, magis inter procellas, & tempestates fluctuare, quam per terram ambulare, nè avertas oculos à fulgore hujus syderis, si non vis obrui procellis. Si insurgunt venti tentationum, si incurras scopulos tribulationum: respice Stellam, voca Mariam. Si jactaris superbiæ undis, si ambitionis, si detractionis, si æmulationis: respice Stellam, voca Mariam. Si avaritia, aut iracundia, aut carnis illecebra naviculam concusserit mentis, respice ad Mariam. Si criminum immanitate turbatus, conscientiæ fœditate confusus, Judicii horrore perterritus, barathro incipias absorberi tristitiæ, desperationis abisso, cogita Mariam. In periculis, in angustiis, in rebus dubiis: Mariam cogita, Mariam invoca. Non recedat à corde, & ut* im-

Serm. 1. de Nativit. Virg.

Bernard. Homil. 11. supra Missus est.

Digitized by Google

impetres ejus Orationis ſuffragium, non deſeras converſationis exemplum.

Utinam ergo confugerent ad Virginem, & noviſſima ſibi providerent: intelligerent planè quam validum ſit ejus Patrocinium, quam prona pientiſſima Domina ad impetrandam veniam. Inter delicias Paradiſi viderent illam non oblitam miſeriarum habitantium in tenebris, & umbra mortis. In ſemetipſis experirentur audire, & exaudire preces, ſupplicationeſque precantium: optimè ſcire ubi ſumus, an in terra viventium, an morientium: non negligere nos, ſed curare, ut reconciliationis gratiam obtineamus per Jeſum Filium ſuum Redemptorem omnium. Profectò retractarent hæretici illas execrabiles voces: *Deſine me ſalutare, & ſalutando venerari*; imò nunquam ceſſarent à laudibus, nunquam ab invocatione deſiſterent. Sed cum per Cœleſtem hanc ſcalam, per quam homo, qui proſtratus jacebat, ad ſuperna fuit exaltatus, aſcendere detrectent hæretici: quid mirum, ſi in errore permaneant, nunquam ad notitiam veritatis pervenientes? Scio Dallæum dixiſſe ſuperius adductas authoritates ex Damiano, & Germano nimium ex tollere merita Virginis, quippè indicant illam Deo imperare. Sed firmitatem ſolum oſtendunt Patrocinii, efficaciam demonſtrant Orationis, certam, ac ſingularem fiduciam Virginis, obtinendi à Filio quidquid pro nobis digniſſima Mater poſtulaverit. Noverunt laudati Patres imperium, ſi ſtrictè ſumatur, exerceri erga ſubjectos, & inferiores, omnem Creaturam ſubditam debere eſſe ſuo Creatori, Regiam Virginem non indigere falſo honore: attamen, ut nobis notum facerent quam promptus ſit Deus Matris vota exaudire, imperii nomen adhibue-

buerunt. Nec alienam à Scripturis phrasim sumpserunt: etenim quando, Josue orante, Sol, & Luna steterunt, Sacra Scriptura dicit: *Obediente Deo voci hominum*: fortassis vox illa obedire, denotat superioritatem Josue ad rerum omnium Conditorem Deum? Quis erit adeò insipiens ut affirmet? Negare tamen non poterit opponens, quod obedire, propriè est respicere Superiorem, ut Superiorem: sed ut ostenderet Scriptura, quam dives sit Deus in misericordia, vota servorum suorum exaudiendo, mirabilem illam Solis stationem, espressit per illa verba: *Obediente Deo voci hominum*. Itaque: sicuti obedire in facto Josue, non est indicativum subjectionis Dei ad hominem, ita imperare, quod tribuitur à Patribus Virgini, non est declarativum superioritatis Deiparæ ad Deum, sed utrumque explicat, quod cecinit Regius Psaltes: *Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet*. Psal. 144.19. Patres sic Virginem exaltantes inter Collyridianos adnumerare, sola Dallæi petulantia potuit. Collyridiani placentam Mariæ tanquam Deæ offerebant; Recensiti Patres, quamvis catholicè Mariam Domini Matrem recognoscerent, nunquam Creaturam esse negaverunt, nunquam illi sacrificandum esse affirmarunt. Dignis quidem præconiis illam collaudarunt, honorantes infra Deum illo Cultu, qui excellentissimæ Creaturæ debetur. Multum quidem posse apud Deum, per Gratiam ab eodem Deo illi donatam, prædicarunt: cognoscere, & exaudire preces nostras dixerunt, & pro nobis orare. Probent nunc moderni Hæretici per Scripturas prohiberi honorare Matrem Domini, illam invocare; Ostendant, Christianæ pietatis officia, quæ erga Purissimam Virginem exercemus, mala esse, ideoque vi-

vitanda; Per idem verbum Dei ſcriptum demonſtrent Virginem in Cœlis regnantem, nihil omninò ſcire de nobis, nec curare. At cum certiſſimè hoc nequeant præſtare, acquieſcant Patribus noſtris. Et quamvis in ſacris Litteris nihil expreſsè haberetur de invocatione Sanctorum, de eorum pro nobis interceſſione apud Deum, adhuc detrahere non deberent prædictæ invocationi, quia juxta Auguſtini regulam: *Quod univerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, nonniſi authoritate Apoſtolica traditum, rectiſſimè creditur.* Accedit quod dixit Tertullianus: *Id eſſe Dominicum, & verum, quod ſit prius traditum: id autem extraneum, & falſum quod ſit poſterius immiſſum. Ea ſententia manebit adverſus poſteriores quaſque hæreſes, quibus nulla conſtantia de conſcientia competit ad defendendam ſibi veritatem.* Poſterioritatem doctrinæ ſuæ habent hæretici, ſecuritatem ergo poſſident erroris. Luthero-calviniſtæ quando inceperunt novimus, quando in Mundo apparuerunt, ſcimus. Viguit ſemper in Catholica, & Apoſtolica Eccleſia invocatio Virginis, & aliorum Sanctorum tanquam aliquid pium, utile, & religioſum. Deiparam audire, & exaudire voces, preceſque ſupplicum, tanquam verum fuit ſemper cuſtoditum. Qui ergo oppoſitum prædicant, cum novi ſint, & Novatores juſtè appellentur: illos Tertulliani ſententia perſtringo: *Probent ſe novos Apoſtolos eſſe: dicant Chriſtum iterum deſcendiſſe, iterum ipſum docuiſſe, iterum crucifixum, iterum mortuum, iterum reſuſcitatum: Sic enim Apoſtolos ſolet facere, dare illis præterea virtutem, eadem ſigna ædendi, quæ, & ipſe. Volo igitur, & virtutes eorum proferre, niſi quod agnoſco maximam virtutem eorum, qua Apoſtolos in perverſum*

De Præſcrip. cap. 31.

De Præſcrip. cap. 30.

ſum æmulantur. Illi enim de mortuis vivos faciebant, iſti de vivis mortuos faciunt. Signa ergò Apoſtolatus cum non habeant, ceſſent Virginis merita adeò deprimere, ut quod Scriptura non renuit concedere Animabus Impiorum, hoc Sanctis, & quæ ſuper Cœli Cives exaltata meritò ab Eccleſia dicitur, Angelorum denegent Reginæ. Torquebatur in gehennalibus flammis, qui induebatur, dum viveret, purpura, & biſſo, & epulabatur quotidie ſplendidè, & tamen de illo Scriptura teſtatur: *Mortuus eſt autem dives, & ſepultus eſt in Inferno: Elevans autem oculos ſuos cum eſſet in tormentis, vidit Abraham à longè, & Lazarum in ſinu ejus.* En quod damnati ad augumentum tormentorum ſuorum vident quos in vita contempſerunt: quare ergo Beati ad Gloriæ incrementum non videbunt, qui inter Mundi ærumnas ad illos recurrunt, ut aliquod ſolamen recipiant? Miſericors, & Juſtus Dominus, quod uni dat ad pœnam, alteri concedit ad Gloriam. Levita Stephanus in terris poſitus vidit Cœlos apertos, & Filium Hominis ſtantem à dextris virtutis Dei: quid vetat, nè in Cœlis gaudens, videat peregrinantes in terris? Omitto plures Sanctorum apparitiones, quæ à Majoribus noſtris referuntur, quibus abundè probatur in Regno æternæ Beatitudinis, innoteſcere Juſtis, quando illos apud Deum Interceſſores adhibemus. Nec audiendus Lutherus, qui in explicatione Evangelii de divite, & Lazaro inquit: *Nullius unquam Anima ab Orbe condito apparuit, neque enim Deus illud permittit.* Ad confundendam hanc vocem ſufficit, quod ſcripſit Athanaſius in Vita Sancti Antonii: *Alio tempore*, ait, *cum ſederet in Monte, vidit, neſcio quam Animam, lætantibus in ejus occurſum Angelis,*

Lucæ 16.

ad Cœlum pergere: & statim vox ad eum facta est, inquiens, istam esse Ammonis Monachi Animam, qui Nitriæ morabatur. De Sancto Mamante dicit Basilius Magnus: *Memores estote Martyris, quot quot illo per somnia potiti estis, quot quot in hoc loco constituti, adjutorem ipsum ad precandum habuistis.* Perlegat Lutherus Eusebium Cæsariensem lib.6. cap. 4. Ecclesiasticæ Historiæ, ubi Basilidis Martyrium intelliget, ob mirabilem Potamienæ Virginis apparitionem, quæ Coronam capiti Basilidis imposuit, asseruitque se pro eo gratiam à Domino postulasse, postulatam obtinuisse. Adversus Julianum Apostatam clamat Nanzianzenus Gregorius: Sanctis honores institutos esse, à quibus Dæmones pelluntur, & morbi curantur, quorum sunt apparitiones, & prædictiones. Gregorius Nyssenus refert cap. 7. de Sancto Gregorio Taumathurgo: non prius ausum fuisse accedere ad Verbi Dei prædicationem, quam per quandam visionem fuisset sibi revelata veritas, & demum Deiparæ, ac Joannis Evangelistæ apparitione dignatum, Fidei formulam edidisse.

Libuit consulere Græcos Historicos, ac Latinos, & inopem me copia fecit, multitudo oppressit, ut me tædeat enarrare, vel ex plurimis pauca. Attamen Irenem Virginem, Sancti Spiridionis Filiam apparuisse, & sibi in vita commendatum depositum, Patri revelasse, testis est Socrates lib.1. cap.8. Pulcheriæ Augustæ admirandum Thyrsum, & cum eo quadraginta Martyres, militaribus vestimentis candidis indutos, semetipsos conspicuos fecisse, scribit Sozomenus lib. 7. cap. 28. Aphris maximo dolore percussis Cyprianum apparuisse, ac bono esse animo hujus rei gratia jussisse, se se brevi tempore ultorem futurum pollicendo, refert Procopius Cæsarien-

ſarienſis de bello Vandalico cap. 20. Qui plura deſiderat ex authoribus Græcis perlegat Theodoretum Eccleſiaſt. Hiſtor. lib. 5. cap. 6., & cap. 24. Theodorum Lectorem lib. 2. Evagrium lib. 2. cap. 3. de S. Euphemia. Georgium Presbyterum in Vita Theodori Archimandritæ. Leontium Cyprium in Vita Symonis Sali cap. 31. Eliam Cretenſem oratione tertia. Conſtantium Thyrium oratione de Inventione Sanctæ Euphemiæ cap. 6. Leonem Imperatorem oratione Encomiaſtica in Joannem Chryſoſtomum; Joannem Zonaram tom. 3. annalium de Conſtantino Imperatore. Georgium Cedrenum in Theodoſio. Michaelem Glicam part. 4. annalium. Nicephorum Calliſtum lib. 6. cap. 7., & libro 13. cap. 37. His omnibus accedat authoritas Patrum Nicænorum ſecundæ Synodi actione quarta: *Lecta eſt Epiſtola Nili ad Heliodorum de Platone Martyre, qui apparens, ex Imagine agnoſcebatur; Sancta Synodus dixit: Demonſtratum eſt quomodo per præcognitam Imaginem Martyris, ipſum adeò Martyrem præſentem cognovit, cum liberaretur.* Ex Latinis verò Authoribus conſulendus eſt Severus Sulpitius Dialogo ſecundo cap. 14. Paulus Oroſius lib. 7. cap. 36. Gregorius Turonenſis Hiſtor. Francor. lib. 2. cap. 6. Beda Hiſtor. Anglican. lib. 2. cap. 6. Paulus Diaconus de Geſtis Langobardorum lib. 4. cap. 5. Joannes Diaconus lib. 4. cap. 94. Vitæ Sancti Gregorii. Regino Prumienſis lib. 2. Annalium ad annum 862. Luitprandus Ticinenſis lib. 2. cap. 14. Petrus Damiani Sermon. de Translatione Sancti Hilarii Epiſcopi. Anſelmus Cantuarienſis in Elucidario. Rupertus Tuitienſis cap. 13. Vitæ Sancti Hereberti. Bernardus in Vita S. Malachiæ. Petrus Cluniacenſis lib. 1. de Miraculis cap. 27. Sed præterire non poſ-

possum S. Ambrosium, mirabilem visionem Virginis, ac Martyris Agnetis, eleganti calamo describentem: *Dum Parentes*, inquit, *Beatæ Agnetis assiduis pernoctationibus vigilarent ad tumulum ejus, vident in medio noctis silentio exercitum Virginum, quæ omnes aureo textis Cycladibus indutæ cum ingenti lumine præteribant, inter quas vident Beatissimam Agnetem simili veste fulgentem, & ad dexteram ejus Agnum nive candidiorem. Hæc itaque cum viderent Parentes ejus, & qui simul erant, stuporem mentis incurrunt, sed Beata Agnes rogat Sanctas Virgines parumper gradum figere, & stans, Parentibus suis dixit: Videte nè me quasi mortuam lugeatis, sed congaudete mihi, & congratulamini, quia cum his omnibus lucidas sedes accepi, & illi sum juncta in Cœlis, quem in Terris tota animi intentione dilexi, & his dictis pertransiit. Hæc visio publicè ab omnibus, qui viderant quotidiè vulgabatur, undè factum est, ut post aliquos annos ad Constantiam Constantini Filiam hoc factum ab his, qui viderant, narraretur. Erat, enim, ipsa Constantia Regina Virgo prudentissima, sed ita obsessa vulneribus, ut à capite, usque ad pedes nulla membrorum pars libera remansisset. Accepto autem consilio, spe recuperandæ salutis, venit ad tumulum Martyris nocte, & licet pagana, tamen credula animi intentione, preces fideliter fundebat. Quod cum faceret, repentina somni suavitate corripitur, & vidit per visum Beatissimam Agnetem talia sibi monita præferentem: Constanter age Constantia, & crede Dominum Jesum Christum Filium Dei esse Salvatorem tuum, per quem modo consequeris, omnium vulnerum, quæ in corpore tuo pateris, sanitatem. Ad hanc vocem Constantia evigilat sana, & sic sana, ut nec signum in ejus membris alicujus vulneris remaneret.*

Tanti

Tanti fecit Ecclesia hanc visionem, ut quotannis statuta die 28. Januarii ejus celebret memoriam. Sileat itaque qui ausus est dicere: *Nullius unquam Animam ab Orbe condito apparuisse, quia Deus non permittit*. Omnes Ecclesiæ Patres, tam Græcos, quam Latinos fuisse deceptos, cogeremur asserere, quod aures Catholicorum horrent audire: Selectiores Historicos Sacros, nobis solum mendacia retulisse, quod nullus prudens, ac sapiens judicabit. Sed permittamus, ac fingamus parumper communem totius Orbis Catholici illusionem, quam impossibilem nobis demonstrant Sacræ Paginæ; Edoceat nos Lutherus, & qui illum sequuntur, undè ex verbo Dei scripto habeatur, quod nulla unquam Anima ab Orbe condito apparuerit. Si fortassis, quia diviti illi, qui torquebatur in igne inestinguibili non fuit concessum, ut mitteretur Lazarus ad annunciandum Fratribus, nè venirent in locum tormentorum: ineptè arguitur inferendo, quod uni non fuit concessum, omnibus fuisse denegatum. Quando una communis ratio urget, ut beneficium uni donatum, ad alios non transferatur, aptè arguimus à particulari ad universale. Sed quæ conventio una communis poterit esse inter reprobos, & Electos, inter Sanctos, qui gaudent in Cœlis, & damnatos, qui torquentur in igne, ut statuamus, Deum denegare cuicumque Beatorum Animæ, inter nos, & nobis aliquando apparere, quia uni ex reprobis non fuit concessum? Meminisse debuerant heterodoxi, quod idem Evangelista, qui dixit, divitem illum sepultum in Inferno, non fuisse exauditum ab Abraham, retulisse: *Et facta est, dum oraret, species vultus ejus altera, & vestitus ejus albus, & refulgens: & ecce duo viri loquebantur* *Lucæ 9. 29. 30. 31.*

tur

tur cum illo. Erant autem Moyses, & Elias, visi in Majestate, & dicebant excessum ejus, quem completurus erat in Jerusalem. Et alter Evangelista acerbissimam Passionem Redemptoris nostri Jesu describens ait: *Et ecce Velum Templi scissum est in duas partes à summo usque deorsum, & terra mota est, & petræ scissæ sunt, & monumenta aperta sunt: & multa corpora Sanctorum, qui dormierant, surrexerunt, & exeuntes de monumentis post Resurrectionem ejus, venerunt in Sanctam Civitatem, &* APPARUERUNT MULTIS. Vide ergo, Evangelistis narrantibus, aliquando Sanctorum Animas apparuisse. Sed heù nimium deflebilem hæreticorum conditionem, qui cum semel veritatis semitam deseruerint, insanias falsas, mendacia aperta complectuntur. Ut Sanctòrum detraherent apparitionibus, prò nihilo duxerunt, universum Sanctorum Patrum cœtum rejicere, Sacris Historiis illudere, & post tam apertos Evangelicos textus, clamare non erubuerunt: nullam ab Orbe condito usque modo Animam apparuisse, quia Deus non permittit. Quid ergo excogitavit Petrus Tabernaculum construere Moysi, & Eliæ? Quid refert Scriptura Homines istos in Majestate visos, si spectra tantum erant? Sancti itaque, qui dormierant, & resurgente Domino, pariter surrexerunt, & venerunt in Sanctam Civitatem, & apparuerunt multis, nil, nisi phantasma fuissent, & tales suæ Resurrectionis testes Dominum adhibuisse affirmabitis? *Credendum, quippe est*, inquit Remigius, *quoniam surrexerunt, ut testes essent Dominicæ Resurrectionis*. Absit excogitare, ut prima Veritas voluerit decipere nos per spectra, per illusiones, & falsas apparitiones.

Matth. 27. 51. 52. 53.

Remigius in Catena aurea.

Sed jam tempus est, ut revertamur ad perscru-

ſcrutandum ea, quæ nobis reponebant hæretici ad oſtendendum, ſi poſſent, noſtras Sanctos non audire preces. Inculcant, quod ſcriptum eſt: *Mortui nihil noverunt amplius*. Verumtamen, ſi totus integer textus perlegatur, nihil eſt, quod veritati adverſetur. Suadet enim ibi Eccleſiaſtes, ut in hac vita inſtanter operemur bonum ad accipiendam operum retributionem, quia in ſtatu ſeparationis, Anima non operabitur ad meritum, quare viventes multa ſciunt utiliter ad meritum: mortui verò nihil noverunt amplius ad meritum, licet multa Juſti cognoſcant feliciter ad præmium. Genuinus Scripturæ ſenſus apparet, quia dicitur: *Viventes enim ſciunt ſe eſſe morituros, mortui verò nihil noverunt amplius, nec habent ultra mercedem*. Et poſt pauca ſubdit: *Quodcumque facere poteſt manus tua inſtanter operare: quia nec opus, nec ratio, nec ſapientia, nec ſcientia erunt apud Inferos, quò tu properas*. Itaque cum unuſquiſque noſtrum properet ad domum æternitatis ſuæ: omnes enim ſicut aquæ dilabimur, quæ non revertuntur: admonemur ſub incerta, ac brevi vitæ noſtræ periodo, bonum operari. Viventes ſcimus nos eſſe morituros, & hæc notitia, ni contemnatur, valdè utilis eſt, nè illicita perpetremus: ſed mortui nihil noverunt amplius, cum de cœtero nulla confeſſio, nulla laus, nullum opus, nulla pœnitentia eis prodeſſe poſſit.. Viventes, quamvis peccatis coinquinati, reconciliationis gratiam queunt obtinere, & recurrendo ad lamenta pœnitentiæ, iterum inter Filios adnumerari, & æternam Beatitudinem ſperare, & ſperando expectare. At mortui de hoc nihil noverunt amplius: aut enim Juſti ſunt, & cum Deo regnant, & eorum opera, quæ in vita geſſerunt, mercedem receperunt:

Eccleſiaſtes 9.

Digitized by Google

runt: at impii ſunt, & torquentur in gehenna, & nec opus, nec ſapientia quidquam valere poterunt à locis pœnarum ad illos extrahendos: aut demum, ſi qui ſint Electorum, igne adhuc purgandi, in ſtatu ſunt ſatispatiendi, non promerendi. Dum currimus in hac vita, inveniri poteſt in operibus noſtris meritum, at cum terminum attigerimus, ceſſat meritum, nec mortui habent mercedem, ſicut in opere, quod ſub Sole geritur; Hanc veritatem voluit Scriptura nobis manifeſtam facere, nè deſides in citiſſimo annorum curriculo ad benè operandum, inveniamur: futurum eſt enim tempus, quando tempus operandi non erit amplius. Clamavit, equidem, Eſaias: *Abraham neſcivit nos, & Iſrael ignoravit nos: tu Domine Pater noſter, & Redemptor noſter.* Sed nec per laudatum textum aliquid imminuitur de illa cognitione, quam tribuimus Beatis, ut videant, & audiant nos orantes; Etenim Evangelicus Vates deſiderabat adventum Domini ad redemptionem generis noſtri: hoc opus, nec per Abraham, nec per Iſrael, aut per Moyſem perfici poterat, unde ponit miſerendi cauſam, inquiens: Tu Domine Pater noſter, & Redemptor noſter, Abraham autem neſcivit nos, quia eripere, & liberare nos non valet ab iniquitatibus noſtris. Fraſis conſueta Scripturarum eſt, ut illud neſciri dicatur, quod reprobatur: hinc fatuis Virginibus fuit reſponſum: Neſcio vos, ideſt improbo vos, reprobo vos, neſcit faciendo, judicat arguendo, ut explicat Auguſtinus. Itaque Propheta clamat ad Dominum, quia copioſa apud Deum redemptio, non apud Abraham, aut Iſrael, qui licet neſcirent, ideſt non approbarent, & rejicerent, ſecundum interpretationem Hieronymi, mala opera Judaici Populi: attamen

Eſaias 63.16.

Digitized by Google

men emendare, & à jugo peccatorum, & diabolica ſervitute liberare, illius erat, qui demum miſſus fuit ad oves, quæ perierant ex Iſrael: hinc idem Propheta initio Capitis ſubſequentis, aperit vota ſua inquiens: *Utinam dirumperes Cælos, & deſcenderes, à facie tua montes defluerent, ſicut exuſtio ignis tabeſcerent, aquæ arderent igni, ut notum fieret nomen tuum inimicis tuis, à facie tua gentes turbarentur*. Si quibuſdam magis arriſerit, textum Eſaiæ intelligendum eſſe, ut exponit Angelicus Doctor, quantum ad virtutem cognitionis humanæ, non quantum ad irradiationem Divini luminis, quia nec Abraham, nec Iſrael poterant naturali virtute cognoſcere ſtatum viventium, niſi deſuper illis datum fuiſſet: ſi hæc, inquam, interpretatio magis placuerit, illam amplectatur: non enim aliquid Veritati contrarium redolet, noſque illam tanto Magiſtro dignam veneramur: fuſius de ea loquemur inferius cum Auguſtino. Interim ſciant heterodoxi maximum eſſe diſcrimen inter Patres noſtros in ſinu Abrahæ commorantes in Lymbo, & Beatos in Cœleſti Patria Deo fruentes. In Lymbo, quamvis non eſſent in tenebris Gratiæ, & Charitatis, adhuc tamen dicebantur in tenebris Gloriæ, quia nondum Chriſtus obtulerat pretium Sanguinis, in Cruce moriendo, nondum mortem devicerat reſurgendo, nondum captivam duxerat captivitatem, Cœlos aſcendendo: quare, ſi Abraham neſcivit, ſi Iſrael ignoravit, ſi mortui nihil noverunt amplius, non admirandum, dum adhuc longè poſiti erant à beatifica viſione, expectantes beatam ſpem, & adventum Redemptoris, deſcenſumque ejus ad Inferos. Inferendum itaque non eſt, Beatos admirabile lumen poſſidentes Gloriæ, non cognoſcere, quibus indige-

Eſaias 64. 1. 2.

digemus, non audire preces, quas porrigimus, quia illis hoc non fuit conceſſum, quando in tenebris degebant. Sole recedente, & nocte appropinquante, non videmus: ergo nè, lucente Sole, & depulſis tenebris, nihil poterunt oculi inſpicere? Statum tenebrarum cum lucis ſtatu confundere contendunt hæretici, non attendentes ſe à tenebris eſſe comprehenſos. Si Patres noſtri adhuc in nocte, in tenebris, & non in luce, non viderunt inopiam noſtram, neſcierunt nos: in lumine, in Gloria, in plenitudine Scientiæ Beatæ, ignorabunt nos? Cum adverſarii noſtri, ex relatis Scripturæ textibus, ſolum probent Sanctos nondum glorificatos, ſed exiſtentes in Lymbo, nos orantes non audire, rete ante oculos pennatorum ponunt, nihil inde concludentes; ſermo enim noſter eſt de Beatis, qui in Cœlis regnant. Objectent beneficium Joſiæ Regi collatum, ut apponeretur ad Patres ſuos, nè videret mala, quæ inducturus erat Dominus ſuper Populum Iſrael: beneficium dabimus, at quod inferre præſumunt adverſarii, negabimus. Equidem eluxit miſericordia Dei in translatione Joſiæ, ſi enim ſuperſtes fuiſſet, vidiſſet, & doluiſſet. Ea in terris conditio noſtra eſt, ut videntes mala, quæ nos, aut Amicos noſtros circumdant, doleamus. Joſias ſublatus, nec vidit, nec ſuſtinuit mala, & conditione Status, & Naturæ: Naturæ, quia mortui naturaliter ſcire nequeunt quid inter vivos peragatur; Status, quia in Lymbo commorabatur, & non in Gloria. Mors hoc beneficium contulit Joſiæ, nè ulla mala patiendo, aut compatiendo ſuſtineret, quæ utique vivendo toleraſſet. Beati verò, quamvis videant in Verbo mala, prò quibus eos oramus, ut liberemur, non inde tamen aliquid patiuntur, immò nec

nec compatiuntur. Compati enim eſt cum alio pati; Status autem æternæ felicitatis, eſt excluſivus cujuſcumque mali, doloris, ac triſtitiæ: abſque ulla perturbatione vident afflictiones, quando ad illos recurrimus, & juxta beneplacitum Divinæ Voluntatis, ut ſublevemur, exorant. Hoc totum, abſque ulla imminutione Cęleſtis gaudii, peragunt Sancti. Quomodo autem hoc fiat, quamvis non intelligamus, ſat eſt, ut credamus, credentes, aliquando videre promereamur. Nec aliquid contra mentem Auguſtini ſtatuimus, licet enim plura dixerit in libro de Cura pro Mortuis gerenda, quæ noſtræ reſolutioni minus conſona videri poſſint, ſi tamen attentè perlegatur, quod ſcripſit Sanctus Doctor: pro veritate ſtetiſſe, non illam impugnaſſe manifeſtabitur. Exemplum quidem adducit Sanctiſſimæ Matris Monicæ, quò probet mortuos vivorum actibus, & rebus cognoſcendis, adjuvandiſque non miſceri, ſed per hoc, tantum indicare voluit limites Naturæ, non Gratiæ. Certè Mortui ſecundum proprias, quas poſſident vires, nos audire, & coadjuvare non poſſunt, intereſſe actibus humanis non valent, nec Monica, quamvis fuerit religioſiſſima Fœmina, & Auguſtini amantiſſima Mater, hoc per ſe potuiſſe affirmamus; ſed quod Naturæ non conceditur, denegabitur illicò Gratiæ? Non ea eſt indoles aquæ, ut naturaliter vertatur in vinum, converſam tamen fuiſſe virtute Divina, novimus ex Evangelio. Quatriduanus Lazarus, qui fœtebat in ſepulchro, ex ſe reſurgere non poterat: reſurrexit à voce Domini excitatus: *Alii ſunt*, inquit Auguſtinus, *humanarum limites rerum: alia Divinarum ſigna virtutum: alia ſunt, quæ naturaliter, alia, quæ mirabiliter ſunt: quamvis, & Naturæ Deus adſit, ut ſit, & mira-*

Auguſtinus de Cura pro Mortuis cap. 16.

miraculis natura non desit. Non igitur ideò putandum est, Vivorum rebus quoslibet interesse posse Defunctos: quoniam quibusdam sanandis, vel adjuvandis, Martyres adsunt: sed ideò potius intelligendum est, quod per Divinam Potentiam, Martyres Vivorum rebus intersunt: quoniam Defuncti per Naturam propriam, Vivorum rebus interesse non possunt. Quamquam ista quæstio vires intelligentiæ meæ vincat: quemadmodum opitulentur Martyres his, quos per eos certum est adjuvari. Hæc Augustinus, quibus declarat ea, quæ in superioribus Capitibus dixerat, intelligenda esse de Mortuis, inspecta eorum propria Natura, per quam nequeunt cognoscere, quæ in Mundo geruntur, cum extra Mundum positi fuerint. Sed quæ Deus mirabilis in Sanctis suis donavit eisdem, ut per gratiam, & gloriam possent, non contempsit, aut negavit Sanctus Doctor, qui nobis proposuit humanarum limites rerum, à Divini operis raritate, vel potius singularitate, discernere. Scio posse repetere heterodoxos, putasse Augustinum, quod Monica, jam vita feliciori gauderet, & beata esset, & tamen conclusit, quod non cognosceret indigentias, nec audiret preces Filii, adduxitque illud, quod scriptum est: *Pater meus, & Mater mea dereliquerunt me: Dominus autem assumpsit me.* (*Psalm. 26.10.*) Verumtamen, quamvis Augustinus rectè senserit de Matre sua, judicans, quod optimam partem haberet cum Angelis in Cœlis, adhuc non negavit illam in Verbo videre, quæ ad proprium pertinent statum, & complementum Beatitudinis, sed intulit dumtaxat, quod si Mortui naturaliter præsentes essent actibus Vivorum, & rebus, hoc potissimum appareret in Parentibus diligentibus Filios, hoc in Monica, quæ in vita feliciori, crudelis non

esset:

Digitized by Google

esset: *Me ipsum pia Mater*, inquit, *nulla nocte desereret, quæ terra, marique secuta est, ut mecum viveret*. Igitur Augustinus loquitur de quadam assistentia, quam nonnulli tribuebant omnibus Mortuorum Animabus, ut interessent actibus Vivorum, hancque meritò reprobat, & dicit, quod neque Monica, quamvis beata, erat præsens Augustino, quem unice dilexit, & nunquam voluit mœstum videre: consolata enim fuisset tristem Filium, si Mortui hoc per naturam haberent, ut nobis præsentes essent, & ex hac præsentia cognoscerent actus nostros. Hanc fuisse mentem Augustini manifestè datur intelligi, quia in sequenti Capite decimoquarto, quærit quæ, & quomodo, & per quos cognoscere possint Mortui, quæ apud Vivos geruntur, & triplicem assignat, seu statuit modum cognitionis; Primus est, quod Mortui audiant ab eis, qui hinc ad eos moriendo pergunt, non quidem omnia, sed quæ sinuntur indicare, qui sinuntur etiam ista monuisse, & quæ illos, quibus hæc indicant, oportet audire; Alter verò est, ut per Angelos, qui rebus, quæ aguntur hic præsto sunt, aliquid cognoscant, quod unumquemque illorum audire debere judicat, cui cuncta subjecta sunt; Tertium verò modum ità describit Augustinus: *Possunt etiam spiritus Mortuorum aliqua, quæ hic aguntur, quæ necessarium est, eos nosse, & quæ necessarium non est, eos non nosse: non solum præterita, vel præsentia, verum etiam futura, Spiritu Dei revelante, cognoscere: sicut non omnes homines, sed Prophetæ, dum hic viverent, cognoscebant, nec ipsi omnia, sed quæ illis esse revelanda Dei providentia, indicarat. Mitti quoque ad Vivos aliquos ex Mortuis, sicut è contrario, Paulus ex Vivis in Paradisum raptus est, Divina Scriptura testatur*.

August. eodem loco de Cura pro Mortuis.

ſtatur. Ex hoc itaque triplici cognitionis modo indicato ab Auguſtino, patet illum in ſuperioribus fuiſſe locutum de Mortuis ſecundum cognitionem propriæ naturæ, quæ non eſt talis, ut valeat cognoſcere actus noſtros. Non enim quæreret in ſubſequentibus Capitibus, quod in ſuperioribus firmarat. Si in poſterioribus aſſerit, Deo revelante, non ſolùm poſſe, ſed etiam ſcire Beatos, quæ neceſſarium eſt eos noſſe, & quæ neceſſarium non eſt, eos non noſſe: fatendum omninò eſt, aut contraria docuiſſe Auguſtinum, & quod in uno firmarat, deſtruiſſe in altero Capite: aut quod verum eſt, in antecedentibus fuiſſe locutum de ſpiritibus Mortuorum ſecundum limites propriæ naturæ: in poſtremis verò ſecundum irradiationem Gratiæ, & Gloriæ. Revelata facie Deum contemplantur Beati, & in ſpeculo illo ſine macula, vident, quæ abſcondita remanerent oculis eorum, niſi datum fuiſſet in lumine lumen videre. Verum, ut cum eodem Auguſtino loquar: *Iſta divinitus exhibentur longè aliter, quam ſe ſe habet uſitatus ordo ſingulis Creaturarum generibus attributus*. Ideò ad explicandum difficilè redditur, quam difficultatem præſenſit Sanctus Doctor, ideò ab aliis quæſtionem ſolvi cupiebat: aſſeruit tamen cognoſci à Sanctis preces, & audiri, quando in neceſſitatibus, eorum auxilium expoſcimus, ut patet exemplo Sancti Felicis Nolani, quod adducit in principio Capitis decimi ſexti. Non me latet Auguſtinum explicari ab aliquibus de quadam præſentia reali, quam nonnulli tribuebant Spiritibus Sanctorum, quod quidem, ſi permittatur, noſtra reſolutio intacta relinquitur. Aliud enim eſt, quod Sancti in Verbo videant actus noſtros, ſeu cognoſcant, quod ab eis poſtulando petimus: aliud

Div. Auguſt. eo loco cap. 16.

aliud quod Sancti intersint, seu præsentes sint ubi eos oramus: primum non impugnatur ab Augustino, ut supra ostensum fuit: alterum sub dubio relinquitur, ut indicant verba supra relata: *Ista quæstio*, inquit, *vires intelligentiæ meæ vincit, quemadmodum opitulentur Martyres his, quos per eos certum est adjuvari: Utrum ipsi per se ipsos adsint, uno tempore tam diversis locis, & tanta inter se longinquitate discretis: sive ubi sunt eorum memoriæ, sive propter suas memorias ubicumque adesse sentiuntur.* Accidit aliquando, ut ejusdem Sancti suffragium, plures exposcant in diversis Provinciis, ac Regnis: incertum est, an ille Sanctus sit præsens simul Romæ, Jerosolymis, Parisiis. Nihil enim de hac præsentia definivit Ecclesia: nihil expresse habetur in Sacris Litteris: nihil per verbum traditum annuntiatum fuit nobis à Patribus nostris. Hoc altè considerans, noluit aliquid temerè definire Augustinus, sed potius alios consulere rectiùs excogitavit: *Et de Martyribus ab illo* (Joanne scilicet Monacho) *pergerem quærere: Utrum ipsi adsint in somnis, vel quocumque alio modo, videntibus eos, in qua figura voluerint: & maximè, quandò ab eis se torqueri Dæmones profitentur, & rogant eos, ut parcant sibi: an ista fiant Dei nutu per Angelicas potestates, in honorem, commendationemque Sanctorum: ad utilitatem hominum, illis in summa quiete positis, & ad alia longè meliora visa vacantibus seorsim à nobis, orantibus pro nobis.* Hoc, quod ut dubium reliquit Sanctus Doctor, ut certum non proponimus amplectendum heterodoxis. Dicant Sanctos Dei audire, & cognoscere preces, quas porrigimus, & lis finita est. Utinam finiatur error per quem separantur à nobis, ab Unitate Ecclesiæ, à Catholica Fide, & postremò ab æternæ

Idem August. eo capite.

Div. August. cap. 17.

Digitized by Google

Beatitudinis Regno excludentur. Si autem hæsitaverint circa illam continuam præsentiam apud Sanctorum memorias, vel ubi funduntur preces, supplicationesque: nec nos certò aliquid statuere audemus, quamvis aliquando, non solum beneficiorum effectibus, verum etiam ipsis hominum aspectibus, Sanctos apparuisse sciamus, non incertis rumoribus, sed testibus certis. Qui plura nosse cupierit, illud ex Sacris Litteris firmiter retineat: *Altiora te nè quæsieris, & fortiora te nè scrutatus fueris: sed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita semper, & in pluribus operibus ejus, nè fueris curiosus. Non enim,* inquit illuminatissimus Augustinus, *parvus est fructus, si aliqua obscura, & incerta, quæ comprehendere non valemus, clarum saltem, certumque sit nobis, non esse quærenda, & quod unusquisque vult discere putans prodesse, si sciat: discat non obesse si nesciat.* Quæ superius ex Origene reponebant, nihil aliud suadent, quod Mortui nesciant absque irradiatione, quid inter Vivos peragatur, superfluum pariter judicamus, vel minimum dubitare de mente Gregorii Nanzianzeni. Satis demonstratum est ex verbis ipsius, direxisse preces ad Sanctos cum Christo regnantes, ut videntes quæ patimur mala, pro nobis Intercessores existerent. Et in Oratione, quæ citatur, recurrit ad Sanctam Gorgoniam, quam, & apud Deum posse dijudicat, & cognoscere pro quibus supplicabatur, existimat. Et quamvis adhibeat particulam *Si*: tamen non dubitantis animi indicium est, ut patet ex pluribus Scripturæ textibus, in quibus recensita particula, aliquando magis firmitatem animi, quam mobilitatem designat. Licet in ea sim sententia, Nanzianzenum apposuisse particulam ad provocandum, seu magis movendum affe-

Ecclesiastici 3.

Augustin. de Cura pro Mortuis cap. 17.

affectum juxta communem usum loquendi apud omnes; Sæpè audimus Filios alloquentes Patres, postulantes, ut quæ exoptant, concedant, si eos diligant. Non dubitant Filii de amore Parentum, sed causam impellentem, seu motivum concedendi, Filii proponunt Parentibus. Optimè noverat Gregorius, etiam in sensu adversariorum, Gorgoniam in Dei verbo cognoscere, quæ ad illam dirigebantur preces. Etenim Sanctos orandos negant heterodoxi, quia non audiunt, nec cognoscunt quæ ab ipsis orando exposcimus. Si ergo Nanzianzenus Gorgoniam oravit, illam audire, & cognoscere Orantis indigentiam supposuit. Si dixerint Gregorium errasse: illicò insurgemus clamando: Cur ergo nobis errantis exempla profertis amplectenda? Nunquid hæc vestra Doctrina est, ut sequamur semitam errantium? A tramite Veritatis non deviantium, vestigia sectari proficuum arbitramur. Hoc nobis insinuat Scriptura: hoc docuerunt nos Patres nostri: hoc demonstravit Nanzianzenus, quem non errasse fatemur, recurrendo ad Gorgoniæ patrocinium. Ulterius aliquid addimus, quod si permitteremus hæreticis, Nanzianzenum subdubitasse, an Beati cognoscant, & audiant nos orantes, adhuc in suis erroribus ab eodem Sanctissimo Theologo confutarentur, dum facto comprobavit utile, proficuum, ac Christianum Sanctos orare, ac Intercessores apud Deum adhibere, quamvis incerti, seu dubii simus, an intelligant quid ab eis orando petimus. Cesset ergo hæresis renovata clamare: Inutile est Sanctos orare, quia nesciunt, non audiunt, nec nostras intelligunt preces. Nanzianzenus, juxta pravam heterodoxorum interpretationem, in ea fuit opinione, ut ignorarent Beati, quod ab eis exposci-

ſcimus, & tamen orare non deſtitit Gorgoniam, Cyprianum, Baſilium. Itaque, ſive audiant Sancti, & cognoſcant in Verbo, ut nos profitemur, ſive non intelligant, ut vos impiè clamatis, adhuc ad eos confugiendum tanquam ad Protectores apud illum, qui eos coronavit, & conſtituit hæredes. Feliciter conſumato agone, Mundi, Carniſque illecebras cum Dæmone ſuperarunt, potentes ſunt, ut intercedant pro illis, qui cum timore, & tremore ſalutem debent operari; Reliquerunt nobis formam certandi, nè deſides ſimus, vel certare recuſantes, vel modum præſcriptum contemnentes: contemnitur autem, quoties novus intentatur: novus eſt, ſi à Patribus noſtris non fuit indicatus, immò potius reprobatus. Reprobaſſe demonſtravimus abundè, ut opinor; quod cum ita ſit, dicam cum Vincentio Lyrinenſi: *Eſt nè aliquis tantæ audaciæ, qui præter id quod apud Eccleſiam annuntiatum eſt, annuntiet: vel tantæ lævitatis, qui præter id quod ab Eccleſia accepit, accipiat*. Scio in ſui erroris excuſationem, heterodoxos Sacrarum Scripturarum teſtimonia proferre, ut incautos decipiant, & ſuadeant ſimplicibus, in abdicando Sacrarum Reliquiarum Cultu, aliiſque hæreſibus firmandis, ab Eccleſia, & Patrum ſenſu non receſſiſſe. Veruntamen præmonuit nos Dominus inquiens: *Attendite à falſis Prophetis, qui veniunt ad vos in veſtimentis ovium, intrinſecus autem ſunt lupi rapaces*. Veſtitus ovium ſunt eloquia, & oracula Prophetarum, quibus tanquam velleribus induuntur hæretici, ut dilacerent Gregem Chriſti, & Eccleſiaſticum Dogma ſcindant, atque Patrum terminos transferant. Ut tentaret Dominum Diabolus, ovinam veſtem aſſumpſit, & dixit: *Si Filius Dei es, mitte te deorſum: ſcriptum eſt enim: quia*

Vincent. Lyrinen. adver. hæreſ. cap. 14.

Matth. 7. 15.

Vide Lyrinen. in Commonit.

Matth. 4.

quia Angelis suis mandavit de te, ut in manibus tollant te, nè fortè offendas ad lapidem pedem tuum. An Diabolo credendum est, quia Sanctarum Scripturarum authoritatem illum adhibere contingit? Transfigurat se in Angelum lucis, semper tamen est Satanas. Transfigurant se in Apostolos Christi hæresiarchæ, adhuc tamen fugiendos esse tanquam pseudo-Apostolos, & Operarios subdolos, docet Paulus in secunda, quam ad Corinthios scripsit Epistola. Solemne semper fuit hæreticis Scripturæ verbis, suos adumbrare, seu conspergere errores. Hujus rei causam nobis aperuit Lyrinensis in Commonitorio capite trigesimo quinto inquiens: *Sciunt fætores suos nulli ferè esse placituros, si nudi, & simplices exhalentur; Atque idcircò eos Cælestis Eloquii, velut quodam aromate aspergunt, ut ille, qui humanum facilè despiceret errorem, Divina non facilè contemnat Oracula. Itaque faciunt, quod hi solent, qui parvulis austera quædam temperaturi pocula, prius oras melle circumlinunt, ut incauta ætas, cum dulcedinem præsenserit, amaritudinem non reformidet. Quod etiam his cura est, qui mala gramina, & novos succos medicaminum vocabulis præcolorant, ut nemo ferè, ubi suprascriptum legerit remedium, suspicetur venenum*. Hæc igitur vestis Scripturarum, non tollit ex Lyrinensi mores lupinos hæreticorum, immò magis cavendi sunt, quia sub Divinorum Eloquiorum umbraculis latitant; Magis siquidem pertimescendus est hostis occultus, quam manifestus. Utimur & nos Divinæ Legis testimoniis, sed juxta communem Patrum nostrorum interpretationem, juxta Catholicæ Ecclesiæ authoritatem, per quam Scripturæ sensa finiuntur. Hæreticus verò interpretationem sibi uni reservat, reli-

Ad Corinth. 2. 11. 13.

Digitized by Google

reliquos omnes clamitans miris modis allucinari. Protulit Arius id, quod ſcriptum eſt: *Pater major me eſt*, & Filium Dei interpretatus eſt eſſe Creaturam. Paulus Samoſatenus, Neſtorius, veſana expoſitione, diviſerunt Chriſtum, Eutiches confuſionem intulit. Denique omnium hæreticorum opuſcula perlegantur, & humanos errores veteris, ac novi Teſtamenti, ſententiis coloratos inveniemus. Et ut ad rem noſtram propiùs accedamus, Vigilantius, quem ſecuti ſunt Novatores, nè contemneretur ab omnibus, hæreſum venena, Sacrarum Scripturarum melle, temperare curavit. Attamen deprehenſus fuit non tenere univerſitatem, antiquitatem, conſenſionem, nec Divinum Canonem ſecundum Univerſalis Eccleſiæ Traditiones, juxta Catholici Dogmatis regulas interpretari. Quapropter, quoaduſque perſeveraverint moderni heterodoxi contra Sacrarum Reliquiarum Cultum, adhibitis etiam Divinæ Legis teſtimoniis, ſed abſque univerſitate, antiquitate, & conſenſione, nec juxta Catholici Dogmatis regulas, cauſam perdidiſſe arbitramur, & Diabolum per eos locutum fuiſſe, minimè dubitamus. Sancta ſunt verba Scripturarum, ſed ab hæreticis in propriam, & aliorum perniciem depravantur, ſicut de Epiſtolis Paulinis commonuit nos Princeps Apoſtolorum Petrus: Sancta ſunt, ſed non ſanctè tractantur ab his, qui non ſervant regulam, ab Unitate diſceſſerunt, & Catholicæ Eccleſiæ conſenſionem rejiciunt. Denique intelligant hæretici ad ipſos non ſpectare Scripturas. Poſſeſſio Scripturarum penes illos eſt, apud quos Fidei depoſitum cuſtoditur: ſic contra illos pronunciavit Tertullianus: *Scripturas obtendunt, & hac ſua audacia ſtatim quoſdam movent: in ipſo vero congreſſu fir-*

Tertullian. de Præſcription. cap. 15.

firmos quidem fatigant, infirmos capiunt, medios cum scrupulo dimittunt. Hunc igitur potissimum gradum obstruimus, non admittendos eos ad ullam de Scripturis disputationem. Sic hæ sunt vires eorum, uti nè eas habere possint: dispici debet cui competat possessio Scripturarum, nè is admittatur ad eas, cui nullo modo competit. Si ergo ad vos nullo modo pertinent Scripturæ, quoties illas proponitis, à Catholica Ecclesia, quarum est possessio, expectanda est interpretatio: *Ubi enim*, subdit idem Tertullianus, *apparuerit esse veritatem Disciplinæ, & Fidei Christianæ, illic erit Veritas Scripturarum, & expositionum, & omnium Traditionum Christianarum.* Evanuit à Lutheranis, & Calvinistis Veritas Disciplinæ: recesserunt à Fide Catholica: apud ipsos ergo non est Veritas Scripturarum, & expositionum, & omnium Traditionum Christianarum, immò ad nudum Traditionum nomen perhorrescunt, & hanc Fidei regulam, à Majoribus nostris nobis traditam, non recipiunt, solum Verbum Dei scriptum admittentes, hocque adulterantes, ut supra sub brevitate demonstravimus, & fusiori calamo, Vita duce, alibi declarabimus. Nunc superest, ut ea, quæ scripsimus, infallibili Romanæ Ecclesiæ judicio subjiciamus. Absit à Filio, ut dimittat Legem Matris suæ, & quæ in hoc Opusculo pronunciaverit corrigenda, & ipse non corrigam. Melius est à Sapiente corripi, quam stultorum adulatione decipi. Pientissima Mater Ecclesia in spiritu lenitatis instruit Filios suos, quæ etiam novit benignè complecti ad ipsam revertentes; Hanc instructionem non deseram, nè arguat me Dominus in furore, eo quod despexerim spiritum lenitatis Sponsæ suæ Matris meæ. Si approbaverit labores meos in Domi-

Idem cap.18.

no

no gloriabor, pro me ipſo nihil gloriabor: ſi autem oppoſitum judicaverit, acquieſcam ſapientiſſimo, & irreformabili illius Judicio. Errare quidem poſſum, at pertinacem eſſe recuſo, nè decidam à ſpe hæreditatis Filiorum. Nimium amabile eſt Catholicæ Eccleſiæ Filiationem poſſidere, hanc qui perdiderit ſalvus eſſe non poterit. Neceſſe eſt ut aquis diluvii pereat, qui extra hanc Arcam commoratur. Cruciari in Arca, æternæ conſolationis fructum non excludit: extra Arcam delectari, eſt certæ damnationis damna comparare. Ut ergo tam grande malum effugiam, lubenti animo, & corde puro, me, omniaque ſcripta mea, Sacroſanctæ Romanæ, ac Univerſalis Eccleſiæ cenſuræ, ſubmitto, retractans ſi quid, vel minimum apparuerit ſanctiſſimis ejus legibus, decretis, atque inſtitutis contrarium: in qua enim, Deo largiente, datum fuit renaſci, in eadem vivere, ac mori delectabor. Votum meum exaudiat ille, qui ut adoptionem Filiorum reciperemus, è ſinu Patris in Terram deſcendens, Carnem noſtram aſſumere dignatus eſt, Deipara, Sanctiſque omnibus intercedentibus, quorum Religioſum Cultum prò viribus defenſare curavi.

Interim, & vos commonere non deſiſtam, ò heterodoxi, eadem, quæ in principio Operis, in fine ſervans viſcera Charitatis, ut ad cor redeatis. Quid adhuc hæſitatis errantes, nunc Dominum blaſphemantes, nunc Servis Domini invidentes, nunquam ſaluti veſtræ conſulentes? Extra Eccleſiam Catholicam Romanam nulla eſt ſalus. In ſeparatione itaque commorantes, certa eſt veſtra perditio, & Chriſtus nihil vobis proderit: *Quomodo*, clamat Cyprianus, *poteſt eſſe cum Chriſto, qui cum Sponſa Chriſti, ac in ejus Eccleſia non eſt? Neceſſe eſt*, re-

Cyprianus Epiſt. 19.

repetit Lyrinensis, *omnibus deinceps Catholicis; qui sese Ecclesiæ Matris legitimos Filios probare student, ut Sanctæ, Sanctorum Patrum Fidei agglutinentur, immoriantur, profanas verò profanorum novitates detestentur, horrescant, insectentur, persequantur.* *Lyrinen. in Cŏmonit. Cap. ultimum.* Fidem neglexistis Patrum, eisque agglutinari renuistis: Duces vestri facti sunt Lutherus, Melanthonius, Calvinus, Zuinglius, Bucerus, Æcolampadius, omnes profani homines, Fidei Catholicæ desertores, & profanarum novitatum amatores, & inventores. Qui illos sequuntur, imitantur, & prædicant, Filios tenebrarum, & non lucis sese manifestant. Mutastis nomina ob Fidei variationem, quæ cum una sit, illicò ac variatur, nulla profectò fit. Jam inter vos alii sunt Lutherani, alii Calviniani, alii Puritani, alius alium destruit, unus alterum condemnat. Pulcherrimum illud nomen, quo Filii lucis gloriantur, ut Catholici nominentur, & sint, perdidistis. Variatio nominum, vestram redarguit inconstantiam, & ab Unitate vos discessisse contestatur: *Hanc Ecclesiæ Unitatem*, inquit Cyprianus, *qui non tenet, tenere se Fidem credit? Qui Ecclesiæ renititur, & resistit, in Ecclesia se esse confidit? Quando Beatus Apostolus Paulus hoc doceat, & Sacramentum Unitatis ostendat, dicens: Unum Corpus, & unus spiritus, una spes vocationis vestræ, unus Dominus, una Fides, unum Baptisma, unus Deus.* Qui Fidei Unitatem amplectitur, secum repetit: Christianus mihi nomen est, Catholicus cognomen: Testes vos adhibeo, nec ab aliis exquiram, an vobis jure competat tam præclarum nomen, tam saluberrimum cognomen? Si velitis vera narrare, ab his excidisse clamabitis. Miseri facti estis, oves errantes absque Pastore, alienum ex propria ele-

ctione sequentes, qui Doctrinis variis, ac peregrinis, quasi venenatis pabulis, Animas vestras perdit in Gehennam. Eja revertimini ad Pastorem Christum, qui iterum vocat vos; Properate ad sinum Matris Ecclesiæ, quæ vos expectat: proferet illa citò stolam primam, qua propter vestram incredulitatem fuistis denudati: instituet hæc convivium grande, convivium pinguium, quia Filius, qui mortuus fuerat revivixit, & qui perierat inventus est. Lætabimur,& nos in numero Fratrum,in Domo Dei, in Ecclesia Christi,ambulantium cum consensu. Alienorum Lutheri, Calvini, & similium dicentium, non recessisse à vobis Christum, nec vos à Christo, voces nè audiatis. Quicumque segregatus est ab Ecclesia, non adhæret Christo: Non est Amicus Sponsi, qui non diligit Sponsam, seque ab ejus Unitate divellit. Præclarissimum Fidei Athletam Cyprianum auscultate: *Ecclesia una est, quæ in multitudinem latius incremento fæcunditatis extenditur: quomodo Solis radii multi, sed lumen unum est: & rami arboris multi, sed robur unum tenaci radice fundatur. Et cum de Fonte uno rivi plurimi defluunt, numerositas, licet diffusa videatur exundantis copiæ largitate, Unitas tamen servatur in origine. Avelle radium Solis à Corpore, divisionem lucis unitas non capit. Ab Arbore frange ramum, fructum germinare non poterit. A Fonte præcide rivum, præcisus arescet: Sic & Ecclesia Domini, luce perfusa per Orbem totum, radios suos porrigit, unum tamen lumen est, quod ubique diffunditur, nec unitas Corporis separatur: ramos suos in universam terram copia ubertatis extendit profluentes largiter rivos latius expandit, unum tamen caput est, & origo una, & una Mater fæcunditatis successibus copiosa. Illius fœtu nascimur, illius lacte nutri-*

Cyprianus de Unit. Eccles.

Digitized by Google

trimur, spiritu ejus animamur. Adulterari non potest Christi Sponsa, incorrupta est, & pudica. Unam Domum novit, unius Cubiculi Sanctitatem casto pudore custodit. Hæc vos Deo servat, hæc Filios Regno, quos generavit, adsignat. Quisque ab Ecclesia segregatus adulteræ jungitur, à promissis Ecclesiæ separatur, nec perveniet ad Christi præmia, qui reliquit Ecclesiam Christi. Alienus est, profanus est, hostis est. Habere non potest Deum Patrem, qui Ecclesiam non habet Matrem. Si potuit evadere, qui extra Arcam Noe fuit, & qui extra Ecclesiam foris fuerit, evadit. Heù heù quam terribilis est Cypriani sententia! Quantam nobis, qui intus sumus ingerit consolationem, tantùm vobis, qui foris estis incutit terrorem. Habere non potest Deum Patrem, qui Ecclesiam non habet Matrem. Octo Animæ temporibus Noe salvæ factæ sunt, quæ intra Arcam morabantur. Quot quot extra inventæ sunt, inundantibus aquis diluvii perierunt. Intelligite similitudinem, & expavescite. Hoc unum discrimen agnosco in Arca, quæ ex sententia Patrum nostrorum, typum gestavit Ecclesiæ; quod Arcæ clausum fuit ostium post ingressum Noe, Ecclesiæ autem adhuc est apertum, ut vos intrare possitis. Deponite hæresum sarcinulas, renuntiate erroribus, dimittite Magistros prurientes auribus; Intrate in Ecclesiam veræ Fidei Magistram: Christus vos invitat, Ecclesia vos recipere, semper est parata. Quandiù estis alieni, profani, hostes? Volumus vos Amicos, & Fratres. Properate rivuli ad Fontem, nè arescatis: rami ad Arborem, ut germinetis. Exurgite, illuminabit vos Christus, à quo Christiani. Intrate in Ecclesiam toto Orbe diffusam, à qua Catholici nominantur. Vagantes gressus ab

erroribus revocate, iter rectum viæ Cœlestis agnoscite: solvite laqueos captivi: redite ad Arcam. Impleat Dominus desiderium meum, ut vos ad Ecclesiam Matrem in Unitate Fidei, in osculo pacis, in vinculis Charitatis videam revertentes. Supplex Agmina Beatorum deprecor, ut sint vobis in adjutorium, & intercedant apud Majestatem Domini, quò cognoscatis semitam Veritatis. Detraxistis quidem Sanctorum Cœtui, debitum eorum Reliquiis honorem proscribendo, rejicientes invocationem, Patrocinium contemnentes. Non levis hæc culpa est reputanda, cum Catholicæ Fidei ordinem invertat, & teste Lyrinensi: *Magno nobis mutatæ Fidei; ac temeratæ Religionis piaculum pertimescendum est, à quo nos, non solum Constitutionis Ecclesiasticæ Disciplina, sed etiam censura Apostolicæ, deterret authoritatis. Scitum enim cunctis est quàm graviter, quàm severè, quàm vehementer invehatur in quosdam Beatus Apostolus Paulus, qui mira levitate nimium citò translati fuerant ab eo, qui eos vocaverat in gratiam Christi in aliud Evangelium, quod non est aliud: qui coacervaverant sibi Magistros ad sua desideria, à Veritate quidem auditum avertentes, conversi verò ad fabulas, habentes damnationem, quod primam Fidem irritam fecissent.* Adhuc tamen votis meis Sanctos non defuturos sperarem, cum sint Filii Patris, qui in Cœlis est, qui pluit super justos, & injustos, oriri facit Solem suum super bonos, & malos, illum imitari non recusabunt, ut impetrent quod non meremur accipere. Hic sit finis scribendi: depono Calamum, quem assumpsi in obsequium Sanctorum: hic sit vobis finis errandi: Deponite hæreses, ut una cum Sanctis regnare possitis in Cœlestibus,

Lyrinens. in Commonit. ut supra.

præ-

Digitized by Google

præſtante hoc Jeſu Chriſto Redemptore noſtro, qui eſt Deus benedictus in ſæcula, quive, non tantum poſtulata tribuit, ſed interdum etiam non ſperata largitur.

FINIS.

IN-

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX
Locorum Sacræ Scripturæ.

EX LIBRO GENESIS.

48. 15. *Deus in cujus conspectu ambulaverunt Patres mei Abraham, & Isaac &c.* pag. 112.

EX LIBRO EXODI.

13. 19. *Tulit quoque Moyses ossa Joseph. pag.* 18.
32. 1. *Surge fac nobis Deos, qui nos præcedant.* pag. 62.
Ibid. 8. *Isti sunt Dii tui Israel, qui te eduxerunt de Terra Ægypti.* pag. 62.

EX LIBRO NUMERI.

21. 5. *Anima nostra jam nauseat super cibo isto levissimo.* pag. 62.

EX LIBRO DEUTERONOMII.

16. 5. *Non poteris immolare Phase in qualibet Urbium tuarum &c.* pag. 137.

EX LIBRIS REGUM.

4. 13. 21. *Revixit homo, & stetit supra pedes suos.* pag. 27.
3. 5. 4. *Et non est Satan, neque occursus malus.* pag. 70.
1. 1. 10.11. *Cum esset Anna amaro animo, oravit ad Dominum &c.* pag. 137.
24. *Et adduxit eum secum postquam ablactaverat in vitulis tribus &c.* pag. 137.
2. 6. 21.22. *Ante Dominum, qui elegit me potius, quam Patrem*

trem tuum .... vilior fiam plusquam factus sum. pag. 15.
1. 21. 9. *Non est huic alter similis, da mihi eum*. pag. 16.

EX ISAIA.

11. 10. *Et erit sepulchrum ejus gloriosum*. pag. 48.
36. 6. *Confidis super baculum arundineum confractum &c.* pag. 107.
63. 16. *Abraham nescivit nos, & Israel ignoravit nos*. pag. 178.
64. 1. *Utinam dirumperes Cælos, & descenderes &c.* pag. 179.

EX JEREMIA.

6. 16. *Hæc dicit Dominus: state super vias, & videte &c.* pag. 5.
17. 5. *Maledictus homo, qui confidit in homine &c.* p. 107.

EX LIBRO JOB.

5. 1. *Voca ergo, si est qui tibi respondeat, & ad aliquem Sanctorum convertere*. pag. 51.
42. 9. *Suscepit Dominus faciem Job &c.* pag. 107.
19. 26. *Et in carne mea videbo Deum meum*. pag. 16.
22. 14. *Nubes latibulum ejus &c.* pag. 165.

EX LIBRO PSALMORUM.

13. 5. *Illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor*. pag. 21.
135. 4. *Qui facit mirabilia magna solus*. pag. 25.
92. 5. *Testimonia tua credibilia facta sunt nimis*. pag. 30.
33. 21. *Custodit Dominus omnia ossa eorum &c.* pag. 44.
95. 5. *Omnes Dii Gentium Dæmonia*. pag. 67.
96. 7. *Confundantur omnes, qui adorant sculptilia*. p. 77.
25. 8. *Domine dilexi decorem Domus tuæ*. pag. 103.

Au-

Digitized by Google

120. 2. *Auxilium meum à Domino*. pag. 106.
145. 4. *Exhibit spiritus ejus, & revertetur in terram suam*. pag. 107.
144. 19. *Volantatem timentium se faciet*. pag. 169.
26. 10. *Pater meus, & Mater mea dereliquerunt me*. p. 182.

EX PROVERBIIS.

26. 5. *Responde stulto juxta stultitiam suam &c.* pag. 162.

EX ECCLESIASTE.

3. 19. *Unus interitus est Hominis, & Jumentorum &c.* pag. 45.
9. 5. *Mortui verò nihil noverunt amplius*. pag. 177.
. 10. *Quodcumque facere potest manus tua, instanter operare*. ibid.

EX LIBRO SAPIENTIÆ.

3. 2. *Visi sunt oculis insipientium mori*. pag. 14.

EX LIBRO ECCLESIASTICI.

48. 15. *In vita sua fecit monstra &c.* pag. 27.

EX NOVO TESTAMENTO.

EX MATTHÆO.

11. 4. *Euntes renuntiate Joanni, quæ audistis &c.* p. 27.
4. 10. *Dominum Deum tuum adorabis &c.* pag. 41.
21. 13. *Domus mea Domus Orationis vocabitur*. pag. 57.
23. 29. *Væ vobis Scribæ, & Pharisæi hypocritæ, qui ædificatis sepulchra Prophetarum*. pag. 63.
28. 20. *Ecce ego vobiscum sum usque ad consumationem sæculi*. pag. 71.
16. 26. *Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur? &c.* pag. 107.

Digitized by Google

22. 32. *Ego sum Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob; non est Deus mortuorum, sed viventium.* pag. 14.
27. 51. *Et ecce Velum Templi scissum est in duas partes &c.* pag. 176.

EX MARCO.

16. 1. *Et cum transisset Sabbatum, Maria Magdalene, & Maria Jacobi, & Salome emerunt aromata &c.* pag. 17.
16. 17. *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur &c.* pag. 25.

EX LUCA.

2. 41. *Et ibant Parentes ejus per omnes annos in Jerusalem &c.* pag. 138.
16. 22. *Mortuus est autem dives, & sepultus est in Inferno &c.* pag. 171.

EX JOANNE.

15. 24. *Si opera non fecissem in eis &c.* pag. 26.
1. 12. *Quotquot autem receperunt eum &c.* pag. 52.
12. 3. *Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici &c.* pag. 55.

EX LIBRO ACTUUM APOSTOLORUM.

5. 14. *Magis autem augebatur credentium in Domino multitudo &c.* pag. 28.
23. 3. *Percutiet te Deus paries dealbate &c.* pag. 113.

EX

EX EPISTOLIS S. PAULI.

EX EPIST. AD ROMANOS.

9. 20. *O homo tu quis es, qui respondeas Deo? &c.* pag. 53.
3. 28. *Arbitramur enim justificari hominem per Fidem.* pag. 125.

EX PRIMA AD CORINTHIOS.

6. 19. *An nescitis, quoniam membra vestra, templum sunt Spiritus Sancti &c.* pag. 13.
15. 51. *Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur.* pag. 16.
13. 8. *Charitas nunquam excidit &c.* pag. 153.

EX SECUNDA AD CORINTHIOS.

6. 14. *Quæ enim participatio justitiæ cum iniquitate? &c.* pag. 133.
3. 8. *Quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria?* pag. 155.

EX EPIST. AD EPHESIOS.

4. 5. *Unus Dominus, una Fides, unum Baptisma.* p. 61.
6. 13. *Accipite armaturam Dei &c.* pag. 125.

EX EPIST. AD PHILIPPENSES.

4. 1. *Gaudium meum, & Corona mea: sic state in Domino.* pag. 6.

EX SECUNDA AD THESSALONICENSES.

3. 4. *Confidimus autem de vobis in Domino &c.* pag. 107.

EX EPIST. CANONICA S. JUDÆ APOSTOLI.

9. *Cum Michael Archangelus cum Diabolo disputans altercaretur &c.* pag. 59.

EX APOCALIPSI.

8. 4. *Et ascendit fumus incensorum de Orationibus Sanctorum &c.* pag. 51.

Digitized by Google

INDEX
RERUM NOTABILIUM.

A

Abusus Sacramentorum non minuit Sanctitatem illorum. pag. 110.
Agnetis Virginis apparitio. 174.
Altaria non eriguntur absque Reliquiis Sanctorum. 57. & seq.
S. Ambrosius eleganter describit Miracula Sanctorum Gervasii, & Protasii. 34. & seq.
Mirè retundit objecta Arianorum. 35.
Angelorum ministeria ubique diffusa. 157.
Angeli offerunt Deo Orationes nostras. 160.
Cognoscunt nostras postulationes. ibid.
Animæ honor, & dignitas, quomodo redundet in Corpus. 12. & seq.
Animæ Sanctorum expectant diem extremum ad glorificationem Corporis. ibid. & 16.
Anima Justi, Deo acceptior est post, quam ante consumationem. 28.
Antiqui deferebant infirmos ad Sepulchra Sanctorum. 131.
Apocalypsis Joannis, Divinæ Auctoritatis est. 159.
Alogiani, & Marcionitæ heretici illam rejecerunt. ibid.
Plures Sanctorum apparitiones ex Patribus referuntur. 173. & seq.
Argumento à minori ad majus utitur Apostolus in 2. ad Corinth. 3. pag. 155.
Hic modus arguendi fuit familiare Patribus. ibidem.
Ariani negarunt, vera Miracula Deum per Martyres suscitasse. 35.
Augustinus Romæ scripsit libros de moribus Ecclesiæ, & de moribus Manichæorum. 87.
Liber de moribus Ecclesiæ non fuit primus fœtus Augustini. 89.

Non

Non temperavit sententiam contra sepulchrorum adoratores in aliis libris. 91. & *seq.*
Quinam dicantur ab Augustino sepulchrorum adoratores. 92.
Augustinus in libro de moribus Ecclesiæ non reprehendit Sacras Reliquias honorantes. 94.
Nec illos qui deferebant cibos in usum Pauperum ad Sepulchra Martyrum. ibid.
In libro ad Quodvultdeum non recenset omnes hæreticos, & quare? 128.
Nihil voluit temerè definire circa modum quo Beati cognoscunt Orationes. 185.

B

S. B*Asilius Sacrarum Reliquiarum Cultum commendat*. 20.
Beati. Vide *Sancti*.
Beatitudinis status exposcit, ut Sancti cognoscant, quando ad ipsos recurrimus. 153.
Bellarmini sapientia collaudatur. 76.
Bellarminus censet Augustinum temperasse sententiam, quam junior tenuit circa sepulchrorum adoratores. 88.
Benedictus XIII. assiduus in Consecratione Altarium. 72.
Bernardus quam devotus in Virginem. 165.
Bona temporalia, in ordinem ad Beatitudinem sunt petenda. 105.
Bracharense Concilium tertiam partem proventuum pro Ecclesiæ luminaribus assignat. 100.

C

C*Aligula sibi Sacerdotes instituit*. 105.
Calvinus fictitiè mortuum præsumpsit suscitare, & verè mortuum fecit. 33.
Calvinistæ in Gallia Corpora Sanctorum igni tradiderunt. 19.
Certitudo duplex, metaphysica, & moralis. 116.
Pro Cultu Sacrarum Reliquiarum certitudo moralis sufficit. ibid. & *seq.*

Chri-

Christiani Rodingi audacia reprimitur . 161. *& seq.*
Cœna Charitatis, quæ esset apud Christianos antiquos. 89.
Quare sublata fuerit per Laodicenam Synodum. 90.
Deferebantur Cibi in usum Pauperum ad Sepulchra Martyrum. *ibid.*
Tempore Augustini adhuc in Africa mos iste vigebat. 91.
Collidriani quinam fuerint? 164.
Corporibus Sanctorum utitur Spiritus Sanctus tanquam organis, & vasis secundum Augustinum. 13.
Corpora Sanctorum membra sunt Christi, & Templum Spiritus Sancti, quomodo dicantur? *ibid.*
Corpora Sanctorum, quamvis mortua, subsignata sunt in spem melioris Resurrectionis. 14.
Hæc subsignatio sat est, ut distinguantur Cineres Sanctorum ab aliis. *ibid.*
Corpus quamvis separatum ab Anima, est dignum obsequio ob Sanctitatem ejusdem Animæ. 14. 15.
Differunt inter se Cineres Pauli Apostoli, & Judæ proditoris, & quomodo? *ibidem.*
Corpora Sanctorum Martyrum Gervasii, & Protasii tempore S. Ambrosii inventa fuerunt. 30.
Mirabiliter illuminatur Cæcus Sudario, quod Feretrum Sanctorum tetigerat. *ibid.*
Corpori Moysis multum honoris delatum fuit. 60.
Corpus Moysis quare sepultum per manus Domini? 61.
Cultus latriæ absolutus nulli puræ Creaturæ redditur. 49.
Cultus, qui soli Deo debetur, nunquam reddunt Catholici Creaturis. 101.
Qualis Cultus sit reddendus Mariæ? 50.

D

D*Allæus Calvinista Ecclesiæ Doctores contemnit*. 69. *& seq.*
Dallæi argumenta nihil probant. 71.
Sibi contradicit in lib. de usu Patrum. 82.
Deus approbat Cultum, quem reddimus Sanctis. 41.
Deus adorandus in omnibus, non tamen omnia sunt adoranda. 53.

Deus,

Deus, etsi ubique sit, in determinatis tamen locis exigit specialem Cultum. 145.
Dei Amici aliquando per propheticum lumen vident, quæ procul sunt. 153.
Dei immensitas non coarctatur, reddendo Cultum in loco determinato. ibid.
Diem passionis Martyrum adnotari jubet Cyprianus. 85.
Dii Gentium nunquam vera Miracula patrarunt. 32.
Dii Gentium quales fuerint? 67.
Disciplina Ecclesiæ aliquam potest subire variationem, & quare? 71.
Dorothæi Tirii Synopsis multis scatet erroribus. 76.
Dubia quædam coram Plebe non proponenda aliquando. 121. & seq.

E

Ecclesia Romana Cathedram habet Veritatis. 8.
Ejus Doctrina audienda. ibid.
Multum commendatur à Tertulliano. 9.
Ecclesia Romana Scripta Apostolorum Petri, & Pauli illibatè custodit. 126.
Ecclesiæ Unitas per Cyprianum descripta. 194.
Eliseus per lumen propheticum vidit, quæ in corde Giezi cogitabat. 156.
Ex hoc lumine Eliseo donato, rectè intulit Augustinus, Beatos cognoscere, quando illos deprecamur. ibid.
Ad Elisei Sepulchrum Miracula suscitantur. 27.
Eloquia Sacra salubria sunt intelligentibus, periculosa autem his, qui ad Cordis perversitatem detorquentur. 7.
Eminentia Sanctitatis, & Virtutis desideratur ad reddendum Cultum Sacrum. 54.
Epistolæ Canonicæ S. Judæ Apostoli textus, non favet hæreticis. 65.
Quomodo explicetur à Patribus. ibid.
Erasmus quid dixerit de Lutheranis? 33.
Ethnici vera Miracula Magicæ Arti tribuebant. 31.
Idem faciunt moderni hæretici. ibid.

Ethni-

Digitized by Google

Ethnici ad Sepulchra Parentum deferebant cibos, & vina. 91.

Credebant Animas Parentum requirere cibos. ibid.

Eucharistiæ Sacramentum est adorandum, quamvis non habeamus certitudinem metaphysicam, quod hostia in particulari, sit ritè consecrata. 118.

Eucharistia, pignus amoris Christi erga nos. 118.

Eunuchus Candacis Reginæ venit Jerosolymam adorare. 138.

F

FActa purè personalia, quæ Juris admixtionem non patiuntur, certitudinem gradualem possunt habere. 116.

Factum S. Martini relatum à Severo Sulpitio, non favet hæreticis. 121.

Nec aliis indevotis hominibus. ibid.

Nec aliud ex Cap. Audivimus. *ibi.*

Fagnanus meritò rejicit quamdam Auctoritatem, quæ perperam tribuitur Augustino. 122. *& seq.*

Fides omninò invariabilis. 71.

Fidei Catholicæ Veritati non derogat, si Episcopus, si Virgo, si Doctor lapsus fuerit è regula. 149.

Fiducia respicit primariò Deum, Sanctos verò, ut causas secundas. 106.

Quæ fiducia in homine reposita, per Scripturas reprobetur? 107.

Fraudes innumeræ finguntur ab hæreticis contra Cultum Sacrarum Reliquiarum. 120. *& seq.*

Fraudes, quamvis plures sint, non est subtrahendus Cultus Sacris Reliquiis. ibid.

G

GAlli primi insurgunt contra hæresim Vigilantianam. 129.

Galli mittunt Sisinnium ad Sanctum Hieronymum in Causa Vigilantii. 46.

Digitized by Google

Græci conveniunt cum Latinis in Cultu Sacrarum Reliquiarum. 74. & *seq*.
Gradus certitudinis summæ, in quibus requiratur. 116.
Gratiam, & Gloriam à solo Domino expectamus. 105. & *seq*.
Ad Sanctos tamen recurrimus, ut impetrent à Deo. ibid.
S. Gregorius Nanzianzenus nostras Sanctos cognoscere preces, asseruit. 186. & *seq*.

H

HÆretici moderni eadem dicunt contra Sanctos Martyres, quæ antiqui Ariani. 36.
Hæreticus sequitur propriam electionem. 133.
Hæretici non habens securitatem Doctrinæ. 170.
Hebræi proni ad Idololatriam. 61.
Cur illis Deus occultaverit Corpus Moysis. ibid.
Reprehenduntur ut hypocritæ à Christo. 63.
Helena Constantini Mater accessit Golgotham, ut Lignum Crucis inveniret, & adoraret. 75.
Henricus Gravius dubitat, an Vigilantius, qui recensetur à Hieronymo in Epistola ad Paulinum, sit idem, qui ab eodem Doctore fortiter impugnatur. 131.
S. Hieronymus vanum Vigilantii timorem expellit. 21.
Plures Translationes Sacrarum Reliquiarum narrat ab Imperatoribus factas. ibid.
Vigilantii argumentis abundè respondet. 31.
Unius noctis spatio hæresim Vigilantii confutavit. 129.
In Historiis Ethnicorum, si quid mirabile perlegatur, quomodo sit intelligendum. 26.
Hostia adoratur absolutè, referendo fidem ad hostiam ritè consecratam. 119.

I

JAcobi Patriarchæ Corpus, religioso honore defertur in Terram Chanaan. 18.
Jacob invocat Abraham, & Isaac. 112.
Jacobi Piccinini hæreses refelluntur. 124. & *seq*.

Ca-

Calumnia Piccinini in Sacram Jesuitarum Familiam, rejicitur. 147. *& seq.*
Jacobus Piccininus excusat Vigilantium. 127.
Jeremias Constantinopolitanus Schismaticus, redarguit Calvinistas. 78.
Imperium strictè sumptum, exercetur erga subditos. 168.
S. Joannes Chrysostomus longè distat ab erroribus Calvinistarum. 19.
S. Joannes Chrysostomus magno desiderio tenebatur visitandi locum ubi asservantur Corpora Apostolorum Petri, & Pauli. 140.
Job orat pro Amicis, & exauditur. 107. *& seq.*
Jonas Aurelianensis mirè explicat, quomodo Deus eligat sibi specialem locum ad Cultum. 146.
Julittæ Martyris intercessione, aquæ salsæ mutantur in dulces. 29.

L

Labia Judæ, quæ habuerunt contactum ad Christum, cur non adorentur? 49.
Lampades ardere possunt apud Martyrum Memorias absque timore Idololatriæ. 99. *& seq.*
Hic mos in Palestina, tempore Hieronymi, fortè non erat. ibid.
Laodicena Synodus vetuit Agapen fieri in Ecclesiis. 90.
Latriæ Cultus respectivus, cur non debeatur rationali Creaturæ. 50.
Levitas hæreticorum monstratur. 188.
Alii sunt limites humanarum rerum: alia Divinarum signa Virtutum. 181.
Loca Sacra adire, in quibus Miracula fiunt, est Dei laudare Potentiam. 147.
Ludi Gentilium, alii Sacri, alii Funebres. 93.
Luminarium apparatus apud Martyrum Sepulchra, cedit in honorem Dei. 101.
Iste major apparatus non exaltat servos supra Dominum. ibid.

Digitized by Google

Luminis Prophetici efficacia declaratur. 155.
Non est tamen tanta, quanta est luminis Gloriæ. ibid.
Lutherus carpit omnes Ecclesiæ Patres. 37.
Lutherus frustra tentavit liberare Demoniacam. 33.
Lutherus novemdecim Scripturæ loca apertè adulteravit. 125.

M

MAria, Domini Mater invocanda. 162.
Maria habuit Scientiam Legis, & Prophetarum Vaticinia cognovit. 162.
Cognoscit preces nostras. 163. & seq.
Quo sensu dixerint SS. Petrus Damiani, & Germanus, quod Maria imperet Deo? 168. & seq.
Melania cum Ruffino excipiebant eos, qui Voti causa Jerosolymam veniebant. 140.
Miracula Deus operatur in confirmationem Fidei. 25.
Miracula nunquam adhibentur ad comprobandam falsitatem. 26.
Miracula Antichristi fictitia erunt. ibid.
Miraculosa non fuit illuminatio Cæci, quæ refertur facta à Vespasiano. ibidem.
Miraculum S. Julittæ Martyris ex Sancto Basilio refertur. 29.
Missæ Sacrificium est expiativum peccatorum, rememorativum Passionis Christi, & gratiarum actionis. 102.
Monica Augustini Mater ab Ambrosio didicit gratiora munera offerre Sanctis Martyribus. 92.
Monica non erat semper præsens Augustino, quando &c. 151.
Quomodo intelligatur, quod scriptum est: Mortui nihil noverunt amplius. 177.
Mortui non sunt naturaliter præsentes actibus Vivorum. 182.
Mortui quomodo cognoscant quæ apud Vivos geruntur. 183.
Triplex modus assignatur ab Augustino. ibid.
Motivum Cultus Sacri, quale sit. 54.
Multa utiliter scimus, & multa utiliter ignoramus. 186.

Nan-

Digitized by Google

N

Nanzianzenus non benè exponitur ab hæreticis. 186.
Nescire, quomodo aliquando in Sacris Scripturis intelligatur. 178.
Nestorius divisit Christum. 190.
Nicena Synodus secunda œcumenica est. 24.
Statuit pœnam his, qui ausi fuerint consecrare Templa absque Sacris Reliquiis. ibid.
Nomina Duliæ, & Hiperduliæ, licet non inveniantur in Scripturis, rectè adhibentur à Theologis. 42.
Nomina nova Patres adinvenerunt ad confutandas novas hæreses. 43. & seq.
Nomen mutarunt novi hæretici, quia Fidem mutarunt. 193.
Nundinationes ad Martyrum Sepulchra celebrari vetat S. Basilius. 144.

O

Obedire, quid strictè importet. 168.
Occultare Martyrum Corpora, frequens fuit primis temporibus, & quare. 73.
Operari bonum debemus in hac vita, & quare. 177.
Opusculum Pauli Segnerii contra incredulos, displicet modernis hæreticis. 147.
Orare, & odorare differunt inter se. 48.
Plura sunt, quæ adorantur, & non rogantur. ibidem.
Orabant antiquitus utriusque sexus Fideles in Cæmeteriis Martyrum. 99.
Hunc modum orandi, quare probibuerint Illiberitani Patres. ibid.
Oratio aliter porrigitur Deo, aliter Sanctis. 52.
Origenes intermisit studiorum occupationem, ut videret Ecclesiam Romanam. 140.
Ornatus Templorum commendatur à Sacris Litteris. 55. & seq.

Or-

Digitized by Google

Ornatus Templi S. Felicis Nolani describitur à S. Paulino. 99. & *seq*.
Ossa Joseph secum tulit Moyses. 18.

P

Patres Chalcedonenses recurrunt ad Sanctum Flavianum. 51.
Patres Aurelianenses statuunt Rogationes ante Ascensum Domini. 52.
Patres trium sæculorum Christianorum non sunt contrarii nobis. 69. & *seq*.
Patres, tempore persecutionis, multa omiserunt prudenter, quæ tempore Pacis à nobis sanctè fiunt. ibid.
Patres, aliqua Fidei nostræ Dogmata reticuerunt Ethnicis, & quare. 86.
Patres in Lymbo, quamvis non essent in tenebris Gratiæ, & Charitatis, erant tamen in tenebris Gloriæ. 179.
Absque speciali lumine non poterant cognoscere quid in Mundo ageretur. ibid.
Particula Si *non est semper indicium animi dubitantis*. 186.
Paula Romana loca Dominicæ Passionis, & duodecim Prophetarum Sepulchra visitavit. 27.
Peregrinandi multiplex modus describitur. 137.
Peregrinationes ad Loca Sacra, tam in veteri, quam in nova Lege commendantur. 137. & *seq*.
Peregrinatio Elcanæ, & Annæ ad Templum. ibid.
Peregrinantibus ad Loca Sancta, Christus Dominus exemplum præbuit. 138.
Peregrinatio ad Hierusalem, collaudatur à Hieronymo, & Ruffino. 139.
Aliorum Patrum sententiæ de Sacris Pregrinationibus, referuntur. 140.
Peregrinantium numerus ad S. Hippoliti Templum recensetur ex Prudentio. 141.
Peregrinatio, ut proficiat, quomodo assumenda. 144.
Multa bona sequuntur ex Sacris Peregrinationibus. 147.
Phase non immolabatur in qualibet Urbe. 136. & *seq*.

Pro-

Prophetæ, *quare tam ardenter desideraverint adventum Redemptoris*. 178.
Pseudo-Monachi circuibant tempore Augustini cum falsis Reliquiis. 115.

Q

Quadraginta Martyrum Reliquiæ tempore Pulcheriæ Augustæ inventæ. 77.
Quæstio, *an Sancti cognoscant preces nostras*, *difficilis visa fuit Augustino*. 157.
Non fuit tamen dubius Augustinus de substantia, *sed de modo cognitionis*. *ibid.*
Quæstiones multæ non prosunt. 120.

R

Reliquiarum Cultum approbat Ruffinus Aquilejensis. 23.
Reliquiæ Martyris Babilæ mutum reddunt Apollinem Daphnæum. 77.
Reliquiæ S. Simeonis, *loco muri*, & *muniminis fuerunt Civitati Antiochenæ*. 78.
Reliquiæ S. Euphemiæ projiciuntur in Mare sub Copronymo, & *mirabiliter ad suum locum revertuntur*. 79.
Reliquias Sanctorum non orant Catholici. 105.
Reliquiarum Sanctarum mercimonium detestabile. 109. & *seq.*
Quando reddatur licitum offerre pretium pro Sacris Reliquiis. 110.
Respublica quælibet benè ordinata, *decernit præmia pro bonis*, *pœnas verò pro malis hominibus*. 12.
Reverentia servanda est Patribus nostris. 86.
Rex Josias ad Sepulcbrum colligitur, *ne videret mala*, *quæ inducturus erat Dominus*. 151.
Ex hoc facto non infertur, *Sanctos non audire preces nostras*. 180.
Roma collaudatur à Joanne Chrysostomo propter Corpora SS. Pe-

Digitized by Google

SS. Petri, & Pauli, quæ possidet. 19.
Romanarum Mulierum pietas in alendis pauperibus, sepeliendisque Martyrum Cadaveribus. 73.

S

Sacerdotes solius Dei sunt, non Sanctorum. 104. *& seq.*
Sacerdotes varios, juxta pluralitatem Deorum, quos colebant, Ethnici habuere. ibid.
Sacramenta, sanctè sunt administranda. 110.
Sacram Scripturam, quomodo recipiant hæretici. 2.
Sacrarum Scripturarum Canon ab Ecclesia Catholica recipiendus. 9.
Iste Canon non recipitur integer à Luthero-calvinistis. 2.
Sacrarum Scripturarum Canonem, adjectionibus, & detractionibus ad dispositionem Instituti sui commaculant Novatores. ibid.
Sacrarum Scripturarum intelligentiam, Catholica Ecclesia possidet. 7.
Sacrarum Scripturarum testimonium, Satanas aliquando assumit. 189.
Transfigurat se in Angelum lucis. ibid.
Sicut Diabolo non est credendum, sic nec hæreticis. ibid.
Sacrarum Scripturarum, quare testimonium assumunt hæretici. ibid.
Sacrarum Scripturarum possessio penes illos non est. 190.
Sacrarum Scripturarum Veritas, est ubi invenitur Veritas Fidei, & Disciplinæ. ibid.
Sacræ Scripturæ textus Lutherus adulteravit. 125.
Sacrificium soli Deo redditur. 57. *& seq.*
Sacrificium nonnulli putabant ebrietatem esse, quos juremeritò redarguit S. Ambrosius. 90.
Sacrificia non erant Martyribus oblata, quæ deferebantur à Fidelibus ad Martyrum Sepulchra. 91.
Nunquam in Sacrificio dicitur, offero tibi Sacrificium Petre, vel Paule, vel Cypriane. 95.
Salmanticenses Carmelitæ. 119.
Samuel ducitur à Parentibus ad Domum Domini in Silo. 137.

S. Samuelis ossa à Palestina in Traciam solemniter transferuntur ab Arcadio Imperatore. 22.
Sanctis porrigimus Orationes, non ut per eos Deus, nostras petitiones cognoscat, sed ut eorum precibus, & meritis Orationes nostræ sortiantur effectum. 52.
Sancti orant in Cœlis pro nobis. 51. & *seq.*
Cognoscunt petitiones nostras. 187. & *seq.*
Audiunt nos orantes. 154. & *seq.*
Sancti non cognoscunt quid agatur in Terris ex vi cognitionis humanæ, sed ex irradiatione luminis Divini. 179.
Sanctos non ut Dominos, sed ut Servos Domini veneramur. 41.
Scribere Christianiùs qui dicuntur. 40.
Scripta Patrum trium sæculorum indicant licitum Cultum Sanctarum Reliquiarum. 84.
Sententia Cypriani terribilis contra modernos hæreticos. 194.
Signa honoris Sacri, non ad placitum sæcularium hominum instituenda. 100.
Signa Cultus aliquando communia Deo, & Sanctis. 102.
Signa communia determinationem accipiunt ex persona cui redduntur. *ibid.*
Smirnensis Ecclesia quanti æstimavit ossa Polycarpi. 19.
Spei Theologicæ objectum, ex Sancto Thoma proponitur. 105. & *seq.*
Spes non fertur primariò in Sanctos. 106.
Sponsa Christi, est Catholica Ecclesia. 192.
Sponsæ Judicio debet stare Filius, qui vult dici Catholicus. *ibid.*
Status Beatitudinis est exclusivus cujuscumque mali. 181.
Superstitio detestabilis fuit quorumdam, ut super Tumulos Defunctorum Cibos, & Vina conferrent, quasi egressæ de Corporibus Animæ, Cibos requirerent. 91.
Synodus Cabillonensis non reprobat Sacras Peregrinationes. 142. & *seq.*

T

Templum Dei per hæreticos violatur. 14.
Templum Salomonis ædificatum fuit in copia multa auri, & argenti. 55.
Plura Talenta auri præparavit David pro structura ejusdem Templi. ibid.
Machabei primum, quod excogitarunt, concessa Pace, fuit mundare Sancta, & renovare, & ornare faciem Templi. ibid.
Dominus approbavit factum David, Salomonis, & Machabeorum. 56.
Templa expoliando Novatores, non dotarunt Virgines, aut alia majoris momenti Opera fecerunt. ibid.
Templa multa destructa per modernos hæreticos. ibid.
Templorum multiplicitas valde utilis. 57.
In Templis nostris, quid peragatur ostenditur. ibid.
In Templis nostris, si devotio non splendeat, ut abusus reprehenditur. ibid.
Non deficiunt Sacerdotes zelantes decorem Domus Dei. ibidem.
Per ædificationem Templorum reparatur honor Dei, qui fuit sublatus ab hæreticis per destructionem. ibid.
Templa soli Deo eriguntur ex Augustino. 103. *& seq.*
Templa, quamvis sub titulo alicujus Sancti sint, solius Dei tamen esse dicuntur. ibid.
Tertulliani consilium amplectendum est in confutatione hæreticorum nostrorum temporum. 2.
Tertullianus revocat hæreticos ad Auctoritatem Ecclesiæ Romanæ. 9.
Quid dixerit, & quid docuerit, statuit esse credendum. ibid.
Tertulliani sententia perstringuntur hæretici moderni. 170.
Quales Testes suæ Resurrectionis Christus adhibuerit. 176.
Testes Dominicæ Resurrectionis spectra non erant. ibid.
Thomas Valdensis Theologus præstantissimus. 48.

Tobiæ

Digitized by Google

Tobiæ opera bona, innotuerunt Angelo Rafaeli. 160
Traditiones Divinæ immeritò rejiciuntur ab hæreticis nostrorum temporum. 7.
Tridentinæ Synodi decretis standum est in approbatione Reliquiarum. 121.

V

Vestis Deiparæ è Palestina Constantinopolim transfertur. 79.
Vestis ovium quæ sit. 188.
Vigilantius fuit hæreticus, quamvis ignoraret Augustinus. 129.
Vigilantius, quare non fuerit relatus inter hæreticos ab Augustino in libro ad Quodvultdeum. ibid.
Vigilantius propter litteras commendatitias Paulini humaniter recipitur à Hieronymo. 131. *& seq.*
Vigilantius quare Sanctus appellatur à Hieronymo in Epist. ad Paulinum. 132.
Vigilantius nudus orabat. 133.
Vigilantius nunquam fuit ejusdem sententiæ cum Hieronymo. 135.
Vigilantius hæresim melle Scripturarum temperavit. 190.
Vincentius Lyrinensis quam graviter redarguat Fidem deserentes. 196.
Virgo Deipara. Vide *Maria.*
Viventes licet peccatis coinquinati, possunt reconciliationis gratiam obtinere. 177.
Umbra Petri sanabat Ægrotos. 28.
Umbraculum Divinorum Eloquiorum non excusat hæreticos. 189.
Unitas Fidei necessaria est ad salutem. 193.
Hæc Unitas mirè explicatur à Cypriano. ibid.
Urbs Venetiarum, erga Martyrum, & aliorum Sanctorum Reliquias devota. 110.
Wenceslaus à S. Elia Carmelita Excalceatus Protestantibus viam salutis æternæ demonstrat. 8.
Witclepb bellum indixit Reliquiis Sanctorum. 47.

Digitized by Google

Ejus errores referuntur. ibidem.
Witcleph fuit Prodromus Lutheri, & Calvini. ibidem.
Concludendi Leges ignoravit. 48.
Dixit esse idem orare, & adorare. ibid.
Ut hypocrisim damnavit ornare Sepulchra Sanctorum. 47.
Ex Oratione Dominica, in qua nulla fit mentio Sanctorum, malè infert nullum Cultum Sanctis exhibendum esse. ibidem.

Z

ZElus hæreticorum describitur. 55.
Zelus Judæ proditoris, qualis fuerit. ibidem.

FINIS

Digitized by Google

ERRATA. CORRIGE.

		ERRATA	CORRIGE
Pag. 9.	*lin.* 15.	*Videamas*	*Videamus*
27.	1.	ejicisse	ejecisse
28.	3.	nanque	namque
30.	18.	flstula	fistula
33.	2.	fidem	fide
35.	6.	*odere*	*odisse*
	31.	fibriam	fimbriam
36.	19.	fuit	fuerit
	26.	insultius	insulsius
37.	33.	illis	illo
38.	4.	abundas	abundans
48.	24.	habetes	hebetes
	24.	& dijudicemus	ut dijudicemus
50.	26.	dignam	digna
51.	9.	Origines	Origenes
53.	15.	sermonem	sermone
	31.	at non	an non
55.	13.	Iscariotas	Iscariotes
57.	10.	commitant	committant
62.	31.	Mysem	Moysem
69.	19.	qublica	publica
79.	26.	Bixantium	Byzantium
92.	3.	rececensitis	recensitis
104.	23.	nostras	nostræ
116.	27.	docentem	docente
127.	31.	hæreseos	hæreses
145.	25.	extendere	ostendere
184.	12.	destruisse	destruxisse
195.	14.	tantam	tantum

IN INDICE

litt. B.	*in ordinem*	*in ordine*
litt. E.	*qui ad cordis*	*si ad cordis*

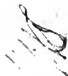
Hæc sunt, quæ, prætermissis virgulis, colis, aliisque similibus, in quibus frequentius lapsus esse solet, emendanda signavimus: cætera pro tua benignitate emenda.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google